

การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี
โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง

นางสาวนัฐสุภาภรณ์ ตั้งคำ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF GUIDELINES TO DEVELOP A LOCAL ART EDUCATION CURRICULUM

BY COMMUNITY PARTICIPATION ON PHA THO NA MUEN SI
FOR LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN SCHOOLS
UNDER TRANG EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICES

Ms. Natthaphon Tangkham

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Art Education
Department of Art , Music and Dance Education

Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น
เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง

โดย

นางสาวนัฐราภรณ์ ตั้งคำ

สาขาวิชา

ศิลปศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

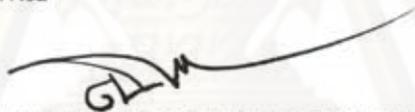
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำไพ ตีรณสาร

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

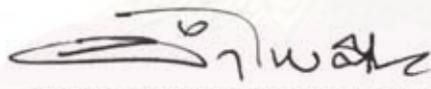

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี)

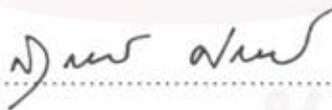
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ คุณประเสริฐ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อำไพ ตีรณสาร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี)

ศูนย์วิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นัฐฐาภรณ์ ตั้งคำ : การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการศึกษาวิจัยของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง (A STUDY OF GUIDELINES TO DEVELOP A LOCAL ART EDUCATION CURRICULUM BY COMMUNITY PARTICIPATION ON PHA THO NA MUEN SI FOR LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN SCHOOLS UNDER TRANG EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICES.) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ.ดร.อำไพ ตีรณสาร 326 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 71 คน ครูผู้สอนสาระทัศนศิลป์จำนวน 28 คน ปรากฏท้องถิ่นจำนวน 10 คน ผู้ปกครองนักเรียนและตัวแทนชุมชนรวมจำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบ โดยการศึกษาวิจัยของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่างประชากรสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน ควรศึกษาครบทุกด้าน ควรให้ชุมชนเป็นผู้รวบรวมข้อมูลเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุมมากที่สุด

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ควรกำหนดจุดมุ่งหมายให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ ทุทธพิสัย เจตคติและทักษะพิสัย ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุดและควรกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน จะทำให้ได้หลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน

3. การกำหนดเนื้อหาสาระ ควรกำหนด ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ควรให้กลุ่มคนหลากหลายในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น และตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระ

4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ควรให้มีการประเมินการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย เจตคติและทักษะพิสัย ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและร่วมกับครูในการประเมินผลงานผู้เรียน และให้ ควรควรให้ปรากฏมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

5. การนำหลักสูตรไปจัดตารางสอนให้เหมาะสมกับชั่วโมงสอนของครู และการใช้อาคารสถานที่ ควรจัดผู้สอนอย่างเหมาะสมกับหลักสูตรท้องถิ่น ครูผู้สอนควรศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจและมีการเตรียมการสอน ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการวางแผนจัดกิจกรรมและเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือในการสอน และควรเชิญปรากฏท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียน ในโรงเรียน หรือพานักเรียนไปในสถานที่จริง

6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร ควรประเมินทั้งเอกสารหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และควรประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ควรตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่นกับผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการแนะนำจากครูเกี่ยวกับเกณฑ์ในการประเมิน

ข้อสังเกตเพิ่มเติม โรงเรียน ปรากฏท้องถิ่น และชุมชนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในการร่วมมือกันทุกด้าน และทุกชั้นตอน และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

ภาควิชา.....ศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา.....ลายมือชื่อนิสิต.....นัฐฐาภรณ์ ตั้งคำ
 สาขาวิชา.....ศิลปศึกษา.....ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....อำไพ
 ปีการศึกษา ...2551.....

##4883694027 : MAJOR ART EDUCATION

KEYWORDS : LOCAL ART CURRICULUM / COMMUNITY PARTICIPATION / PHA THO NA MUEN SI

NATTAPHON TANGKHAM: A STUDY OF GUIDELINES TO DEVELOP A LOCAL ART EDUCATION CURRICULUM BY COMMUNITY PARTICIPATION ON PHA THO NA MUEN SI FOR LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN SCHOOLS UNDER TRANG EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICES. THESIS ADVISOR : ASST PROF. AMPAI TIRANASAR, Ph.D. 326 pp.

The purpose of this research was to study the guidelines to develop a local art education curriculum by community participation on Pha tho na muen si for lower secondary school students in the schools under Trang education service. The research population included 71 administrators, 28 art teachers, 10 local art scholars and 10 parents and community agents. Research instruments were in the forms of questionnaires and interview. The data were analyzed by percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

The result of the research were found that

1.Studying the state or basic information of Pha tho na muen si: should gather in all aspects, should ask the community to be responsible to collect the data in which would be fully covered.

2.Defining curriculum objectives: should define in all domains; Cognitive Domain, Affective Domain and Psychomotor Domain; should give the community participation; and define clearly the responsibilities of all agents so the community will get the curriculum they want.

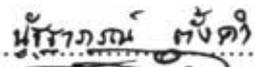
3.Defining curriculum contents: should define the contents covering the objectives of the curriculum; should provide opportunities for the various groups of people in the community to express opinions and check the contents.

4.Defining criteria for measurement and evaluation: should evaluate in all domains: Cognitive Domain, Affective Domain and Psychomotor Domain; the community should share and cooperate with the teacher in designing criteria for students' learning evaluation; and local art scholars should participate in evaluating students.

5.Curriculum implementation: should define timetable with appropriate time and space for teaching; should assign suitable teacher to teach the subject; the teacher should be well prepared teach the subject; should provide the community an opportunity to participate, to plan the activities and to prepare equipments for the lessons; and should invite local art scholars to share knowledge in the school or to take students to experience actual places.

6.Evaluating curriculum implementation: should reveal curriculum document, curriculum implementation and should evaluate students' learning achievement, should check the suitability of local art subject in accordance with the students; and parents and the community should participate in learning evaluation of students in which the teacher would explain the evaluation criteria.

Additional findings: school, local art scholars, and community have agreement upon the important of cooperation in all aspects, and interaction of all groups for the purpose of the most useful curriculum for the students.

Department : .....Art , Music and Dance.....Student's :

Field of study : .....Art Education.....Advisor's :

Academic year : ...2008.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ดำเนินมาและสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ก็ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษาช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ให้กำลังใจและความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่งตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ กรรมการในการสอบ วิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร. สันติ คุณประเสริฐ รองศาสตราจารย์ ดร. ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ และอาจารย์สาขาศิลปศึกษา ซึ่งทำให้ผู้วิจัย สามารถดำเนินการวิจัยได้ลุล่วง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบ ให้ข้อคิด แก้ไข และข้อเสนอแนะ ในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี และองค์การบริหารส่วนตำบลที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณพี่ๆและเพื่อนร่วมรุ่นทุกคนและกำลังใจที่ดีตลอดมา

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบคุณครอบครัว ที่ให้กำลังใจทั้งในการเรียนและการวิจัยในเรื่องนี้ เสมอมา

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฆ
บทที่	1
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	7
1.3 คำจำกัดความในการวิจัย.....	8
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 หลักสูตรและความสำคัญของหลักสูตร.....	12
2.2 การพัฒนาหลักสูตร.....	15
2.3 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	17
2.4 ชุมชน.....	41
2.5 การมีส่วนร่วม.....	43
2.6 ภูมิปัญญาท้องถิ่น	50
2.7 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ช่วงชั้นที่ 3	53
2.8 จังหวัดตรัง.....	67
2.9 ผ้าทอนาหมื่นศรี.....	70
2.10 ยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง.....	90
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	94

บทที่	หน้า
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	110
3.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	111
3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	111
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	112
3.4 การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง.....	115
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	116
3.6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	117
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	118
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	233
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	235
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	262
5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	270
รายการอ้างอิง.....	272
ภาคผนวก.....	280

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1. ข้อมูลทั่วไปจากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียน.....	121
2. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	124
3. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร.....	128
4. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร.....	131
5. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนการกำหนดเกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้.....	134
6. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้.....	137
7. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ศิลปศึกษาท้องถิ่น ด้านการประเมินผลนำหลักสูตรท้องถิ่น.....	139
8. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนด้านการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน จัดลำดับตามความถี่.....	142
9. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ศิลปศึกษาท้องถิ่น ด้านการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน จัดลำดับตามความถี่.....	143
10. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา ท้องถิ่น ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่.....	144
11. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ศิลปศึกษาท้องถิ่น ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่.....	145
12. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา ท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร จัดลำดับตาม ความถี่.....	146
13. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ศิลปศึกษาท้องถิ่น ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่.....	147
14. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา ท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ด้านการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ จัดลำดับตามความถี่.....	148
15. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ จัดลำดับตามความถี่.....	149

ตาราง	หน้า
16. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา ท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ จัดลำดับตามความถี่.....	150
17. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ จัดลำดับตามความถี่.....	151
18. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา ท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการประเมินผลหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่.....	152
19. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการประเมินผลหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่.....	153
20. ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดลำดับตามความถี่.....	154
21. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์.....	155
22. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	161
23. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร.....	165
24. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร.....	168
25. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านการกำหนดเกณฑ์การเรียนรู้.....	171
26. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะ สาระ ด้านการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้.....	174
27. ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น.....	176
28. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐานจัดลำดับ ตามความถี่.....	179
29. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะ สาระทัศนศิลป์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ชุมชน ด้านการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน จัดลำดับตามความถี่.....	180
30. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรจัดลำดับ ตามความถี่.....	181
31. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่.....	182

ตาราง	หน้า
32. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่.....	183
33. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่.....	185
34. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะ การกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ จัดลำดับตามความถี่.....	186
35. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ จัดลำดับตามความถี่.....	187
36. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ จัดลำดับตามความถี่...	188
37. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ จัดลำดับตามความถี่.....	189
38. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะ สาระทัศนศิลป์ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา หลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการประเมินผลหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่.....	190
39. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะ สาระทัศนศิลป์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ด้านการประเมินผลหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่.....	191
40. ความคิดเห็นเพิ่มเติมของครูผู้สอนวิชาศิลปะ เกี่ยวกับแนวทาง พัฒนาหลักสูตร ศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดลำดับตามความถี่.....	192
41. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์.....	194
42. ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทางด้านการเรียนรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นจัดลำดับตามความถี่.....	197
43. ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทางด้านการฝึกฝนของปราชญ์ท้องถิ่นจัดลำดับตามความถี่.....	199
44. ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทางด้านการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทอผ้านาหมื่นศรี จัดลำดับตามความถี่.....	200

ตาราง	หน้า
45. ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทางด้านการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการทอผ้านาหมื่นศรี จัดลำดับตามความถี่.....	201
46. ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทางด้านวิธีการอนุรักษ์ผ้าทอนาหมื่นศรี จัดลำดับตามความถี่.....	203
47. ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน จัดลำดับตามความถี่.....	204
48. ความถี่จากความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพ และข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น จัดลำดับตามความถี่.....	205
49. ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่.....	206
50. ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น จัดลำดับตามความถี่.....	208
51. ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการกำหนดเนื้อหาสาระ จัดลำดับตามความถี่.....	209
52. ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระ สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น จัดลำดับตามความถี่.....	210
53. ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ จัดลำดับตามความถี่.....	211
54. ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน ผลการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น จัดลำดับตามความถี่.....	212
55. ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการนำหลักสูตรไปใช้ จัดลำดับตามความถี่.....	213
56. ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้ สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดลำดับตามความถี่.....	214
57. ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการประเมินผล การใช้หลักสูตร จัดลำดับตามความถี่.....	215
58. ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตร สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดลำดับตามความถี่.....	216

ตาราง	หน้า
59. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์.....	217
60. ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการศึกษาศาสนาหรือข้อมูลพื้นฐาน จัดลำดับตามความถี่.....	220
61. ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการศึกษาศาสนา และข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น จัดลำดับตามความถี่.....	221
62. ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จัดลำดับ ตามความถี่.....	222
63. ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดลำดับตามความถี่.....	224
64. ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการกำหนดเนื้อหาสาระ จัดลำดับตามความถี่.....	225
65. ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระสำหรับการ พัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดลำดับตามความถี่.....	226
66. ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ จัดลำดับตามความถี่.....	227
67. ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ ในการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น จัดลำดับตามความถี่.....	228
68. ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการนำผู้เรียนไปเรียนนอกสถานที่ ที่กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี จัดลำดับตามความถี่.....	229
69. ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้ สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดลำดับตามความถี่.....	230
70. ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการประเมินผลการใช้หลักสูตร จัดลำดับตามความถี่.....	231

ตาราง

หน้า

71. ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตร สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดลำดับตามความถี่.....	232
--	-----

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ

หน้า

ตัวอย่างลายผ้าทอนาหมื่นศรี

323

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางกระแสปฏิรูปการศึกษาไทยที่ปรารถนาให้ประเทศและคนไทยก้าวสู่เวทีโลกอย่างทัดเทียม องค์ความรู้ภายในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจอย่างมาก เพราะบทเรียนในอดีตที่ใช้หลักสูตรเดียวกันทั่วประเทศได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าไม่สามารถสร้างผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพได้ ไม่ตอบสนองต่อชุมชน ที่สำคัญคือการศึกษาไม่ได้สร้างให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึก รักถิ่นฐาน(กองบรรณาธิการ, 2544) การจัดการศึกษาในปัจจุบันมีเนื้อหา ด้านภูมิปัญญาสากลมากกว่าภูมิปัญญาไทย ทำให้การถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยในระบบโรงเรียนน้อยลง คนไทยไม่สนใจภูมิปัญญาไทยเป็นผลทำให้สังคมไทยต้องเผชิญวิกฤตทางปัญญา ซึ่งเห็นได้ชัดคือพึ่งตนเองในการแก้ปัญหาไม่ได้ ต้องยอมรับว่าในขณะนี้ภูมิปัญญาไทยมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยในวงกว้าง ปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยในขณะนี้ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากนโยบายการพัฒนาประเทศของรัฐที่ตอบสนองความเจริญก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม ละเลยสังคมเกษตรกรรมและภูมิปัญญาชาวบ้านซึ่งเปรียบเสมือนรากฐานของชีวิตในอดีต ขาดการยอมรับภูมิปัญญาไทย ขาดความภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีมาในอดีต (ช่อ สันธนิพัฒน์, 2546) จึงได้มีการทบทวนและปรับเปลี่ยนแนวทางในการจัดการศึกษาใหม่ ดังจะเห็นได้จากหลักสูตรทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย รัฐให้ใช้หลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บท แต่ก็มีนโยบายส่งเสริมให้โรงเรียนจัดหลักสูตรท้องถิ่นด้วย รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของชุมชน(ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาค้นคว้า และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2544) แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงว่า ควรปรับปรุงการจัดหลักสูตรให้มีความหลากหลายยืดหยุ่น สามารถปรับให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และควรสนับสนุนให้ครอบครัว ชุมชน องค์การพัฒนาเอกชนและสถาบัน

ทางศาสนามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น เพื่อสร้างทางเลือกที่มีความสอดคล้องกับ ศักยภาพ และความพร้อมของผู้เรียนให้แต่ละพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายได้อย่างหลากหลายและ เหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม และรักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และ สร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม(หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2544) จุดมุ่งหมายและโครงสร้างของ หลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 มีจุดเน้นประการหนึ่ง คือ มุ่งตอบสนองความต้องการท้องถิ่น หลักสูตรดังกล่าวจึงเปิดโอกาสให้สถานศึกษาและท้องถิ่น สามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตน ในท้องถิ่น(กรมวิชาการ, 2543) ทำให้เห็นว่าการศึกษาไม่สามารถแยกออกจากท้องถิ่น เพราะการศึกษาต้องนำเอาประเด็นสำคัญของท้องถิ่นนั้นๆเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียน การสอน เพื่อให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของตน สามารถทำให้ เด็กจบการศึกษาออกไปมีความรับผิดชอบและสามารถสร้างสรรค์สังคมได้ จึงมีความจำเป็น ต้องคืนภูมิปัญญาไทยกลับสู่การศึกษาของชาติ หลังจากการที่ระบบการศึกษาของไทยล้มเหลว เนื่องจากละเลยด้านกระบวนการภูมิปัญญาไทยที่ไม่เอื้อให้ผู้ทรงภูมิปัญญาเข้ามามีบทบาท ในการถ่ายทอดความรู้มุ่งเพียงผลิดกำลังคนเพื่อสนองตอบภาคเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว (ช่อ สันธนพิพัฒน์, 2546) แสดงให้เห็นว่าในอนาคตชุมชนจะต้องเข้ามามีบทบาทใน การจัดการศึกษา การบริหารจัดการหลักสูตร การเรียนการสอนของแต่ละท้องถิ่น หลักสูตร เฉพาะแต่ละท้องถิ่นจะมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษามากขึ้น เพื่อสนองความต้องการของ แต่ละชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพ เศรษฐกิจและสังคมในด้านต่างๆ(อุดม เขยกีวงศ์, 2545)

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มีผลกระทบโดยตรงต่อทรรคนะและดำเนินชีวิตของคนไทยทั้งในเมืองและชนบท จึงต้องมีหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อเตรียมผู้เรียนให้สามารถรับกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน หวังให้ผู้เรียนนำความรู้และ ประสบการณ์ไปพัฒนาคน ครอบครัว และท้องถิ่นของตน อีกทั้งช่วยปลูกฝังให้เกิดความรักและ ความผูกพันในท้องถิ่นอีกด้วย(อุดม เขยกีวงศ์, 2545)

วิชัย วงษ์ใหญ่(2536) กล่าวว่า การวางแผนหลักสูตรจะต้องทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและสามารถมองแนวโน้มอนาคตได้ จะเป็นทางเลือกสำหรับการจัดการศึกษา เพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความสามารถในปัจจุบันและมีความพร้อมในอนาคต สิ่งกำหนดหลักสูตรที่ควรจะต้องคำนึงถึงคือ เป้าหมายและอุดมการณ์ชาติ การเมือง สังคมและเศรษฐกิจ

เนื่องจากผู้เรียนจะต้องเผชิญกับความท้าทายในสังคมอนาคต ลักษณะหลักสูตรจะต้องส่งเสริมความเสมอภาค ความสอดคล้องและคุณภาพของการศึกษา โดยเฉพาะด้านความเสมอภาค ควรเน้นด้านความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนให้มากขึ้น กัลยาณี ปฎิมาพรเทพ(2541) กล่าวเพิ่มเติมว่าหลักสูตรควรมีความหลากหลายของเนื้อหา เป็นหลักสูตรไร้พรมแดน เพื่อรองรับความหลากหลายของสังคมและวัฒนธรรม โดยตอบสนองต่อความต้องการและวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น ใ้บุคลากรในท้องถิ่น เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชาวบ้าน ผู้รู้ ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น พร้อมกับติดตามประเมินผลและพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรฉบับปรับปรุงยังเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ท้องถิ่นคือ โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน จังหวัด เขตการศึกษา กรมต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการได้กว้างขวางมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเอง ของท้องถิ่นในด้านต่างๆ(ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) นอกจากนั้นจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุงพ.ศ.2533 มีจุดเน้นประการหนึ่ง คือ มุ่งตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น หลักสูตรดังกล่าวจึงเปิดโอกาสให้สถานศึกษาและท้องถิ่น สามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนในท้องถิ่น(กรมวิชาการ, 2543)

สัจด์ อุทรานันท์,(2532) กล่าวไว้ว่า ตามหลักการของหลักสูตรนั้น หลักสูตรที่สร้างขึ้นจำเป็นจะต้องมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและสนองความต้องการของสังคมที่ใช้หลักสูตรนั้นๆ โดยเหตุนี้หากหลักสูตรที่สร้างขึ้นมามีจุดมุ่งหมายสำหรับใช้ในชุมชนหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะย่อมสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้มากที่สุด ถ้าหากหลักสูตรได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในระดับชุมชนที่ไม่กว้างขวางมากนัก ย่อมจะสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ให้หลักสูตรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรได้ สุชาติ วงศ์สุวรรณ(2538) ได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรว่า เพื่อปรับสภาพของผู้เรียนให้สามารถรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นกับภูมิลาเนาท้องถิ่นของตน เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาคน ครอบครัวและท้องถิ่น ตลอดจนดำเนินชีวิตอยู่ในท้องถิ่นของตนอย่างมีความสุข เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม

ท้องถิ่นของตนแทนที่จะเรียนรู้เรื่องไกลตัว หลักสูตรระดับท้องถิ่นสามารถบูรณาการเอาทรัพยากรและภูมิปัญญาชาวบ้านทั้งหลายใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งมีผลทำให้ผู้เรียนได้รู้จักท้องถิ่นของตน เกิดความรักความผูกพันกับท้องถิ่นของตน และสามารถใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการประกอบอาชีพได้

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรทุกขั้นตอน จะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลจะต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจจากบุคคลหลายฝ่ายร่วมรับผิดชอบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีศรัทธาอย่างจริงใจในการปรับปรุงหลักสูตรแต่ข้อเท็จจริงในปัจจุบันปรากฏว่า ทุกขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงก็ยังคงมีปัญหาและอุปสรรคเป็นปกติวิสัย โดยเฉพาะในขั้นตอนของการเริ่มที่จะเปลี่ยนแปลงและเริ่มดำเนินการพัฒนาหลักสูตร(วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537) วิธีได้มาของข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของท้องถิ่นอาจใช้วิธีการทางตรงคือ การออกไปสอบถามจากบุคคลทุกสาขาอาชีพ หรือใช้วิธีการทางอ้อมโดยการรวบรวมข้อมูลที่เป็นความต้องการของท้องถิ่นจากการที่มีหน่วยงานหรือบุคคลอื่นทำไว้แล้วก็ได้(กรมวิชาการ, 2543)

หลักสูตรท้องถิ่นจึงเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อแก้ปัญหาในท้องถิ่น จะเป็นทางด้านอาชีพหรือสามัญก็ได้หรือปรับจากหลักสูตรที่มีอยู่ก็ได้ แต่ต้องเป็นเรื่องที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน มีความใหม่ทันสมัยและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอและเป็นหลักสูตรที่ปรับให้เข้ากับชีวิตของผู้เรียน ซึ่งครูและผู้เรียนจะเป็นผู้ที่ร่วมกันพัฒนา หรือสร้างหลักสูตรสำหรับตนเองขึ้นมาตามสภาพของเหตุการณ์หรือปัญหาในขณะนั้น(อุดม เขยแก้ว, 2545) ในการจัดการศึกษาที่ดีที่สุด ควรจัดให้ตามสภาพความเป็นจริงและสอดคล้องกับสภาพของชุมชนในท้องถิ่น โดยนำความรู้ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในอดีต และความรู้สมัยใหม่ที่มีอยู่ทั่วโลกมาผสมผสานจัดการศึกษา ซึ่งท้องถิ่นควรมีสิทธิในการจัดการศึกษาได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยการกำกับดูแลของท้องถิ่นและองค์กรกลาง(กัลป์ยานี ปฎิมาพรเทพ, 2541)

การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาในสถานศึกษา การให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความรักหวงแหน เห็นคุณค่าในท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น อีกทั้งช่วยสนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็ง(ทัศนาศาสตร์, 2548) บุคลากรผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นประกอบด้วยบุคคลที่มาจาก 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้จัดการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มที่สองคือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนชุมชน

ผู้ปกครองนักเรียนและปราชญ์ท้องถิ่น การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน เมื่อนำมาเชื่อมโยงกับการศึกษาแล้ว จะทำให้เกิดความร่วมมือในกระบวนการพัฒนาและกระบวนการเรียนรู้ซึ่งนำไปสู่เด็กและชุมชนท้องถิ่น ลดช่องว่างระหว่างสถานศึกษากับชุมชน (ทัศนาศาสตร์, 2548)

ยงยุทธ พนาสนธิ(2546) กล่าวถึงผลดีที่จะเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาว่า จะเกิดขึ้นทั้งกับตัวคนในชุมชน โรงเรียน และที่สำคัญอย่างยิ่งคือการพัฒนาประเทศชาติ เช่น โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับความเป็นจริงและความต้องการของชุมชน ทำให้ผู้จบการศึกษาสามารถกลับไปทำงานในชุมชนได้ มิได้มุ่งแต่จะเข้าไปทำงานในเขตเมืองเพียงอย่างเดียว กล่าวคือเป็นการศึกษาที่ไม่ต้องตัดขาดผู้เรียนออกจากรากฐานชุมชน ทำให้โรงเรียนเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศที่แท้จริง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาก่อให้เกิดความรู้สึกมีอำนาจกับคนในชุมชนอันจะนำไปสู่ความรับผิดชอบต่างๆ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาช่วยให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนจากโรงเรียนไปใช้ประโยชน์ได้จริงเพราะเป็นความรู้ที่ตอบสนองต่อชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนทางการศึกษาเปิดโอกาสให้มีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมากขึ้น

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาผู้เรียนใน 3 ประการคือ หนึ่ง พัฒนาสติปัญญาให้เจริญงอกงาม เพื่อเป็นพื้นฐานในการรับความรู้ต่อไปโดยไม่หยุดยั้งและการนำความรู้ไปใช้ สอง พัฒนาลักษณะนิสัยอันดีงาม เพื่อความเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสาม พัฒนาคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ การพัฒนาดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตไป(ชูศรี สุวรรณโชติ, 2539) มุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนและเลือกแนวทางแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดต่างๆ ให้มีทัศนคติที่ดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด มีนิสัยรักการทำงานและมีความสามารถในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตนเอง อีกทั้งให้เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมให้ชุมชนสามารถเสนอแนวทางพัฒนาชุมชน ภูมิใจในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชนตลอดจนอนุรักษ์และส่งเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน(สำเนียง สร้อยนาคพงษ์, 2535)

การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนศิลปะให้เหมาะสมกับบุคลิกภาวะของผู้เรียน โดยให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการแสดงออกและมีเจตคติที่ดีต่อศิลปะนั้นจะเป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างพัฒนาศิลปะนิสัยให้ติดตัวไป เมื่อเจริญเติบโตขึ้นก็จะเป็น

ผู้มีรสนิยมและเห็นคุณค่าของความงาม เป็นบุคคลที่สามารถอ่านออกเขียนได้ในสุนทรียภาพ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537)

วิรุณ ตั้งเจริญ(2539) กล่าวว่า การเรียนการสอนศิลปะนั้นนอกจากความพร้อมในตัวบุคคลแล้วยังต้องมีความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้เป็นส่วนในการแสดงออก และพร้อมด้านสื่อการสอนอีกด้วย เพราะสื่อการสอนที่ดีจะเป็นสิ่งช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจได้อย่างดี และในอีกแห่งหนึ่ง จะเป็นตัวเร่งหรือกระตุ้นให้การแสดงออกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

หลักสูตรฉบับปรับปรุงเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ท้องถิ่นคือโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน จังหวัด เขตการศึกษา กรมต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการได้กว้างขวางมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเอง และท้องถิ่นในด้านต่างๆ(พะยอม แก้วกำเนิด, 2533)

การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นกระบวนการที่สำคัญ แต่จากอดีตที่ผ่านมาและข้อสรุปในรายงานต่างๆพบว่า การดำเนินงานที่ผ่านมาชุมชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควรซึ่งผลกระทบของการขาดการมีส่วนร่วมในระดับที่เหมาะสมทำให้ การศึกษาเป็นสิ่งที่แปลกแยกไปจากชุมชน ความคาดหวังที่ชุมชนมีต่อโรงเรียนกับสิ่งที่โรงเรียนปฏิบัติมีความแตกต่างกัน ประชาชนไม่รู้สึกรู้สึกัน ไม่รู้สึกเป็นเจ้าของและไม่รู้สึกว่าจะได้รับผลตอบแทนจากการดำเนินงานของโรงเรียน ส่งผลต่อการขาดโอกาสในการระดมสรรพกำลังในชุมชนที่จะนำมาใช้ดำเนินงานทางการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น และชุมชนเองก็ขาดโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาจากโรงเรียน ซึ่งเป็นแหล่งรวมของบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในชุมชน ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากขึ้น(ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

หลักสูตรท้องถิ่นในจังหวัดตรังส่วนใหญ่มักจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นทางด้านเกษตรกรรม เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะสำหรับการทำการเกษตร(นายสนธิ เห่งงาย, สัมภาษณ์ 22 กุมภาพันธ์, 2550) การนำศิลปะท้องถิ่นของจังหวัดตรังมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะด้านทัศนศิลป์พบว่ามีไม่มากนัก ศิลปะท้องถิ่นที่มีการนำมาจัดการเรียนการสอนได้แก่ การแกะรูปหนังตะลุง การทำบาติกและมัดย้อม อันเป็นศิลปะท้องถิ่นที่พบได้ทั่วไปในภาคใต้ ไม่ได้มีแหล่งกำเนิดหรือเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดตรัง หากกล่าวถึงศิลปะท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดตรังนั้นพบว่า ผ้าทอนาหมื่นศรีเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดตรัง มีแหล่งกำเนิดและมีการถ่ายทอดเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน การส่งเสริมผ้าทอนาหมื่นศรี

ในจังหวัดตรังอยู่ในรูปแบบของการส่งเสริมให้สวมใส่ผ้าทอนาหมื่นศรี หลายโรงเรียนมีการประกาศให้ใช้ผ้าทอนาหมื่นศรีเป็นแบบฟอร์มของโรงเรียน เช่น โรงเรียนวัดควนวิเศษ นอกจากครูและอาจารย์แล้ว ทางโรงเรียนได้ให้นักเรียนอนุบาลทั้งหมดใส่ผ้าทอนาหมื่นศรี ทุกวันศุกร์(ชนิษฐา จุลบล, 2547)

ด้วยเหตุผลสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง เพื่อให้ทราบความคิดเห็น ตลอดจนแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นให้สอดคล้องต่อความต้องการของท้องถิ่นและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยทำการศึกษาจากครูผู้สอนสาระทัศนศิลป์ ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนและปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและความต้องการของท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ในด้านดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานและบุคคลในท้องถิ่นจัดให้แก่ผู้เรียนตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ(สงัด อูรานันท์ ,2532)

2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การสร้างหลักสูตรเพื่อใช้ในเขตการศึกษาเฉพาะภาค โดยการปรับเพิ่มเนื้อหาสาระในหลักสูตรแม่บทให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น(สงัด อูรานันท์ ,2532)

3. ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยในบริเวณเดียวกันและมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีการติดต่อสื่อสาร และพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งชุมชนในการจัดการศึกษาประกอบด้วยปราชญ์ท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำชุมชน

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น การกำหนดความต้องการทางการศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความเป็นจริง และการติดตามประเมินผล มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ร่วมเสียสละเวลา แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และอื่น ๆ ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชน คิดขึ้นมา การเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

5. สาระทัศนศิลป์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หมายถึง ส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มุ่งเน้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ การรับรู้ การเห็นภาพรวม และทักษะการปฏิบัติ(กระทรวงศึกษาธิการ , 2544)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ทราบแนวคิดของจากครูผู้สอนสาระทัศนศิลป์ ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนและปราชญ์ท้องถิ่น เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหมายของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ขั้นตอนและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ชุมชนกับการมีส่วนร่วม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะด้านทัศนศิลป์ ผ้าทอนาหมื่นศรี เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง พร้อมทั้งเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบแก้ไข ให้มีความถูกต้องตามเนื้อหาสาระและการใช้สำนวนภาษา

3. การทดสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยกำหนดคุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิ ตามคุณสมบัติดังนี้

3.1 อาจารย์สอนศิลปะระดับอุดมศึกษา มีประสบการณ์ในการสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปีและมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้าน ที่เผยแพร่ในวงวิชาการ

3.2 ผู้สอนสาระทัศนศิลป์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีประสบการณ์ในการสอนไม่ต่ำกว่า 5 ปี

3.3 ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรง

3.4 เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการส่งเสริมเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.5 เป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับผ้าทอนาหิ้นศรี และมีบทบาทในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี

4. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้ว มาปรับปรุงแก้ไข และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยที่อาจเกิดขึ้นในการตอบคำถาม และแก้ไขปรับปรุงให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากรคือ กลุ่มผู้จัดการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอนสาระทัศนศิลป์และผู้บริหารการศึกษา และกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนชุมชน ผู้ปกครองนักเรียนและปราชญ์ท้องถิ่น

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ บนเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (SPSS / PS + Statistical Package for the Social Sciences / Personal Computer) หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ร้อยละ (Percent) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตามลักษณะของเครื่องมือข้างต้น นำเสนอข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ทั้งหมด สรุปและอภิปรายผลต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและเสนอสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยจำแนกไว้ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรและความสำคัญของหลักสูตร
2. การพัฒนาหลักสูตร
3. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
4. ชุมชน
5. การมีส่วนร่วม
6. ภูมิปัญญาท้องถิ่น
7. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ช่วงชั้นที่3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3
8. การจัดการศึกษาทางศิลปศึกษาสำหรับวัยรุ่น
9. แนวโน้มของการพัฒนาหลักสูตรในอนาคต
10. จังหวัดตรัง
11. ผ้าทอนาหมื่นศรี
12. ยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง
13. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. หลักฐานและความสำคัญของหลักสูตร

1.1. ความหมายของหลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์(2539) ได้รวบรวมสรุปความหมายของหลักสูตรจากนักการศึกษา ทั้งในและต่างประเทศ โดยสรุปสาระสำคัญตามประเด็นได้ 5 กลุ่ม ดังนี้

1. หลักสูตรคือ รายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่เรียน นักการศึกษาให้ความหมายของหลักสูตรในลักษณะนี้ ได้แก่

Bobbitt(1918) ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือรายการของสิ่งต่างๆ ที่เด็กและเยาวชนต้องทำและมีประสบการณ์ด้วยวิธีการพัฒนาความสามารถในการทำสิ่งต่างๆ ดังกล่าวได้ดี เพื่อสามารถดำรงชีวิตในวัยผู้ใหญ่ได้

Good, 1973 ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือกลุ่มรายวิชาที่จัดไว้โดยมีระบบหรือลำดับวิชาที่บังคับสำหรับการจบการศึกษา หรือเพื่อรองรับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาหลักๆ

2. หลักสูตร คือ จุดมุ่งหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ หมายถึงสิ่งที่นักเรียนต้องเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้บรรลุจุดหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ นักการศึกษาให้ความหมายของหลักสูตรในลักษณะนี้ ได้แก่

Lavatelli และคณะ(1972) ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตร คือ ชุดการเรียนการสอนและประสบการณ์สำหรับเด็กซึ่งโรงเรียนวางแผนไว้เพื่อให้เด็กบรรลุถึงจุดหมายของการศึกษา

Johnson(1970-1971) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรเกี่ยวข้องกับสิ่งที่นักเรียนจะต้องกระทำในสถานการณ์การเรียนรู้เท่านั้น แต่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เขาจะต้องเรียนรู้หรือสามารถทำได้ อันเป็นผลมาจากสิ่งที่เขากระทำด้วย หลักสูตรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ที่ตั้งใจเอาไว้ และมุ่งหวังจะให้บรรลุโดยผ่านทางการสอน

3. หลักสูตรคือ แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่นักเรียน เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติ โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และพฤติกรรมตามที่กำหนดในหลักสูตร

Saylor & Alexander(1974) ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือ แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้ให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือจุดหมายที่วางไว้โดยมีโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ

Hilda Taba(1962) ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือ แผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยจุดประสงค์และจุดหมายเฉพาะ การเลือกและการจัดเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล

สุมิตร คุณากร(2523) ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือ โครงการให้การศึกษ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้

สวัสดี ประทุมราชและคณะ(2521) ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือ แผนหรือแนวทางการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนที่ชี้แนะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้จัดประสบการณ์ทั้งหมดตามที่หลักสูตรกำหนด เพื่อให้เยาวชนหรือพลเมืองของประเทศได้พัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ ทักษะและคุณสมบัติอันพึงประสงค์ตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติ

ธำรง บัวศรี(2532) ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆตามจุดหมายที่กำหนดไว้

4. หลักสูตรคือ ประสบการณ์ทั้งปวงของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน

Caswell & Cambell(1935) ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตรในโรงเรียนคือ หลักสูตรที่ประกอบด้วยประสบการณ์ทุกอย่างที่จัดให้แก่เด็กโดยอยู่ในความดูแลและการสอนของครู

Neagley & Evans(1967) ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดเพื่อช่วยให้นักเรียนได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามความสามารถของนักเรียน

Wheeler(1974) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรคือประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งโรงเรียนหรือสถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน

Crow(1980) ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีการพัฒนาด้านร่างกาย สังคม ปัญญาและจิตใจ

5. หลักสูตรคือ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้ผู้เรียน

Shaver & Berlak(1968) ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือ กิจกรรมที่ครูจัดให้นักเรียนได้เล่นเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

Trump & Miller, ม.ป.ป. ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือ กิจกรรมการเรียนการสอนชนิดต่างๆที่เตรียมการไว้ และจัดให้แก่เด็กนักเรียนโดยโรงเรียนหรือระบบโรงเรียน

Carter V. Good(1973) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ ดังนี้คือ

1. หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบ ให้ผู้เรียนได้ศึกษา เพื่อสำเร็จหรือรับประกาศนียบัตรในสาขาใดสาขาหนึ่ง

2. หลักสูตร หมายถึง คำโครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอน ซึ่งโรงเรียนจัดแก่เด็ก เพื่อให้สำเร็จการศึกษาและสามารถศึกษาต่อในทางอาชีพต่อไป

3. หลักสูตร หมายถึง กลุ่มวิชาและการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนภายใต้การแนะนำของโรงเรียนและสถานศึกษา

บุญมี เณรยอด(2538) กล่าวว่า หลักสูตรโดยทั่วไปมีความหมายอย่างน้อย 2 ลักษณะคือ ความหมายในวงแคบและความหมายในวงกว้าง

ความหมายในวงแคบ ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือ วิชาและเนื้อหาต่างๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้นักเรียนแต่ละชั้นที่จะต้องเรียนอะไร มากน้อยเพียงใด

ความหมายในวงกว้าง ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ มีทักษะ เกิดเจตคติที่ดีอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิต

ความหมายในวงกว้างนี้ครอบคลุมไปถึง 4 หัวข้อ คือ 1) เอกสารหลักสูตร 2) กระบวนการเทคนิควิธีสอนของครู 3) กระบวนการเรียนการสอนของนักเรียน 4) การจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน

ชูศรี สุวรรณโชติ(2544) ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือ มวลประสบการณ์ทุกชนิดที่ครูสร้างให้กับนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและเจริญงอกงาม

เอกวิทย์ ณ ถลาง(2540) ได้ให้ความหมายว่าหลักสูตรคือ มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้เด็กได้เรียนเนื้อหาวิชา ทักษะ ทักษะคิด แบบพฤติกรรม กิจวัตร และสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งใดก็ตาม ซึ่งเรามุ่งหวังการเรียนรู้ขึ้นกับเด็ก เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกับเด็ก รวมไปถึงประมวลการสอน แบบเรียน ตลอดจนวิธีสอนและกิจกรรมต่างๆ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักสูตรหมายถึงประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้กับผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแผนหรือโครงการซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆตามจุดหมายที่กำหนดไว้

1.2. ความสำคัญของหลักสูตร

ในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องอาศัยหลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ดังที่นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

สุมน อมรวิวัฒน์(2531) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรมีไว้เพื่อเป็นมาตรฐานในการกำหนดเกณฑ์กลางของการจัดชั้นเรียน เวลาเรียนและเนื้อหาที่เรียนให้เป็นไปตามหลักการเดียวกัน มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

ธำรง บัวศรี(2532) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้แน่ใจว่าเยาวชนแต่ละวัย แต่ละระดับการศึกษา

มีแนวกำหนดไว้ว่า ผู้เรียนควรเรียนรู้อะไร มีเนื้อหามากน้อยแค่ไหน ควรได้รับการฝึกอบรมให้มีทักษะด้านใด และควรมีพัฒนาการในด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและสติปัญญา

สุมิตร คุณากร(2533) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรจะกำหนดความมุ่งหมาย เนื้อหาสาระและประสบการณ์ให้ผู้เรียน หลักสูตรเป็นรากฐานของการจัดการเรียนการสอน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์(2539) กล่าวว่า ในการจัดการศึกษาแก่เยาวชนและประชากรของทั้งประเทศนั้นจะต้องมีแนวทางในการจัดการศึกษาที่ให้เยาวชนแต่ละวัยและแต่ละระดับการศึกษาได้รับการศึกษาทัดเทียมกันและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นจึงต้องมีหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางและเป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษาสำหรับควบคุมการเรียนการสอนในแต่ละระดับการศึกษา

จากทัศนะของนักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่าหลักสูตรมีความสำคัญต่อการศึกษามาก และหลักสูตรเป็นรากฐานของการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นตัวกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และทิศทางในการจัดการศึกษาให้เป็นไปในทางเดียวกัน

2. การพัฒนาหลักสูตร

2.1. ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

สงัด อุทรานันท์(2532) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ 2 ลักษณะ คือ ความหมายแรกหมายถึง การทำหลักสูตรแรกที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น และอีกความหมายหนึ่งคือ เป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย

วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช(2544) ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่าเป็น การปรับปรุงโครงการที่ประมวลความรู้ เนื้อหาและประสบการณ์ทั้งหลายในหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ดีขึ้นเหมาะสมกับสภาพสังคมและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์(2539) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาหลักสูตรคือ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนหรือคิดประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆที่ก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน และสามารถประเมินผลได้ว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ และได้กล่าวเพิ่มเติมว่าในการพัฒนาหลักสูตรนั้นโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. หลักสูตรระดับชาติหรือหลักสูตรแม่บท เป็นหลักสูตรที่กำหนดจุดหมาย เนื้อหาสาระ และกิจกรรมอย่างกว้างๆ เพื่อให้ทุกคนได้เรียนรู้คล้ายคลึงกัน และเพื่อสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งในส่วนนี้กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบเอง

2. หลักสูตรระดับท้องถิ่น เป็นหลักสูตรที่เอาหลักสูตรแม่บทมาปรับ เพิ่ม ขยาย หรือสร้างหลักสูตรย่อยในระดับท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรแม่บท เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพความจำเป็นหรือความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ ดังนั้นหลักสูตรในระดับนี้จะมีลักษณะเป็นแนวปฏิบัติได้มากกว่าหลักสูตรแม่บท

บรรพต สุวรรณประเสริฐ(2544) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึง การดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งต่างๆในประเด็นต่อไปนี้

1. การปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น
2. การจัดทำหลักสูตรขึ้นมาโดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย
3. การผลิตเอกสารสำหรับผู้เรียนเพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนการสอน

สรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การสร้างหรือปรับหลักสูตรให้เป็นไปตามความคาดหวังหรือจุดมุ่งหมายที่เปลี่ยนไป เพื่อความเหมาะสมซึ่งการพัฒนาหลักสูตรสามารถทำได้โดยการสร้างเอกสารสำหรับผู้เรียนไปจนถึงการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย

3. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

3.1. ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

สงัด อูรานันท์(2532) ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นว่า หมายถึง การสร้างหลักสูตรเพื่อใช้ในเขตการศึกษาเฉพาะภาค โดยการปรับเพิ่มเนื้อหาสาระในหลักสูตรแม่บทให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

วิชัย วงษ์ใหญ่(2537) ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นว่า หมายถึง การนำหลักสูตรแม่บทมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนนั้น สาระการเรียนจะสอดคล้องสัมพันธ์กับท้องถิ่นมากขึ้น และเป็นการเรียนรู้ที่นำไปใช้ได้จริงในชีวิต

กรมวิชาการ(2538) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นว่า หมายถึง การที่กระทรวงศึกษาธิการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นตามข้อกำหนดในโครงสร้างของหลักสูตร

เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวในท้องถิ่นของตน เรียนรู้สภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่น ตลอดจนสามารถแก้ปัญหา พัฒนาชีวิตของตนเอง ครอบครัวและสังคมได้ ความรู้ดังกล่าว อาจมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมไว้และได้ถ่ายทอดกันมาในแต่ละยุคแต่ละสมัย

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์(2539) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นหมายถึง การนำหลักสูตรแม่บทมาปรับ ขยาย หรือการสร้างหลักสูตรย่อยขึ้นมาเสริมหลักสูตรแม่บท โดยให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ปัญหา และความต้องการท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนจะได้นำความรู้ และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตจริง หรือเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

นอกจากนั้นอุดม เขยกิจวงศ์(2545) ให้ความหมายหลักสูตรท้องถิ่นว่าหมายถึง หลักสูตรที่สถานศึกษาหรือครูหรือผู้เรียนร่วมกันพัฒนาขึ้นเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ใน ชีวิตจริง เรียนแล้วเกิดการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้อย่างมีคุณภาพ และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม อย่างมีความสุข

จากทัศนะของนักการศึกษาสามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การสร้างหลักสูตรเพื่อใช้ในเขตการศึกษาเฉพาะภาค โดยการปรับเพิ่มเนื้อหาสาระ ในหลักสูตรแม่บทให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ปัญหา และความต้องการท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้นำไปใช้ใน ชีวิตจริง เรียนแล้วเกิดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพและ ความต้องการของท้องถิ่น

3.2. ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

สงัด อุทรานันท์(2532) ได้กล่าวถึงเหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนา หลักสูตรระดับท้องถิ่นว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้นจำเป็นจะต้องมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา และสนองความต้องการของสังคมที่ใช้หลักสูตรนั้นๆ โดยเหตุนี้หากหลักสูตรที่สร้างขึ้นมามี จุดมุ่งหมายสำหรับใช้ในชุมชนชนแห่งหนึ่งแห่งใด โดยเฉพาะก็ย่อมสามารถตอบสนองต่อ ความต้องการของสังคมได้มากที่สุด

สุชาติ วงศ์สุวรรณ(2537) กล่าวว่าเหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นคือ

1. เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นให้มากที่สุด
2. เพื่อปรับสภาพของผู้เรียนให้สามารถรับกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ

โดยเฉพาะ

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับภูมิลำเนาท้องถิ่นของตน เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้และประสบการณ์ไป พัฒนาคน ครอบครัวและท้องถิ่น ตลอดจนดำเนินชีวิตอยู่ในท้องถิ่นของตนอย่างมีความสุข

3. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตตามสภาพเศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่นตนแทนที่จะเรียนรู้เรื่องไกลตัว

4. หลักสูตรระดับท้องถิ่นสามารถบูรณาการเอาทรัพยากรและภูมิปัญญาชาวบ้านทั้งหลายใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งมีผลทำให้ผู้เรียนได้รู้จักท้องถิ่นของตน เกิดความรัก ความผูกพันกับท้องถิ่นของตน และสามารถใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการประกอบอาชีพได้

บุญเลี้ยง ทุมทอง(2544) กล่าวเกี่ยวกับมูลเหตุอันจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นว่าเนื่องมาจาก

1. การพัฒนาหลักสูตรระดับชาติเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. หลักสูตรระดับชาติหรือหลักสูตรแม่บทกำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระกว้าง ประสบการณ์บางอย่างไม่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

3. เปิดโอกาสให้สามารถนำทรัพยากรท้องถิ่นโดยเฉพาะภูมิปัญญาพื้นบ้านมาใช้ประโยชน์เพื่อเสริมสร้างความรักและความผูกพันกับท้องถิ่นของตน

4. ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจนจนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่นมีความรักและความผูกพันกับท้องถิ่นของตน

จากเหตุผลและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า หลักสูตรจำเป็นจะต้องมีความหลากหลาย ยืดหยุ่น สอดคล้องกับสภาพปัญหาและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นให้มากที่สุด จำเป็นจะต้องสร้างจากเรื่องใกล้ตัวเพื่อให้เกิดความรัก ความผูกพันกับท้องถิ่น มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการศึกษา

อุดม เชยกิจวงศ์(2545) กล่าวเพิ่มเติมว่าหลักสูตรควรมีความใหม่ ทันสมัย และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอและเป็นหลักสูตรที่ปรับให้เข้ากับชีวิตของผู้เรียน ซึ่งครูและผู้เรียนจะเป็นผู้ที่ร่วมกันพัฒนา หรือสร้างหลักสูตรสำหรับตนเองขึ้นมาตามสภาพของเหตุการณ์หรือปัญหาในขณะนั้น กัลป์ยานี ปฎิมาพรเทพ(2541) กล่าวว่าในการจัดการศึกษาที่ดีที่สุด ควรจัดให้ตามสภาพความเป็นจริงและสอดคล้องกับสภาพของชุมชนในท้องถิ่น โดยนำความรู้ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในอดีตและความรู้สมัยใหม่ที่มีอยู่ทั่วโลกมาผสมผสานจัดการศึกษา ซึ่งท้องถิ่นควรมีสิทธิในการจัดการศึกษาได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยการกำกับดูแลของท้องถิ่นและองค์กรกลาง

3.3. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

สงัด อุทรานันท์(2532) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นคือ

1. การปรับหลักสูตรกลางให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น
2. การสร้างหลักสูตรย่อยในระดับท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรกลาง

กรมวิชาการ(2536) กล่าวว่าในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ท้องถิ่นสามารถพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เปิดโอกาสให้ดำเนินการได้ 5 ลักษณะดังนี้ คือ

1. ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม
2. ปรับรายละเอียดของเนื้อหา
3. จัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่
4. ปรับปรุงและ/หรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม
5. จัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่

สมเกียรติ ศรีสกุล(2539) กล่าวว่าแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทำได้ดังนี้

1. เพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหาในรายวิชาที่มีอยู่แล้ว
2. กำหนดกิจกรรมเสริม
3. ทำสื่อเสริม
4. พัฒนาระบบการเรียนการสอน
5. จัดทำรายวิชาเพิ่มเติมในกลุ่มวิชาบังคับเลือกและวิชาเลือกเสรี

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์(2539) ได้กล่าวเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. การจัดทำหรือสร้างหลักสูตรรายวิชาใหม่
2. การปรับหลักสูตรแม่บทให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสามารถดำเนินการได้ดังนี้
  - 2.1 ปรับ เพิ่ม และ/หรือขยายเนื้อหาสาระรายวิชาในหลักสูตรแม่บท
  - 2.2 ปรับ เพิ่ม และ/หรือขยายกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริม
  - 2.3 ปรับ เพิ่ม และ/หรือจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่
3. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในลักษณะหลักสูตรระยะสั้นสำหรับท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ

สรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทำได้ดังนี้

1. ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม
การพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้ สถานศึกษาสามารถปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริม เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยไม่ทำให้จุดประสงค์การเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บท
2. ปรับรายละเอียดของเนื้อหา
การพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยการลดหรือเพิ่มเติมรายละเอียดของเนื้อหาจากหัวข้อหรือขอบข่ายที่ระบุไว้ในหลักสูตรแม่บท ทั้งนี้ต้องไม่ทำให้จุดประสงค์การเรียนรู้และหัวข้อหรือขอบข่ายเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บทเปลี่ยนแปลงไป
3. จัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่
การพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยการจัดทำคำอธิบายหรือทำรายวิชาเพิ่มเติม จากที่มีปรากฏในหลักสูตรแม่บททั้งนี้ คำอธิบายหรือรายวิชาที่จัดเพิ่มเติมนี้ จะต้องมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพของท้องถิ่น
4. ปรับปรุงและ/หรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม
การพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้ เป็นการปรับปรุงเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนต่างๆที่มีอยู่ให้เหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์ และเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนด
5. จัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่
การพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรโดยการจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่ เช่น หนังสือเรียน คู่มือครู หนังสือเสริมประสบการณ์ แบบฝึกหัด หรือเอกสารประกอบการเรียนการสอนอื่นๆ เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพท้องถิ่น ทั้งนี้สื่อการเรียนการสอนที่ท้องถิ่นจะพัฒนาขึ้นมาใหม่นี้อาจจะใช้กับเนื้อหา/รายวิชาที่มีอยู่แล้ว หรือใช้กับเนื้อหา/รายวิชาที่เพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ก็ได้

3.4. ลักษณะของหลักสูตรท้องถิ่น

พะนอม แก้วกำเนิด(2533) ได้กล่าวเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรสอดคล้องกับคำอธิบายในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาเป็นหลักสูตรในหลักสูตรรายวิชาบังคับเลือกหรือเลือกเสรี
2. มีเนื้อหาสาระสอดคล้องและเป็นไปตามสภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคมของแต่ละท้องถิ่นโดยเฉพาะ
3. มีวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระชี้ให้เห็นถึงปัญหาความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชนในแต่ละท้องถิ่น
4. มีเนื้อหาสาระสัมพันธ์สอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรมนุษย์ แผน และแนวโน้มของการพัฒนาท้องถิ่น
5. มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเป็นฐานในการพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่น
6. มีวัตถุประสงค์เนื้อหาสาระสนองความต้องการของนักเรียนเฉพาะกลุ่ม โดยเฉพาะในการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการและงานอาชีพ
7. มีวัตถุประสงค์จะให้นักเรียนรู้จักสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง รักท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น

จิตพิทย์ เชื้อรัตนพงษ์(2539) ได้กล่าวเกี่ยวกับลักษณะของหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. การจัดทำหรือสร้างหลักสูตรรายวิชาใหม่ที่ไม่ได้ปรากฏอยู่ในหลักสูตรแม่บทให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นหรือการสร้างหลักสูตรย่อยในระดับท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรแม่บท
2. การปรับหลักสูตรแม่บทให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสามารถดำเนินการได้ดังนี้
  - 2.1 ปรับ เพิ่ม และ/หรือขยายเนื้อหาสาระรายวิชาในหลักสูตรแม่บท
  - 2.2 ปรับ เพิ่ม และ/หรือขยายกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริม
  - 2.3 ปรับ เพิ่ม และ/หรือจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นมาใหม่
3. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในลักษณะหลักสูตรระยะสั้นสำหรับท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ(โดยไม่มีหลักสูตรแม่บทเป็นกรอบในการกำหนด)

อุดม เขยกีวงศ์(2545) กล่าวว่าหลักสูตรท้องถิ่นจึงมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

1. เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองชีวิตจริงของผู้เรียนที่เป็นปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การเตรียมอนาคต รวมทั้งมีความเข้าใจในเรื่องของเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ เรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติจริง เรียนรู้เพื่อการอยู่ร่วมกันและเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพของตนเอง
2. เป็นหลักสูตรที่พัฒนาจากความต้องการสิ่งที่เป็นปัญหาที่สอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อการแก้ปัญหา
3. เป็นหลักสูตรระยะสั้นที่เป็นปัจจุบันและตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในปัจจุบัน
4. เป็นหลักสูตรที่บูรณาการกับวิชาต่างๆ และบูรณาการกับชีวิตจริงได้
5. เป็นหลักสูตรที่ได้มาจากสภาพปัญหาหรือความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง
6. เป็นหลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถและตรงกับสภาพปัญหาของตนเอง โดยครูเป็นเพียงผู้ร่วมวางแผนให้คำแนะนำชี้แนะ และอำนวยความสะดวกเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างสูงสุด

3.5. ขั้นตอนและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้น สามารถดำเนินการได้ในหลายระดับ ได้แก่ ระดับเขตการศึกษา ระดับจังหวัด ระดับอำเภอหรือระดับโรงเรียน ซึ่งได้มีนักวิชาการเสนอแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้

สมิตร คุณากร(2523) กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นว่า มีดังนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการ
2. จัดตั้งคณะอนุกรรมการ
3. การศึกษาและวิจัย เนื้อหาข้อมูลในด้านต่อไปนี้
  - 3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรในระดับชาติ
  - 3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของชุมชนในแต่ละเขตการศึกษา
  - 3.3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อบกพร่องต่าง ๆ ของประมวลการสอนที่ได้จัดทำขึ้นมาในอดีต
  - 3.4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อจำกัดในการเรียนการสอนของแต่ละเขตการศึกษา
4. การกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับรายละเอียดในเรื่องแบบของประมวลการสอนและเวลาในการดำเนินการ

5. การประชุมเพื่อดำเนินการ

ว่า มีดังนี้

สงัด อุทรานันท์(2532) กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1. จัดตั้งคณะทำงาน
2. ศึกษาสภาพข้อมูลพื้นฐาน
3. กำหนดจุดมุ่งหมายสำหรับหลักสูตรท้องถิ่น
4. พิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรกลางกับสภาพของท้องถิ่น
5. ดำเนินการเลือกเนื้อหาสาระของหลักสูตรกลาง และ/หรือจัดสร้างกระบวนวิชาขึ้นใหม่
6. ดำเนินการใช้หลักสูตร
7. ประเมินผลการใช้หลักสูตร
8. ทำการปรับปรุงแก้ไข

พะยอม แก้วกำเนิด(2533) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ต้องดำเนินการอย่างเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาสำรวจ เก็บข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่น
2. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
3. การกำหนดความเหมาะสมกับนักเรียน
4. การกำหนดความเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน
5. การกำหนดความคิดรวบยอดหรือความคิดหลัก
6. การร่างรายวิชาหรือเรื่องและเนื้อหาสาระในเรื่องวัตถุประสงค์รายวิชา

เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอน

7. การวิเคราะห์บททบทวนร่าง รายวิชา หรือเรื่องและเนื้อหาสาระ
8. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในกระบวนการเรียนการสอนวิชานั้น
9. การคำนึงถึงและการจัดสรรปัจจัยองค์ประกอบเกื้อหนุนกระบวนการสอน

รายวิชานั้น

10. การนำร่าง รายวิชา หรือ เรื่องและเนื้อหาสาระไปทดสอบ ทดลองหรือนำร่อง

เพื่อการปรับปรุงพัฒนาก่อให้เกิดความสมบูรณ์และเหมาะสม

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์(2539) กล่าวว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น มีดังนี้

1. การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น โดยบุคคลสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้แก่

1.1 ครูหรือผู้สอน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสอน และมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรแม่บทเป็นอย่างดี

1.2 ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้มีความสามารถให้คำแนะนำ และให้ความรู้ในด้านหลักสูตรและการสอน

1.3 ศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1.4 วิทยากรท้องถิ่น หรือประชาชนที่มีความรู้ในด้านเนื้อหาวิชา ด้านสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมในท้องถิ่นนั้น ๆ

1.5 นักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์จากวิทยาลัยครูหรือมหาวิทยาลัย

2. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้หลักสูตรที่จัดทำขึ้นเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของท้องถิ่นสำรวจสภาพและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาสอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญาและจิตใจ รวมทั้งสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ข้อมูลเหล่านี้สามารถศึกษาข้อมูลได้จากผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง ซึ่งอาจใช้วิธีการพูดคุยกับนักเรียนและผู้ปกครอง และสังเกตนักเรียน

2.2 ศึกษาทำความเข้าใจในหลักสูตรแม่บท คณะทำงานต้องศึกษาให้เข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา หลักการ จุดหมาย จุดประสงค์และโครงสร้างเนื้อหาของกลุ่มประสบการณ์/กลุ่มวิชาและหลักสูตรแม่บท การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผลหลักสูตรและอื่นๆ เพื่อพิจารณาว่ามีส่วนใดที่หลักสูตรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม

2.3 วิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน เป็นการศึกษาสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบุคลากร การบริหาร วัสดุอุปกรณ์ ความร่วมมือระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรือท้องถิ่นฯ

3. การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรระดับท้องถิ่น

การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรรายวิชา เพื่อกำหนดสภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อเรียนจบรายวิชานั้น ควรสอดคล้องกับกลุ่มวิชา/กลุ่มประสบการณ์ เขียนด้วยภาษาที่ชัดเจนและกะทัดรัด และเป็นจุดประสงค์ที่สามารถนำไปปฏิบัติจริง

4. การกำหนดเนื้อหา

การกำหนดเนื้อหาสามารถทำได้โดยการนำจุดประสงค์มาวิเคราะห์แล้วกำหนดเนื้อหาของรายวิชาอย่างกว้างๆ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา จากนั้นสามารถแยกแยะออกเป็นเนื้อหาย่อย ซึ่งในส่วนนี้คณะทำงานสามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาที่จะนำมาสอนให้เหมาะสมกับสภาพในท้องถิ่นนั้น ๆ

5. การกำหนดกิจกรรม

คณะทำงานควรกำหนดกิจกรรมที่จะจัดให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์เรียนรู้ โดยพิจารณาจากจุดประสงค์แต่ละข้ออย่างละเอียด กิจกรรมที่กำหนดไม่ควรมากหรือน้อยจนเกินไป เน้นทักษะกระบวนการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กระทำกิจกรรมโดยครูผู้สอนเป็นผู้ประสานงานกิจกรรมและชี้แนะ

6. การกำหนดคาบเรียน

ในการกำหนดคาบเวลาเรียนของรายวิชานั้น มักถือเอาโครงสร้างของหลักสูตรแม่บทและปริมาณของเนื้อหาที่ผู้เรียนจะต้องเรียนเป็นเครื่องกำหนด

7. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล

การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลในรายวิชาที่จัดทำขึ้นเพื่อผู้ปฏิบัติการได้ดำเนินการวัดและประเมินผลตรงกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร

8. การจัดทำเอกสารหลักสูตร

หลังจากที่สร้างหรือจัดทำหลักสูตรรายวิชา คณะทำงานควรจัดทำเอกสารหลักสูตรเช่น แผนการสอน คู่มือครู หนังสืออ่านเพิ่มเติม และสื่อต่าง ๆ

9. การตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร

เพื่อนำผลมาปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรต่างๆ เพื่อนำผลมาปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้และต้องกำหนดเป็นแผนอย่างมีขั้นตอนและระบบ

10. การเสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร

เมื่อได้ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรแล้ว คณะทำงานต้องนำหลักสูตรเพื่อสร้างขึ้นใหม่เขียนตามแบบฟอร์มที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด แล้วเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามลำดับชั้นเพื่อขออนุมัติการใช้หลักสูตร

11. การนำหลักสูตรไปใช้

เมื่อหลักสูตรได้รับการอนุมัติแล้ว คณะทำงานต้องเตรียมจัดการอบรมเกี่ยวกับวิธีการใช้หลักสูตร การอบรมควรจัดในรูปการประชุมเชิงปฏิบัติการ และควรคำนึงถึงจำนวนผู้เข้ารับการอบรม งบประมาณที่ต้องใช้ วัสดุหลักสูตร วิทยากร สถานที่ที่ใช้ฝึกอบรม เป็นต้น เมื่อสิ้นสุดการประชุมผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะต้องนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรของครู เพื่อให้การสอนเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

12. การประเมินหลักสูตร

ในการประเมินหลักสูตรจะต้องมีการวางแผนว่าจะประเมินหลักสูตรใน ส่วนใดบ้าง เช่น ประเมินเอกสารหลักสูตร ประเมินการใช้หลักสูตร ประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน หรือประเมินหลักสูตรทั้งระบบ และวางแผนด้วยว่าจะดำเนินการเมื่อไร จากนั้นกำหนดวิธีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล จัดทำรายงานผลเพื่อพิจารณาประกอบการตัดสินใจว่า หลักสูตรนี้มีคุณค่าตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ต้องปรับปรุงแก้ไขในส่วนใด หรือควรจะยกเลิกไป

วิชัย ประเสริฐวุฒิมิเวชต์(2542) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ต้องดำเนินการอย่างเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น
2. ศึกษาหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร
3. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่น
4. การประมวล และ พิจารณาสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น

กรมวิชาการ(2543) กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นว่ามีดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น
2. การวิเคราะห์หลักสูตร
3. การกำหนดแนวทางพัฒนาหลักสูตร
4. การกำหนดแนวการจัดการเรียนรู้
5. การจัดทำแผนการสอน

ดังนี้

วิจิตรา ไสยะ(2543) กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นว่ามี

1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรท้องถิ่น
3. การคัดเลือกและกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์และวิธีการประเมินหลักสูตร
5. การนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้
6. การประเมินหลักสูตรท้องถิ่น

ว่ามีดังนี้

บุญเลี้ยง ทุมทอง(2544) กล่าวถึงขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

1. จัดทำระบบข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดความต้องการจำเป็นของท้องถิ่น
3. การกำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์การเรียนรู้
4. การจัดทำอธิบายรายวิชาหรือเนื้อหาวิชา/กิจกรรม
5. การจัดทำแผนการสอน/คู่มือครูและสื่อ
6. การปรับปรุงและพัฒนา

อุดม เขยกิจวงศ์(2545) กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ต้องดำเนินการอย่างเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การสำรวจสภาพปัญหาชุมชน เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลความเป็นอยู่ของชุมชนและผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างแท้จริง ผู้สำรวจสภาพปัญหาชุมชน คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและผู้เรียน
2. วิเคราะห์สภาพปัญหาและกำหนดความต้องการ เป็นกระบวนการนำข้อมูลจากการสำรวจมาจัดกลุ่มเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา และกำหนดความต้องการจากสภาพปัญหา เพื่อนำไปสู่ผังหลักสูตรท้องถิ่นที่สนองต่อความต้องการชุมชนหรือผู้เรียนอย่างแท้จริง
3. การจัดทำผังหลักสูตร หมายถึง กรอบความคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วยหัวข้อเรื่องหรือหัวข้อเนื้อหาหลัก และหัวข้อเรื่องย่อยที่รับมาจากความต้องการและการวิเคราะห์ปัญหาจากการสำรวจมาจากชุมชน หลังจากที่กำหนดความต้องการได้แล้วให้นำหัวข้อความต้องการมาจัดทำผังหลักสูตรท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและโครงสร้างของผังหลักสูตรประกอบด้วย

3.1 หัวเรื่องหลัก หรือหัวข้อเนื้อหาหลัก เป็นหัวข้อที่บอกถึงชื่อเรื่องใหญ่ได้จากชื่อกลุ่มความต้องการ ซึ่งจะคลุมนกลุ่มความต้องการย่อยๆในขอบข่ายเรื่องเดียวกัน

3.2 หัวเรื่องย่อย เป็นหัวเรื่องที่ตั้งจากความต้องการย่อยที่อยู่ในกลุ่มของความต้องการใหญ่ ซึ่งจะมีหลากหลายเรื่องจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับแนวทางการแก้ไขปัญหานั้น ในการตั้งชื่อหัวข้อย่อย ชื่อหัวเรื่องย่อย ให้พิจารณารวมความต้องการย่อยที่วิเคราะห์แล้ว การสร้างกรอบหัวเรื่องย่อย จำเป็นจะต้องวิเคราะห์และจัดลำดับจากเนื้อหาว่างไปสู่เนื้อหาที่ยากขึ้นหรือจัดลำดับจากความแรงด่วนมากไปสู่เนื้อหาแรงด่วนน้อย

3.3 การตั้งชื่อเรื่องที่ดีมีลักษณะ ดังนี้

3.3.1 หัวเรื่องเป็นที่มาจากปัญหาหรือความต้องการของชุมชน/ผู้เรียน

3.3.2 หัวเรื่องให้เขียนในรูปของประโยคหรือแนวทางแก้ไขที่เป็นวลีหรือ ประโยคกะทัดรัด เช่น การสร้างและส่งเสริมความสะอาดชุมชน การดูแลรักษาแหล่งน้ำ

3.3.3 คำหลักที่ระบุไว้ในหัวข้อเรื่องย่อย สามารถนำไปเขียนตีความ เป็นวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาได้

4. การเขียนแผนการสอน มีกระบวนการดังนี้

4.1 การกำหนดหัวข้อเรื่อง(Theme) กำหนดจากสภาพปัญหาหรือความต้องการของชุมชน/ผู้เรียน

4.2 การเขียนสาระสำคัญ(Concept) หมายถึง บทสรุปในความสำคัญของเรื่อง เน้นถึงความคิดรวบยอด หลักการ ทักษะ หรือลักษณะนิสัยที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

4.3 การกำหนดขอบเขตเนื้อหา เป็นการระบุว่าหัวข้อเรื่องนี้มีความสัมพันธ์หรือบูรณาการกับวิชาใดบ้าง และระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4.4 การกำหนดจุดประสงค์ปลายทาง เป็นจุดประสงค์ที่คาดว่า เมื่อผู้เรียนเรียนจบในเนื้อหาวิชานั้นๆ แล้วจะทำอย่างไรได้บ้าง หรือมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไร ควรเขียนให้ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

4.5 การกำหนดจุดประสงค์เฉพาะหรือจุดประสงค์นำทาง จุดประสงค์เฉพาะหรือจุดประสงค์นำทางเป็นจุดประสงค์ย่อยหรือเป้าหมายของการเรียนการสอนที่ปรารถนาจะให้เกิดกับผู้เรียน โดยมุ่งเน้นที่จะพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะปฏิบัติ ทัศนคติ และกระบวนการจัดการ

4.6 การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 ครูและผู้เรียนร่วมกันแสวงหาและถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 2 ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับไปใช้หรือไปปฏิบัติกับชีวิตจริง

ขั้นที่ 3 ผู้เรียนนำเสนอผลของการใช้หรือปฏิบัติ รวมทั้งการประยุกต์

ความรู้ไปใช้ได้จริง

4.7 การกำหนดสื่อการเรียนการสอน เป็นการระบุว่า ในการเรียนการสอนตามหัวข้อเรื่องนั้นๆ จะต้องใช้สื่ออุปกรณ์อะไรบ้าง โดยระบุตามจุดประสงค์เฉพาะเป็นรายชื่อที่ต้องใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนตามจุดประสงค์แต่ละเรื่อง ทั้งสื่อที่ค้นคว้าและสื่อประกอบการเรียนการสอน

5. การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรท้องถิ่น ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกัน โดยให้ความสำคัญในการเรียงลำดับกระบวนการหาความรู้ กระบวนการนำความรู้ที่ได้รับไปปรับประยุกต์ใช้ และกระบวนการแสดงผลของความรู้

6. การประเมินผล เป็นการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียน ได้เรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยดูจากผลของการนำความรู้ไปปฏิบัติหรือขยายความรู้โดยวิธีต่างๆ

จากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนักวิชาการและหน่วยงานราชการ มาสังเคราะห์และปรับเพื่อให้เหมาะสมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน

ในขั้นแรกคือการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน จะต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ แนวโน้มของการพัฒนา สภาพปัญหาของชุมชน ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ซึ่งในการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีรายละเอียดดังนี้

การศึกษาแนวโน้มของการพัฒนา เป็นการศึกษาสภาพของสังคมที่สถานศึกษา/ท้องถิ่น ว่ามีแนวโน้มหรือการพัฒนาไปในทิศทางใด รวบรวมข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลในด้านต่างๆ ของท้องถิ่น เช่น เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร การศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร ฯลฯ

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน โดยศึกษา สํารวจ สอบถาม หรือ สัมภาษณ์ จากบุคคลต่อไปนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคม นักการศึกษา ประชาชนทั่วไป ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้สำเร็จการศึกษาแล้ว โดยศึกษาข้อมูลในหลายๆด้าน เช่น ด้านการศึกษา บริการ สาธารณูปโภค การประกอบอาชีพในปัจจุบันและแนวโน้มอาชีพในอนาคต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน โดยศึกษาข้อมูลในด้านต่างๆดังนี้

1. ข้อมูลด้านประชากรผู้เรียน เป็นการศึกษาจำนวนปริมาณ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพที่ดี

2. ข้อมูลด้านการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางด้านปัญญาและจิตใจของผู้เรียนช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรวิชาต่างๆ สอดคล้องกับวัย สติปัญญา และความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งเป็นข้อมูลช่วยในการจัดหลักสูตรสำหรับผู้เรียนที่มีปัญหาพิเศษด้วย

3. ข้อมูลด้านลักษณะกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละวัย ข้อมูลเหล่านี้ได้จากนักวิชาการศึกษา การสังเกตผู้เรียน การพูดคุยกับผู้เรียนและผู้ปกครอง การศึกษาบันทึกรายงานของโรงเรียน

4. ข้อมูลด้านครอบครัวของผู้เรียน เช่น สภาพเศรษฐกิจ อาชีพ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง บรรยากาศที่บ้าน แรงบันดาลใจที่บ้าน ปัญหาทางครอบครัว สิ่งเหล่านี้เป็นผลกระทบ ต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นอย่างมาก

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน โดยการศึกษาข้อมูลสภาพทั่วไปของโรงเรียน เช่น จำนวนครูในโรงเรียน งบประมาณ จำนวน อุปกรณ์และสื่อต่างๆ อาคารสถานที่และห้องเรียน ความต้องการของผู้สอน ปัญหาจากการนำหลักสูตรไปใช้ กระบวนการจัดการเรียนการสอน ความร่วมมือของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน ฯลฯ

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ขั้นตอนที่สองคือการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ ด้านความรู้หรือสติปัญญา ด้านเจตคติ/ความรู้สึกนึกคิดและด้านทักษะพิสัย

ด้านความรู้หรือสติปัญญา หรือที่เรียกว่า “พุทธิพิสัย” เป็นจุดประสงค์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางสมองหรือสติปัญญา ซึ่งเรียงลำดับจากความซับซ้อนน้อยที่สุดไปหาความซับซ้อนมากที่สุด แบ่งได้ 6 ระดับคือ

1. ความรู้ เช่น ให้ความหมาย บอกเรื่อง จับคู่ เขียนรายการ กล่าวเป็นถ้อยคำเลือก
2. ความเข้าใจ เช่น แยกแยะ อธิบาย แปลความ ให้เหตุผล ขยายความสรุปความ ยกตัวอย่าง
3. การนำไปใช้ เช่น ปฏิบัติ แสดง เตรียมการ ผลิต สาธิต คำนวณ ทำให้ดู
4. การวิเคราะห์ เช่น แยกแยะ แบ่งกลุ่ม อ้างอิง
5. การสังเคราะห์ เช่น รวบรวม จัดกลุ่ม ออกแบบ สร้างสรรค์ สร้างใหม่ เขียนใหม่
6. การประเมินผล เช่น เกิดความซาบซึ้ง เห็นความแตกต่าง เปรียบเทียบ สรุปวิจารณ์ บรรยาย

ด้านเจตคติ/ความรู้สึกนึกคิด หรือที่เรียกว่า “จิตพิสัย” เป็นจุดประสงค์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ ความรู้สึกนึกคิดและเจตคติ ซึ่งเรียงลำดับจากความซับซ้อนน้อยที่สุดไปหาความซับซ้อนมากที่สุด แบ่งได้ 5 ระดับคือ

1. การรับ เช่น สอบถาม ทำตาม ให้ ยึดถือ เลือก บรรยาย ตอบ
2. การตอบสนอง เช่น ตอบ ช่วยเหลือ ทำตาม อภิปราย ปฏิบัติ รายงาน อ่านเลือก เขียน
3. การสร้างคุณค่า เช่น ทำให้เสร็จ ทำตาม อภิปราย ร่วมกระทำ เชื่อเชิญ ให้ข้อเสนอ อ่าน มีส่วนร่วม
4. การจัดระบบคุณค่า เช่น จัด รวม เปรียบเทียบ ผสมผสานเปลี่ยนแปลงสังเคราะห์
5. การสร้างลักษณะนิสัยตามคุณค่า

ด้านทักษะพิสัยหรือ “ทักษะพิสัย” เป็นจุดประสงค์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเรียงลำดับจากความซับซ้อนน้อยที่สุดไปหาความซับซ้อนมากที่สุด แบ่งได้ 5 ระดับคือ

1. การรับรู้ เช่น ตอบ อธิบาย เลือก
2. การเตรียมพร้อม เช่น เตรียมอุปกรณ์ ศึกษา สาธิต มีส่วนร่วม ฝึกปฏิบัติ

3. การสนองตอบตามแนวทางที่ให้ เช่น ทำตาม
4. การเกิดทักษะนิสัย เช่น ฝึกฝน แสดง
5. การตอบสนองสิ่งที่ซับซ้อน เช่น แสดง สังเคราะห์ วิจากรณี

3. การกำหนดเนื้อหาสาระ

ขั้นตอนที่สามสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คือ การกำหนดเนื้อหาสาระ จำเป็นต้องพิจารณาว่าสิ่งนั้นทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามจุดหมาย และจุดประสงค์ของหลักสูตรมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอน จุดประสงค์หนึ่งๆ อาจมีเนื้อหาสาระมากมาย จึงต้องมีการเลือกกำหนดเนื้อหาสาระดังนี้

1. ความสำคัญต่อการเรียนรู้ ควรเป็นเนื้อหาที่มีความสำคัญเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ในวิชานั้นๆ สามารถเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น เป็นสิ่งที่นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันหรือนำไปประกอบอาชีพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนา ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดี

2. ความถูกต้อง ทันสมัย เป็นผลเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้เกิดความรู้ใหม่เพิ่มมากขึ้น สิ่งที่เคยคิดว่าถูกต้องในอดีตอาจ กลายเป็นเรื่องล้าสมัยในระยะเวลาต่อมา

3. ความน่าสนใจ ควรมีความรู้หลายประเภท มีความสอดคล้องกับ ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการหาความรู้ใหม่ และสร้าง ความเข้าใจในการเรียนมากขึ้น ควรให้ผู้เรียนได้เห็นถึงประโยชน์และความสัมพันธ์ ระหว่างเนื้อหาวิชาต่างๆ เพื่อให้เกิดความสนใจในสิ่งที่เรียนรู้มากขึ้น

4. สิ่งที่สามารถทำได้ เลือกกำหนดเนื้อหาสาระที่มีความยากง่าย สอดคล้องกับวัย และพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญาและจิตใจ รวมถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ส่งเสริมผู้เรียนมีพัฒนาการทุกด้านอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง

5. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ตอบสนองวัตถุประสงค์

6. สิ่งที่มีประโยชน์แก่ผู้เรียน ควร มีประโยชน์สามารถนำมาใช้ใน ชีวิตประจำวัน

7. สิ่งที่สามารถจัดให้ผู้เรียนได้ ควรเลือกเนื้อหาที่สามารถจัดให้ผู้เรียนได้เมื่อ พิจารณาในแง่มุมอื่น ๆ ประกอบ เช่น ความพร้อมด้านสถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ขั้นตอนที่สี่คณะทำงานควรกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชาใหม่เพื่อผู้นำไปใช้จะได้ทำการวัดและประเมินผลได้ตรงตามเจตนาของหลักสูตร สิ่งที่ควรระบุในขั้นนี้คือ

1. การกำหนดจุดประสงค์ในการวัดและประเมินผลการเรียนก่อนที่จะทำการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน ครูผู้สอนควรที่จะกำหนดจุดประสงค์ก่อนว่าจะวัดอะไร วัดแค่ไหน และวัดเพื่ออะไร ซึ่งจุดประสงค์ในการวัดและประเมินผลการเรียนควรไว้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการสอน

2. การเลือกและการสร้างเครื่องมือ เมื่อทราบจุดมุ่งหมายและสิ่งที่ต้องการจะวัดและประเมินผลก็ต้องพิจารณาว่าคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่จะวัดนั้นควรใช้เครื่องมืออะไร

3. การนำเครื่องมือไปสอบวัดผู้เรียน ครูผู้สอน หรือผู้คุมสอบ ควรจัดเตรียมสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม

4. การตรวจและนำผลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ เป็นการรวบรวมและแปลงคำตอบของผู้เรียนให้เป็นคะแนนแล้วจดบันทึกไว้

5. การประเมินผลเป็นการตัดสินว่าผู้เรียนมีความสามารถขนาดไหนสูงหรือต่ำกว่าเกณฑ์ แต่ละคนได้เกรดอะไร ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการเรียนเป็นเช่นไร

5. การนำหลักสูตรไปใช้

ขั้นตอนที่ห้า คือการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ได้แก่

1. ผู้บริหารโรงเรียน เป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการใช้หลักสูตรโรงเรียน เป็นตัวกระตุ้นให้บุคลากรใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ในเบื้องต้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร บทบาทของผู้บริหารในการใช้หลักสูตร เช่น การศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารหลักสูตรให้กระจ่าง จัดเตรียมบุคลากรด้วยวิธีต่างๆ เช่น การประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตร การฝึกอบรม การประชุมสัมมนา การจัดผู้สอนอย่างเหมาะสม การสรรหาเอกสารหลักสูตร งบประมาณ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร การติดตามผลการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร เป็นต้น

2. ครูผู้สอน มีหน้าที่หลักคือการสอน จะต้องใช้หลักสูตรประกอบการเตรียมการสอน ครูผู้สอนควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารหลักสูตร และประชุมวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อพิจารณาหาจุดประสงค์ของหลักสูตรในรายวิชานั้นๆ เพื่อพิจารณาวางแผนการสอนให้เหมาะสม ทำความรู้จักและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียน ศึกษา

แผนการสอน คู่มือครูให้เข้าใจ จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนการสอน ใช้กลวิธีที่หลากหลายในการสอนรวมถึงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนใหม่ๆ จัดซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความจำเป็นต้องเรียน ตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นระยะๆ ปรับหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพผู้เรียน โรงเรียน และความต้องการของท้องถิ่น

3. ผู้ปกครองและชุมชน ให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการจัดทำวัสดุอุปกรณ์ สื่อประกอบการสอน ช่วยประชาสัมพันธ์ สนับสนุนและเผยแพร่ความรู้เรื่องหลักสูตรแก่บุคคลที่ยังไม่เข้าใจในท้องถิ่น แหล่งวิทยากร ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน เช่น เป็นวิทยากรพิเศษ

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนที่นำไปสู่การปฏิบัติซึ่งมีงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรนั้น ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ว่า จัดเป็นงานใหญ่ ๆ ได้ 2 งาน คืองานบริหารหลักสูตรและงานสอน (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. งานบริหารหลักสูตร

งานบริหารหลักสูตร เป็นการบริหารหรือจัดปัจจัยสภาพต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการสอนของครูและการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารจะเป็นแกนนำ โดยมีผู้ช่วยฝ่ายต่าง ๆ หัวหน้าหมวดวิชา ครูวิชาการของโรงเรียน ครูผู้สอน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เสริมการบริหารหลักสูตร เช่น กรรมการบริหารโรงเรียน กรรมการบริหารวิชาการ เป็นต้น งานบริหารหลักสูตรมีกิจกรรมที่สำคัญมีดังนี้

- 1.1 การเตรียมบุคลากรในโรงเรียน
- 1.2 การจัดครูเข้าสอน
- 1.3 การจัดตารางสอน
- 1.4 การจัดการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
- 1.5 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้ใช้หลักสูตร
- 1.6 การนิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร
- 1.7 การประชาสัมพันธ์หลักสูตรแก่ผู้ปกครองและชุมชน

2. งานจัดการเรียนการสอน

งานจัดการเรียนการสอน เป็นการนำหลักสูตรที่วางแผนไว้ไปสู่การเรียนการสอน ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้สอนที่จะให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ในหลักสูตร มีกิจกรรมที่สำคัญดังนี้

- 2.1. การวางแผนการเรียนการสอน
- 2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.3. การจัดสื่อการเรียนการสอน
- 2.4 การวัดและประเมินผลการเรียน

6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่หกคือการประเมินผลการใช้หลักสูตร ซึ่งในขั้นตอนนี้จะต้องทำการประเมินในส่วนที่เป็นเอกสารหลักสูตร การใช้หลักสูตรรวมถึงผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร

1. การประเมินเอกสารหลักสูตร เป็นการตรวจความสอดคล้อง ความครอบคลุมและความถูกต้องของหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์ เนื้อหา การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลว่ามีมากน้อยเพียงใด ภาษาที่ใช้สื่อสาร มีความชัดเจนและเข้าใจนำไปสู่การปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด ข้อกำหนดของหลักสูตรที่สร้างขึ้นมามีความเหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายหรือไม่

2. การประเมินการใช้หลักสูตรเป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำมาใช้ได้ ในสถานการณ์จริงมากน้อยเพียงใด การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรทำอย่างไร ปัญหา และอุปสรรคในการนำหลักสูตรไปใช้

3. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน

หลักสูตรฉบับปรับปรุงยังเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ท้องถิ่นคือโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน จังหวัด เขตการศึกษา กรมต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการได้กว้างขวางมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริง ของตนเอง ของท้องถิ่นในด้านต่างๆ(ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539)

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรทุกขั้นตอน จะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล จะต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจจากบุคคลหลายฝ่ายร่วมรับผิดชอบ ทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีศรัทธาอย่างจริงใจในการปรับปรุงหลักสูตร แต่ข้อเท็จจริงในปัจจุบันปรากฏว่า ทุกขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงก็ยังคงมีปัญหาและอุปสรรค เป็นปกติวิสัย โดยเฉพาะในขั้นตอนของการเริ่มที่จะเปลี่ยนแปลงและเริ่มดำเนินการพัฒนา หลักสูตร(วิชัย วงษ์ใหญ่, 2537)

การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน เข้ามาในสถานศึกษา การให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความรัก ห่วงแหน เห็นคุณค่าในท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น อีกทั้งช่วยสนับสนุนให้ ชุมชนเข้มแข็ง(ทัศนา แสงศักดิ์, 2548)

3.6 การกระจายอำนาจในการพัฒนาหลักสูตรให้แก่ท้องถิ่น

ธำรง บัวศรี(2532) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจในการพัฒนาหลักสูตรให้แก่ท้องถิ่นว่าสามารถดำเนินการได้ใน 2 ลักษณะคือ การกระจายอำนาจถึงระดับโรงเรียน และการกระจายอำนาจถึงระดับท้องถิ่น

1. การกระจายอำนาจถึงระดับโรงเรียน มี 3 รูปแบบคือ

1.1 โรงเรียนมีเสรีภาพเต็มที่ คือ แต่ละโรงเรียนมีสิทธิเสรีภาพที่จะพัฒนาหลักสูตรของหลักสูตรที่เกิดจากการพัฒนาลักษณะนี้เรียกว่า หลักสูตรที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Curriculum) การกระจายอำนาจแบบนี้ในปัจจุบันไม่นิยมใช้กันเพราะมีปัญหาหลายอย่าง ทั้งในด้านมาตรฐานการศึกษา การเรียนต่อ และการสนองความต้องการของท้องถิ่นในวงกว้าง

1.2 โรงเรียนมีเสรีภาพในกรอบที่ส่วนกลางกำหนด คือ โรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีสิทธิเสรีภาพที่จะพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาเอง โดยที่ส่วนกลางจะควบคุมดูแลให้หลักสูตรที่ทำขึ้นนั้นสอดคล้องกับนโยบายที่วางไว้ หลักสูตรแบบนี้มีปัญหาในเรื่องการตรวจสอบของส่วนกลางซึ่งต้องใช้เวลามาก โดยเฉพาะถ้ามีโรงเรียนจำนวนมาก

1.3 โรงเรียนมีเสรีภาพในส่วนที่ส่วนกลางเหลือไว้ให้ คือ ส่วนกลางจัดทำหลักสูตรแม่บทขึ้นและเว้นที่ว่างให้มีวิชาเลือกเสรีไว้จำนวนหนึ่ง ซึ่งโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีเสรีภาพในการกำหนดเนื้อหาวิชาที่จะสอนได้เอง หลักสูตรแบบนี้ส่วนกลางสามารถควบคุมนโยบายได้ เพราะได้รวบรวมทุกอย่างไว้ในหลักสูตรแม่บทแล้ว แต่มีจุดอ่อนว่าสิ่งที่โรงเรียนเลือกนั้นจะสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นจริงหรือไม่

2. การกระจายอำนาจในระดับท้องถิ่น คำว่า “ท้องถิ่น” สามารถหมายถึง จังหวัด อำเภอ ตำบล หรือ หมู่บ้าน การตัดสินใจว่าจะให้การกระจายอำนาจการพัฒนาหลักสูตรถึงระดับใด ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ลักษณะของสภาพสังคมว่ามีความหลากหลายหรือใกล้เคียงกันเพียงใด ศักยภาพของผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการควบคุมกำกับและบริหารงานหลักสูตร หลักสูตรลักษณะนี้เรียกว่า หลักสูตรที่ใช้ชุมชนเป็นพื้นฐาน (Community-based Curriculum) มี 3 รูปแบบ คือ

2.1 ท้องถิ่นมีเสรีภาพมีกรอบนโยบายของส่วนกลาง คือ ท้องถิ่นมีเสรีภาพในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับโรงเรียนในท้องถิ่นของตน โดยส่วนกลางจะกำหนดนโยบายเพื่อให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรแม่บทของท้องถิ่นนั้น และจะควบคุมดูแลช่วยเหลือ เพื่อให้หลักสูตรที่ท้องถิ่นพัฒนาขึ้นนั้นสนองตอบทั้งนโยบายของส่วนกลางและความต้องการของท้องถิ่นพร้อมๆกัน

2.2 ท้องถิ่นมีเสรีภาพที่ส่วนกลางเหลือไว้ให้ คือ ส่วนกลางจัดทำหลักสูตรแม่บทและเว้นที่ว่างให้มีวิชาเลือกเสรี ซึ่งท้องถิ่นมีเสรีภาพในการกำหนดเนื้อหาที่จะสอนได้เอง

2.3 ท้องถิ่นมีเสรีภาพทั้งในขอบเขตจำกัดและในวงกว้าง คือ ส่วนกลาง

และท้องถิ่นร่วมกันกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำของสิ่งที่เด็กทั้งประเทศจะต้องเรียนรู้และที่เด็กในท้องถิ่นจะต้องเรียนรู้ตามลำดับ(minimum essentials) รวมกันเข้าเป็นหลักสูตรแกนซึ่งถือว่าเป็นวิชาบังคับที่ทุกคนต้องเรียน ส่วนวิชาที่เหลือเป็นวิชาเลือกเสรีหรือบังคับเลือก โดยท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดหรือท้องถิ่นเป็นผู้เสนอแนะ

ในการสร้างหลักสูตรในแต่ละครั้งแทบจะกล่าวได้ว่า บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างหลักสูตรนั้นมีอยู่หลายฝ่ายด้วยกัน ทั้งนี้เพราะการสร้างหลักสูตรใดใดไม่สามารถที่จะดำเนินการได้ด้วยคนเพียงคนเดียว(ชูศรี สุวรรณโชติ, 2544) ไม่ควรประกอบด้วยบุคคลที่มีเฉพาะผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ชำนาญในเนื้อหาวิชา ครูผู้สอนในโรงเรียน หรือเฉพาะกลุ่มนักการศึกษาเพียงกลุ่มเดียว(บรรพต สุวรรณประเสริฐ, 2544) เพื่อให้การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ สถานศึกษาจะต้องมีการประสานสัมพันธ์ และร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง(กรมวิชาการ, 2544)

3.7 ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์(2539) ได้กล่าวถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่

1. ผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำ และให้ความรู้ด้านหลักสูตรและการสอน
2. ครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการสอน และมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรแม่บทเป็นอย่างดี อันได้แก่ ครูวิชาการโรงเรียน และครูผู้สอน
3. ศิษยานุศิษย์ เป็นผู้ที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น
4. ผู้ปกครอง
5. ชุมชน หรือวิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา หรือสภาพท้องถิ่น

สงัด อุทรานันท์(2532) ได้กล่าวถึงผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มของคณะพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชา ครู นักพัฒนาหลักสูตร และนักวัดผลการศึกษา
2. กลุ่มของผู้ให้คำแนะนำและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้บริหาร และศิษยานุศิษย์

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของสังคม ได้แก่ ผู้เขียนหนังสือ บุคคลที่ทำงานในหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้แทนราษฎร ประชาชนทั่วไป ผู้ปกครองนักเรียน

4. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียน และนักแนะแนวการศึกษา

สมเกียรติ ศรีสกุล(2539) กล่าวว่าในการพัฒนาหลักสูตรควรผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรมีดังนี้

1. นักบริหารหลักสูตร ได้แก่ ผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ อธิบดีกรมวิชาการ รองอธิบดีกรมวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญประจำกรมวิชาการ ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหลักสูตร ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหนังสือ ผู้อำนวยการสำนักงานทดสอบทางการศึกษาและผู้อำนวยการกองการวิจัยทางการศึกษา

2. นักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิในกระทรวงศึกษาธิการ และสถาบันต่าง ๆ

3. ครู อาจารย์ และศึกษานิเทศก์ ได้แก่ ครู อาจารย์ และศึกษานิเทศก์ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรโดยตรง

4. นักบริหาร ได้แก่ ผู้บริหารในระดับต่างๆ ทั้งระดับกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงการศึกษาที่เกี่ยวข้อง อธิบดี และรองอธิบดี เลขาธิการและรองเลขาธิการ ศึกษาธิการเขต ศึกษาธิการจังหวัด ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด ผู้อำนวยการกรมประถมศึกษาจังหวัด ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูใหญ่และอาจารย์ใหญ่ รวมทั้งผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ

5. บุคคลภายนอก ได้แก่ บุคคลอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้วและเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร เช่น ผู้นำชุมชน นักวิชาการที่เขียนตำรา หนังสือ และบทเรียน นักวัดผล นักแนะแนว และผู้ปกครองนักเรียน

สรุปได้ว่าบุคลากรผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นประกอบด้วยบุคคลที่มาจาก 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้จัดการศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มที่สองคือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และปราชญ์ท้องถิ่น

3.8 บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

สจัด อุทรานนท์(2532) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ดังต่อไปนี้

1. บทบาทของคณะกรรมการหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยครูผู้สอน นักวัดผล การศึกษาและนักพัฒนาหลักสูตร โดยจะมีบทบาทในลักษณะต่อไปนี้

1.1 เป็นผู้พิจารณาเสนอแนะการตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

1.2 ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตรให้สำเร็จตามความมุ่งหมาย

1.3 ทำหน้าที่เขียนเอกสารหลักสูตร

2. บทบาทของผู้สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน และศึกษานิเทศก์ โดยจะมีบทบาทในลักษณะต่อไปนี้ คือ

2.1 จัดสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งในด้านสถานที่ การเงิน และวัสดุ อุปกรณ์ ต่าง ๆ

2.2 ประสานงานให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปตามเป้าหมาย ให้กำลังใจในการทำงาน และดำเนินการขออนุมัติในการใช้หลักสูตร

3. บทบาทของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ซึ่งประกอบด้วย ประชาชนทั่วไป และผู้ปกครองนักเรียน โดยจะมีบทบาทดังนี้

3.1 เสนอแนะข้อคิดเห็น/แนวทางเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม/ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร

3.2 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพ ปัญหา และความต้องการของสังคม

4. บทบาทของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งได้แก่ นักเรียน เยาวชนและนักแนะแนวการศึกษา โดยจะมีบทบาทดังต่อไปนี้

4.1 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน

4.2 แสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในการใช้หลักสูตร

กรมวิชาการ(2541) ได้เสนอแนะบทบาทและหน้าที่ของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

1. บทบาทของผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตร มีหน้าที่ คือ

1.1 กำหนดรูปแบบและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

1.2 อธิบายจุดมุ่งหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร

1.3 วางโครงร่างของการพัฒนาหลักสูตร

1.4 ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่ถูกต้องแก่ผู้ร่วมปฏิบัติงาน

1.5 ดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติงานให้สำเร็จ

- 1.6 ศึกษาวิเคราะห์ติดตามประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้
- 1.7 เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรได้
2. บทบาทของครูและศึกษานิเทศก์ จะมีบทบาทในฐานะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่
  - 2.1 บทบาทของครู คือ
    - 2.1.1 ให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อคณะผู้จัดทำหลักสูตร
    - 2.1.2 เป็นตัวแทนในคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร
    - 2.1.3 นำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
    - 2.1.4 ชี้แนะให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนรู้
    - 2.1.5 ประเมินผลการเรียนของนักเรียน
  - 2.2 บทบาทของศึกษานิเทศก์ ได้แก่
    - 2.2.1 ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียนในการปฏิบัติงานด้าน
    - 2.2.2 วิชาการ การบริหาร ธุรการ การปกครอง และอาคารสถานที่
    - 2.2.3 ส่งเสริมการนิเทศภายใน
    - 2.2.4 ให้การนิเทศและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาหลักสูตร
3. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่
  - 3.1 จัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร
  - 3.2 เป็นผู้นำทางวิชาการในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับงานพัฒนาหลักสูตร
  - 3.3 จัดทรัพยากรต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ
4. บทบาทของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่
  - 4.1 ให้คำแนะนำในการเลือกเนื้อหาสาระ และกำหนดขอบเขตของเนื้อหาแนวคิดสำคัญต่าง ๆ
  - 4.2 เสนอแนะเกี่ยวกับเกณฑ์และวิธีการศึกษาตามศาสตร์ของวิชานั้น ๆ
5. บทบาทของผู้แทนชุมชน/ท้องถิ่น ได้แก่
  - 5.1 มีส่วนร่วมอยู่ในคณะกรรมการการพัฒนาหลักสูตร
  - 5.2 ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาสาระ

4 ชุมชน

4.1 ความหมายของชุมชน

ประเวศ วะสี (2541) ได้กล่าวถึงความหมายของชุมชนว่า ชุมชน หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเชื่ออาทรต่อกัน มีความพยายามทำอะไรร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ ซึ่งรวมถึงการติดต่อสื่อสารกัน

สนธยา พลศรี (2545) ได้ให้ความหมายของชุมชนว่าหมายถึง กลุ่มทางสังคมที่อาศัยร่วมกันในอาณาบริเวณเดียวกัน เช่น ครอบครัว ละแวกบ้าน หมู่บ้าน ตำบล หรือเรียกเป็นอย่างอื่น มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีการติดต่อสื่อสาร เรียนรู้ร่วมกัน มีความผูกพันเอื้ออาทรกัน ภายใต้บรรทัดฐานและวัฒนธรรมเดียวกัน ร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน

ศักดิ์ผจญ เริงใจ(2547) สรุปว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยในบริเวณเดียวกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน ในการที่จะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย ผู้ปกครองโรงเรียน ศิษย์เก่า ผู้นำชุมชน คณะกรรมการในองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น บุคลากรเอกชน และผู้นำศาสนา

สรุปว่าชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยในบริเวณเดียวกันและมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีการติดต่อสื่อสาร เรียนรู้ร่วมกัน ร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งชุมชนในการจัดการศึกษาประกอบด้วย ผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่า ประชาชนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการในองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น

4.2 ลักษณะของชุมชน

สนธยา พลศรี (2545) กล่าวว่าชุมชนมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นการร่วมกันของกลุ่มคน (Group of People) ในรูปของกลุ่มสังคม (Social Group) กล่าวคือ สมาชิกที่มีการปฏิบัติต่อกันทางสังคม หรือมีปฏิริยาโต้ตอบต่อกันทางสังคม (Social Interaction) เอื้ออาทรต่อกันและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน
2. สมาชิกของชุมชนมีลักษณะทางประชากรศาสตร์ เช่น โครงสร้างของประชากรประกอบด้วย เพศ อายุ อัตราการเกิด อัตราการตาย การอพยพโยกย้ายถิ่น เป็นต้น
3. มีอาณาบริเวณ(Area) สำหรับเป็นที่อยู่อาศัย หรือเป็นที่ประกอบกิจกรรมต่างๆของสมาชิกและกลุ่มสังคม ส่วนขนาดของชุมชนอาจมีทั้งเล็กและขนาดใหญ่ โดยขึ้นอยู่กับจำนวนของสมาชิกในกลุ่มสังคมและขนาดของอาณาบริเวณเป็นสำคัญ เช่น เผ่าชน ครอบครัว ละแวกบ้าน(Neighborhood) หมู่บ้าน ตำบล ไปจนถึงประเทศและโลก
4. มีลักษณะเป็นการจัดระเบียบทางสังคม(Social Organization) เพื่อควบคุมความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชน เช่น บรรทัดฐานทางสังคม(Social Norms) สถาบันทางสังคม (Social Institution) และวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน

5. สมาชิกความสัมพันธ์ทางสังคม(Social Relationship) คือ มีการติดต่อสัมพันธ์กัน มีความสนใจทางสังคมร่วมกัน มีกิจกรรมต่างๆร่วมกัน มีความสนิทสนมกัน มีความสัมพันธ์แบบพบปะกันโดยตรง (Face to Face) ซึ่งจะนำไปสู่การใช้ชีวิตด้านต่างๆ ร่วมกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ หรือแบบตัวใครตัวมัน

6. สมาชิกมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินชีวิตร่วมกัน

7. สมาชิกได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชนร่วมกัน

8. สมาชิกมีระบบการติดต่อสื่อสารและการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อทำให้มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ร่วมกัน และทำให้ลักษณะในข้อ 1-7 ดำรงอยู่ร่วมกัน

4.3 โครงสร้างทางสังคมของชุมชน

สนธยา พลศรี(2545) กล่าวว่าโครงสร้างทางสังคมของชุมชน (Social Structure of Community) ชุมชนมีโครงสร้างทางสังคมที่สำคัญ 2 ส่วน คือ องค์การทางสังคม(Social Organization) และสถาบันทางสังคม(Social Institution) ดังนี้

1. องค์การทางสังคมในชุมชน

องค์การทางสังคมในชุมชน เป็นกระบวนการจัดระเบียบทางสังคมของสมาชิกในชุมชน และกลุ่มสมาชิกของชุมชนที่ได้จัดระเบียบสังคมแล้ว

1.1. กระบวนการจัดระเบียบทางสังคมของสมาชิกในชุมชน เป็นทั้งการสร้างและการสอนระเบียบของสังคมให้กับสมาชิกในชุมชน โดยการสร้างความเชื่อ ความรู้ ค่านิยม อุดมการณ์ บรรทัดฐาน คุณธรรม การกำหนดสถานภาพ และบทบาท ผ่านการขัดเกลาทางสังคม หรือการฝึกอบรมให้รู้ระเบียบของสังคม เพื่อให้สมาชิกยอมรับและปฏิบัติตามระเบียบทางสังคม และสถานภาพบทบาทที่ดำรงอยู่

1.2. กลุ่มสมาชิกของชุมชนที่ได้จัดระเบียบทางสังคมแล้ว เป็นกลุ่มสมาชิกที่ได้ผ่านกระบวนการจัดระเบียบทางสังคมในข้อ 1 กลุ่มคนเหล่านี้มีหลายขนาดตามจำนวนของสมาชิก มีความซับซ้อนของโครงสร้างแตกต่างกัน แต่มีองค์ประกอบพื้นฐานร่วมกัน คือ ความสัมพันธ์ ทางสังคมแบบแผนพฤติกรรม และภาระหน้าที่ เช่น กลุ่มสังคม ครอบครัว สมาคม หรือสหจร ชนชั้น และสังคมมนุษย์

2. สถาบันทางสังคมในชุมชน

สถาบันทางสังคมในชุมชน เป็นแบบอย่างในการคิดของสมาชิกในชุมชน ได้แก่ ความเชื่อ ความรู้ ค่านิยม อุดมการณ์ บรรทัดฐาน คุณธรรม และแบบอย่างในการกระทำสิ่งต่างๆ ของสมาชิกได้แก่ บรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งมีความจำเป็นในการดำรงอยู่ของชุมชนและชุมชนได้สร้างสรรค์ สะสม ถ่ายทอดสืบต่อกันมา สถาบันทางสังคมมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ตำแหน่งทางสังคมของบุคคลซึ่งแตกต่างกันออกไป ภาระหน้าที่หรือความรับผิดชอบของบุคคล ซึ่งเป็นไป

ตามสภาพและบทบาทที่บุคคลดำรงตำแหน่ง แบบแผนพฤติกรรมหรือกรอบมาตรฐานในการประพฤติปฏิบัติของบุคคลและองค์วัตถุ คือ ส่วนที่มีลักษณะเป็นรูปธรรม มองเห็นได้และจับต้องได้ สถาบันทางสังคมในชุมชนมีหลายสถาบัน เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันการเมือง สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันศิลปะและนันทนาการ สถาบันภาษาและการสื่อสาร สถาบันการคมนาคมขนส่ง สถาบันอนามัยและสาธารณสุข สถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น

5. การมีส่วนร่วม

5.1 ความหมายการมีส่วนร่วม

อคิน รพีพัฒน์ (2527) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่าเป็นการให้ประชาชน เป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ที่ทำทุกอย่าง ซึ่งไม่ใช่การกำหนดจากภายนอกแล้วให้ประชาชน เข้ามาร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หากทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนคิดขึ้นมา

พจนา เทียนธาดา (2543) สรุปความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึงการที่บุคคลชุมชนได้มีบทบาทหรือพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมเสียสละเวลา แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และอื่น ๆ

พูลศรี ไม้ทอง (2543) สรุปความหมาย การมีส่วนร่วมว่าหมายถึง การรวมกันของบุคคลต่าง ๆ ทั้งประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ที่ร่วมดำเนินการ ร่วมฟัง ร่วมคิด ร่วมออกความคิดเห็น ร่วมสำรวจปัญหา ร่วมลงทุน ร่วมรับผลประโยชน์ ตัดสินใจ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินงาน และร่วมแก้ไขปัญหาในชุมชนของตน

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2544) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำสนับสนุนและสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายพัฒนาที่กำหนดไว้ในลักษณะที่เป็นแนวเดียวกัน

ยงยุทธ พนาสนธิ์ (2546) ได้ให้คำจำกัดความว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาจึงหมายถึงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมเข้าไปกำหนดการจัดการตัดสินใจ การร่วมดำเนินการการร่วมสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษา และการมีสิทธิร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดการศึกษาทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม ว่าหมายถึงการที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยเข้ามาร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้นและการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

ถวิลวดี บุรีกุล (2548) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม ว่าหมายถึง การพิจารณาถึงการมีส่วนช่วยเหลือโดยสมัครใจโดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติแต่ไม่ได้หวังว่าจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการหรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

สรุปว่าความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลชุมชนได้มีบทบาทหรือพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น การกำหนดความต้องการทางการศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความเป็นจริง และการติดตามประเมินผล มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมเสียสละเวลา แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และอื่น ๆ ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนคิดขึ้นมา การเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

ยงยุทธ พนาสนธิ์ (2546) กล่าวว่าผลดีที่จะเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาจะเกิดขึ้นทั้งกับตัวคนในชุมชนโรงเรียน และที่สำคัญอย่างยิ่งคือ การพัฒนาประเทศชาติ เช่น

1. โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับความเป็นจริงและความต้องการของชุมชน ทำให้ผู้จบการศึกษาสามารถกลับเข้าไปทำงานในชุมชนได้ มิได้มุ่งแต่จะเข้าไปทำงานในเขตเมืองเพียงอย่างเดียว กล่าวคือเป็นการศึกษาที่ไม่ต้องตัดขาดผู้เรียนออกจากรากฐานชุมชน ทำให้โรงเรียนเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศที่แท้จริง
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาก่อให้เกิดความรู้สึกรักถิ่นที่อยู่กับคนในชุมชนอันจะนำไปสู่ความรับผิดชอบต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน
3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา ช่วยให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนจากโรงเรียนไปใช้ประโยชน์ได้จริงเพราะเป็นความรู้ที่ตอบสนองต่อชุมชน

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนทางการศึกษาเปิดโอกาสให้มีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น มากขึ้น และเมื่อการปกครองท้องถิ่นพัฒนาขึ้นจนถึงระดับที่มีผลต่อชีวิตของคนในชุมชน จะรู้ว่า เขาเองไม่ได้เป็นเพียงผู้คอยรับผลประโยชน์จากการศึกษาและการพัฒนาเท่านั้นแต่เขาจะต้องเป็นผู้ให้ด้วย

5.2. ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

อดิน รพีพัฒน์ (2527) กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมว่าประกอบด้วย

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติตามแผน
4. การประเมินผลกิจกรรม

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2532) กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมว่าประกอบด้วย

1. การศึกษาชุมชน หรืออาจเรียกว่าขั้นการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน
2. วางแผนเพื่อแก้ปัญหา
3. ปฏิบัติตามแผนหรือวิธีการที่ได้ร่วมกันตัดสินใจ
4. ประเมินผลงาน

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) กล่าวว่าวิธีการมีส่วนร่วมมีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลของตน/ครอบครัว/ชุมชน ของตน
2. การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูล-ข่าวสาร
3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (co-decision) โดยเฉพาะเกี่ยวกับโครงการที่ตนจะมี

ส่วนร่วมได้เสียด้วย

4. การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด
5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คืออาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านอื่น ๆ เพื่อให้โครงการสำเร็จ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และวิชุนา ปาณปยุตน์(2546) กล่าวว่า กระบวนการการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มี 4 ขั้นตอน คือ

1. สร้างอุดมการณ์ร่วมกันของทุกคน
2. แลกเปลี่ยนข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการดำเนินงาน
3. กระตุ้นความสนใจในอุดมการณ์ กิจกรรม

4. กระบวนการทำงานร่วมกันของนโยบาย สร้างวัฒนธรรมองค์การและกฎเกณฑ์

ซีซวาลย์ ทัดศิริวัช(2550) กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมว่าประกอบด้วย

1. วิเคราะห์ชุมชน ค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. ขั้นตอนการวางแผนการพัฒนา
3. การดำเนินการพัฒนา หรือเป็นขั้นตอนปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้
4. การรับผลประโยชน์
5. การติดตามประเมินผลการพัฒนา

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์(2539) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอนนั้น พบว่ามีดังนี้ คือ

1. ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมกับโรงเรียนหรือหน่วยงานในท้องถิ่นโดยเป็นผู้ให้ และ เป็นผู้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชนแก่โรงเรียน ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

2. ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น คนในชุมชนที่มีความรู้ในเรื่องที่จัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ก็สามารถร่วมกับโรงเรียนในการประชุมวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ต้องการ กำหนดและจัดเนื้อหาสาระที่จะให้ผู้เรียนได้ศึกษา การร่วมวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน รวมทั้งการร่วมกันคิดวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. คนในชุมชนสามารถให้ข้อมูลป้อนกลับ แก่โรงเรียนเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาและการจัดการเรียนการสอน

4. ชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอนกับครูผู้สอน

5. เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์โดย

5.1 ถ่ายทอดความรู้โดยตรงแก่ครู แล้วครูนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอด

ให้แก่ นักเรียนเอง

5.2 ถ่ายทอดความรู้โดยตรงแก่นักเรียน

5.3 ถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนร่วมกับครู

6. ให้สัมภาษณ์นักเรียนและตอบข้อซักถามต่างๆของนักเรียน

7. เป็นแหล่งวิชาการให้นักเรียนได้ศึกษาดูงานหรือเป็นสถานฝึกปฏิบัติแก่นักเรียน และร่วมวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ไปฝึกปฏิบัติ

8. ร่วมกับครูและนักเรียนในการผลิตสื่อวัสดุการเรียนการสอนให้การสนับสนุนด้านการเงิน แรงงาน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่โรงเรียนต้องการ

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในการมีส่วนร่วมของนักวิชาการ ซึ่งได้แก่ อคิน รพีพัฒน์ (2527) และ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ(2532) มาสังเคราะห์และปรับเพื่อให้เหมาะสมในการพัฒนาหลักสูตรดังต่อไปนี้

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข

ขั้นตอนแรก เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน วิเคราะห์ชุมชน ค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนร่วมกัน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้เรียนรู้สภาพของชุมชน วิถีชีวิต สังคม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน

2. ขั้นการวางแผนการพัฒนา

ในส่วนขั้นตอนที่สอง เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขั้นการวางแผนการพัฒนา หลังจากได้ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนแล้ว และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาปัญหา สาเหตุของปัญหาเรียบร้อยแล้ว ก็นำมาอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ การกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้

3. การดำเนินการพัฒนา หรือเป็นขั้นตอนปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้

ขั้นตอนที่สาม เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการพัฒนา หรือเป็นขั้นตอนปฏิบัติการตามแผนที่วางได้ไว้ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน โดยการสนับสนุนด้านเงินทุน วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน รวมทั้งการเข้าร่วมในการบริหารงาน การประสานขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. การประเมินผลกิจกรรม

ขั้นตอนที่สี่ เป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการพัฒนาที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดอย่างไร เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที และนำข้อผิดพลาดไปเป็นบทเรียนในการดำเนินการต่อไป

ถวิลดี บุรีกุล(2548) กล่าวถึงเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน มี 3 ประการคือ

1. ต้องมีอิสรภาพ หมายถึง มีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ การถูกบังคับให้ร่วมไม่ว่าจะในรูปแบบใดไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม

2. ต้องมีความเสมอภาค ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมใดจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ

3. ต้องมีความสามารถ ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ หมายความว่า ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาคแต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมายการมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้

นอกจากนี้ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมมี 3 ด้านคือ

1. ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายชัดเจน การให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง ๆ จะต้อง มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะต้องได้ตัดสินใจถูกว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

2. ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อที่ประชาชนจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

3. ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายการให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปกลุ่มบุคคลเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วโดยพื้นฐาน

หวน พันธุพันธ์ (2529) กล่าวว่า ทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในโรงเรียนแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

1. ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งครอบคลุมทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์ ปลูกขึ้น

2. ทรัพยากรบุคคล ชุมชนย่อมมีบุคคลต่าง ๆ มากมายนับตั้งแต่ชาวบ้าน ผู้ปกครอง นักเรียน คนเฒ่าคนแก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผดุงครรภ์ ผู้สื่อข่าว สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อาสาสมัครหมู่บ้าน เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด นายแพทย์ ครูอาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ แต่ละสาขา ฯลฯ

3. ทรัพยากรประเภทสถาบัน เช่น สถาบันการปกครอง สถาบันอนามัย สถาบันการศึกษา สถานนันทนาการ สถาบันเศรษฐกิจ และสถาบันศาสนา เป็นต้น

4. ทรัพยากรประเภทวัฒนธรรมพื้นบ้าน ในแต่ละชุมชนมักจะมีวัฒนธรรมพื้นบ้านเป็นของตนเอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ศิลปะพื้นบ้าน เช่น เครื่องจักรสาน เครื่องมือทำนาประเภทไถ ทรายดเกวียน บ้านเรือนไทยประเภทเครื่องผูก เครื่องสับ เป็นต้น

4.2 การละเล่นพื้นบ้าน เช่น ตะกร้อ ตีจับ มอญช้อนผ้า เป็นต้น

- 4.3 เพลงพื้นบ้าน เช่น เพลงเรือ เพลงฉ่อย เพลงเหย่ย เพลงอีแซว
- 4.4 นิทานพื้นบ้าน เช่น เรื่องปลาบู่ทอง นางสิบสอง เป็นต้น
- 4.5 ยาพื้นบ้าน เช่น พืชผล พืชผักต่าง ๆ สมุนไพรต่าง ๆ เป็นต้น
- 4.6 ภูมินามวิทยา คือ ประวัติหมู่บ้านตำบลในชุมชน ซึ่งจะต้องมีประวัติหรือความเป็นมาของหมู่บ้าน ตำบล ว่าทำไมจึงมีชื่อเช่นนี้
- 4.7 ปริศนาคำทาย ในกลุ่มบุคคลแต่ละชุมชนมักจะมีปริศนาคำทายเล่นกัน อยู่เสมอ เช่น ทายกันว่า มีสีหู่ สีขา ตานับบ่ถ้วน (ยอ) เป็นต้น
- 4.8 คำพังเพย ภาษิต เช่น รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี เป็นต้น
- 4.9 ประเพณี เช่น งานบวชนาค งานศพ งานแต่งงาน เป็นต้น

6. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

รัตนะ บัวสนธิ์ (2531) ได้ให้ความหมายภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านไว้ว่า คือกระบวนการปรับเปลี่ยนแบบแผนการดำเนินชีวิตของบุคคล ซึ่งอยู่ในท้องถิ่น โดยสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสงบสุขสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัยนั่นเอง บุคคลที่สามารถปรับเปลี่ยนชีวิตนี้ เรียกว่า ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น

ภูมิปัญญาไทยคือองค์ความรู้ของชาวบ้าน หรือทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านกระทำขึ้นจากสติปัญญา ความรู้ความสามารถของชาวบ้านเอง เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย โดยมีกระบวนการสั่งสม สืบทอด และกลั่นกรองกันมา ยาวนาน ภูมิปัญญาไทยจึงเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่มีความหมายผูกพันลึกซึ้งจากอดีตสู่ปัจจุบัน(ช่อ สันธนิพิพัฒน์, 2546) เป็นไปอย่างต่อเนื่องอย่างไม่ขาดสาย เป็นธรรมชาติของชาวบ้านที่เชื่อมโยงประวัติศาสตร์ต่อกันมามิได้ขาดไป เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ภายในโดยชาวบ้านเอง(สามารถ จันทร์สุรีย์ , 2534) วิธีถ่ายทอดศิลปะพื้นบ้านจากรุ่นสู่รุ่นทำได้โดยการดูแลและทำงานร่วมกับครอบครัวและสมาชิกในชุมชน (Eldon Katter, 1995) เป็นวิถีชีวิตในสังคมเพื่อชุมชนนั้นๆ มีความหมายตามสภาพท้องถิ่น จึงมีภาพรวมของลักษณะทางภูมิปัญญาหลากหลาย

ประเภทของภูมิปัญญา

ช่อ สันธนิพิพัฒน์ (2546) กล่าวไว้ว่าประเภทของภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การใช้วัสดุธรรมชาติแทนการใช้ปุ๋ยเคมี การใช้วัสดุธรรมชาติมาทำยาฆ่าแมลงและวัชพืชเพื่อใช้ในไร่ในนา

ภูมิปัญญาด้านอุตสาหกรรมหัตถกรรม ได้แก่ การก่อสร้างโบราณวัตถุที่มีความวิจิตรบรรจงสวยงามตามเอกลักษณ์ของความเป็นไทย การก่อสร้างบ้านทรงไทยที่สามารถระบายความร้อนได้อย่างน่าอัศจรรย์ รวมถึงการทำเครื่องเคลือบดินเผา การทำเครื่องเบญจรงค์

การจักสานย่านสำเภา การทำเครื่องเงิน เครื่องทอง เครื่องทองเหลือง การทอผ้าไหม ผ้าพื้นเมือง

ภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทย ได้แก่ การใช้พืชสมุนไพรมาใช้ในการรักษาโรคได้อย่างเหมาะสม การนวดแผนโบราณซึ่งเป็นที่เลื่องลือว่าสามารถแก้อาการปวดเมื่อยได้อย่างทันตาเห็น

ภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เป็นความผูกพันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ได้แก่ พิธีขอขมา การสืบชะตาแม่น้ำ การบิณฑบาตป่าเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ภูมิปัญญาด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน ได้แก่ การก่อตั้งกลุ่มกิจกรรมหรือกองทุนเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นต้น

ภูมิปัญญาด้านศิลปกรรม ได้แก่ ภาพวาดจิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์ วิหาร อันแสดงถึงเอกลักษณ์และความเป็นอยู่ของคนไทยที่สัมพันธ์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ภูมิปัญญาด้านภาษาและวรรณกรรม ได้แก่ ภาษาพูด ภาษาเขียน อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของคนไทย รวมถึงสุภาษิต คำพังเพย โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน

ภูมิปัญญาด้านปรัชญา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ได้แก่ คำสอนของผู้ใหญ่ที่แฝงไว้ด้วยข้อคิดในการประพฤติปฏิบัติตน วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยที่งดงามควรค่าแก่การอนุรักษ์ เช่น วัฒนธรรมการแต่งกาย การพูดจาด้วยความมีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโสหรือผู้ใหญ่ การตอบรับแขกด้วยอัธยาศัยไมตรีอันอ่อนน้อม การกราบ การไหว้ วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ การฟ้อนรำต่าง ๆ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีแต่งงาน โขนจุก บวชนาค และประเพณีการทำบุญในวันสำคัญทางพุทธศาสนาในโอกาสต่าง ๆ รวมถึงศิลปะการต่อสู้ คือมวยไทยที่สามารถใช้ทุกส่วนของร่างกายในการต่อสู้และป้องกันตนเอง

ภูมิปัญญาด้านโภชนาการ ได้แก่ การจัดการปรุงแต่งอาหารให้สวยงามน่ารับประทาน การปรุงอาหารทั้งคาวและหวานให้มีรสชาติถูกปากคนไทย เช่น ต้มยำกุ้ง เป็นต้น

อังกูล สมคะเนย์ (2535) ได้จัดกลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้
กลุ่มที่ 1 เป็นเรื่องเกี่ยวกับคติ ความคิด ความเชื่อ และหลักการที่เป็นพื้นฐานแห่งองค์ความรู้ที่เกิดจากการสังสมถ้ายทอดกันมา

กลุ่มที่ 2 เป็นเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี

กลุ่มที่ 3 เป็นเรื่องการประกอบอาชีพในแต่ละท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับสมัย

กลุ่มที่ 4 เป็นเรื่องของแนวคิด หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชาวบ้านนำมาใช้ในชุมชน ซึ่งเป็นอิทธิพลของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รัตนะ บัวสนธ์ (2537) จำแนกภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ โดยพิจารณาจากการจัดระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. ภูมิปัญญาที่เกิดจากการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งหมายถึงการที่คน (ในชุมชนท้องถิ่น) จัดวางอธิบายตนเองกับธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติในลักษณะการพึ่งพาให้ความเคารพ และสอดคล้องสมดุลย์ โดยแสดงออกให้เห็นได้ในด้านความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรมต่างๆ

2. ภูมิปัญญาที่เกิดจากการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างคนกับงาน หมายถึง การที่คนประพฤติปฏิบัติทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน ซึ่งแสดงให้เห็นในรูปของคำสอน ปทัสถาน วิถีประชาของชุมชน

3. ภูมิปัญญาที่เกิดจากการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างคนกับการทำมาหากิน ซึ่งได้แก่ การประกอบอาชีพ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการดำรงชีวิต อาทิ การทำเกษตรแบบผสมผสาน วนเกษตร การรักษาโรค การใช้แหล่งน้ำ การรักษาป่าไม้ของชุมชน เป็นต้น

หลักสูตรแม่บทของไทยที่ส่วนกลางจัดทำขึ้นทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น ท้องถิ่นหรือโรงเรียนสามารถปรับองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของหลักสูตรแม่บทเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น ทั้งในรายวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรีทุกรายวิชา โดยไม่ทำให้จุดประสงค์และคาบเวลาเรียนเปลี่ยนแปลงไปจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บท รวมทั้งยังสามารถสร้างหลักสูตรรายวิชาใหม่ในวิชาบังคับเลือกและวิชาเลือกเสรีด้วย

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์(2539) กล่าวว่าในแนวดำเนินการของหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้กล่าวถึงแนวปฏิบัติเกี่ยวกับท้องถิ่นไว้ว่าให้ท้องถิ่นปรับรายละเอียดเนื้อหาของรายวิชาให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น ส่งเสริมให้ท้องถิ่นจัดทำรายวิชาที่สนองความต้องการของท้องถิ่น

จุดหมายหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนและเลือกแนวทางแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดต่างๆ ให้มีทัศนคติที่ดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด มีนิสัยรักการทำงานและมีความสามารถในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตนเอง อีกกระทั่งให้เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมให้

ชุมชนสามารถเสนอแนวทางพัฒนาชุมชน ภูมิใจในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชนตลอดจนอนุรักษ์และส่งเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน(สำเนียง สร้อยนาคพงษ์, 2535)

ชูศรี สุวรรณโชติ (2539) กล่าวว่าหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มีความมุ่งหวังที่จะพัฒนาผู้เรียนใน 3 ประการคือ

1. พัฒนาสติปัญญาให้เจริญงอกงาม เพื่อเป็นพื้นฐานในการรับความรู้ต่อไปโดยไม่หยุดยั้งและการนำความรู้ไปใช้
2. พัฒนาลักษณะนิสัยอันดีงาม เพื่อความเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ
3. พัฒนาคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ การพัฒนาดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตไป

การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนศิลปะให้เหมาะสมกับบุคลิกภาวะของผู้เรียน โดยให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการแสดงออก และมีเจตคติที่ดีต่อศิลปะ นั้น จะเป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างพัฒนาศิลปะนิสัยให้ติดตัวไป เมื่อเจริญเติบโตขึ้นก็จะเป็นผู้มีรสนิยมและเห็นคุณค่าของความงาม เป็นบุคคลที่สามารถอ่านออกเขียนได้ในสุนทรียภาพ (วิชัย วงษ์ใหญ่,2537)

วิรุณ ตั้งเจริญ (2539) กล่าวว่า การเรียนการสอนศิลปะนั้นนอกจากความพร้อมในตัวบุคคลแล้วยังต้องมีความพร้อมทางด้านวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้เป็นที่ในการแสดงออกและพร้อมด้วยสื่อการสอนอีกด้วย เพราะสื่อการสอนที่ดีจะเป็นสิ่งช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจได้อย่างดี และในอีกแห่งหนึ่งจะเป็นตัวเร่งหรือกระตุ้นให้การแสดงออกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

7. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ช่วงชั้นที่3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3

ช่วงชั้นที่3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพ ส่วนตน พัฒนาความสามารถ ทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และทักษะการดำเนินชีวิต ให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถเสริมสร้างสุขภาพส่วนตนและชุมชน มีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพต่อไป

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

กรมวิชาการ (2545) กล่าวว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงามสุนทรีย์ภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ดังนั้นกิจกรรมศิลปะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา อารมณ์และสังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง และแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ พัฒนาระบบการรับรู้ทางศิลปะ การเห็นภาพรวม การสังเกตรายละเอียด สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ ด้วยการมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ แบ่งเป็น 3 สาระดังนี้

สาระที่ 1 : ทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 : สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์และวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 2 : ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 : เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่า ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 3 : นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 : เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ด้านทัศนศิลป์ ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่1-3

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ด้านทัศนศิลป์ ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3
แบ่งออกเป็น

มาตรฐาน1.1 : สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์
วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม
และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

1. รู้วิธีสื่อความคิดจินตนาการ ความรู้สึกความประทับใจด้วยวัสดุ อุปกรณ์
เทคนิค วิธีการทางศิลปะ และสื่อความหมายได้
2. คิดริเริ่ม ดัดแปลง ใช้ทัศนธาตุและองค์ประกอบทางทัศนศิลป์ เทคนิค
วิธีการรูปแบบใหม่ๆในการสร้างงานทัศนศิลป์ตามความถนัดและความสนใจ
3. ใช้กระบวนการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ประยุกต์ใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์และ
เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม และมีความรับผิดชอบ
4. แสดงออกถึงความรู้สึกในการรับรู้ความงามจากประสบการณ์ จินตนาการ
โดยใช้หลักและความงามของศิลปะตามความถนัดและความสนใจ
5. แสดงความคิดเห็น อธิบายความหมาย จำแนกความแตกต่างของงาน
ทัศนศิลป์เกี่ยวกับทัศนธาตุ และความงามของศิลปะ
6. นำความรู้และวิธีการประสบการณ์ทางทัศนศิลป์ที่ตนถนัดและสนใจไปใช้กับ
กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐาน 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่า
งานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

1. เข้าใจความเชื่อทางวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการสร้างงานศิลปะ
2. ซาบซึ้ง เห็นคุณค่าศิลปะ วัฒนธรรมไทยมีส่วนร่วมในการสร้างงานทัศนศิลป์
ที่สะท้อนวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

คุณภาพผู้เรียน

เมื่อจบการศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ผู้เรียนจะมีคุณภาพ ดังนี้

1. สร้างและนำเสนอผลงานศิลปะโดยเลือกและประยุกต์ ทัศนธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ และทักษะพื้นฐานให้ได้ผลตามที่ต้องการ ตลอดจนสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจผลงานของตนเองได้
2. รู้ว่าทัศนธาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ จะช่วยให้งานศิลปะสามารถสื่อความคิดและความรู้สึกได้ และอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจความหมาย และความไพเราะของศิลปะได้
3. บรรยายและอธิบายงานศิลปะสาขาต่างๆ ที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยอภิปรายเปรียบเทียบผลงานศิลปะจากยุคสมัย วัฒนธรรมต่างๆ และให้ความสำคัญในเรื่องบริบททางวัฒนธรรม
4. นำความรู้ทางศิลปะที่ตนถนัดและสนใจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนรู้กลุ่มสาระอื่นๆ
5. เห็นความสำคัญของการสร้างสรรค์ศิลปะ เชื่อมมั่น ภาคภูมิใจในการแสดงออก รับผิดชอบ มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น
6. ซาบซึ้ง เห็นคุณค่าของศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รัก ห่วงแหนมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ลักษณะผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษา

วิชัย วงษ์ใหญ่(2536) กล่าวไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรและการสอนจะมีเป้าหมายหลักที่สำคัญคือ การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เจริญเติบโตเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และสามารถปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงของสังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม ลักษณะของผู้เรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาควรจะมีดังต่อไปนี้

1. ลักษณะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ได้แก่ มีความรู้ภาษาไทยอย่างดี สามารถฟัง พูด อ่าน เขียน ได้และกระชับและชัดเจน นอกตากจะมีความรู้ภาษาไทยดังกล่าวแล้วภาษาอังกฤษก็เป็นสิ่งสำคัญในอนาคต ซึ่งอาจจะถือได้ว่าเป็นภาษาที่สองที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนคือจะต้องมีความรู้ภาษาอังกฤษอย่างดีพอที่จะเข้าใจและสามารถสื่อสารและรับความรู้ความคิดใหม่ ๆ จากภายนอกมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินชีวิตและสภาพการทำงานได้ อาจกล่าวโดยสรุปคือเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
2. มีความสามารถใช้เทคโนโลยีเป็น เนื่องจากสภาพสังคมได้เปลี่ยนจากชนบทเป็นสภาพเมือง และสภาพเมืองจะกลายเป็นเมืองสากลจะมีมากขึ้น สังคมเกษตรกรรมจะ

กลายเป็นสังคมเกษตรอุตสาหกรรม การเพิ่มของข้อมูลมีการซื้อขายและแลกเปลี่ยนข้อมูล การสื่อสาร การผลิต การบริโภค จะใช้เทคโนโลยีมาช่วยส่งเสริมทักษะการทำงานและการดำรงชีวิต การจัดการหลักสูตรและการสอนจะต้องสร้างประสบการณ์ให้กับผู้เรียนมีความรู้ทักษะเกี่ยวกับหลักการที่สำคัญและจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม

3. มีความสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรและการสอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมทำกิจกรรม การแลกเปลี่ยนแนวความคิด การจัดการเกี่ยวกับกระบวนการทำงานการเรียนการสอนที่กว้างและผู้เรียนมีโอกาสเลือกและได้พัฒนาตนเองไปที่ละน้อยตามขั้นตอนของหลักสูตร และผู้เรียนต้องตระหนักและเน้นเกี่ยวกับกระบวนการมากกว่าผลผลิตหรือตัวเงิน เช่น ในรายวิชาอาชีพอิสระจะได้กำไรเป็นเงินจำนวนเท่าไรแต่จะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนความคิดประสบการณ์และบทบาทต่าง ๆ ที่ผู้เรียนรับผิดชอบร่วมกันสำหรับกลุ่มและกิจกรรมส่วนนี้ของหลักสูตรจะต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและเจตคติของผู้สอนในรายวิชาอาชีพอิสระให้มุ่งเน้นกระบวนการมากกว่าผลผลิต

4. มีแนวโน้มที่จะเลือกดำเนินชีวิต (life option) ผู้เรียนจะมีชีวิตที่สมบูรณ์มีความหมายและมีคุณค่า ถ้าผู้เรียนได้มีโอกาสที่จะเลือกเรียน และกระทำในสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ ที่ความต้องการและได้ทำในสิ่งที่ชอบ สัดส่วนโครงสร้างของหลักสูตรระหว่างวิชาบังคับควรจะน้อยกว่าวิชาเลือก เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพของเขาให้เจริญเต็มที่ของแต่ละบุคคลเมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการออกแบบกิจกรรมและการเรียนการสอนดังกล่าว ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาแนวคิดที่เป็นหลักการนี้จะมีคุณค่าที่ติดตัวเข้าไปที่สามารถจะเลือกดำเนินชีวิตได้อย่างมีหลักการ แต่หลักการและแนวคิดส่วนนี้จะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับระบบการแนะแนวและอาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องทำงานอย่างจริงจังรับผิดชอบ จะทำแบบฉาบฉวยไม่ได้ เพราะผู้เรียนวัยนี้ยังมีความต้องการผู้ชี้แนะคอยสนับสนุน คอยให้ข้อมูล และได้ทดลองทำกิจกรรมเพื่อสำรวจความสามารถและความสนใจของแต่ละคน เพื่อจะมีทางเลือกในการพัฒนาตนเองได้อย่างถูกต้องต่อเนื่องและแข็งแกร่ง

5. มีความสามารถพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของตนเองให้เจริญถึงขีดสุด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกระบวนการคิด การตัดสินใจ รวมทั้งความคิดสร้างสรรค์ การออกแบบรายวิชาของหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน จะต้องตระหนักและมุ่งเน้นการเรียนมากกว่าการสอน ผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตน เป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนการสอน (facilitator) ลดบทบาทจากผู้สอนเป็นศูนย์กลาง กระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพดังกล่าวให้เจริญถึงขีดสุด เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองติดตัวไปเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้อยู่เสมอ

6. มีความสามารถที่จะนำตนเองได้ (self direction) การควบคุมตนเองได้เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการมีวินัยตนเอง การมีวินัยตนเองจะสามารถนำตนเองไปในทิศทางที่พึงประสงค์

การจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตอบสนองหรือการจูงใจมาจากภายในตัวของผู้เรียนเอง การที่ผู้สอนกำหนดเงื่อนไขหรือสภาพการณ์ที่ควบคุมจากภายนอกเป็นสิ่งที่ผิวเผิน จะต้องสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นจากภายในตัวของผู้เรียน จะมีอิทธิพลและส่งผลต่อการควบคุมตนเองและนำไปสู่การมีวินัยต่อไป ถ้าผู้เรียนได้รับการกระตุ้นจากภายในเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง ผู้เรียนจะเจริญเติบโตที่มีทิศทางในการนำตนเองได้เรียนต่อในระดับสูง หรือการดำเนินชีวิตของเขาก็จะมีเป้าหมายและมีทิศทาง

7. มีโลกทัศน์และมีน้ำใจแบบนานาชาติรวมทั้งมีค่านิยม และความสำนึกในความเป็นชาติไทยของตน สภาพปัจจุบันและในอนาคตเป็นสิ่งคมข่าวสาร การไหลเวียนของข่าวสารและข้อมูลมีมากและรวดเร็ว เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักเลือกกับรับรู้บริบทข่าวสารข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น กระบวนการเรียนการสอนจะต้องปรับเปลี่ยนจากการมุ่งเน้นที่เนื้อหา (contents) เพื่อนำไปสู่กระบวนการ (process) ประเด็นนี้จะทำให้ผู้เรียนรู้จักสังเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่ได้เรียนรู้นำมาสร้างแนวคิดความรู้ใหม่ เพื่อปรับประยุกต์ใช้กับการเพิ่มปริมาณของความรู้โดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมาก การเรียนที่มุ่งเน้นกระบวนการจะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่รู้วิธีที่แสวงหาความรู้ รู้จักสังเคราะห์ข้อมูล ทำให้เป็นบุคคลที่รู้จักคิดและมองอะไรที่กว้างไกล รู้จักเชื่อมโยงข้อมูลที่สามารถวิเคราะห์แนวโน้มได้

8. มีค่านิยมคุณธรรมและจริยธรรม เนื่องจากวัฒนธรรมไทยเน้นความสำคัญเกี่ยวกับอริสราภาพแห่งปัจเจกชน ซึ่งคนไทยรุ่นต่อ ๆ ไปในอนาคตมีความสามารถและโอกาสที่จะเลือกตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ผู้สอนจะต้องสร้างโอกาสกระตุ้นให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่จะตัดสินใจตามค่านิยมของผู้เรียนและตามมาตรฐานอนาคต ผู้สอนต้องตระหนักเสมอว่าค่านิยมในปัจจุบันย่อมแตกต่างจากอนาคต และไม่ควรที่จะพยายามยึดเยียดค่านิยมผู้สอนให้กับผู้เรียน การให้ข้อมูลสาระเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของสังคมเพื่อการศึกษาวิเคราะห์จนผู้เรียนสามารถเลือกตัดสินใจเองได้อย่างชาญฉลาด

9. มีสุนทรียภาพในการดำเนินชีวิต ถึงแม้ว่าสภาพของสังคมเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมอุตสาหกรรม การไหลเวียนของปริมาณ ข่าวสาร มีมากขึ้น มีการซื้อขายข้อมูล การทำงาน การดำเนินชีวิตจะเป็นไปตามระบบของโครงสร้างสังคมคล้ายเครื่องจักร การบริหารการจัดการเวลาเป็นสิ่งจำเป็นจะทำให้ระบบของชีวิตเปลี่ยนไป สิ่งที่จะให้ชีวิตมีความสมดุลไม่เครียดก็คือความต้องการทางด้านสุนทรียภาพ กิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนรับรู้และการแสดงออกในมิติของความงาม การจัดสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศทางสุนทรียภาพจะกระตุ้นให้ผู้เรียนซึมซับ รับรู้ความงามเพิ่มขึ้น จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ มีความประณีตละเอียดอ่อน ไม่แข็งกระด้าง ดังคำกล่าวที่ว่ามีความรู้แต่หยาบคาย

ยุทธศาสตร์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

1. การเรียนรู้แบบพัฒนาความสามารถในกระบวนการคิดของผู้เรียนเป็น ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องการใช้ข้อมูลทางศิลปะกับกระบวนการคิดของตนเอง และ การเรียนรู้จะเกิดได้ด้วยการตัดสินใจ/เลือกยุทธศาสตร์กระบวนการ/ประเมินตนเอง/วางแผน ปฏิบัติงาน/ตรวจสอบและปรับปรุงผลงานอยู่เสมอ

คิดสร้างสรรค์(Creative Thinking) ด้วยการสร้างแนวคิดใหม่/แสวงหาพิจารณา ทางเลือกอย่างหลากหลาย/ประยุกต์ปรับเข้าหาแนวทาง/สำรวจทางเลือกที่เหมาะสม/ตั้งข้อตกลง ร่วมกัน

คิดวิเคราะห์(Critical Thinking) ด้วยกระบวนการตรวจสอบ/ทำให้ชัดเจน/ จัดระบบวิเคราะห์/ทำให้กระจ่างชัด/ตั้งสมมติฐาน/ทำนาย/ประเมิน/สังเคราะห์

คิดไตร่ตรอง (Reflective Thinking) วิธีนี้จะคิดด้วยการตั้งคำถาม คำถามตนเอง/ เชื่อมโยงความคิดก่อนหน้าความคาดหวังและประสบการณ์ปัจจุบันเข้าด้วยกัน/ประเมิน/วิเคราะห์ ตั้งสมมติฐาน/แสวงหาพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสม

2. การเรียนรู้แบบการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง(Constructivism) เป็น ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ศิลปะที่มีการลำดับขั้นตอนไว้ชัดเจนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง หรือประเมินเพื่อนในชั้นเรียนอย่างมีเหตุผล

3. การเรียนรู้แบบการประเมินตนเอง(Self Assessment) เป็นยุทธศาสตร์ การเรียนรู้ศิลปะที่มีการลำดับขั้นตอนไว้ชัดเจนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองหรือประเมิน เพื่อนในชั้นเรียนอย่างมีเหตุผล

4. การเรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหา(Problem-based Learning) เป็นยุทธศาสตร์ การเรียนรู้ศิลปะที่เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาเอง หาทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง ตั้งแต่กำหนดปัญหาและ ค้นหาวิธีแก้ปัญหาด้วยวิธี และขั้นตอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน

5. การเรียนรู้แบบเชื่อมโยงบูรณาการความรู้สหสาขา(Multidisciplinary Approach) เป็นยุทธศาสตร์การเรียนรู้ศิลปะที่สามารถบูรณาการเชื่อมโยงความรู้และ กระบวนการทั้งในกลุ่มสาระและระหว่างกลุ่มสาระ

เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะแล้ว ผู้เรียนจะมีสภาพ จิตใจที่งดงาม มีสุนทรียภาพ มีรสนิยม รักความสวยงาม รักความเป็นระเบียบ มีการรับรู้อย่าง พินิจพิเคราะห์ เห็นคุณค่าความสำคัญของศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนศิลปวัฒนธรรม อันเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของคนในชาติ สามารถค้นพบศักยภาพความสนใจตนเองอันเป็น พื้นฐาน ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ ทางศิลปะ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ มีความ

เชื่อมั่นพัฒนาตนเองได้ และแสดงออกได้อย่างสร้างสรรค์ มีสมาธิในการทำงาน มีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

8. การจัดการศึกษาทางศิลปศึกษาสำหรับวัยรุ่น

วุฒิ วัฒนสิน(2540) กล่าวว่า ผู้จัดการศึกษา หรือครูในโรงเรียน จะต้องมีความรู้และความเข้าใจนักเรียนมัธยมศึกษาซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นว่ามีพัฒนาการ พฤติกรรม และจิตวิทยาอย่างไร โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดอยู่ที่การแสดงออกถึงศักยภาพที่มีอยู่ในตัวของนักเรียนมัธยมศึกษา

พัฒนาการวัยรุ่น

วัยรุ่น คือ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 12 - 18 ปี ส่วนใหญ่เรียนระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3) อายุระหว่าง 12 - 15 ปี และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 - ม.6) อายุระหว่าง 16 - 18 ปี พัฒนาการวัยรุ่นสามารถสังเกตเห็นในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และพัฒนาการทางศิลปะดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกายของเด็กวัยรุ่น

ความเจริญเติบโตของวัยรุ่น จะมีอัตราการเพิ่มของส่วนสูงและน้ำหนักอย่างรวดเร็ว

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กวัยรุ่น

ฮอลล์ (G. Stanley Hall) กล่าวว่า อารมณ์ของเด็กวัยรุ่นเหมือนพายุบูแคม (Muuss R.E., 1962) ซึ่งหมายถึงอารมณ์ต่อไปนี้

2.1. อารมณ์รุนแรง หมายถึง การแสดงออกของอารมณ์มากเมื่อได้รับความกระทบกระเทือนใจเพียงเล็กน้อย เช่น เมื่อพ่อแม่ขัดใจ อาจแสดงออกด้วยการหนีออกจากบ้าน ฆ่าตัวตาย

2.2. อารมณ์อ่อนไหว ไม่คงที่ เกิดง่ายและหายเร็ว

2.3. ควบคุมการแสดงออกของอารมณ์ไม่ค่อยได้

2.4. มักมีอารมณ์ค้าง

3. พัฒนาการด้านสังคมของเด็กวัยรุ่น

ซูซา จันทรเอม(2527) กล่าวว่าวัยรุ่นจะเริ่มมีความสัมพันธ์กับเพื่อน โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 คบเป็นหมู่คณะ คือ เลือกเพื่อนที่มีความสนใจเหมือนกัน

ระยะที่ 2 คบเป็นเพื่อนสนิท คือ เลือกคบเฉพาะเพื่อนที่สนิทสนมประมาณ

4 - 5 คน

ระยะที่ 3 คบเป็นเพื่อนคู่หู คือ คบเฉพาะเพื่อนที่จะเล่าทุกสิ่งทุกอย่างให้

ฟังได้ ส่วนมากจะมีราว 1 – 2 คน และการคบเพื่อนต่างเพศ จะเริ่มเมื่ออายุประมาณ 14 – 16 ปี และจะเริ่มสัมพันธ์กับต่างเพศจนแยกเป็นคู่ ๆ ราวอายุ 16 – 17 ปี

4. พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กวัยรุ่น

สติปัญญา หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ ฌ็อง-ฌัก ปิอาเจต์ (Jean Piaget) ได้สรุปลักษณะสติปัญญาของเด็กวัยรุ่นว่าเป็นเด็กที่คิดแบบมีเหตุผลเชิงนามธรรม ซึ่งมีลักษณะเด่น คือ (Ginsburg H. and Opper S. 1979 :181)

1. คิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้
2. สามารถตั้งสมมติฐานได้
3. สามารถทดสอบสมมติฐานได้

5. พัฒนาการทางศิลปะของเด็กวัยรุ่น

เพื่อหวังผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอนศิลปะในระดับมัธยมศึกษา นอกจากจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรมของนักเรียนในระดับนี้ เพื่อการสนองตอบความต้องการของเด็กในวัยรุ่นนี้แล้ว ครูศิลปะควรมีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของพัฒนาการทางศิลปะ คือ มีศักยภาพในการแสดงออกทางด้านศิลปะแค่ไหน อย่างไร

นักศิลปะศึกษาชาวอเมริกัน คือ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ได้เสนอขั้นตอนพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก (Stages of Creative Development) ที่กำหนดขึ้นโดยมีความสัมพันธ์กับอายุ ดังนี้

1. ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) อายุ 2 – 4 ปี
2. ขั้นก่อนสัญลักษณ์ (Preschematic Stage) อายุ 4 – 7 ปี
3. ขั้นสัญลักษณ์ (Schematic Stage) อายุ 7 – 9 ปี
4. ขั้นเริ่มเหมือนจริง (The Drawing Realism) อายุ 9 – 12 ปี
5. ขั้นเหตุผล (The Age of Reasoning) อายุ 12 – 14 ปี
6. ขั้นการตัดสินใจ (The Period of Decision) หรือขั้นศิลปะวัยรุ่น (Adolescent Art) อายุ 14 – 17 ปี

นั่นคือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นวัยรุ่นจะอยู่ในขั้นที่ 5 คือขั้นเหตุผล และขั้นที่ 6 คือ ขั้นการตัดสินใจ ดังมีรายละเอียดของพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ดังนี้ คือ

ขั้นเหตุผล (The Age of Reasoning) อายุ 12 – 14 ปี

ลักษณะนิสัยในการวาดเส้น (Drawing Characteristics)

1. สามารถยอมรับในข้อบกพร่องทางศิลปะที่ถูกวิจารณ์ได้

2. สามารถวาดเส้นโดยเริ่มวาดเป็นเครื่องหมายและสัญลักษณ์ได้
3. สามารถเลือกบางส่วนในสิ่งแวดล้อมเพื่อนำมาวาดได้
4. จะสิ้นสุดการวาดเส้นในลักษณะเส้นไหลเป็นธรรมชาติที่ไร้ความหมาย
5. สามารถให้ความสำคัญต่อรายละเอียด เช่น รอยย่น และรอยพับ
6. สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรวาดภาพจากที่ไม่มี ความหมายหรือมีความหมายส่วนตนเป็นภาพที่มีจุดมุ่งหมายและเรื่องราว

การใช้พื้นที่ว่าง (Space representation)

1. สามารถยอมรับในสิ่งแวดล้อมมากขึ้น แต่จะวาดรายละเอียดเฉพาะส่วนที่สำคัญได้
2. สามารถยอมรับในความลึก เด็กในวัยนี้จะวาดภาพโดยมีมุมมองแบบตานก
3. สามารถตัดสินใจในการใช้พื้นที่ว่างให้เป็นไปอย่างอิสระ ขึ้นอยู่กับเด็ก
4. สามารถวาดภาพของทุกอย่างให้อยู่บนภาพเดียวกัน

การวาดคน (Human Figure Representation)

1. สามารถวาดภาพสัดส่วนของคนได้ถูกต้องขึ้น
2. สามารถยอมรับว่าข้อต่อมีผลต่อการออกท่าทางของคนได้
3. สามารถวาดภาพความรู้สึกต่าง ๆ บนสีหน้าของคนได้
4. สามารถวาดภาพการ์ตูนได้
5. สามารถวาดภาพคนโดยแสดงความแตกต่างทางเพศได้อย่างชัดเจน

ขั้นการตัดสินใจ (The Period of Decision) อายุ 14 – 17 ปี

ลักษณะนิสัยในการวาดเส้น (Drawing Characteristics)

1. สามารถวาดเส้นได้ใกล้เคียงกับเด็กระดับอายุ 12 ปี
2. สามารถพัฒนาทักษะทางศิลปะมากขึ้น
3. สามารถวาดภาพโดยให้รายละเอียดด้วยแสงเงาได้
4. สามารถใช้วัสดุได้ทุกประเภท
5. สามารถควบคุมให้การวาดเป็นไปตามจุดมุ่งหมายได้

การใช้พื้นที่ว่าง (Space representation)

1. สามารถใช้หลักการของทัศนียภาพ (Perspective) ได้และให้ความสนใจต่อการสร้างบรรยากาศในภาพ
2. สามารถแสดงออกในสิ่งซึ่งไม่ใช่เป็นความจริงในธรรมชาติ เช่น การแสดงออกซึ่งความรู้สึกทางสีหน้า และมีการเปลี่ยนแปลงหรือตัดทอนพื้นที่ว่างได้ตามความต้องการที่จะเน้น

การวาดคน (Human Figure Representation)

1. สามารถวาดภาพคนเหมือนจริงได้
2. สามารถวาดภาพสัดส่วน ท่าทางและรายละเอียดได้ถูกต้อง
3. สามารถวาดคนโดยมีรายละเอียดออกที่มีขนาดใหญ่เกินความจริงในส่วนที่ต้องการเน้น
4. สามารถวาดคนโดยจินตนาการได้
5. สามารถวาดภาพคนโดยแสดงความแตกต่างทางเพศได้อย่างชัดเจน

ครูศิลปะในระดับมัธยมศึกษา ควรทำความเข้าใจกับศักยภาพทางศิลปะของเด็ก ในวัยนี้ว่า เขามีขีดความสามารถในระดับใด ทั้งนี้เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับ วุฒิภาวะของเด็กนักเรียน และเพื่อกำหนดเกณฑ์การวัดและการประเมินผล

แต่ในที่สุดครูศิลปะต้องตระหนักว่า นักเรียนในวัยนี้บางคนอาจจะมี ความสามารถมากกว่าหรือน้อยกว่าเกณฑ์มาตรฐานนี้ ซึ่งถือว่าเป็นความสามารถที่พิเศษเพื่อ เขาจะได้มีพัฒนาการทางศิลปะที่สูงสุด แต่สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถทางศิลปะน้อยหรือ เป็นไปตามขั้นพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะของโลกเวิลด์ ครูศิลปะควรเน้นการสอน ที่เหมาะสมกับความสนใจและวุฒิภาวะของนักเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนอยู่ที่การส่งเสริม การแสดงออกอย่างเสรีของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาการในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านความคิด สร้างสรรค์ของผู้เขียน

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และพัฒนาการ ทางด้านศิลปะของเด็กวัยรุ่น คือ เด็กวัยรุ่นมีอัตราการเพิ่มของส่วนสูง และน้ำหนักแบบพุ่งขึ้น มี อารมณ์แบบพายุแคม ยึดเพื่อนเป็นหลัก เริ่มมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ มีสติปัญญาแบบ เหตุผลเชิงนามธรรมและสามารถวาดภาพได้ใกล้เคียงความเป็นจริงขึ้น

9. แนวโน้มของการพัฒนาหลักสูตรในอนาคต

วิชัย วงษ์ใหญ่(2536) กล่าวว่าไว้ว่า การจัดหลักสูตรเพื่อสนองสภาพทางสังคม และความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียน มีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้ค่อนข้างสูงกว่าการจัดหลักสูตรในอนาคตโดยเฉพาะหลักสูตรมัธยมศึกษาจะมีความหลากหลายของวิชาและแผนการเรียนให้ผู้เรียนซึ่งอยู่ท้องถิ่นต่าง ๆ กันและมีความต้องการเฉพาะตัวที่ต่างกันสามารถเลือกเรียนวิชาที่ต่างกันได้ตามที่ต้องการ

หลักสูตรที่เรียกว่าหลักสูตรท้องถิ่นจะมีความสำคัญมากขึ้น เพราะหลักสูตรส่วนที่เป็นส่วนบังคับจะมีน้อยลง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนสิ่งที่ตนสนใจและสังคมแวดล้อมมากยิ่งขึ้น หลักสูตรจะเน้นความผูกพันกับท้องถิ่นและความสำนึกในการที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนมากขึ้นในการศึกษาทุกระดับ

แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรประถมและมัธยมศึกษาในอนาคตจะอยู่บนรากฐานของการยอมรับความจริงว่าผู้เรียนมีความแตกต่างในด้านความสามารถ ความถนัดและความสนใจ อยู่ในสังคมท้องถิ่นที่ต่างกัน แต่มีความร่วมกันในฐานะและบทบาทของความเป็นคนไทยซึ่งมีสิทธิ์ที่จะแสวงหาความรู้ได้เท่าเทียมกัน โดยวิธีการเรียนรู้และเนื้อหาความรู้ ซึ่งอาจแตกต่างกันได้ตามสภาพที่เหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น

ลักษณะหลักสูตร

เนื่องจากผู้เรียนจะต้องเผชิญกับความท้าทายในสังคมอนาคต ลักษณะหลักสูตรจะต้องส่งเสริมความเสมอภาค ความสอดคล้องและคุณภาพของการศึกษา โดยเฉพาะด้านความเสมอภาคควรเน้นความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนให้มากขึ้น ประเทศไทยมีลักษณะสังคม 2 แบบ คือ สังคมเมืองกับสังคมชนบท ซึ่งมีความแตกต่างกันมากพอสมควรดังนั้นการออกแบบหลักสูตรจะต้องพิจารณาเงื่อนไขทางวัฒนธรรมทางวัฒนธรรมสังคมเมืองในอนาคตย่อมแตกต่างไปจากการจัดระบบการศึกษาและพิจารณาถึงเงื่อนไขทางวัฒนธรรมสังคมชนบทในอนาคตด้วย หลักสูตรจะต้องสะท้อนลักษณะของผู้เรียนดังกล่าวข้างต้น เพื่อจูงใจผู้เรียนได้พัฒนาคุณภาพชีวิต เปิดโอกาสได้เรียนต่อในระดับสูงหรือการมีอาชีพ เพื่อจะได้มีสิทธิเลือกการดำรงชีวิตตามที่ผู้เรียนต้องการ

1. โครงสร้างหลักสูตร จะต้องเหมาะสมกับผู้เรียน ไม่ใช่ทำให้ผู้เรียนไม่เหมาะสมกับหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรในส่วนที่เป็นวิชาแกนจะต้องสะท้อนลักษณะผู้เรียนดังกล่าวแล้วในภาพรวม ส่วนโครงสร้างวิชาเลือกจะต้องมีความยืดหยุ่นปรับเปลี่ยน ง่ายโอนกันได้ทั้งทางด้านวิชาชีพ และวิชาการเพื่อกระจายการเลือกเรียนเพื่อส่งเสริมความสามารถความต้องการของแต่ละ

บุคคลได้พัฒนาอย่างเต็มความสามารถ มีการถ่ายโอนกันอย่างสอดคล้องสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน
ในระบบและนอกระบบโรงเรียน

การบริหารและการจัดการเรียนการสอน ไม่ควรจะมีสาระวิชาที่แออัดมากเกินไป
ควรมีเวลาให้ผู้เรียนเรียนได้อย่างมั่นใจและมีความสุขจากการเรียนรู้จริง ไม่ต้องมาทวนวิชา
เพิ่มเติมโดยไม่จำเป็น การมีเวลาว่างให้ผู้เรียนมีอิสระจะได้คิดทบทวนสิ่งที่เรียนรู้ การสำรวจตนเอง
การเข้าร่วมทำกิจกรรมจากชมรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ การออกกำลังกาย การพัฒนา
พฤติกรรมสุขภาพอนามัย พฤติกรรมการรับรู้ ความสำนึกในเรื่องสังคมและสิ่งแวดล้อม
กระบวนการแนะแนวจะต้องมีบทบาทที่สำคัญรวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องใกล้ชิดและเข้าใจ
ผู้เรียนเป็นอย่างดี และถูกต้อง ให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกจะได้รับฟังแนะนำเกี่ยวกับการเลือกเรียน
การปรับตัวให้เหมาะกับสภาพของลักษณะหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น

2. เนื้อหาสาระ จะไม่เน้นรายละเอียด แต่จะเน้นกระบวนการเพื่อนำไปสู่วิธีการ
แสวงหาความรู้ เพื่อผู้เรียนจะได้วิธีการเรียนที่ท้าทายน่าสนใจ มีเจตคติที่ดีต่อการแสวงหาความรู้
และพฤติกรรมการรับรู้ จะติดตัวเขาไปจะเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

3. การจัดกิจกรรมและการประสบการณ์เรียน การออกแบบกิจกรรมจะต้อง
ตระหนักในหลักการว่า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ประการแรกจะต้องมุ่งหวังให้ผู้เรียน
เป็นคน คิดและมองอะไรเป็นระบบมีเหตุมีผล รู้จักวิเคราะห์เหตุปัจจัยที่จะนำไปสู่ผลในอนาคต
มองอะไรกว้างไกล ประการที่สอง การออกแบบกิจกรรมจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้
การวางแผนอย่างมียุทธศาสตร์ คือรู้จักสร้างทางเลือกที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงว่า อะไรที่เป็น
ประโยชน์ต่อส่วนรวมควรจะเรียงลำดับความสำคัญไว้เป็นอันดับแรก ส่วนอะไรที่เป็นประโยชน์
ส่วนตนเองควรจะเรียงลำดับรองลงมาเพื่อเป็นการพัฒนาอนาคตสำหรับผู้เรียน ประการที่สาม
การออกแบบกิจกรรมจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนไวต่อการรับรู้ ไวต่อการเปลี่ยนแปลง กระบวนการฝึก
ปฏิบัติจะต้องมีความยืดหยุ่นรู้จักวิธีการปรับเปลี่ยนและปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมแต่ยังคง
ยึดถือหลักการ

4. การบริหารและการจัดการหลักสูตร จะต้องมีการพัฒนาระบบการฝึกอบรม
ผู้สอนแบบเข้มเพื่อปรับเปลี่ยนบทบาทการจัดการในชั้นเรียนใหม่ โดยพยายามเปลี่ยนบทบาทจาก
ผู้สอนเป็นศูนย์กลางให้กลายเป็นผู้เอื้ออำนวยการเรียนรู้ การนิเทศกำกับดูแลจะต้องใจใส่
อย่างจริงจังเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนผู้สอนทั้งด้านบทบาท ด้านเจตคติ ให้ผู้สอนคอยกระตุ้นผู้เรียน
รับรู้ มีพฤติกรรม การเรียน รับข้อมูล กระตุ้นให้คิด การสังเกต มองให้เห็นตัวปัญหา วิเคราะห์และ
สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา สร้างเป็นความรู้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนในระยะแรก ๆ พฤติกรรมการ
เรียนรู้ที่เน้นกระบวนการจะเป็นไปอย่างเชิงซ้ำ ผู้สอนจะต้องมีความอดทนเฝ้าคอยสังเกตและ
ช่วยเหลือผู้เรียนอย่างใกล้ชิด จนผู้เรียนมีความคุ้นเคยกับพฤติกรรมการเรียนแบบกระบวนการ ใน
ระยะต่อไปกระบวนการเรียนรู้ การรับรู้ข้อมูล การคิดวิเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติ การ

ประเมินผลจะเป็นไปโดยรวดเร็วและราบรื่น ซึ่งผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้และวิธีการเรียนเพื่อ การแสวงหาความรู้เกิดขึ้นในตัวของตัวเองแล้ว ความวิตกกังวลของผู้สอนว่าจะสอนไม่ทันตาม เป้าหมายของหลักสูตรจะหมดไป แต่ทั้งนี้กระบวนการนิเทศกำกับดูแลจากฝ่ายบริหารต้องกระทำ อย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยเหลือผู้สอนเช่นเดียวกับผู้เรียนต้องการการช่วยเหลือแนะนำจากผู้สอน

ระบบการบริหารและการจัดการหลักสูตร จะต้องให้ความเอาใจใส่ทุกส่วนของ สาระวิชาที่มีอยู่ในหลักสูตรอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นการนิเทศ กำกับดูแล การฝึกอบรม การ จัดงบประมาณและทรัพยากรสนับสนุน ควรเพียงพอและทั่วถึงทุกกลุ่มวิชา รวมทั้งการเสริมสร้าง บรรยากาศทางวิชาการ จึงจะเป็นการพัฒนาผู้สอนและผู้เรียนเป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร

5. ด้านการวัดผลและการประเมินผลหลักสูตร การบริหารและการจัดการ หลักสูตรจะต้องดูแลโดยคณะกรรมการมีแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน การวัดและประเมินผลการ เรียนการสอนควรจะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินมาเป็นหลักฐาน ข้อมูลในการพัฒนา ผู้เรียนและการปรับปรุงการเรียนการสอน เครื่องมือการวัดผลการเรียน การ สอนจะต้องมีความหลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของแต่ละวิชา ฝ่ายวิชาการไม่ควรจะมี กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนที่จำกัด ไม่เชื่อมกับสาระวิชาบางกลุ่มที่ให้ผู้สอนต้อง กระทำการประเมินโดยใช้เครื่องมือแบบเดียวกัน เช่น ใช้ข้อสอบแบบเลือกตอบเหมือนกันหมด ควร ส่งเสริมการพัฒนาเครื่องมือการประเมินผลของแต่ละวิชาที่มีความหลากหลาย เช่น แบบสังเกต พฤติกรรมการทำงาน การจัดการ นอกจากนี้คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ควรจะได้มีการประเมิน ตนเองเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรทั้งระบบ และการประเมินหลักสูตรส่วนอื่นเพื่อเป็นการ ตรวจสอบคุณภาพและพัฒนาความมีมาตรฐานของหลักสูตร โดยอาศัยฐานข้อมูลหลาย ๆ ส่วนมา ประกอบการพิจารณา เพื่อการปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นปัจจุบัน และแนวโน้มของหลักสูตรที่ควรจะเป็นในอนาคตต่อไป

10. จังหวัดตรัง

จังหวัดตรังเป็นจังหวัดหัวเมืองอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทยติดทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดียชายฝั่งทะเลตะวันตก เป็นเมืองที่ตั้งขึ้นใหม่ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, 2549) คำว่า “ตรัง” เป็นภาษามลายูมากจากคำว่า “ตรังเค” (tarangue) แปลว่ารุ่งอรุณ ชาวมาลายูที่เดินทางมาค้าขายกับนครศรีธรรมราชหรือ เดินทางมาค้าขายกับนครศรีธรรมราชหรือเดินทางไปค้าขายที่กรุงศรีอยุธยา ซึ่งต้องเดินทางมา ตามแม่น้ำตรัง อาจเดินทางมาถึงดินแดนแห่งนี้ เมื่อเวลารุ่งอรุณเป็นปกติตามตารางเดินทาง จนเรียกดินแดนนี้ว่า “ตรังเค” หรือ “รุ่งอรุณ” จนติดเป็นชื่อไปในที่สุด(เย็นหยัด ใจสมุทร, 2539)

ประวัติจังหวัดตรัง

เท่าที่พบหลักฐานความเป็นมาของจังหวัดตรัง เริ่มแรกได้จากจารึกวัดเสมาเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ว่าเมืองตรังเดิมเป็นหัวเมือง ขึ้นต่อเมืองนครศรีธรรมราช สมัยนั้นกล่าวกันว่านครศรีธรรมราชเจริญรุ่งเรืองมาก มีหัวเมืองต่าง ๆ อยู่ในความปกครองถึง 12 เมืองด้วยกัน เรียกว่า 12 นคร สัตว์ลักษณะของเมืองใช้ตราม้า (ปีมะเมีย) เป็นตราประจำเมือง และพอจะแบ่งวิวัฒนาการของจังหวัดตรังออกเป็น 3 สมัยด้วยกัน ดังนี้

1. สมัยตั้งเมืองที่ตำบลควนธานี (พ.ศ. 2345 - 2436)

เมืองตรังเมื่อปี พ.ศ. 2345 จากหลักฐานทำเนียบเมืองนครศรีธรรมราช ว่าครั้งสมัยรัชกาลที่ 2 (สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย) ได้สร้างหลักเมืองตรัง ที่ควนธานี (ศาลหลักเมืองตรังที่ตำบลควนธานี อำเภอกันตัง ปัจจุบัน) ห่างจากตัวจังหวัดปัจจุบัน ไปทางทิศใต้ 8 กม.

2. สมัยตั้งเมืองที่กันตัง (พ.ศ. 2436 - 2458)

เมื่อพระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯ ได้ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองตรังแล้วได้พิจารณาเห็นว่าที่ตั้งเมืองตรังที่ตำบลควนธานีนั้นอยู่ห่างจากฝั่งทะเลมากไม่เหมาะกับการขยาย ความเจริญของบ้านเมือง จึงได้กราบบังคมทูลขอพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวย้ายที่ตั้งเมืองจากตำบลควนธานีไปตั้งที่ตำบลกันตัง ปี พ.ศ. 2436 ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต

เมื่อย้ายตัวเมืองไปตั้งที่ตำบลกันตังแล้ว พระยารัษฎานุประดิษฐ์ฯก็ได้เริ่มดำเนินการพัฒนาสร้างความสะดวกให้แก่เมืองตรัง เช่น สร้างสถานที่ราชการ ตัดถนนเชื่อมระหว่างอำเภอ และจังหวัดใกล้เคียง โดยเฉพาะการตัดถนนเชื่อมระหว่างเมืองตรังกับพัทลุงซึ่งต้องตัดผ่านภูเขาและต้องประสบความยากลำบากแต่ก็ทำได้ดี นอกจากนี้ยังได้จัดวางผังเมืองใหม่เปิดการค้ากับต่างประเทศ โดยสร้างท่าเรือขึ้นที่กันตังมีสะพานท่าเทียบเรือ ซึ่งสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวชิราวุฒินครวัดวิงศ์ประทานนามว่า "สะพานเจ้าฟ้า" พยายามนำแบบฉบับการปกครองของต่างประเทศ ทั้งฝรั่ง จีนและมลายู มาใช้ผสมกับของไทย ดำเนินการพัฒนา บ้านเมืองและเศรษฐกิจความเป็นอยู่ของประชาชนและที่สำคัญอีก อย่างหนึ่งคือ ได้นำพันธุ์ยางพาราจากแหลมมลายูมาปลูกที่เมืองตรังเป็นแห่งแรกของประเทศ ได้แพร่หลายไปทั่วภาคใต้และภาคอื่นๆ ของประเทศไทย ในขณะนี้

3. สมัยตั้งเมืองที่ทับเที่ยง (พ.ศ. 2458 - ปัจจุบัน)

ในปี พ.ศ. 2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จประพาสเมืองตรัง(ที่กันตัง) ขณะนั้นอยู่ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 ทรงมีพระราชดำริว่าการตั้งเมืองที่กันตังนั้นไม่ปลอดภัยจากอริราชศัตรูประกอบกับอหิวาตกโรคกำลังระบาด กันตังเป็นที่ลุ่มมักเกิดโรคระบาด และยากแก่การขยายเมือง ทรงเห็นว่า ตำบลทับเที่ยง อำเภอบางรัก (อำเภอเมืองตรังในปัจจุบัน) มีลักษณะภูมิประเทศ เหมาะสมที่จะตั้งเมือง จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองจากตำบลกันตังไปตั้งที่ตำบลทับเที่ยง ซึ่งกลายเป็นที่ตั้งของจังหวัดตรังปัจจุบันตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2458 มาจนถึงปัจจุบัน(กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, 2549)

สภาพภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่โดยทั่วไปจะเป็นเนินสูงๆ ต่ำๆ สลับด้วยภูเขาใหญ่เล็กกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป พื้นที่ราบเรียบมีจำนวนน้อยซึ่งใช้เป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวทางทิศตะวันออกมีเทือกเขาบรรทัดยาวจากตอนเหนือจดตอนใต้ และเป็นแนวเขตแบ่งจังหวัดตรังกับจังหวัดพัทลุง ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย สภาพป่าเป็นป่าดิบชื้น มีป่าชายเลนสำหรับท้องที่ที่อยู่ติดกับทะเล มีพื้นที่เป็นเกาะจำนวน 46 เกาะ อยู่ในพื้นที่อำเภอกันตัง 12 เกาะ อำเภอปะเหลียน 13 เกาะ และอำเภอสิเกา 21 เกาะ(กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, 2549) พื้นที่ทั้งหมดประมาณ 4,941 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 3,088,399 ไร่ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองตรัง อำเภอวังวิเศษ อำเภอกันตัง อำเภอปะเหลียน อำเภอสิเกา อำเภอย่านตาขาว อำเภอรัษฎา อำเภอห้วยยอด อำเภอนาโยง และกิ่งอำเภอหาดสำราญ(ชนิษฐา จุลบล, 2547)

ภูมิปัญญาที่พบในจังหวัดตรัง ได้แก่ มโนราห์หรือโนรา หนังตะลุง ลิเกป่า เสือเตยหรือ เสือป่าหนั้น มุก(ภาชนะใส่ของเล็กๆน้อยๆ) จักสานต้นก้านธูปฤาษี ไม้แกะสลักเทพธำโร และไม้สะเดาเทียมและผ้าทอนาหมื่นศรี

ถ้าจะมองในแง่ศิลปวัฒนธรรมแล้ว ต้องยอมรับว่าผ้าทอพื้นบ้านพื้นเมืองเป็นสิ่งที่ค่าเป็นหลักฐานที่สะท้อนให้เห็นชนบประเพณีความเชื่อถือ และวัฒนธรรมของชุมชนตลอดจนแสดงให้เห็นความสามารถในการสร้างสรรค์ของชุมชนที่สืบทอดกันมาจนกลายเป็นเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะถิ่นของชุมชน ผ้าทอพื้นบ้านของปักชำไต้ก็เป็นผ้าที่มีคุณค่ามีเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะของคนที่แตกต่างกันไปจากผ้าทอพื้นบ้านภาคอื่น(วิบูลย์ ลีสุวรรณ, 2536)

เมืองตรังนั้นเป็นเมืองที่เคยทอผ้าเช่นเดียวกับจังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลา และสุราษฎร์ธานี ดังที่ปรากฏในจดหมายเหตุเสด็จประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้ ร.ศ. 128(พ.ศ. 2452) ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว) กล่าวถึงการทอผ้าที่เมืองตรังว่า “ใต้ถุนเรือนเห็นใช้เป็นทอผ้า มีผู้หญิงมานั่งทอผ้าอยู่มาก” แสดงว่าจังหวัดตรังก็เป็นเมืองที่มีการทอผ้าอีกแห่งหนึ่งเหมือนกัน (วิมลพรรณ ปีตรวิชัย, 2519)

นาหมื่นศรีปัจจุบันได้ชื่อว่าเป็นแหล่งทอผ้าใหญ่ที่สุดของจังหวัดตรัง และเป็นแหล่งเดียวที่สามารถมองเห็นการสืบทอดจากอดีต ในขณะที่แหล่งอื่น ๆ เพิ่งจะก่อตัวขึ้นมาใหม่ไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะมีบรรดาผู้เฒ่าผู้แก่จำนวนหนึ่งที่ยังถักทอสายใยในผืนผ้ามาอย่างต่อเนื่องจนถึงวันนี้(สุนทรีย์ สังข์อุยทธ์, 2548) ผู้เฒ่าชาวบ้านนาหมื่นศรีได้เล่าว่า หมู่บ้านนี้ทอผ้าสืบต่อกันมานับร้อยๆ ปี ชาวบ้านจะทอผ้าในยามว่างหลังจากการทำไร่ ทำนา ทำสวนแล้ว โดยชาวบ้านจะปลูกฝ้ายไว้สำหรับทอผ้าด้วยตนเอง(วิบูลย์ ลีสุวรรณ, 2536)

สภาพทั่วไปของตำบลนาหมื่นศรีและการนำผ้าทอนาหมื่นศรีไปใช้จัดการเรียนการสอนในชุมชนพบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม มีโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาในชุมชน 1 แห่ง คือ โรงเรียนวัดควนสวรรค์ สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา และ ทำสวนยางพารา มีอาชีพทอผ้าเป็นอาชีพเสริม แหล่งทอผ้านาหมื่นศรีในชุมชนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ สถานที่ที่จัดสร้างขึ้นเพื่อทอผ้านาหมื่นศรีในรูปแบบของกลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี และแหล่งทอผ้าที่เป็นบ้านของช่างทอผ้า มีการจัดตั้งกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรีและมีการบริหารจัดการแบบสหกรณ์ ลักษณะเด่นของผ้าทอนาหมื่นศรีเป็นผ้าฝ้ายทอมือที่ทอด้วยกี่กระตุกและกึ่งพื้นบ้าน มีลวดลายและสีสันที่หลากหลาย ผลิตเป็นผ้าผืน และผลิตภัณฑ์อื่นๆ จุดมุ่งหมายของการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรีเพื่อส่งให้กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรีจำหน่ายในนามกลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี ในส่วนของการนำผ้าทอนาหมื่นศรีไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนในตำบลนาหมื่นศรีพบว่ามีการนำผ้าทอนาหมื่นศรีไปจัดการเรียนการสอนกับระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนวัดควนสวรรค์

11. ผ้าทอนาหมื่นศรี

ผ้ารุ่นเก่าที่พบทั้งหมดจะย้อมสีแดง ส่วนด้านฟุ้งที่ทำให้เกิดลวดลาย นิยมใช้สีเหลืองเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นสีขาว มีบางที่ใช้สีเขียว ถ้าเป็นผ้าสีแดงเหลืองทุกคนบอกได้ว่าเป็นของนาหมื่นศรี ปัจจุบันมีการแปรเปลี่ยนสีไปบ้างตามความต้องการของตลาด แต่ในกรณีทอใช้เองยังคงเป็นสีแดงเหลืองไม่เปลี่ยนแปลง

ลักษณะพิเศษอีกอย่างหนึ่งของผ้าห่มและผ้าเช็ดหน้าของนาหมื่นศรี คือ การถักทอส่วนประกอบของผืนผ้า สังกะสีได้จากริมผ้าทั้ง 2 ข้าง จะมีขอบเป็นชั้น ๆ ทั้งสองด้าน ก่อนถึงตัวลายมีชื่อเรียกเฉพาะแต่ละชั้น เรียกลำดับตามแนวเส้นยืน ได้แก่ ริมตีน แม่แควร์ ลูกเกียบ ริมผ้าตามแนวเส้นพุ่ง นับรวมทั้งหมดเป็นชายผ้า มีส่วนประกอบย่อย ๆ เป็น ชายครุย ชายบัด ชายผ้า(ทอพื้น) หน้าผ้า

ลายที่จะนับเป็นลักษณะพิเศษของนาหมื่นศรีได้ คือลายประสมต่าง ๆ ทำให้ เกิดเป็นลายใหม่ขึ้นได้หลากหลาย ลายที่ลงตัวที่สุดคือลายดาวล้อมเดือน

การทอผ้าของบ้านนาหมื่นศรี นอกจากจะทอขึ้นเพื่อใช้ในชีวิตรประจำวันแล้วยังทอขึ้นใช้ในโอกาสพิเศษตามคตินิยมของหมู่บ้านเป็นพิเศษด้วย เช่น เทศกาลวันสงกรานต์ วันตรุษ วันสารท พิธีแต่งงานโดยเฉพาะแห่ศพ ชาวบ้านจะทอผ้าพิเศษสำหรับใช้คลุมบนหีบศพ เรียกว่า “ผ้าพานช้าง” ผ้าพานช้างนี้ทำติดต่อกัน 3 ผืน ยาวประมาณหนึ่งถึงสองเมตร การทอจะทอเป็นตัวอักษรเป็นคำโคลงเป็นคติเตือนใจ ให้ยึดมั่นในความดีที่ถูกต้องของคลองธรรมสำหรับผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ เมื่อเสร็จพิธีแล้วจะนำไปตัดเป็นชิ้น ๆ เท้าผ้าเช็ดหน้าหรือทำผ้าเช็ดปากถวายพระ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของงานศิลปหัตถกรรมกับขนบประเพณีท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2536)

ชนิดของผ้า

สมัยก่อนการทอผ้าของคนนาหมื่นศรีเป็นการทอที่ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งแบ่งได้ตามการใช้งานในสมัยนั้นเป็น 4 ชนิด ได้แก่ ผ้านุ่ง ผ้าห่ม ผ้าเช็ดหน้าและผ้าที่ทอด้วยวัตถุประสงค์พิเศษ ผ้าแต่ละชนิดจะมีขนาด ลักษณะลวดลายแตกต่างกันออกไป

ผ้านุ่ง ผ้านุ่งยังแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ ผ้ายาว และผ้าถุงหรือโสร่ง ผ้านุ่ง ใช้ในชีวิตประจำวันทั่วไป ผู้ชายจะนุ่งโจงกระเบนสำหรับไปงานพิธีการ นุ่งโสร่ง นุ่งหยักรั้ง นุ่งเลื้อยชาย นุ่งเค็ดจ้อน ส่วนผู้หญิงจะนุ่งโจงกระเบนตลอดเวลา แต่บางทีก็ใช้หางโจงกระเบนหนีบไว้ข้าง ๆ เหว แบบเค็ดจ้อน

ผ้ายาว ใช้นุ่งโจงกระเบน มีขนาดกว้าง 36 – 40 นิ้ว ที่แคบกว่านี้ก็มีบ้าง ที่พบมี 33 – 34 นิ้ว ยาว 2.75 – 3.50 หลา ส่วนใหญ่ใช้สีน้ำเงินหรือม่วง (เรียกสีหู) แดงเขียว ทั้งหมดลวดลาย และไม่มีลวดลาย ลายที่นิยมได้แก่ หางกระรอก ราชวัตร ตาสมุก

ผ้าถุงหรือโสร่ง ใช้นุ่งแบบขมวดชายพก ขนาดกว้าง 36 – 40 นิ้วยาว 2 หลา หรือครึ่งของผ้ายาว มักใช้สีน้ำเงินหรือม่วง แดง เขียว เช่นเดียวกับผ้ายาว ทั้งหมดลวดลายและไม่มี

ลวดลาย ลายที่นิยมได้แก่ หางกระรอก ราชวัตร ตาสมุก หัวพลู ตานก ตาหมากรุก ผู้หญิงนิยมใช้ลายละเอียด ส่วนผู้ชายนิยมผ้าตา

ผ้าห่ม ความหมาย ณ ที่นี้ หมายถึง ผ้าพาดเฉียง ผ้าพาดป่า ผ้าสไบมีหลายขนาด ขนาดเล็กที่สุดขนาดกว้าง 12 นิ้ว ส่วนใหญ่ที่พบประมาณ 14 – 18 นิ้ว เป็นขนาดที่เหมาะสมสำหรับพาดป่าสไบเฉียง ส่วนขนาดใหญ่กว้างประมาณ 24 นิ้วขึ้นไป เป็นผ้าขาวม้า ที่พบใหญ่สุด 28 นิ้ว ความยาวประมาณ 2 หลา หรือ 4 ศอกกำ บางทีสั้นกว่าเล็กน้อย สีที่นิยม คือ พื้นแดง ลวดลายยกดอกเป็นสีเหลืองมากที่สุด นอกจากนี้มีสีขาว เขียวตอง ดำ น้ำเงิน

ลายผ้าห่ม นิยมลายลูกแก้วมากที่สุด ลายอื่น ๆ ได้แก่ ดอกจัน ดาวล้อมเดือน แก้วชิงดวง เม็ดแตง ซ่อมมาลัย ซอลลอก ลายประสม ลายรูปสัตว์ ลายรูปคน และลายตัวหนังสือ ที่ผู้ทอต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถพิเศษ ส่วนผ้าผืนใหญ่นั้นนิยมลายเช่นเดียวกับผืนเล็ก และยังมีลายที่ทอเฉพาะผ้าผืนใหญ่คือ ลายราชวัตร ถ้าใช้เป็นผ้าขาวม้าจะทอเป็นผ้าตา

การใช้งาน ผ้าห่มทอยกดอกผืนใหญ่ นิยมใช้สำหรับผู้ชาย เป็นผ้าโปกศิระชะ พาดไหล่ รัศพัศตร์(คาดเอว) หากใช้เป็นผ้าขาวม้านุ่งอาบน้ำก็เป็นผ้าตา ส่วนผู้หญิงจะใช้ผืนแคบกว่า สำหรับพาดไหล่สไบเฉียง เท่าที่พบเป็นผ้าทอยกดอกทั้งหมด ผ้าเหล่านี้เก็บไว้ใช้ในโอกาสสำคัญเท่านั้น เช่น ไปวัด ทำบุญ ตักบาตร แต่งงาน บวชนาค ในการใช้เป็นผ้าพาดผู้หญิง พาดจากไหล่ขวา ผู้ชายพาดจากไหล่ซ้าย

ผ้าเช็ดหน้า มักทอหลายขนาดใช้สำหรับกราบพระ ห่อชันหมากและเป็นผ้าติดตัว ยามไปไหนมาไหนตลอดเวลา มักเรียกกันว่าลูกผ้าหรือผ้านุ้ย(นุ้ย แปลว่า เล็ก) ขนาดกว้าง 14 – 20 นิ้ว เท่ากับผ้าสไบ นิยมลายลูกแก้วมากที่สุด ลายอื่น ๆ ได้แก่ ดอกจัน ดาวล้อมเดือน แก้วชิงดวง ซ่อมมาลัย ซอลลอก เม็ดแตง ดอกกก ลายประสมเช่นเดียวกับผ้าห่ม ถ้าใช้เป็นผ้าเช็ดปากนิยมเป็นผ้าพื้นหรือผ้าตาสีแดง ถ้าเป็นลวดลายใช้ยืนแดงยกดอกด้วยสีเหลืองหรือสีขาว โดยทั่วไปใช้เช็ดปาก(เช็ดน้ำหมาก) ปูกราบพระ กราบขอขมา ห่อชันหมาก หรือเหน็บเอว อวดกัน ผ้าเช็ดหน้า เหน็บเอวนิยมกันทั้งหญิงชาย

ผ้าทอด้วยวัตถุประสงค์พิเศษ เท่าที่พบมีผ้าพานช้าง ผ้าถวายพระ และผ้าตั้ง

ผ้าพานช้าง เป็นผ้าทอผืนยาว เกิดจากทอผ้าเช็ดหน้าต่อกันหลายผืน เดิมใช้ 12 ผืน หรือน้อยกว่า แต่เป็นจำนวนคู่ การกำหนดสีและลายเช่นเดียวกับผ้าเช็ดหน้า ใช้สำหรับพาดบนโลงศพ หลังจากเสร็จงานศพแล้วตัดแบ่งเป็นผืน ๆ เพื่อถวายพระหรือแจกลูกหลานเก็บไว้เป็นที่ระลึก การทอผ้าพานช้างนั้นไม่ได้ทอทั่วไป ผู้ทอมีเจตนาเฉพาะว่าเก็บไว้เฉพาะงานศพของตนเอง หรือทอให้แก่ผู้ที่รักใคร่นับถือกัน

ผ้าถวายพระ เท่าที่พบเป็นผ้าทอถวายพระมี 2 ขนาด คือ ขนาดผ้าเช็ดหน้า และขนาดอาสนะ ผู้ทอจะใช้ลายตัวหนังสือเพื่อบอกความประสงค์ อุดมคติ หรือศรัทธาไว้ใน ผืนผ้า และประสมลายอื่น ๆ ลงไปเพื่อความสวยงาม

ผ้าตั้ง อันที่จริงผ้าตั้งมาจากผ้าぬ่งและผ้าห่ม แต่เป็นผ้าที่ทอขึ้นเพื่อใช้ใน พิธีแต่งงาน เริ่มจากเมื่อฝ่ายชายไปเจรจาขอหมั้น ฝ่ายหญิงจะเรียกสินสอดเป็นเงิน ในสมัยก่อน เรียกเป็นจำนวนมาก เช่น 9 บาท 19 บาท 29 บาท ฝ่ายหญิงเรียกสินสอดไปเท่าไร ก็ต้อง เตรียมทอผ้าไว้ให้ฝ่ายชายให้เหมาะสมกับที่ตกลงกันได้ เช่น เรียก 9 บาท ผ้า 1 สำหรับ เรียก 19 บาท ผ้า 2 สำหรับ เรียก 29 บาท ผ้า 3 สำหรับ ในสำหรับนั้นประกอบด้วย ผ้าぬ่ง 1 ผืน และผ้าห่ม 1 ผืน เมื่อเจ้าบ่าวยกขันหมากมาถึงบ้านเจ้าสาว ก็จะเปลี่ยนผ้าสำหรับใหม่ที่เจ้าสาวเตรียมไว้ให้

เอกลักษณ์ผ้านาหมื่นศรี

สุนทรีย์ สังข์อยู่ยง (2548) ได้กล่าวว่าผ้าห่มและผ้าเช็ดหน้ามีลักษณะพิเศษ อันนับว่าเป็นลักษณะเฉพาะของนาหมื่นศรี เมื่อเปรียบเทียบกับผ้าแหล่งอื่น ๆ ในภาคใต้ พบว่า ส่วนใหญ่มักพินิจพิเคราะห์กับลวดลายผ้าぬ่ง เช่น ผ้ายกเมืองนครศรีธรรมราช ส่วนผ้าห่มนั้นมักจะเป็น ขนาดผ้าขาวม้า มีลายราชวัตรเป็นพื้น แต่ที่นาหมื่นศรีนั้นพบว่าผ้าห่มทอลายยกดอกเป็น ผ้าสำคัญ ซึ่งในสมัยก่อนทุกบ้านจะต้องมีไว้เพื่อใช้ในโอกาสพิเศษ ในผืนผ้าแสดงถึงลักษณะ พิเศษของนาหมื่นศรีได้ชัดเจน ทั้งสี โครงสร้างของผืนผ้า และลวดลาย

สี

ผ้าぬ่งรุ่นเก่าที่พบทั้งหมดจะย้อมสีแดง ส่วนด้ายพุ่งจะทำให้เกิดลวดลาย นิยมใช้ สีเหลืองเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นสีขาว มีบ้างที่ใช้สีเขียว ถ้าเห็นผ้าสีแดงเหลืองทุกคนบอกได้ ว่าเป็นผ้าทอนาหมื่นศรี ปัจจุบันมีการแปรเปลี่ยนสีไปบ้างตามความต้องการของตลาด แต่ในกรณี ทอใช้เองยังคงเป็นสีแดงเหลืองไม่เปลี่ยนแปลง

โครงสร้างของผืนผ้า

ลักษณะพิเศษอีกอย่างหนึ่งของผ้าห่มและผ้าเช็ดหน้าของนาหมื่นศรีคือ การถัก ทอส่วนประกอบของผืนผ้า สังเกตได้จากริมผ้าทั้ง 2 ข้าง จะมีขอบเป็นชั้น ๆ ทั้งสองด้านก็ถึง ตัวลาย มีชื่อเรียกเฉพาะแต่ละชั้น เรียงลำดับตามแนวเส้นยืน ได้แก่ ริมตีน แม่แคว่ ลูกเกียบ ริมผ้า ตามแนวเส้นพุ่ง นับรวมทั้งหมดเป็นชายผ้า มีส่วนประกอบย่อย ๆ เป็น ชายครุย ชายบัด (ทอพื้น) หน้าผ้า ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ริมตีน ได้แก่ริมนอกสุดของผ้า ใช้ด้ายยืนสีขาว ริมตีนของผ้าห่มและผ้าเช็ดหน้า ของนาหมื่นศรีรุ่นก่อนเป็นสีขาวเสมอ

แม่แคว่ คือส่วนถัดจากริมตีนเข้ามา ใช้ด้ายยืนสีพื้น ทำให้เนื้อผ้าเป็นสีพื้นสีเดียว ส่วนจะกว้างเท่าไรนั้นต้องคำนวณโดยหักเนื้อลายและลูกเกียบออกไปก่อน

ลูกเกียบ มีลักษณะเป็นเส้นคู่ที่มีลายหรือพื้นอยู่ระหว่างกลาง เหมือนลูกคืบไว้ด้วยตะเกียบ มีทั้งแนวเส้นด้ายยืนและแนวเส้นด้ายพุ่ง ในแนวเส้นด้ายยืนคือส่วนถัดจากแม่แครงใช้ด้ายสีขาวยกกับสีพื้นเป็น ขาว 4 - พื้น 4 - ขาว 4 ทอแล้วจะเห็นเป็นเส้นสีขาวคู่มีสีแดงคั่นกลางขนานกันไปกับแม่แครง ส่วนที่เป็นแนวเส้นด้ายพุ่งมีลักษณะเป็นริ้วคาด 2 เส้น มีพื้นหรือลายอยู่ตรงกลางเช่นเดียวกัน บางผืนพบว่าใช้เส้นลูกเกียบเพียงเส้นเดียว

ริมผ้า คือส่วนที่เริ่มเส้นด้ายสียกดอก อยู่ถัดเข้าไปจากลูกเกียบ เพื่อเป็นแนวหลักให้เส้นด้ายพุ่งยกดอกได้เกาะก่อนวนกลับครั้งต่อไป

ชายผ้า คือส่วนแรกเริ่มทอก่อนขึ้นยกดอกและส่วนปิดท้าย ความยาวเท่ากันทั้งหัวท้าย ประกอบด้วย ชายรุ่งริ่ง (ชายครุย) ชายมัด ชายผ้า ลูกเกียบ และหน้าผ้า

ชายรุ่งริ่ง หรือ **ชายครุย** เป็นส่วนแรกเริ่มของผืนผ้าที่เว้นเส้นด้ายไว้วางประมาณนิ้วชี้ ต่อเมื่อเริ่มทอจะใช้ด้ายพุ่งสีขาวยกเป็นขอบประมาณ 1 - 2 เซนติเมตร เรียกว่าชายมัด แล้วจึงทอพื้นด้ายพุ่งสีแดงซึ่งเป็นสีเดียวกับด้ายยืนความยาวอย่างน้อย 1 คืบ เป็นตัวชายผ้า ต่อไปสีขาวยกเป็นริ้ว แล้วทอยกดอกโดยเลือกนัดหนึ่ง หรือ 2 -3 นัด เป็นอย่างมาก ทอประมาณ 1 เซนติเมตร ปิดด้วยริ้วอีกครั้ง เรียกหน้าผ้า ทอพื้นคั่น ทอริ้วเดียวหรือริ้วคู่อีกครั้ง ก็จะเริ่มลายยกดอกจนกว่าจะได้ความยาวที่ต้องการ แล้วทอส่วนต่าง ๆ ของชายผ้าย้อนกลับแบบเดิมอีกครั้งจนถึงชายครุย ส่วนที่เป็นริ้วทุกตอนเรียกลูกเกียบ เช่นเดียวกับที่ปรากฏในความยาวของผืนผ้า

ชายผ้าของผ้าเช็ดหน้าจะต่างกับชายผ้าหม่เล็กน้อย คือไม่มีชายรุ่งริ่ง แต่จะเริ่มจากส่วนที่เหมือนชายมัดของผ้าหม่ นิยมใช้แถบขาวความกว้างประมาณ 2 เท่าของริมตีน เพื่อพับริม ต่อด้วยแถบสีพื้นความยาวเท่ากับแม่แครง คั่นด้วยลูกเกียบแล้วขึ้นลาย เมื่อทอลายได้ความยาวที่ต้องการแล้ว ทอลูกเกียบและแถบสีพื้นย้อนกลับจากตอนขึ้นต้น จะทำให้ลักษณะขอบผ้าทั้งสี่ด้านเป็นแบบเดียวกัน

ผ้าของภาคอื่นที่เป็นผ้าหม่หรือผ้าพาดแถบเล็กๆ ส่วนใหญ่มีแต่ริมตีนไม่มีส่วนประกอบที่ปรากฏในผ้านาหมื่นศรี แต่ในผ้าหม่หรือผ้าขาวม้ายกดอกของแหล่งอื่น ๆ ในภาคใต้ พบว่ามีริมตีน แม่แครง และเส้นคั่น 1 แถบ ไม่มีลูกเกียบและริมผ้า ลักษณะเฉพาะเช่นนี้เห็นได้ในผ้านาหมื่นศรีรุ่นเก่าทุกผืน และพบบ้างในชุมชนอื่นที่อยู่ใกล้เคียง ผ้าทุกผืนมีประวัติแสดงถึงการสืบทอดมายาวนาน โครงสร้างผืนผ้าลักษณะนี้จึงถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

ลายผ้าทอนามิ้นศรีทั้งหมดมี 72 ลาย แบ่งลายออกเป็น 2 ประเภท
(ตามเครื่องมือที่ใช้ทอ)

1. กี่กระตุก
2. กี่โบราณ (ภาษาถิ่นใต้ มักจะเรียกว่า โฮก หรือ ฮูก)

ลายที่เกิดจากการทอของกี่กระตุกมี 50 ลาย ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ลายสี่ทิศ
2. ลายเกลียวมาลัย
3. ลายสตารางค์
4. ลายกระดุมทอง
5. กลีบบัว
6. เม็ดสาคร
7. ชบา
8. เพชรตาแมว
9. พวงแสง
10. พวงชมพู
11. เกสรบัว
12. พิกุลแก้ว
13. พิกุลคลอง
14. ฝักเสื่อ
15. ลูกหวาย
16. เสาวรส
17. หยดน้ำ
18. โบว์ลิง
19. ลูกไม้
20. เสาวรสห้อง
21. หมากrukย่าน
22. ดอกชี่เหล็ก
23. มะลิซ้อน
24. ก้างปลา
25. ดอกชี่เหล็กบัง
26. สร้อยไก่
27. ข้าวหลามตัด
28. ดอกพุดซ้อน
29. ผกามาส
30. พริกหยวก
31. หิงห้อย
32. ลายลูกแก้วเล็ก
33. ลายลูกแก้วร้อยชั้น
34. บัวตูม
35. พริกไทย
36. ลูกแก้วแพร
37. ลาย 5
38. ลาย 3
39. ลายลูกศร
40. ลายลูกแก้วแฝด
41. ดอกกก
42. สร้อยทอง
43. ดอกจิก
44. ดอกชี่เหล็กเหลี่ยม
45. พวงชี่เหล็ก
46. ดวงแก้ว
47. พิกุล
48. ซ่อม่วง
49. บัวดิน
50. ลายสามมิติ

ลายที่เกิดจากการทอของกี่โบราณ มี 22 ลายดังนี้

1. ลายลูกแก้ว	12. ครุฑ
2. ลายลูกแก้วฝูง	13. นกการเวก(นกเหวก)
3. เม็ดแตง	14. หงส์
4. ตู๊กตา	15. ชี้นอน
5. ลูกแก้วย่าน	16. ดอกมะพร้าว
6. ดอกจัน	17. ดาวล้อมเดือน
7. แก้วกุหลาบ	18. แก้วชิงดวง
8. ซ่อมมาลัย	19. หางกระรอก
9. ซ่อมมะละกอ	20. หัวพลู
10. ราชวัตร	21. ลูกแก้วผสม
11. ราชวัตรห้อง	22. ทำยมังคุด

นอกจากนั้นในการทอผ้าของผ้าทอผ้าานาหมื่นศรีจะมีแม่ลาย แม่ลายเป็นเสมือนต้นแบบของการคิดต่อลายในการทอให้เกิดลายที่แตกต่าง ให้เกิดลายที่แปลกใหม่ไปจากลายเดิมได้มากมาย แม่ลายมี 8 ลาย ดังนี้

1. แม่ลายเกลียวมาลัย	5. แม่ลายเสาวรส
2. แม่ลายพิกุลแก้ว	6. แม่ลายข้าวลามาตัด
3. แม่ลายพิกุล	7. แม่ลายลูกไม้
4. แม่ลายกลีบบัว	8. แม่ลายพริกหยวก

ลวดลายผ้าทอานาหมื่นศรีเท่าที่พบสามารถแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ ผ้าพื้น ผ้าตา และผ้ายกดอก

1. ผ้าพื้น

เป็นผ้าที่ใช้เส้นด้ายยืนสีเดียวและก่อเขาลายขัดเท่านั้น สามารถทำให้เกิดลวดลายในเนื้อผ้าได้ด้วยเทคนิคการใช้เส้นด้าย ในกลุ่มผ้าพื้นแบ่งเป็น 3 จำพวก ได้แก่ ผ้าพื้นธรรมดา ผ้าหางกระรอกและผ้าล่อง

ผ้าพื้นธรรมดา แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ ใช้ด้ายยืนและด้ายพุ่งสีเดียวตัน จะได้ผ้าสีเรียบ แต่ถ้าใช้ด้ายพุ่งต่างสี ต่วนหรือไหมจะได้ผ้าสีเหลือบ สมัยก่อนนิยมย้อมแดงพุ่งสดได้สีส้มเหลือบ ย้อมน้ำเงินพุ่งเหลืองหรือเขียวตองได้สีเขียวเหลือบ

ผ้าหางกระรอก หรือผ้าลายหางกระรอก เกิดจากการนำด้ายพุ่งไปประกบกับเส้นไหมสีขาวพันกันให้เป็นเกลียว เรียกว่า คบ เมื่อทอแล้วจะเกิดลายในตัวเหมือนหางกระรอก

ผ้าล่อง คือ ผ้าริ้ว หรือผ้าลายทาง เกิดจากการสลับสีด้ายพุ่งเป็นตอน ๆ ไป หากจะทำลายหางกระรอกให้เป็นหางกระรอกล่องให้สลับสีด้ายพุ่งแต่คงคบไหมสีขาวเช่นเดิม ในที่สุดผ้าล่องนี้หากมีการสลับเส้นด้ายพุ่งเป็นจังหวะเท่า ๆ กันไปตลอด ก็จะมีชื่อเรียกเป็นลายเช่นกัน มีหลายลาย เช่น ลายหัวพลู ลายดอกเข็ม และลายดอกข่อย ซึ่งมีวิธีทำต่างกันเล็กน้อย

ลายหัวพลู ใช้ด้ายยืนสีเดียว ด้ายพุ่งสลับสี 2 ตรน โดยใช้สีเหมือนด้ายยืน 4 ครั้ง และสีอื่น 2 ครั้ง ลายหัวพลูนี้ไม่ได้กำหนดสี ส่วนใหญ่จะย้อมน้ำเงินหรือเขียว พุ่งด้วยสียืนสลับขาวเห็นเป็นริ้วเล็ก ๆ

ลายดอกเข็ม ใช้ด้ายยืนและด้ายพุ่งลักษณะเดียวกันกับลายหัวพลู แต่จะกำหนดสีด้ายยืนเป็นสีดำ ด้ายพุ่งเป็นสีสลับกับขาว โดยพุ่งสลับ 4 ครั้ง พุ่งขาว 2 ครั้ง ทำให้เนื้อผ้าเป็นประกายสีเหลืองระหว่างสลับ ขาวและดำ ซึ่งจะเห็นสีสลับเด่นชัดที่สุดจึงเรียกว่า ลายดอกเข็มตามสีที่ปรากฏ

ลายดอกข่อย ใช้ด้ายยืนสีเดียว ด้ายพุ่งสลับสี 4 สี หรือ 4 ตรน แต่ละสีพุ่ง 2 ครั้ง เป็นผ้าริ้วสลับสี แต่เนื่องจากทอเพียงทีละ 2 เส้น จึงไม่เห็นเส้นชัดเจนจะเห็นเป็นริ้วลายประกายเหลือง ๆ กันไปทั้งผืน เหมือนดอกข่อยซึ่งเป็นดอกเล็ก ๆ

2. ผ้าตา

เป็นผ้าทอที่กำหนดสีด้ายยืนมากกว่า 1 สี ส่วนด้ายพุ่งมีตั้งแต่ 2 สีขึ้นไป เพื่อให้เกิดตาสีเหลี่ยมขึ้นตามต้องการ เก็บตะกอลายขัดอย่างเดียวกับผ้าพื้น ส่วนใหญ่ ทอเป็นผ้าใส่รองชายและผ้าขาวม้า มีบ้างที่แต่เดิมทอเป็นผ้ายาว เช่น ตาสมุก การกำหนดลวดลายของผ้าตาทำได้ด้วยการเรียงด้ายยืนสลับสี และด้ายพุ่งสลับสีเช่นกัน ซึ่งมีลายต่าง ๆ เท่าที่รวบรวมได้ดังนี้

ตาสมุก ใช้ด้ายยืนสลับสี 4 คู่ สีเดียว 1 คู่ เป็นธง หรือตัวคั่น การใช้ด้ายพุ่งก็เช่นกัน คือ สลับสี 4 คู่ สีเดียว 1 คู่ เดิมนิยมใช้สีเขียวเหลือง สามารถดัดแปลงเพิ่มเติมเป็นตาสมุกห้องได้ด้วยการเพิ่มสีด้ายยืนเป็นระยะ และเพิ่มสีด้ายพุ่งในลักษณะเดียวกันด้วยจำนวนเส้นที่เท่ากัน เพื่อให้เกิดเป็นตาราง แต่ถ้าจะให้เป็นลวดลายตาประสม จะใช้ด้ายยืนตาสมุกไปชุดหนึ่งกับด้ายยืนสีเดียวในจำนวนเส้นที่เท่ากันสลับกันไป ส่วนด้ายพุ่งเช่นกัน ด้ายพุ่งตอนแรกจะสลับกระสวย 2 สี เพื่อทำให้เกิดเป็นลวดลายตาสมุกในช่องที่ด้ายยืนสลับสี และลายลูกโซ่แนวอนในช่องที่ด้ายยืนสีเดียว เมื่อได้ขนาดที่ต้องการคือเกิดเป็นตาสีเหลี่ยมจัตุรัสแล้วจะเปลี่ยนด้ายพุ่งตอนใหม่เป็นสีเดียวตลอด ซึ่งจะทำให้เกิดเป็นลายลูกโซ่แนวตั้งในช่องที่ด้ายยืน

สลัปสี่ และเป็นผ้าพื้นในช่องที่ด้ายยืนสี่เดียว ลักษณะสี่ในช่องผ้าพื้นขึ้นอยู่กับสี่ด้ายพุ่ง ถ้าสี่เดียวกับด้ายยืนจะเป็นพื้นเรียบ แต่ถ้าใช้ด้ายพุ่งต่างสี่กับด้ายยืนจะเกิดสี่เหลือบ รวมแล้วในแต่ละชุดลายจะได้ตาสี่ชนิด

ลูกโซ่ ลายนี้ใช้ด้ายยืนสลัปสี่เช่นเดียวกับตาสมุก สลัปสี่ 4 คู่ สี่เดียว 1 คู่ ส่วนด้ายพุ่งสี่เดียวตลอด ทำให้เกิดลายริ้วในแนวตั้ง นิยมทอเป็นผ้าใส่รงชาย

ตาราง ออกเสียง “ตาราง” เป็นลายเล็ก ๆ ด้ายยืน 2 สี่ เส้นกรอบที่เรียกว่า ลูกเกียบ หรือธง 2 เส้นในกรอบ 4 เส้น หรือ 6 เส้น ด้ายพุ่ง 2 ตรน สลัปสี่ 4:2 หรือ 6:2 แบบเดียวกับด้ายยืน นิยมทอเป็นผ้านุ่ง

ตานก เป็นลายคล้ายตาราง กำหนดด้ายยืนเหมือนกัน คือ 2 สลัป 4 หรือ 6 ใช้ด้ายพุ่ง 2 ตรน แต่สลัปสี่จำนวนเท่ากัน เช่น 4:4 หรือ 6:6

ตาเท่ากัน เป็นผ้าตาที่ใช้ด้ายยืนและด้ายพุ่งสลัปสี่เท่ากันไปตลอดจะใช้ 4:4 เกิดเป็นตาเล็ก ๆ ใช้ทอผ้านุ่ง ถ้าทอผ้าขาวมักก็ขยายตาให้ใหญ่ขึ้น โดยเพิ่มจำนวนเส้นด้ายในแต่ละช่อง

ดอกมุด (มะมุด ผลไม้พื้นเมืองภาคใต้ ใบและต้นคล้ายมะม่วง) เป็นผ้าตาที่ลายละเอียดจนเกือบจะมองไม่เห็น เพราะเรียงด้ายยืนสลัปแบบชิดกันมาก คือ แดง 2 ขาว 2 ดำ 4 และพุ่งสลัปแดง 2 ขาว 2 ดำ 4 แบบเดียวกันด้วย ลายนี้ไม่มีผ้าตัวอย่าง

3. ผ้ายกดอก

เป็นผ้าที่มีลวดลายบนสูงขึ้นไปในเนื้อผ้า เกิดจากการใช้ด้ายพุ่ง 2 ชนิด ชนิดที่ 1 เรียกด้ายตี คือเส้นด้ายที่ทำให้ปรากฏดอกเป็นตัวนูนกว่าสี่พื้น ทอตามลายแต่ละนัด ชนิดที่ 2 เรียกด้ายใส่ ใช้ทอลายขัดสลัปด้ายตีทุกครั้งเพื่อเป็นโครงร่างผืนผ้าและหนุนยกดอกให้นูนเด่น หากเส้นด้ายตีหลุดออกไปผืนผ้าจะยังคงอยู่ในลักษณะผ้าพื้น ผ้ายกดอกมีลวดลายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ลายลูกแก้ว

ลายลูกแก้วถือเป็นลายพื้นฐานของผ้าทอหลายแหล่ง แต่ละแหล่งจะมีลักษณะเฉพาะตัว และความนิยมใช้แตกต่างกันออกไป ส่วนลักษณะลูกแก้วในลายผ้า เป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนเหมือนกับลูกแก้วของลูกกระพริบบ้าน

ผ้าลายลูกแก้วของนาหมื่นศรีทุกลายจะยกดอก 4 นัด(ตะกอ) ยกเว้นลายลูกแก้ว 4 หน่วยในแต่ละลายมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันไป โดยใช้คำว่าลายลูกแก้ว เป็นคำเรียกรวม ๆ ของลายที่มีลูกแก้วตรงใจกลาง และเส้นขอบเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนรวมเป็นชั้น ๆ ถ้ารวมเป็น 3 ชั้น

เรียกลูกแก้วสามยอด แปลงเป็น 2 ชั้น หรือ 4 ชั้นก็มี แต่เรียกชื่อลูกแก้วเฉย ๆ ไม่เรียกตามจำนวนยอดตัวลูกแก้วแต่ละลูกจะขาดจากกัน ไม่ต่อเนื่อง ถ้าลายต่อกันคนแต่ก่อนจะบอกว่าทอผิด ส่วนลูกแก้วอื่น ๆ ได้แก่

ลูกแก้วย่าน เป็นลูกแก้วเล็ก ๆ ไม่มีเส้นขอบเรียงเป็นแถวยาวตามแนวยืนและมีเส้นหยักคั่น ลักษณะการเก็บลายเหมือนลายลูกแก้วสามยอด แต่ทอไม่เต็มดอกหรือไม่ครบสามยอด คือทอเพียงให้ได้ลูกแก้วใจกลางแล้วขึ้นต้นใหม่

ลูกแก้วฝูง เป็นลูกแก้วเล็ก ๆ ไม่มีเส้นขอบ กระจายห่าง ๆ ใช้ประสมกับลายอื่น ๆ ให้เกิดเป็นลายใหม่ได้หลายลาย

ลูกแก้ว 4 หน่วยใน เป็นลูกแก้วเล็ก 4 ลูกอยู่ในเส้นขอบสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน จะเป็นขอบชั้นเดียวหรือสองชั้นก็ได้

ลายดอกจัน

ลักษณะลวดลาย เป็นรูปดอกจันอยู่ในสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน มีทั้งดอกจันล้วนและประสมกับลายอื่น ถ้ามีแต่ดอกจันมักสลับกันเป็นดอกจันคว่ำและดอกจันหงาย ถ้าประสมกับลายอื่นมักจะเป็นดอกจันคว่ำ

ลายดาวล้อมเดือน

เป็นลายที่สามารถประสมกันระหว่างลายลูกแก้วหลาย ๆ ชนิดรวมทั้งลายดอกจันด้วย ตัวหลักมีลูกแก้วฝูงเป็นดาว เรียงแถวตัดกันเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน และมีเดือนอยู่ภายในเป็นลวดลายต่าง ๆ เช่น ลูกแก้ว 4 หน่วยในดอกจัน หรือจะประสมทุกลายสลับกันลงไปก็ได้

ลายแก้วชิงดวง

ลักษณะลวดลายเป็นวงกลมหรือรูปไข่เกี่ยวร้อยทับกัน ภายในช่องที่เป็นใจกลางมีลูกแก้วฝูง 4 เม็ด ส่วนช่องที่เกี่ยวข้องทับกัน 4 ช่องในหนึ่งวง จะมีลูกแก้วฝูงช่องละ 2 เม็ด ซึ่งจะอยู่ในเขตของวงกลม 2 วงเหมือนแก้ว 2 ดวงแย่งชิงกันอยู่ จึงเรียกแก้ว

ลายช่อลอกอ(ช่อมะละกอ)

ลักษณะคล้ายช่อดอกมะละกอตัวผู้ ที่เรียกว่ามะละกอมาลัย ต่างกับลายช่อมาลัยเล็กน้อย ตรงที่ตัวลายแน่นชิดกว่า

ลายช่อมาลัย

เป็นลวดลายดอกไม้ก้านแย่ง

ลายดอกกก

ลักษณะลายเป็นดอกไม้บาน 4 กลีบ มีแกนกลาง ดอกโปรยห่างกัน

ลายดอกมะพร้าว

ลักษณะเป็นลายดอกไม้ 6 กลีบ เป็นเกาต์ต่อเนื่องกันไปตลอด ส่วนลายดอกมะพร้าวอีกแบบหนึ่งเป็นของยายเป็อน ขุนทอง แปลงจากลายลูกแก้ว ลายเป็นหยัก ๆ เหมือนกำนดดอกมะพร้าว

ลายดอกเทียน

เป็นฝ้ายกดอกนัดเดียว ด้ายยืนสีเดียว ยก 2 ชม 4

ลายลูกหวาย

เป็นฝ้ายกดอกนัดเดียว การจัดเรียงเส้นด้ายยืนสลับสีเหมือนตาสมุก เพิ่มยกดอก โดยยก 4 ชม 4 ด้ายพุ่ง 2 สีสลับกัน

ลายทำยมังคุด

ลักษณะเป็นดอกไม้ตูมเล็ก ๆ 4 กลีบ ยกดอก 3 นัด

ลายเกสร

ลักษณะลายเหมือนเกสรดอกไม้ จึงตั้งชื่อว่าลายเกสร

ลายเม็ดแตง

ลักษณะเป็นลายเล็ก ๆ รูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ยกดอก 3 นัด

ลายตีนัด

เป็นฝ้ายกดอก 2 นัด สลับขึ้นลง เรียงด้ายสีเดียว ชม 8 ยก 6 ทอนัดละ 3 รอบ คั่นด้วยทอพื้นหรือลายขัด 3 ครั้ง ก่อนจะขึ้นนัดต่อไป ทำให้เกิดเป็นร่องเล็ก ๆ ระหว่างยกดอก

ลายข้าวหลามตัด

ลายเป็นรูปข้าวหลามตัดเล็ก ๆ 4 ดอก เหมือนเม็ดแตง อยู่ในกรอบข้าวหลามตัด ระหว่างแต่ละดอกคั่นด้วยลายดอกไม้สลับกันไป

ลายราชวัตร

เป็นผ้าทอที่เล่นลายด้วยการสลับสีเส้นด้าย ทั้งด้ายยืนและด้ายพุ่ง ทำให้เกิดเป็นลวดลายหนูถี่ ๆ เป็นตาเล็ก ๆ ขึ้นในเนื้อผ้า

ลายราชวัตรห้อง

เป็นผ้าทอที่สลับสีเส้นด้ายตามลักษณะของลายราชวัตร ลวดลายเป็นตารางสี่เหลี่ยมเป็นห้อง ๆ มีลายดอกไม้อยู่ตรงกลาง

ลายครุฑ

เป็นรูปครุฑหน้าตรง กางปีก มักพบประสมกับลายอื่น

ลายนกเหวก(นกกางเขน)

เป็นรูปนกกางปีก เท่าที่พบไม่มีลายนกเหวกเดี่ยวมักพบประสมกับลายครุฑ บางแห่งเรียกลายนกยูง ซึ่งนกกางเขนเป็นนกในวรรณคดี

ลายหงส์

เป็นรูปนกหงส์เห็นด้านข้าง ปากคาบพู่ ประสมกับลายครุฑ ไม่พบลายเดี่ยว

ลายรูปคนหรือตุ๊กตาดอกบัว

มี 2 แบบ แบบแรกเป็นรูปตุ๊กตายืนหน้าตรง ยืนเรียงแถวติดต่อกัน ระหว่างตัวตุ๊กตาดอกบัว 1 ดอก อยู่ในมือตุ๊กตาทั้ง 2 ตัว แบบที่ 2 เป็นแบบตุ๊กตาดอกบัวเดี่ยว สองมือถือดอกบัวข้างละดอก

ลายชี่หนอน(กินรี)

เป็นรูปนางยืนหน้าตรง มักใช้ประสมกับลายอื่น เท่าที่พบเป็นลายประสมครุฑและนกเหวง

ลายตัวหนังสือ

เป็นลายพิเศษ ข้อความส่วนใหญ่บอกชื่อเสียงเรียงนามของผู้ทอ บอกจุดประสงค์การทอผ้า เช่น ทอถวายพระ ทอให้ผู้ใดผู้หนึ่ง บางทีก็เป็นถ้อยคำที่เป็นคติเตือนใจ ซึ่งส่วนใหญ่สะท้อนความเชื่อทางพระพุทธศาสนา

ลายประสม

ลักษณะเป็นการประสมระหว่างลายต่าง ๆ เช่น ลายลูกแก้ว ลายดอกจัน บางทีก็จัดเป็นแถวตามแนวยืน จะยกดอกกึ่งนั้งขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของลายที่ประสมกัน

ประวัติการทอผ้าที่กระตุก

การทอผ้าที่บ้านกักกระตุกเป็นมรดกศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาในอดีต การทอผ้าจะมีอยู่แทบทุกครัวเรือน เพราะผ้าเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันของทุกคน ผ้าของแต่ละท้องถิ่น จะมีศิลปะและความทนเป็นเอกลักษณ์แตกต่างกันออกไป ตามประสบการณ์ ความชำนาญ ค่านิยม ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตจากภาคเกษตรมาเป็นภาคอุตสาหกรรม การทอผ้าจากที่บ้านเมืองเปลี่ยนเป็นที่กระตุกควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้มีการพัฒนาการทอให้ได้ความเร็วยิ่งขึ้น เพื่อให้ทันกับการบริโภคของสังคม เริ่มตั้งแต่ปี 2519 โดยเจ้าหน้าที่จากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม มาสอนการทำที่กระตุกให้กับช่างภายในหมู่บ้าน ปี 2520 อุตสาหกรรมจังหวัดได้เข้ามาเยี่ยมและทำโครงการขอเจ้าหน้าที่มาจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม มาเรียนการทอผ้าด้วยที่กระตุก ในขั้นพื้นฐานโดย อาจารย์อารียา เกี่ยวกับผ้าขาวม้า ผ้าใสร่ง ผู้หญิง,ผู้ชาย จนถึงปี 2527 มีการเปลี่ยนแปลงการทอผ้าจากขั้นพื้นฐานพัฒนาไปจนถึงการทอผ้ายกดอกโดย อาจารย์สำราญ กุลวิศวะ จากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจนถึงปี 2542 จากกลุ่มทอผ้านาหมื่นศรีได้ทำโครงการของอาจารย์สุพรรณสาร โพธิ์ประเสริฐ มาสอนเกี่ยวกับการลากراف

การส่วางลายเอาไว้ให้แก่สมาชิกจนถึงปัจจุบันโดยมีเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมลายใหม่ ๆ เกิดขึ้นมา เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

กระบวนการทอผ้านาหมื่นศรี

กระบวนการทอผ้านาหมื่นศรีมีลำดับขั้นตอนดังนี้

การกรอเส้นด้าย

ลักษณะของการใช้หลอดเส้นด้ายยืนของกี่กระตุก จะต้องอยู่ในลักษณะหลอดตั้งอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นการกรอจะต้องกรอใส่เส้นด้ายเข้าไปอยู่หัว – ท้ายของหลอดก่อนแล้วจึงกรอใส่เส้นด้ายเข้าไปในตอนกลางของหลอดเป็นช่วงสุดท้าย ทั้งนี้จะทำให้สะดวกต่อการตั้งหลอดเวลาเดินเน้นด้ายจะไม่ต้องกังวลว่าข้างไหนจะเป็นข้างบนและข้างล่างเพราะตั้งข้างไหนก็ได้เหมือนกัน ส่วนเส้นด้ายพุ่งเวลาใช้งานจะต้องดึงเส้นด้ายออกทางเดียว จึงต้องกรอจากจุดเริ่มต้นเกลี้ยไล่ไป จนสุดปลายหลอดอีกข้างหนึ่ง

การเดินด้าย

การเดินด้ายจะต้องคิดว่าผ้าที่ทอแต่ละครั้งต้องการความยาวเท่าใดและหน้ากว้างเท่าใดหน้ากว้างของผ้า : คิดจากจำนวนฟันหรือซี่ทั้งหมดที่ใช้ซี่แล้ว เอาจำนวนหลอดที่ตั้งในราวตั้งหลอดไปหา ก็จะทราบว่าเดินกี่เที่ยวจึงจะเต็มหน้ากว้างของผ้าทั้งนี้ให้บวกริมผ้าสองข้างรวมไปด้วย

ความยาวของผ้า : ให้นำจำนวนหลักของผ้าเดินด้ายว่าช่วงยาวของหลักยาวเท่าใด เช่น ช่วงหลักยาว 5 เมตร ต้องการผ้ายาว 30 เมตร จะต้องเดินไปคล้องหลักให้ได้ 6 ซองหรือ 7 หลัก รวมทั้งหลักจับคันนัดช่วงสุดท้ายด้วย แล้วเดินกลับโดยคล้องหลักจากหลักสุดท้ายจนถึงหลักเริ่มต้นถือว่าครบจำนวน 1 เที่ยว ถ้าจะเดินเที่ยวต่อไปให้เอาไม้เรียวพาดทับเส้นด้ายที่เดินครั้งแรกไว้ แล้วเดินเที่ยวที่ 2 พาดทับชั้นแรก จะได้มองเห็นว่าหลักไหนเดินซ้ำหรือเดินขาดไปเมื่อครบเที่ยวที่ 2 แล้วก็ชักไม้เรียวออกยกขึ้นมาทับบนเที่ยวที่ 2 แล้วทำการเดินเที่ยวที่ 3 ต่อไปจนครบ จำนวนเที่ยวของหน้ากว้างของฟันหรือซี่ที่ต้องการ

ส่วนหลักที่จับเส้นด้ายเข้าคันนัดและสวมไว้ในหลักนั้น ให้เชือกผูกไว้กับเอ็นตั้งหลัก ปล่อยให้คลายเชือกให้ยาวทิ้งไว้ด้านเดียวสำหรับทับเส้นด้ายที่ถูกจับครบเที่ยวที่เดินเส้นด้ายแต่ละครั้ง โดยพาดทับไปพาดทับมาเพื่อสะดวกต่อการนับจำนวนเที่ยวว่าเดินด้ายได้ที่เที่ยวแล้วเมื่อครบเที่ยวแล้วก็ให้แก้ปลายที่ผูกไว้กับเอ็นตั้งหลักออก แล้วเอาปลายต่อปลายผูกไว้หลวม ๆ เพื่อถอดออกต่อไป

การร้อยพินหัว

หลังจากนำเส้นด้ายที่เดินเสร็จและคล้องกับหลักคั่นนิตที่เตรียมไว้สำหรับร้อยพินหัวแล้วก็ตั้งพินหัวพึงกับหลัก ดึงเส้นด้ายจากหลักคั่นนิตชั้นล่างสุดมาร้อยก่อน จะได้ริมผ้าเป็นพินหัวละ 4 เส้น จากนั้นก็ตั้งชั้นต่อ ๆ ไปมาร้อยจนครบ การร้อยใช้เข็มควักผูกเชือกไว้ ตอนท้ายของเข็มควักเพื่อกันเส้นด้ายที่ถูกร้อยจะหลุดกลับออกไป เมื่อร้อยเสร็จก็นำไม้คั่นนิตเหลื่อมสอดเข้าไปแทนเชือกของเข็มควักไว้ เพื่อนำไปหัวเส้นด้ายต่อไป

การหัวเส้นด้าย

ให้นำเส้นด้ายที่ร้อยพินหัวเสร็จแล้วไปเข้ากับก๊อปปี้ของเครื่องหัวด้วย แล้วดึงเอาพินหัวมาทางผ้าหัวด้วย โดยดึงไม้คั่นนิตเหลื่อมไปคล้องกับใบพัดหัวด้วย และนำไม้คั่นนิตแบนไปสอดแทนเชือกที่ผูกมาจากหลักไม้คั่นนิต หลังจากนั้นก็ลงมือตรวจดูการเรียงตัวของเส้นด้ายในช่องพินหัวแล้วจึงลงมือทำการหัวด้ายต่อไป เมื่อหัวเสร็จในช่วงแรกระหว่างผ้าหัวเส้นด้ายไปถึงก๊อปปี้แล้ว จะต้องทำการม้วนเส้นด้ายเข้าไปในใบพัด การม้วนครั้งหนึ่ง ๆ จะต้องคอยเอาก้านมะพร้าวหรือกระดาษรองไว้เป็นตอน ๆ ให้เต็มแนวตามความกว้างของเส้นด้ายในใบพัด เพื่อกันเส้นด้ายจมนจากข้างบนไปเปียกและตกกลิ้งลงไปจมนกับม้วนชั้นล่าง จะทำให้เส้นด้ายหย่อนตัวเวลาทอดและขาดง่าย ส่วนริมเส้นด้ายในใบพัดนั้น ถ้าความกว้างของด้ายไม่เต็มใบพัดให้ใช้ตะปูยาวตอกกัน ริมด้ายแทนใบพัดเท่ากับความกว้างของหน้าผ้าในพินหัว หรือจะเผื่อหดตัวบ้างเล็กน้อย และตะปูที่ตอกกันไว้หน้าหัวตะปูจะยื่นล้ำเข้ามาเกี่ยวเส้นด้ายภายในใบพัด จึงต้องงอเอาตะปูที่ตอกออกไปข้างนอกทั้งสองข้างทุกตัว เวลาม้วนด้ายตอนหัวเส้นด้ายเข้าใบพัดและเวลาคลายด้ายขณะทำการทอจะได้ไม่เกี่ยวกับหัวตะปู

การคัดเส้นด้าย

การคัดเส้นด้ายเพื่อจะทำผ้าที่เป็นดอกซึ่งจะใช้ตะกอมมากกว่า 2 ตับ ถ้าเป็นผ้าลายซัดซึ่งใช้ตะกอเพียง 2 ตับก็ไม่ต้องคัดเส้นด้าย เพราะไม้คั่นนิตแบ่งเส้นเรียงไขว้กันไว้ให้แล้ว ฉะนั้นความหมายหรือประโยชน์ของการคัดตะกอก็เพื่อจะจัดตำแหน่งตะกอไว้สำหรับผูกตะกอบแบบเชือกได้สะดวก ถ้าที่กระตุกจะใช้ตะกอนลวดของเครื่องจักรก็ไม่ต้องคัดเส้นด้ายเพียงแต่นับเส้นด้ายร้อยเข้ากับตะกอตามตำแหน่งที่กำหนดเช่นเดียวกับการร้อยตะกอบแบบเครื่องจักรก็จะได้การได้เลย

การจัดทำลายผ้า

การจัดทำลายผ้า จะมีการออกแบบเนื้อผ้าลงไปในกระดาษกราฟในอันดับแรกต่อไปจึงแยกออกเป็นารคิดเส้นด้าย การกำหนดการทอ การผูกทำเหยียบ และการผูกโยงตะกอ

ตำแหน่งตะกอ

การหาตำแหน่งตะกอใช้ขีดโยงเส้นในช่องแรกของกราฟไปหาเส้นตะกอตัวที่ 1 ก่อนแล้วหาดูว่าช่องไหนที่มีขีดเครื่องหมายลายผ้าเหมือนช่องที่ 1 ก็ให้ขีดโยงเส้นไปหาตะกอตัวที่ 1 เหมือนกันหมดจนครบช่องในกราฟแล้วจึงขีดเส้นตะกอตัวที่ 2 ต่อไป โดยเริ่มต้นจากช่องกราฟช่องที่ 2 ขีดโยงไปหาตะกอตัวที่ 2 และหาในช่องกราฟอื่น ๆ ว่ามีช่องไหน เหมือนกับช่องที่ 2 บ้างก็ขีดโยงขึ้นไปหาตะกอตัวที่ 2 ให้หมด ส่วนในช่องกราฟต่อไปก็ให้ปฏิบัติเหมือนกับช่องที่ 1 และช่องที่ 2 ที่แนะนำไว้จนครบทุกช่องแล้วผลที่ออกมาเราสามารถรู้ว่าจะใช้ตะกอที่ตบจึงจะทำผ้าชนิดนี้ได้ และตามตัวอย่างนี้ก็เห็นชัดแล้วว่ามี 4 ตะกอ

การเก็บตะกอ

การเก็บตะกอก็กระตุกจะต้องกลับม้วนด้ายขึ้นระยะช่วงตอนปลายที่ติดกับพื้นหวีให้อยู่ในลักษณะด้านล่างขึ้นมาอยู่ข้างบน โดยดึงพื้นหวีให้เลยไม้ม้วนผ้าแล้วเอาไม้ม้วนผ้ากับบนเส้นด้ายขึ้น และนำเอาพื้นหวีพร้อมกับไม้รองหน้าผ้าซึ่งผูกปลายเส้นด้ายขึ้นไว้พับกลับไปคล้องกับเชือก ด้านหน้าที่เป็นไม้รองหน้าเส้นด้ายทั้งสองข้าง และตั้งคั่นนดแบบลงมือคิดเส้นด้ายต่อไป

เมื่อคิดเส้นด้ายเสร็จแล้วจึงทำการเก็บตะกอตามไม้เรียวที่ถูกเก็บเส้นด้ายตอนตัดไว้แทนตบตะกอ และการเก็บตะกอหลาย ๆ ตบก็ควรเก็บตะกอตบที่อยู่ห่างตัวก่อนแล้วจึงเลื่อยมาเก็บตะกอที่อยู่ใกล้ตัวตามลำดับจนหมดทุกตบ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการเก็บตะกอตบด้านล่างก่อนด้านบน ถ้าจะเก็บด้านบนก่อนด้านล่างจะไม่สะดวกตอนจะเก็บตะกอด้านล่างทั้งทำให้ตะกอตั้งหย่อนไม่เท่ากัน เพราะลักษณะการเก็บตะกอที่กระตุกจะต้องคล้องเส้นด้ายขึ้นและพันกับไม้เรียวเรียงลำดับเส้นด้ายเรื่อยไปจนหมดตบ โดยใช้ไม้ก้ามปูเป็นตัวถ้ายเส้นตะกอให้มีระยะความกว้างข้างละ $5 \frac{1}{2}$ สองข้างจะเป็น 11 นิ้ว เท่ากับตะกอลวด 11 นิ้ว และการเก็บตะกอ (พื้นตะกอ) ให้ทำจากด้านซ้ายไปด้านขวา

เมื่อเก็บตะกอหมดตบแล้วใช้ไม้คั่นนดเหลี่ยมสอดไปแทนไม้ก้ามปูเพื่อผูกติดกับไม้เรียวเป็นเอ็นหรือโครงไม้ของตบตะกอสำหรับนำไปคล้องกับห่วงเชือก เพื่อทำการผูกโยงได้สะดวกต่อไป ก่อนที่จะผูกคั่นนดเหลี่ยมติดกับไม้เรียวเป็นโครงตบตะกอนี้ ควรจะใช้เชือกผูกแขวนไม้คั่นนดเหลี่ยมไว้ทั้งสองข้างก่อน แล้วนำเอาคั่นนดกลมสอดเข้าไปในช่องคั่นนดเหลี่ยมอีกหนึ่งอันสำหรับ

กระตุกตะกอกให้ยึดตัวสม่ำเสมอ และให้ตะกอกกระจายเรียงตัวกันดีขึ้นเสร็จแล้วจึงมัดไม้เรียวมัดกับไม้ค้ำยันดเหลี่ยมด้านหัว – ท้าย และกลางอีก 2 แห่ง รวมเป็น 4 แห่ง ในตะกอกหนึ่งดับเมื่อเก็บตะกอกครบทุกดับแล้วจึงกลับเส้นด้ายยืนไว้ในลักษณะเดิม(เส้นด้ายยืนพาดจากไม้รองหน้าด้ายแล้วก็ตรงไปพาดกับรองหน้าผ้า) โดยเอาไม้ม้วนผ้าออกและนำเอาไม้รองหน้าผ้าไปวางในตำแหน่งที่จะใช้งาน ลักษณะตะกอกที่ถูกเก็บครั้งแรกก็จะตกลงไปอยู่ด้านล่างจะเป็นตะกอดับล่างทุกดับ แล้วจึงทำการเก็บตะกอดับบนจนหมดทุกดับ วิธีการเก็บก็เหมือนกับการเก็บแบบครั้งแรก โดยเก็บตะกอดับที่อยู่ห่างตัวก่อนเสมอไป

เมื่อทำการเก็บตะกอกเสร็จแล้ว ลักษณะตำแหน่งค้ำยันดแบบจะอยู่ระหว่างหน้าตะกอก 1 ตัว และหลังตะกอกอีก 1 ตัว แล้วให้นำเอาค้ำยันดกลมสอดเข้าแทนค้ำยันดแบบตัวหน้าและตั้งค้ำยันดแบบตัวหลัง เลื่อนให้ติดกับตะกอกเพื่อรับช่องค้ำยันดออกไปให้พ้นตะกอดตัวหน้าแล้วนำเอาไว้ค้ำยันดกลมสอดแทนช่องค้ำยันดแบบตัวหนึ่ง จะได้ค้ำยันดกลมอยู่หน้าตะกอกทั้ง 2 ตัวแล้วชักค้ำยันดแบบออก และเริ่มผูกโยงเท้าเหยียบและโยงตะกอกกับลูกกลิ้งสำหรับแขวนดับตะกอกเพื่อการทอผ้าต่อไป

การผูกโยงตะกอก

การผูกโยงตะกอก เพื่อต้องการให้ดับตะกอกแขวนให้อยู่ในระดับที่เส้นยืนจะต้องได้แนวระหว่างไม้รองหน้าด้ายกับไม้รองหน้าผ้า และเวลาเหยียบเท้าตะกอกที่ถูกผูกกับเท้าเหยียบจะลดระดับต่ำไปแนบกับรางกระสวย ส่วนตะกอกที่ว่างจะต้องลอยขึ้นสูง เพื่อเปิดช่องเส้นด้ายยืนให้กระสวยพาดเส้นด้ายพุ่งผ่านช่องเส้นยืนไปและจะเป็นตัวชี้ให้เป็นเนื้อผ้าขึ้นมา

การที่ตะกอดตัวหนึ่งถูกดึงและจุดเอาอีกตัวหนึ่งขึ้นนั้นเป็นของไม่ยาก โดยโยงตะกอกผ่านลูกกลิ้งข้างละหนึ่งดับก็จะขึ้นลงได้สะดวก แต่ถ้าข้างหนึ่งลงเพียงหนึ่งดับและต้องการให้จุดขึ้นถึง 3 ดับทุกเท้าเหยียบ ก็จะทำให้การผูกโยงลำบากขึ้น การที่เป็นเช่นนี้ขึ้นอยู่กับดอกผ้าที่ออกแบบไว้ในกระดาษกราฟ ฉะนั้นผู้ออกแบบจึงต้องกำหนดการผูกโยงไว้ในแบบด้วยว่าจะต้องผูกโยงอย่างไรจึงจะใช้งานได้

การผูกโยงเท้าเหยียบ

การผูกโยงเท้าเหยียบเพื่อต้องการให้ดับตะกอกดึงเส้นด้ายยืนลงตามที่กำหนดไว้ในแบบเนื้อผ้าว่าต้องการเอาเส้นไหนลงบ้างและมีตะกอกอะไรที่จะดึงเส้นด้ายยืนนั้น ๆ ลง วิธีโยงก็ใช้ห่วงผูกที่ดับตะกอกและที่เท้าเหยียบ โดยใช้เชือกโยงไปผูกกระหว่างห่วงตะกอกกับเท้าเหยียบอีกทีหนึ่ง

การติดตั้งรางกระสวย

ขั้นต้นต้องแขวนรางกระสวยให้ระดับเส้นยืนได้กึ่งกลางของพื้นที่ก่อน แล้วดึงฝาดครอบพื้นที่เข้ามาหาไม้รองหน้าผ้าให้รางกระสวยทั้งสองข้างแตะติดกับไม้รองหน้าผ้า ถ้าข้างหนึ่งข้างใดห่างอยู่ใช้มือผลักเสารางกระสวยเอนออกไปรางกระสวยก็จะติดกับไม้รองหน้าผ้าได้เท่ากัน เสร็จแล้วปล่อยให้รางกระสวยให้แขวนในระดับได้จากกับโครงบน เราจะได้จุดตะปูแขวนรางกระสวยไว้ 2 จุด คือข้างละจุดและจากจุดนี้เองถ้าต้องการเลื่อนรางกระสวยเข้าหรือออกจะต้องวัดจากจุดแรกนี้เข้าหรือออกให้เท่ากันทั้งสองข้าง แต่ส่วนมากมักทอผ้าไม่ยากจะม้วนผ้าบ่อยซึ่งต้องการทอเป็นเนื้อผ้ายาวแล้วค่อยม้วนครั้งหนึ่ง ถ้าเป็นเช่นนี้เราจะต้องหาหลักวางตะปูแขวนรางกระสวยไว้ให้ห่างจากจุดลูกกลิ้งโยงตะกอ 10 ซม. จะได้ทอผ้าได้ยาวและกระสวยจะไม่ตกวาง

การติดข้อเสื่อ

การติดข้อเสื่อกับรางกระสวย จะต้องโยกรางกระสวยออกมาอยู่ในจังหวะห่างสุด คือจังหวะที่รางกระสวยอยู่ใกล้ตะกอที่สุด ข้อเสื่อจะทำมุมเอาไปข้างหน้าเล็กน้อย อย่าให้หงายมาข้างหลังต้องอยู่ในลักษณะยันรางกระสวยไว้ และเมื่อโยกไปกระทบกับเนื้อผ้าข้อเสื่อจะมีมุมป้าน แต่อย่าให้ถึงกับเป็นเส้นตรงควรจะเป็นมุมประมาณ 140 องศา เพื่อต้องการช่วยประคองรางกระสวยไม่ให้สั่นหรือสะบัดเวลากระทบเร็วและแรง กระสวยได้ไม่ตกวางง่าย

การผูกเชือกกระตุก

ก่อนอื่นให้วัดความยาวของรางกระสวยทั้งหมด ซึ่งวิธีที่รวดเร็วนำเชือกที่จะผูกโยงมาวัดกับรางกระสวย และคัดยาวกว่ารางกระสวยประมาณ 10 ซม. จับปลายเชือกทั้งสองไว้แล้วแบ่งครึ่งจากจุดแบ่งครึ่งรวบรวมกันวัดลงมา 10 ซม. แล้วขมวดมัดเป็นห่วงไว้ จากนั้นนำเอาปลายเชือกทั้งสองไปผูกกับห่วงหูกกระสวยไว้ข้างละตัวเชือกผูกห่วงหูกกระสวยไว้ 25 ซม. เมื่อผูกเป็นห่วงแล้วจะเหลือความยาวจากหูกกระสวยประมาณ 12 ซม. ต่อจากนั้นเชือกที่ผูกโยงหูกกระสวยจะต้องนำไปผูกโยงกับเชือกคั่นกระตุกคั่นกระตุกจะต้องผูกไว้สองข้างเช่นเดียวกัน ส่วนข้างที่จะดึงมาผูกโยงกับหูกกระสวยจะต้องให้อยู่กึ่งกลางกับที่พอดีแล้วดึงหูกกระสวยด้านซ้ายมือให้สุดรางกระสวย และผูกเชือกคั่นกระตุกเข้าห่วงเชือกผูกโยงหูกกระสวยลงมาแตะที่กึ่งกลางฝาดครอบพื้นที่ จะรู้ได้ทันทีว่าเชือกผูกโยงกับหูกกระสวยข้างไหนจะสั้นหรือยาวกว่ากัน แล้วต้องเลื่อนผูกให้ได้กึ่งพอดีความยาวทั้งหมด คั่นกระตุก กระสวยจะได้ส่วนพอดีทั้งหมด ส่วนความยาวของเชือกด้านที่ใช้มือกระตุกนั้น วิธีจะจัดว่าให้ยาวเท่าใดต้องดึงลงให้ตึง เมื่อหูกกระสวยเลื่อนมาแตะอยู่ภายใน

ทั้งสองข้างก็วัดระยะสูงของเชือกที่จะใช้ให้อยู่สูงกว่าแนวพื้นผ้าหรือแนวเส้นด้ายยืนสัก 5 ซม. ถ้าสูงเกินไปจะต้องยกมือขึ้นสูงในเวลาทอ

การทอ

การกำหนดเท้าเพื่อทำการทอนั้นขึ้นอยู่กับลวดลายหรือดอกผ้า โดยมีหลักว่าการกำหนดเหยียบเท้าจะต้องไม่ให้เท้าไขว้กัน และเท้าข้างไหนถูกเหยียบกระสวยจะต้องอยู่ในรางข้างนั้น เช่น กำหนดให้เหยียบ 1-3-2-4 เท้าซ้ายจะเหยียบ 1 เท้าขวาเหยียบ 3 และต่อไปเท้าซ้ายเลื่อนมาเหยียบ 2 เท้าขวาก็เหยียบไปเหยียบ 4 จึงจะถูกต้อง การทอเป็นพื้นผ้าของกี่กระตุก จะต้องเหยียบเท้าข้างละครึ่ง เหยียบข้างซ้ายและโยกพินหรือออกไปหาตะกอกเพื่อให้เส้นด้ายยืนช่วงล่างแนบกับรางกระสวย แล้วกระตุกให้กระสวยนำเส้นด้ายพุ่งวิ่งจากข้างหนึ่งไปอีกข้างหนึ่ง แล้วกระสวยเข้าหาเนื้อผ้าเสร็จแล้วสลับจากซ้ายไปขวาเหยียบและกระตุกกระสวยให้วิ่งผ่านแบบครึ่งแรกสลับกันไป เพื่อให้เส้นด้ายพุ่งไปขัดกับเส้นด้ายยืนเป็นผ้าขึ้นมา

พัฒนาการกลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี

สุนทรี สังข์อยู่ทอ (2548) ได้สรุปพัฒนาการกลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี ไว้ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อตั้ง (พ.ศ. 2514 – 2519)

เริ่มตั้งแต่ยายนาง ช่วยรอดหรือพี่นการทอผ้า จนสามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่ม และเผยแพร่ผ้าทอนาหมื่นศรีออกสู่สาธารณะเป็นครั้งแรกที่วังวิทยุของหม่อมเจ้าวิภาวดี รังสิต ลักษณะเป็นกลุ่มเล็ก มีการบริหารจัดการแบบครอบครัว

ระยะที่ 2 เติบโต (พ.ศ. 2519 – 2527)

เป็นช่วงที่ทางราชการเข้ามาสนับสนุนเงินทุน และช่วยเหลือเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ด้วยการส่งไปศึกษาดูงาน อบรม และส่งเจ้าหน้าที่มาฝึกสอน ตลอดจนส่งเสริมเผยแพร่ผ้าทอนาหมื่นศรีให้เป็นที่รู้จัก แต่ยังจำกัดในวงแคบ ส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยราชการสั่งซื้อไปตัดเครื่องแบบ การบริหารจัดการกลุ่มยังเป็นแบบเดิมในแต่ละปีมีสมาชิกกลุ่มทยอยเข้ามาเรื่อย ๆ ทำให้จำนวนคนทอผ้ามีมากขึ้น ตอนที่เปิดอาคาร พ.ศ. 2526 มีสมาชิกราว 80 คน มีการพัฒนาคุณภาพการทอผ้า จากการที่กลุ่มส่งเสริมอุตสาหกรรมส่งผู้เชี่ยวชาญมาสอนลายผ้า กี่กระตุก พ.ศ. 2527

ระยะที่ 3 ทรงตัว (พ.ศ. 2528 – 2537)

กิจกรรมกลุ่มและการทอผ้าดำเนินมาโดยปากุศล นิลลออ เป็นผู้นำเช่นเดิม ชื่อและจำนวนสมาชิกยังคงมีอยู่ในบัญชี แต่ในความเป็นจริงสมาชิกผ้าส่วนหนึ่งที่เข้ากลุ่มมาในระยะวัยเริ่มสาวเลิกทอผ้า เพราะแต่งงานมีครอบครัวไปบ้าง ไปทำงานอื่นกันบ้าง จนในที่สุด

เหลือสมาชิกประจำเพียง 4-5 คน กับคนทอดผ้าตามบ้านมาส่งขายอยู่บ้าง มีผ้าวางขายอยู่ที่บ้าน ป้ากุศลแต่ไม่มากนัก

ระยะที่ 4 ทบทวนและสืบทอด (พ.ศ. 2538 – ปัจจุบัน)

กลุ่มมีชีวิตชีวาขึ้นอีกครั้งเมื่อได้ไปร่วมงานทอดโศกให้โลกแล ที่ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นผู้จัดการ มีการประชุมเพื่อฟื้นฟูกลุ่มขึ้นมาใหม่ และได้เงินทุนจากกองทุนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผ้าพื้นบ้านภาคใต้ มีอาจารย์มาสอนลายใหม่ ๆ ให้ทั้งแกะลายแก่กลางกราฟไว้ให้ด้วย

12. ยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล นามื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

จากแผนพัฒนา 3 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลนามื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรังได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์การพัฒนา และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น ว่ามีดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1	ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
แนวทางการพัฒนา	1. ก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษา ถนน สะพาน ทางเท้า ท่อระบายน้ำ คูระบายน้ำ ระบบส่งน้ำ และแหล่งน้ำทุกประเภท 2. การพัฒนาและจัดตั้งแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค 3. การติดตั้งและขยายเขตไฟฟ้าสาธารณะและติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะ จัดทำป้ายบอก ชื่อถนน – ซอย
ยุทธศาสตร์ที่ 2	ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ
แนวทางการพัฒนา	การพัฒนาเพื่อการส่งเสริมอาชีพ ให้แก่ประชาชน
ยุทธศาสตร์ที่ 3	ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
แนวทางการพัฒนา	1. ส่งเสริมสนับสนุน การศึกษาของ ประชาชนทุกระดับ 2. ส่งเสริมศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
ยุทธศาสตร์ที่ 4	ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
แนวทางการพัฒนา	1. สร้างจิตสำนึกและตระหนักในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม 2. การบำบัด และกำจัดขยะ

3. ส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ยุทธศาสตร์ที่ 5	ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม
แนวทางการพัฒนา	1. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการและนันทนาการ 2. การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 3. ส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 6	ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาด้านการเมืองและการบริหาร
แนวทางการพัฒนา	1. การส่งเสริมระบบป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2. พัฒนาด้านข้อมูลข่าวสาร 3. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

1. แนวทางการพัฒนาด้านการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาของประชาชนทุกระดับ

- 1.1 สนับสนุนทุนการศึกษา
- 1.2 ส่งเสริมสุขภาพอนามัยนักเรียน โดยอาหารเสริมนม อาหารกลางวัน
- 1.3 จัดหาสถานที่เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.4 สนับสนุนอุปกรณ์การเรียนการสอนประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.5 สนับสนุนสื่อการเรียนสำหรับโรงเรียน
- 1.6 สนับสนุนเครื่องเล่นประจำศูนย์
- 1.7 สนับสนุนบุคลากรทางการศึกษา
- 1.8 สนับสนุนกิจกรรมเด็กและเยาวชน
- 1.9 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดทัศนศึกษาของครูนักเรียน

2. แนวทางการพัฒนาด้านการส่งเสริมศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

- 2.1 สนับสนุนการอนุรักษ์ศิลปะ ภูมิปัญญาชาวบ้าน และวัฒนธรรมไทย
- 2.2 การจัดกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีวัน สำคัญต่าง ๆ
- 2.3 ส่งเสริมสนับสนุนการจัดงานต่าง ๆ
- 2.4 ส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยการผลิตให้แก่กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี
- 2.5 ส่งเสริมสนับสนุน ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม
- 2.6 โครงการก่อสร้างสนามกีฬาลูกกลม
- 2.7 โครงการต่อเติม/ปรับปรุงศูนย์วิทยาลัษชุมชน
- 2.8 ส่งเสริมสนับสนุน การจัดงานวันทอผ้า
- 2.9 โครงการจัดซื้อเครื่องปั่นไฟสำหรับวัดควนสวรรค์

หลักสูตรท้องถิ่นในจังหวัดตรัง โรงเรียนส่วนมากจะจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นทางด้านเกษตรกรรมเพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเกษตร(นายสนิท เห่งง่าย, สัมภาษณ์ , 22 กุมภาพันธ์, 2550) การนำศิลปะท้องถิ่นของจังหวัดตรังมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะด้านทัศนศิลป์ พบว่ามีไม่มากนักซึ่งโรงเรียนที่มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโดยนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนคือโรงเรียนบ้านควนสวรรค์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ที่กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรีตั้งอยู่ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนบ้านควนสวรรค์นั้นได้ประจบรวมกันระหว่างข้าราชการครูของโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นนั้นไม่สามารถจัดทำหลักสูตรได้หลากหลายตามความตั้งใจของชุมชน(นายเจริญ รุ่งเรือง สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์, 2550)

การส่งเสริมผ้าทอนาหมื่นศรีในจังหวัดตรังอยู่ในรูปแบบของการส่งเสริมให้สวมใส่ผ้าทอนาหมื่นศรี หลายโรงเรียนมีการประกาศให้ใช้ผ้าทอนาหมื่นศรีเป็นแบบฟอร์มของโรงเรียน เช่น โรงเรียนวัดควนวิเศษ นอกจากครู อาจารย์แล้ว ทางโรงเรียนได้ให้นักเรียนอนุบาลทั้งหมดใส่ผ้าทอนาหมื่นศรีทุกวันศุกร์(ชนิษฐา จุลบล, 2547)

จากการศึกษาทัศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและนักการศึกษา ด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มของหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในทศวรรษหน้า โดยอรรถศักดิ์ อ่างเลิศฤทธิ์(2540) พบว่า แนวโน้มของหลักสูตรจะเป็นหลักสูตรที่มีความหลากหลายของเนื้อหาและกระบวนการเรียนการสอนที่สนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานที่สำคัญทางศิลปะ ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถเลือกและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการ

การสร้างงานศิลปะ มีสุนทรียภาพและเห็นคุณค่าของศิลปะภูมิปัญญาไทยที่สัมพันธ์ต่อชีวิต สังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีโครงสร้างของหลักสูตรที่จัดเนื้อหาส่วนหนึ่งสำหรับผู้เรียนได้ เลือกตามความถนัดและความสนใจ มีรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการวิเคราะห์ วิจัยอย่างมีเหตุผล เชื่อมโยงเนื้อหาแบบสหวิทยาการ พร้อมทั้ง สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม เน้นการใช้สื่อของจริงในห้องเรียน

สมหมาย สว่างวัฒนารักษ์(2546) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการศึกษา สำรวจรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนไม่มีเวลาที่จะดำเนินการ ขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น ผู้รู้ในท้องถิ่นไม่มีเวลามาร่วมประชุม ทำการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ และบุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้

โครงการแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูภูมิปัญญาลายผ้าผ่านหัตถ์เกิดขึ้นเพราะกลุ่มทอผ้าผ่านหัตถ์ประสบปัญหาขาดแคลนผ้าทอลายมรดก การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทีมวิจัยคือ มีความรู้เรื่องผ้าของตนเองเพียงพอที่จะตอบคำถามผู้อื่นได้ มีความภาคภูมิใจในมรดกภูมิปัญญาของตน กลุ่มทอผ้าเห็นความสำคัญของผ้าลายมรดกแสดงความประสงค์จะหัตถ์ผ้าด้วยกี่พื้นบ้านมากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดในชุมชนคือ คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้ฟื้นฟูและส่งเสริมคุณค่าของผู้สูงอายุ(สุนทรีย สังข์อภัย, 2548)

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า แนวโน้มของหลักสูตรจะเป็นหลักสูตรที่มีความหลากหลายของเนื้อหาและกระบวนการเรียนการสอนที่สนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานที่สำคัญทางศิลปะ ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถเลือกและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสร้างงานศิลปะ มีสุนทรียภาพและเห็นคุณค่าของศิลปะภูมิปัญญาไทยที่สัมพันธ์ต่อชีวิต สังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพบว่า บุคลากรในโรงเรียนไม่มีเวลาที่จะดำเนินการ ขาดการประสานงานระหว่าง

โรงเรียนกับท้องถิ่น ผู้รู้ในท้องถิ่นไม่มีเวลามาร่วมประชุม ทำการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ และบุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้

ผู้วิจัยเห็นถึงความจำเป็นในการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้การจัดการศึกษาตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและเพื่อส่งเสริมชุมชนให้เข้มแข็ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนามื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง เพื่อให้ทราบความคิดเห็น ตลอดจนแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องต่อความต้องการของท้องถิ่นและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยทำการศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะด้านทัศนศิลป์ ประชาชนท้องถิ่นและตัวแทนชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและความต้องการของท้องถิ่น

13. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

วรวิทย์ องค์กรุฑรรักษา(2536) ศึกษาเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดศิลปะการปักผ้าของชาวเขาเผ่าเย้า บ้านห้วยแม่ซ้าย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านวัสดุอุปกรณ์ ในการหัดปักชาวเย้าใช้เข็มเย็บผ้าขนาดใหญ่ ด้ายที่ปักที่นิยมใช้คือ ไหมพรม เพราะปักง่าย ราคาถูกและสีไม่ตก ผ้าที่ใช้ปักเป็นผ้าทอมือย้อมสีดำ
2. ด้านขั้นตอนวิธีปัก โดยเริ่มจากการหัดจับเข็ม การสนเข็ม การจับผ้า และการนับเส้นด้ายตามลำดับ
3. ด้านรูปแบบลวดลายการปัก เริ่มด้วยการหัดปักลาย “โห่งเกียม” ส่วนลายที่นิยมปักคือลาย “โห่งดับยัด” ที่เหลือได้แก่ลาย “โห่งทิว” และลาย “กิว กิว”
4. ด้านค่านิยมความเชื่อในการปัก ชาวเย้าเชื่อว่าผู้หญิงเย้าทุกคนต้องปักผ้า เพื่อให้มีเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวัน และมีชุดสวมใส่ไปร่วมงานพิธีเย้า และเชื่อว่าผู้หญิงเย้าทุกคนต้องปักผ้าได้ หากปักไม่ได้บุคคลอื่นจะดูถูก ซึ่งการปักผ้าแสดงถึงความขยันของสตรีซึ่งจะทำให้บุรุษเย้าให้ความสนใจตน และเชื่อว่าการปักผ้าเป็นสิ่งจำเป็นของผู้หญิงเย้าทุกคนต้องทำสืบต่อไป

กระบวนการสืบทอดการปักผ้าของชาวเย้าทำโดยมารดาสอนให้แก่บุตรสาวเมื่ออายุระหว่าง 6-12 ปีตามความพร้อมของแต่ละบุคคล และเมื่ออย่างเข้าอายุ 15 ปีก็สามารถปักผ้าได้ โดยการสังเกตและไต่ถามผู้รู้ แล้วฝึกด้วยตนเอง มีการแลกเปลี่ยนลวดลายกับผู้อื่นทำให้

เกิดลายใหม่ ๆ การปักผ้าของชาวเข่าจึงนับว่าเป็นกระบวนการสืบทอดทางศิลปะที่ผู้สอนใช้วิธีสอนแบบปากเปล่าและการสาธิต ผู้เรียนใช้วิธีการสังเกตและฝึกประสบการณ์ด้วยตนเองจนเกิดความชำนาญ โดยไม่มีการจดบันทึกเป็นหลักฐาน การถ่ายทอดจึงขึ้นอยู่กับความแม่นยำของผู้สอนและผู้เรียนในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

สุภาพร ตัณฑิธินดิระกุล (2536) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนขยายโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน โรงเรียนมีวัตถุประสงค์หลักในการวางแผนการใช้
2. การใช้หลักสูตรเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ มีการกำหนดประเภทข้อมูลและผู้มีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้หลักสูตร มีการจัดทำบันทึกการเตรียมการสอน มีการจัดทำแผนการสอน และใช้หนังสือประกอบการจัดการเรียนการสอน ส่วนปัญหาที่พบได้แก่ ขาดเอกสาร ตำรา เวลาในการจัดทำกำหนดการสอน และบันทึกการเตรียมการสอน
3. ด้านการจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร โรงเรียนมีการส่งครูเข้ารับการฝึกอบรม มีการสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีความรู้และความชำนาญในการจัดหาและผลิตสื่อการเรียนการสอน มีการบริการวัสดุ - อุปกรณ์ในการตกแต่งห้องเรียน มีการนิเทศและติดตามผล การใช้หลักสูตร ส่วนปัญหาที่พบได้แก่ ครูผู้สอนไม่มีวุฒิทางวิชาศิลปศึกษา ขาดงบประมาณในการบริการสื่อการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ขาดห้องเรียนที่ใช้เรียนวิชาศิลปศึกษาโดยเฉพาะ ขาดการนิเทศและติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ และขาดเครื่องมือในการนิเทศติดตามผล
4. ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู ครูผู้สอนมีการเตรียมสาระสำคัญก่อนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นทักษะกระบวนการ มีการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนและมีการใช้สื่อการเรียนการสอน เทคนิควิธีสอนที่ใช้ คือ การสาธิตการสอน วัตถุประสงค์และประเมินผลโดยการซักถาม และเน้นด้านเจตคติและความสนใจ ปัญหาที่พบได้แก่ ขาดเอกสารสำหรับค้นคว้า ขาดงบประมาณและเวลาในการจัดทำกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน

ขาดงบประมาณในการจัดทำและจัดหาสื่อการเรียนการสอน ขาดแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอน และขาดการวัดผลและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

อัครเดช อยู่ผาสุข (2537) ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบการถ่ายทอดงานแกะสลักไม้ด้วยวิธีการแบบพื้นบ้านในจังหวัดลำปางและการสอนงานแกะสลักไม้ในวิทยาเขตพะเยาช่าง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านสถานภาพที่มีการนับถือศาสนา เชื้อชาติและสัญชาติเหมือนกัน แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องอายุและพื้นฐานการศึกษา ผู้ถ่ายทอดมีรายได้ต่ำกว่าผู้สอน และผู้รับการถ่ายทอดได้รับรายได้จากผลงาน ผู้ถ่ายทอดและผู้สอนมีทักษะและความชำนาญเช่นเดียวกัน ผู้รับการถ่ายทอดมีประสบการณ์แกะสลักไม้แต่ผู้เรียนไม่มีประสบการณ์

2. ด้านวัตถุประสงค์การถ่ายทอดและวิธีสอนแกะสลักไม้ มีความเหมือนกันคือต้องการให้มีความสามารถใช้เครื่องมือในการแกะสลักไม้ได้

3. ด้านขั้นตอนในการถ่ายทอดและวิธีสอนแกะสลักไม้ มีขั้นตอนการแกะสลักและการฝึกปฏิบัติเหมือนกัน แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องขั้นตอนการสอนบางขั้นตอน คือผู้ถ่ายทอดจะเน้นการใช้ทักษะปฏิบัติ ส่วนผู้สอนจะใช้เกณฑ์พุทธพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัยของหลักสูตรเป็นกรอบการสอน

4. ด้านวัสดุอุปกรณ์และวัตถุดิบที่ใช้ปฏิบัติพบว่าประเภท ชื่อ ของเครื่องมือและความสามารถในการใช้มีความเหมือนกัน แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องขนาดและรูปร่างของเครื่องมือ ไม้ที่ใช้ในการแกะสลักมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่อง คุณสมบัติ ชนิด ขนาด ปริมาณและวิธีการจัดหาไม้

ผู้ถ่ายทอดเสนอให้ส่วนราชการช่วยพัฒนาในด้านรูปแบบของงานแกะสลักไม้ การจัดการด้านการตลาดตลอดจนการวางแผน เตรียมการแก้ปัญหาในเรื่องการขาดแคลนไม้ ส่วนผู้สอนเสนอให้รัฐช่วยเหลือส่งเสริมในเรื่องงบประมาณด้านเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากร และการให้ความสำคัญของวิชาชีพ

นิยม ออไอศูรย์ (2538) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการสืบทอดงานศิลปปะผ้าทอของกลุ่มไทยทรงดำในจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. ทางด้านการสืบทอดงานศิลปปะผ้าทอของไทยทรงดำ มารดาเป็นผู้สอนให้แก่บุตรที่มีอายุระหว่าง 13 - 18 ปี ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยวิธีการฝึกหัดทำ ด้วยการสังเกตจากของจริงที่เป็นตัวอย่างหรือซักถามจากผู้รู้มีการเปลี่ยนแปลง การทดลองลงตลาดกับเพื่อนบ้าน ซึ่งทำให้ได้ลงตลาดแปลกใหม่ การสืบทอดการทอผ้าจึงเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษสืบทอดสู่คนรุ่นต่อไป

2. ทางด้านอื่นๆ

ด้านประวัติความเป็นมา : การทอผ้าและการใช้ผ้าเป็นการสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ

ด้านสภาพปัจจุบัน : ผู้ทอส่วนใหญ่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป และยังใช้วิธีการแบบโบราณ

ด้านคติความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น : เชื่อว่าการทอผ้าเป็นหน้าที่ของสตรี สตรีใดทอผ้าไม่เป็น หรือไม่ทอผ้าเก็บไว้ใช้ในพิธีกรรมต่างๆ จะได้รับการดูถูกจากเพื่อนบ้าน และคนส่วนใหญ่มีความเชื่อเรื่องผีและขวัญ โดยเฉพาะผีบรรพบุรุษซึ่งมีความสัมพันธ์กับการใช้ผ้าในพิธีกรรมต่างๆ

ด้านวัสดุ-อุปกรณ์ : ที่ใช้ในการทอผ้า ได้แก่ ฝ้ายไหม ไบสังเคราะห์ สีย้อมผ้าได้จากต้นคราม และ ประดู่

ด้านเทคนิคกรรมวิธี : การทอผาลวดลายใช้วิธีการทอ การปะผ้าและการปักผ้า

คุณค่าทางศิลปะและประโยชน์ใช้สอย : การออกแบบและวิธีการใช้สีของผ้าทออยู่บนพื้นฐานของหลักองค์ประกอบศิลป์ ผ้าทอได้มีการนำมาใช้ในชีวิตประจำวันและในพิธีกรรมต่างๆ

ถ้ารงค์ดี ถ้ารงค์เลิศฤทธิ์ (2540) ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและนักการศึกษาด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มของหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในทศวรรษหน้า ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มของหลักสูตรจะเป็นหลักสูตรที่มีความหลากหลายของเนื้อหาและกระบวนการเรียนการสอนที่สนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานที่สำคัญทางศิลปะ ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถเลือกและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสร้างงานศิลปะ มีสุนทรียภาพและเห็นคุณค่าของศิลปะภูมิปัญญาไทยที่สัมพันธ์ต่อชีวิตสังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีโครงสร้างของหลักสูตรที่จัดเนื้อหาส่วนหนึ่งสำหรับผู้เรียนได้เลือกตามความถนัดและความสนใจ มีรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการวิเคราะห์ วิจัยอย่างมีเหตุผล เชื่อมโยงเนื้อหาแบบสหวิทยาการ พร้อมทั้งสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม เน้นการใช้สื่อของจริงในท้องถิ่น สำหรับวัดทัศนและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีบทบาทมากขึ้น การวัดและประเมินผลมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน มีวิธีการวัดที่หลากหลาย ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานมากกว่าผลผลิตของผลงาน

เน้นการปฏิบัติจริงโดยจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน ใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลาย เกณฑ์ในการประเมินผลมีแนวโน้มจะเป็นแบบอิงเกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้สามารถยืดหยุ่นได้

ปณิต แสงสว่าง(2541) ศึกษาเรื่องการศึกษาคุณค่าศิลปะปฐมนิเทศตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญงานปฐมนิเทศและนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิตในสถาบันราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้เชี่ยวชาญงานปฐมนิเทศส่วนใหญ่แสดงทัศนะว่า ศิลปะปฐมนิเทศจัดเป็นศิลปะแบบประเพณีไทย ใช้ระดับสถาปัตยกรรมและประติมากรรมประเภทต่างๆ งานปฐมนิเทศที่มีความสวยงามมากคือ งานปฐมนิเทศที่วัดนางพญา จังหวัดสุโขทัย วัดเขาวังไดอิฐ จังหวัดเพชรบุรี และวัดไผ่ จังหวัดลพบุรี ศิลปะปฐมนิเทศไทยมีคุณค่ามากที่สุดในด้านความงาม (ด้านรูปแบบ การจัดองค์ประกอบและการถ่ายทอดความรู้สึก) ด้านคุณค่าทางประวัติศาสตร์อันเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ในด้านภูมิปัญญาของศิลปินช่างปฐมนิเทศที่สร้างงานได้สะท้อนความคิดสร้างสรรค์ และคุณค่าในด้านที่สะท้อนถึงมรดกทางวัฒนธรรมอันเกี่ยวข้องกับคติความเชื่อและแนวคิดตามพุทธศาสนาในประเทศไทย

2. นักการศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยต่อคุณค่าของศิลปะปฐมนิเทศไทย ทั้ง 5 ด้านคือ ด้านศิลปกรรม ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ด้านภูมิปัญญาของช่างปฐมนิเทศ ด้านศิลปวัฒนธรรม และ ด้านคติความเชื่อ ค่านิยมและขนบธรรมเนียม

ผู้เชี่ยวชาญงานปฐมนิเทศและนักศึกษาศิลปศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ศิลปะปฐมนิเทศไทยเป็นศิลปะที่ควรอนุรักษ์และสืบทอด ควรมีการนำเข้าสู่กระบวนการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆ โดยให้มีการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และเน้นการสอนให้เห็นคุณค่าศิลปะปฐมนิเทศไทย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ชื่นชม และมีความตระหนักในการที่จะอนุรักษ์และสืบทอดต่อไป

ศักดิ์ชัย เกียรติดิโนจันทร์ (2542) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าศิลปกรรมกับการสร้างทัศนคติต่อตนเองและความผูกพันกับชุมชน ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณค่าศิลปกรรมที่ปรากฏในชุมชนคือ 1) คุณค่าด้านวัฒนธรรม 2) ด้านสุนทรียภาพและจริยธรรม 3) ด้านบุคลิกภาพและอารมณ์ 4) ด้านการเรียนรู้จากพฤติกรรมทางศิลปกรรม 5) ด้านการเรียนรู้จากพฤติกรรมทางสังคม

2. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าศิลปกรรมกับการสร้างทัศนคติต่อตนเองและความผูกพันกับชุมชน พบว่าเกิดขึ้นโดย

หากชุมชนเรียนรู้คุณค่าศิลปกรรมโดยเชื่อมโยงความคิดกับประวัติศาสตร์และ
ความรู้ดั้งเดิมที่เป็นรากฐานของตน ก่อให้เกิดความเข้าใจ การตัดสินใจได้เอง ความมั่นใจ
ความภูมิใจและความมีเกียรติภูมิ จะส่งผลให้เกิดทัศนคติต่อตนเองในเชิงบวก และหากชุมชนเกิด
ความคุ้นเคยกับแบบแผนทางสังคม ก่อให้เกิดความเชื่อมั่น การยอมรับการปรับตัวต่อพฤติกรรม
ภายในชุมชนได้ ความพอใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน ส่งผลให้เกิดความผูกพันกับชุมชน
มาก

หากชุมชนเรียนรู้คุณค่าศิลปกรรมโดยเชื่อมโยงความคิดกับความรู้ใหม่ภายนอก
ชุมชน ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจ การตัดสินใจเองไม่ได้ ความไม่มั่นใจ ความไม่ภูมิใจและขาด
เกียรติภูมิ จะส่งผลให้เกิดทัศนคติต่อตนเองในเชิงลบ และหากชุมชนเกิดความไม่คุ้นเคยกับ
แบบแผนทางสังคม ก่อให้เกิดความไม่เชื่อมั่น การวางเฉย การปรับตัวไม่ได้ต่อพฤติกรรมภายใน
ชุมชน ความไม่พอใจและความไม่รู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน ส่งผลให้เกิดความผูกพันกับชุมชนน้อย

3. รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าศิลปกรรมกับการสร้างทัศนคติต่อตนเอง
และความผูกพันกับชุมชนพบว่า คุณค่าศิลปกรรมส่งผลต่อการสร้างทัศนคติต่อตนเองพร้อมกันกับ
ความผูกพันกับชุมชนและเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีเหตุผล หากเกิดทัศนคติต่อตนเองใน
เชิงบวกจะเกิดความผูกพันกับชุมชนมาก แต่ถ้าเกิดทัศนคติต่อตนเองในเชิงลบจะเกิดความผูกพัน
กับชุมชนน้อย

ณัฐยา ทิพรัตน์(2543) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชา
ศิลปศึกษา โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น “หนังตะลุง” ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรม
สามัญศึกษา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยมากในการจัดการเรียนการสอน
วิชาศิลปศึกษา โดยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น “หนังตะลุง” ทั้ง 6 ด้าน คือ การเตรียมการสอน
การกำหนดวัตถุประสงค์ การเลือกวิธีและเทคนิคการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การวัด
และประเมินผล การสอนซ่อมเสริม

2. ประชาชนชาวบ้านเห็นด้วยมากในการนำศิลปะพื้นบ้านทางด้านหนังตะลุง
มาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยเน้นการแสดงหนังตะลุงและการแกะรูปหนังตะลุง สถานที่
ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เน้นการสอนที่โรงเรียนมากกว่าที่บ้าน วิธีการสอนควรเน้น
การสอนแบบสาธิต การวัดและประเมินผลโดยการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ผู้เรียนควร
สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติเองได้

3. ผลจากการสังเกตการสอนของครูและประชาชนชาวบ้านในโรงเรียนพบว่า
ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายสลับการสอนแบบสาธิต และแบ่งกลุ่มปฏิบัติงาน โดยครูผู้สอนควร

เรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน และนำปราชญ์ชาวบ้านมาถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนโดยตรง การสอนจะเปิดสอนในชั่วโมงชุมนุม(กิจกรรมซ่อมเสริม) และเปิดเป็นวิชาเลือก นักเรียนที่สนใจส่วนใหญ่ มักเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย สถานที่ทำการสอนส่วนใหญ่ใช้ห้องเรียนที่อยู่ในอาคารเรียน ครู และปราชญ์ชาวบ้านสอน เรื่องของการแสดงหนังตะลุงและการแกะรูปหนังตะลุง สอนในเนื้อหาที่เห็นว่าสำคัญ และการสังเกตการณ์แสดงหนังตะลุงจากการแสดงสดและเทปบันทึกการแสดง การแกะรูปหนังตะลุง ไม่ยากจนเกินไป ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้

4. ครูศิลปศึกษาและปราชญ์ชาวบ้านได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ศิลปะพื้นบ้าน ด้านหนังตะลุงเป็นศิลปะที่ควรอนุรักษ์และสืบทอด ควรมีการนำเข้าสู่กระบวนการจัดการศึกษาในโรงเรียนต่างๆอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา-อุดมศึกษาโดยให้มีการเรียน การสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติและเป็นการสอนให้เห็นคุณค่าศิลปะพื้นฐานทางด้านหนังตะลุง เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ ชื่นชม และมีความตระหนักในคุณค่าอันนำไปสู่การอนุรักษ์และ สืบทอดต่อไป

พจนาน เทียนธาดา(2543) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน คุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ ปรับและ/หรือสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมคือ เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานร่วมวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและความต้องการของ ชุมชน และเป็นผู้ให้ความรู้และ/หรือถ่ายทอดประสบการณ์ ในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านการเตรียมครู การจัดบริการวัสดุ หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน และการประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น ชุมชนที่เข้ามามีส่วน ร่วมคือ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะการมีส่วนร่วมชุมชนคือ เป็นผู้ให้ข้อมูล พื้นฐานเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากนโยบายของโรงเรียนไม่เชื้อให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม และชุมชนเห็นว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียน

ปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของในการปรับและ/หรือสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ในการนำหลักสูตรไปใช้ และในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ปัญหาที่พบคือชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก และโรงเรียนกับชุมชน มีเวลาว่างไม่ตรงกัน

แนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เสนอแนะว่า ชุมชนควรมีบทบาทในการเป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน เป็นแหล่งวิชาการ ร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียนหรือที่ปรึกษา ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะ และสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุและ/หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับบทบาทของโรงเรียนในการเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เสนอแนะว่า โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้รู้ในชุมชนมาเป็นวิทยากรให้ความรู้/ถ่ายทอดประสบการณ์ และให้การต้อนรับชุมชนที่เข้ามาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

วิจิตรา ไสยะ(2543) ศึกษาเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 ผลวิจัยพบว่า

ด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครู ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยการแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบายสำหรับผู้ปกครอง นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

ด้านการปรับหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมโดยการเป็นผู้สนับสนุนครู ครูส่วนใหญ่เป็นผู้ดำเนินการปรับหลักสูตรแม่บทผู้ปกครองนักเรียน และผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือด้านทุนทรัพย์ และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนในการจัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียน

ด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นและร่วมเป็นคณะทำงานในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ในขณะที่ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ ไม่มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแม่บท

คณิงหา สุภานนท์(2544) ศึกษาความคิดเห็นของครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาตามทฤษฎี DBAE ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นโดยภาพรวมเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาตามทฤษฎี DBAE ในระดับเห็นด้วย และเมื่อพิจารณารายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาจำแนกตามแกนความรู้ตามทฤษฎี DBAE พบว่า

ครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นในแกนความรู้ต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้ แกนความรู้ที่ครูศิลปศึกษา แสดงความเห็นในระดับสูงสุด รองลงมาคือ แกนความรู้ด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ แกนความรู้ด้านสุนทรียศาสตร์ และแกนความรู้ที่ครูศิลปศึกษาแสดงความเห็นในระดับต่ำสุดคือ ในแกนความรู้ด้านศิลปวิจารณ์

วชิษฐ์ นาสารีย์(2544) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ครูสอนศิลปศึกษาเห็นด้วยมากเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในทุกด้านคือ ด้านจุดมุ่งหมายในการสอน ด้านเนื้อหาวิชาที่สอน ด้านกิจกรรม และประสบการณ์ในการเรียนรู้ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนและการสอน และด้านการประเมินผล

แนวคิดของปราชญ์ท้องถิ่นในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา มีดังนี้ คือ

1. ด้านจุดมุ่งหมายในการสอนควรเน้นเรื่องความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของศิลปะท้องถิ่น และการสร้างสรรค์งานศิลปะท้องถิ่น
2. ด้านเนื้อหาวิชาที่สอนควรเน้นเรื่องการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมทางพระพุทธศาสนากับคุณค่าของศิลปะท้องถิ่นที่มีต่อการดำรงชีวิต
3. ด้านกิจกรรมและประสบการณ์ในการเรียนรู้ควรเน้นในเรื่องความซาบซึ้งในศิลปะท้องถิ่น และการมีประสบการณ์ในการสร้างสรรค์งานศิลปะท้องถิ่น
4. ด้านวัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนและการสอนควรเน้นเรื่องการใช้วัสดุที่หาได้จากท้องถิ่น
5. ด้านการประเมินผล ควรใช้วิธีสังเกตและมอบหมายการสร้างสรรค์งานศิลปะท้องถิ่น

สน วัฒนสิน(2544) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารส่วนใหญ่มีปัญหาปานกลางในด้านนโยบาย การดำเนินงานและผลการดำเนินงาน

2. ครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาปานกลางในด้านการดำเนินการ และการวัดผลและประเมินผล และมีปัญหาน้อยในด้านจุดประสงค์การเรียนการสอน

3. ประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีปัญหามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ประชาชนท้องถิ่นขาดการมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตร และวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกับโรงเรียน ขาดความชำนาญในวิธีการสอน ไม่มีเวลาว่างมาสอนในโรงเรียน นักเรียนไม่ซาบซึ้งในความงามและคุณค่างานศิลปะพื้นบ้าน นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ตั้งใจเรียน เพราะถูกบังคับให้เรียนมากกว่าเลือกเสรี ประชาชนท้องถิ่นไม่มีโอกาสแนะนำเรื่องศิลปะพื้นบ้านให้กับครูศิลปศึกษา ประชาชนท้องถิ่นไม่นำนักเรียนไปศึกษาในแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น และประชาชนท้องถิ่นพบว่าไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพราะประชาชนท้องถิ่นไม่ใช่ผู้ประเมินผลงานนักเรียนด้วยตนเอง

สุทธิรักษ์ สาคร(2545) ศึกษาเรื่อง คุณค่าในผ้าไหมมัดหมี่ตามการรับรู้ของ อาจารย์และนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปกรรม ระดับปริญญาบัณฑิต สถาบันราชภัฏในเขตภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นตามการรับรู้ ในระดับมาก เกี่ยวกับคุณค่าในผ้าไหมมัดหมี่ทั้ง 5 ด้าน คือ คุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ คุณค่า เชิงคตินิยม คุณค่าต่อวิถีชีวิต คุณค่าทางภูมิปัญญาแห่งมรดกชุมชน คุณค่าทางการศึกษา

นอกจากนั้นอาจารย์และนักศึกษาโปรแกรมศิลปกรรมได้เสนอแนะเกี่ยวกับ บทบาท และความสำคัญของผ้าไหมมัดหมี่ที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนและสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีแนวโน้ม ของการเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้า จึงควรเห็นคุณค่าของงาน ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ในเชิงการอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ และ การให้ความรู้ในระบบสถาบันการศึกษาท้องถิ่น

สมหมาย สว่างวัฒนารักษ์(2546) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนนทบุรี

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการศึกษา สัมรวจ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนส่วนใหญ่ นำมาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านคติ ความคิด ความเชื่อมาใช้ในการกำหนด วิสัยทัศน์ของโรงเรียน หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนส่วนใหญ่ นำภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านการประกอบอาชีพในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีมาใช้ในการกำหนด ภาระการเรียนรู้รายปี/รายภาค การจัดทำคำอธิบายรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้

ปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนไม่มีเวลาที่จะดำเนินการ ขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น ผู้รู้ในท้องถิ่นไม่มีเวลามาร่วมประชุม ทำการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ และบุคลากรในโรงเรียน ขาดความรู้ ความเข้าใจในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้

ณริศรา พฤกษ์วัน (2547) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง เครื่องปั้นดินเผา โดยการใช้ DISCIPLINE-BASED ART EDUCATION เป็นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง เครื่องปั้นดินเผา โดยการใช้ DISCIPLINE-BASED ART EDUCATION เป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและผู้ผลิตงานเครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้านเห็นด้วยเป็นอย่างมากกับแนวทางการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง เครื่องปั้นดินเผา สรุปสาระสำคัญทางด้านต่างๆ ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ ผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริมให้มีความรัก ภูมิใจ และเห็นความสำคัญของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ อันนำไปสู่การพัฒนาและการสืบทอดภูมิปัญญา เครื่องปั้นดินเผาพื้น บ้านสุโขทัย
2. การกำหนดเนื้อหาสาระ ผู้เรียนควรเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของ เครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้านในอดีต และเครื่องปั้นดินเผาสุโขทัยในปัจจุบัน
3. การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนควรได้ไปทัศนศึกษาในแหล่งผลิต เครื่องปั้นดินเผาในชุมชน
4. การประเมินผล ผู้เรียนสามารถอธิบายประวัติที่มาของชุมชน เครื่องปั้นดินเผาของตนและทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการผลิต เครื่องปั้นดินเผา
5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากโบราณวัตถุ โบราณสถานใน ชุมชน เช่น แหล่งเตาเผาโบราณ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ความสำคัญกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านประวัติศาสตร์ของเครื่องปั้นดินเผาเป็นแกนนำสู่องค์ความรู้ทางสุนทรียศาสตร์ ศิลปะปฏิบัติ ศิลปวิจารณ์ และชุมชนที่ตนอาศัยอยู่

จากข้างต้นสรุปได้ว่า แนวโน้มของหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะเป็นหลักสูตรที่มีความหลากหลายของเนื้อหาและกระบวนการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในพื้นฐานที่สำคัญทางศิลปะ ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถเลือกและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสร้างงานศิลปะ มีสุนทรียภาพและเห็นคุณค่าของศิลปะ ภูมิปัญญาไทยที่สัมพันธ์ต่อชีวิต

บทบาทและความสำคัญของภูมิปัญญาที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนและสังคมปัจจุบัน มีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมเศรษฐกิจ และความเจริญก้าวหน้า จึงควรเห็นคุณค่าของงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นในเชิงการอนุรักษ์ ส่งเสริมเผยแพร่ และควรมีการนำเข้าสู่กระบวนการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆ โดยให้มีการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ และเน้นการสอนให้เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ชื่นชม และมีความตระหนักในการที่จะอนุรักษ์และสืบทอดต่อไป

ปัญหาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่าบุคลากรในโรงเรียนไม่มีเวลาที่จะดำเนินการ ขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น ผู้รู้ในท้องถิ่นไม่มีเวลามาร่วมประชุม ทำการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ และบุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยขาดการมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรและวางแผนการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลงานนักเรียนร่วมกับโรงเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

Wither, Sarah E.(2000) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการศึกษาจากสถานที่จริง งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนชนบท จำนวน 5 โรงเรียน ภายใต้การเชื่อมโยงกับชุมชน ความรู้สึกในการแสดงออกของนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และการจัดหาโอกาสให้นักเรียนในการช่วยเหลือชุมชนของตน ใช้เวลาใน

การวิจัย 7 เดือน โดยการสัมภาษณ์ สังเกตและวิเคราะห์ข้อมูล ใช้งานเขียนที่มีการยอมรับการทำงานและร่วมมือกันของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย เวลา ความเป็นกรรรมสิทธิ์ การเผยแพร่วัฒนธรรมในโรงเรียน โครงสร้างหลักสูตร หลักสูตรที่เป็นทางการและเนื้อหาสาระที่มีมาตรฐาน เครื่องมือของกิจกรรมในหลักสูตรได้จากครู การสื่อสาร การจัดการเวลา การเรียนรู้จากคนแก่ การเรียนนอกสถานที่ รวมถึงกิจกรรมที่แสดงถึงปฏิภิกิริยา การเปิดเผยและสิ่งเร้า โรงเรียนกับชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีขึ้น เมื่อสมาชิกเป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานและออกแบบกิจกรรมตามความต้องการของชุมชนและให้โรงเรียนนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

Yarbrough, Raydine. (2000) ศึกษาการสร้างสังคมโรงเรียนที่มีความเชี่ยวชาญผ่านการพัฒนาผู้ร่วมงานสำหรับการปรับปรุงโรงเรียน กรณีศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมชนชาติของโรงเรียนที่สร้างขึ้นใหม่ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ อธิบายวิธีการในการคิดแผนงานที่ครอบคลุมในการพัฒนาผู้ร่วมงานสำหรับโรงเรียนที่สร้างขึ้นใหม่ สร้างเครื่องมือขึ้นมาใหม่คือ โครงสร้างของชุมชน การจัดหาเวลาและโอกาสสำหรับการร่วมมือและผลที่เกิดกับครูวิเคราะห์ทางสถิติในเรื่องผลการสอบ ซึ่งสะท้อนผลในการพยายามในการปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนและผลที่เกิดกับครู โดยการสังเกตกลุ่มประชากรด้วยการสำรวจ แบบสอบถาม บทความหรือบันทึกเหตุการณ์ต่างๆและการประเมินผลงาน ข้อมูลทางสถิติรวบรวมในขอบเขตที่โรงเรียนมีผลต่อการทำข้อสอบมาตรฐานของนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงห้องเรียนให้ความสนใจในการเรียนของผู้เรียน การสอนที่ใช้มาตรฐานที่สูง ความสามารถในการนำเสนอของโรงเรียนและปัจจัยภายนอกประกอบด้วยภาวะผู้นำ กระบวนการตัดสินใจ ความสำเร็จของโรงเรียน

Zelkowitz, Michelle Tony. (2003) ศึกษาการออกนอกสถานที่ : โครงการศิลปะบนผนังของสังคมระหว่างยุคสมัย ตรวจสอบความร่วมมือในโครงการศิลปะบริการชุมชนระหว่างยุคสมัย โดยจะทำงานศิลปะบนผนังให้กับสถานที่ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาตนเองของคนวัยหนุ่มสาวได้

ผู้วิจัยได้พัฒนาโครงการนี้โดยการใช้สื่ออันทันสมัย และศิลปะที่สร้างสรรค์เป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาตนเองและสังคม

งานวิจัยนี้ใช้รูปแบบเป็นโครงการทางสังคม วิจัยเชิงคุณภาพ เป็นงานวิจัยที่มีพื้นฐานทางศิลปะ ประเมินผลจากความเข้าใจและทัศนคติของหนุ่มสาวต่อผู้สูงอายุ การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างหนุ่มสาวกับผู้สูงอายุ และความร่วมมือระหว่างหนุ่มสาวกับสมาชิกในสถานที่ดูแลผู้สูงอายุในการสร้างสรรค์ศิลปะ

กลุ่มประชากรคือวัยรุ่นอายุ 15-18 ปี จำนวน 21 คน โดยพักและทำกิจกรรมในสถานที่ดูแลผู้สูงอายุ และเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้ที่อาศัยในสถานที่ดูแลผู้สูงอายุ โดยมีการถ่ายภาพผู้ที่อาศัยในสถานที่ดูแลผู้สูงอายุด้วยกล้องดิจิทัลและช่วยกันทาสีห้องกายภาพบำบัด โดยใช้เวลาในการวิจัย 8 เดือน

ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ โดยทำการบันทึกความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นทุกวันผ่านการถ่ายภาพและบทความ หลังสิ้นสุดโครงการผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์วัยรุ่น 10 คน นักกายภาพบำบัด 2 คนอย่างถี่ยาวคนละ 30-45 นาที

ผลการวิจัยพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมโครงการในทางบวกและมีการพัฒนาของตนเองของวัยรุ่น โดยนักเรียนจำนวนมากแสดงความคิดเห็นว่ามีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น ประสบการณ์ด้านบวกที่ได้จากโครงการประกอบด้วย การพัฒนาด้านสังคม ด้านอารมณ์ มีจรรยาบรรณในการทำงาน และมีการพัฒนาด้านกายภาพ จิตใจและอารมณ์ที่ดีขึ้น

Chung, Sheng Kuan. (2004) ศึกษาการส่งเสริมการฟื้นฟูคุณค่าและวัฒนธรรมในศิลปศึกษา : ศิลปะ วิธีการสอนศิลปะวิจารณ์และการให้อำนาจในการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เป็นการศึกษาเพื่อส่งเสริมและฟื้นฟูคุณค่าและวัฒนธรรมในศิลปศึกษามุ่งมั่นให้หน่วยงานเข้าใจและเปลี่ยนแปลงสังคมที่ไม่ยุติธรรมโดยผ่านประสบการณ์ทางสุนทรียศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเกิดจากทฤษฎีส่งเสริมและฟื้นฟูคุณค่าและวัฒนธรรมในศิลปศึกษาที่ถูกมองว่าเป็นไปได้ และสัมพันธ์กับการสอนของครูสอนศิลปะในห้องเรียน การศึกษาครั้งนี้ศึกษากลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นถึงความเข้าใจในการกระทำอันเนื่องมาจากหลักสูตรส่งเสริมและฟื้นฟูคุณค่าและวัฒนธรรมในศิลปศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาเพื่อส่งเสริมและฟื้นฟูคุณค่าและวัฒนธรรมในศิลปศึกษานำมาซึ่งการฟื้นฟูวัฒนธรรมของศิลปศึกษาจากวิชาอื่นๆเหมือนเป็นสังคมวิทยาศาสตร์สนับสนุนศิลปศึกษาสำหรับการทำให้สังคมดีขึ้น ครูศิลปะ นักเรียนและชุมชนจะต้องเข้าใจและมีทัศนคติเกี่ยวกับความคิดทางสุนทรียศาสตร์

Hochtritt, Lisa J.(2004) ศึกษาการสร้าง ความหมายและโครงสร้างที่เป็นเอกลักษณ์ผ่านการร่วมมือในการทำงานศิลปะระหว่างวัยรุ่นในชุมชนเมือง

ศึกษาการเชื่อมโยงความเข้าใจทั่วไปของการพัฒนาสุนทรียศาสตร์ของวัยรุ่นและทบทวนการแสดงออกทางสุนทรียศาสตร์ของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นอายุ 12 ปี เป็นชาย

7 คน หญิง 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ทำกิจกรรมทางศิลปะหลังเลิกเรียน เช่น เขียนการ์ตูน ทำแอนิเมชัน ฎีปูน Graffiti เต้นRap hiphop ถ่ายภาพและทำงานในพิพิธภัณฑ์ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ผ่านการใช้วิดีโอเทปและการสัมภาษณ์กลุ่ม ตรวจสอบงานศิลปะของนักเรียน วิเคราะห์ข้อความ และความคิด ศึกษาความหมายทางเลือกเอกลักษณ์และวิธีการถ่ายทอดเอกลักษณ์ผู้เยาว์

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มประชากรให้ความหมายผ่านคำนิยามเกี่ยวกับโลกของเขา และใช้งานศิลปะเป็นเหมือนการเล่าเรื่องผ่านความคิด โดยใช้ความรู้สึกส่วนตัว แสดงรูปแบบ ศิลปะชุมชนและกิจกรรมของชุมชนว่าเป็นศูนย์กลางของความเป็นเอกลักษณ์ เป็นการอธิบาย ตัวตนผ่านการประสานลักษณะเฉพาะตนกับเอกลักษณ์กลุ่ม

Wang, Ching-Yi.(2004) ศึกษาการสำรวจผลผลิตทางวัฒนธรรม : ศิลปะ พื้นบ้านในหลักสูตร K-12 ศึกษาบทบาทของศิลปะพื้นบ้านในหลักสูตรทางวัฒนธรรมระดับ K-12 การศึกษาครั้งนี้ ศึกษาสำรวจประวัติศาสตร์และพื้นหลังของศิลปะพื้นบ้าน เพื่อสำรวจทัศนคติและ ความเห็นของนักการศึกษาเกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้าน และเพื่อกำหนดหนทางศิลปะพื้นบ้านให้ สามารถสอนศิลปะศึกษาโดยที่สนใจว่านักศึกษารวมศิลปะพื้นบ้านไว้ในหลักสูตรได้อย่างไร

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มประชากรคือครูจำนวน 27 คน ครูฝึกสอนจำนวน 19 คน เก็บข้อมูลจากกันยายน 2002 ถึงตุลาคม 2004 ข้อค้นพบของการศึกษาครั้งนี้เป็นพื้นฐาน ของการวิจัยศิลปะพื้นบ้านศึกษา ศึกษาในด้านประวัติศาสตร์และทฤษฎีของศิลปะพื้นบ้านศึกษา ทัศนคติและความเห็นของครูศิลปะที่มีต่อศิลปะพื้นบ้าน วิธีสอนและปัญหาในการสอนศิลปะ พื้นบ้าน วิธีที่เหมาะสมในการรวบรวมศิลปะพื้นบ้านไว้ในศิลปะศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าศิลปะพื้นบ้านจะขยายสู่การศึกษาและช่วยนักเรียนพัฒนา วัฒนธรรมและมุมมองให้กว้างขึ้น ช่วยให้ครูเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้าน

Bartolone, Susan.(2005) ศึกษาวิธีปลูกฝังการเยี่ยมชมทางวัฒนธรรมที่มี ผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การสอนของครูและแนวโน้มของสังคมในโรงเรียนมัธยมศึกษาของ รัฐบาล

ศึกษาผลกระทบด้านบวกทางด้านการรับรู้ของการเรียนของนักเรียน การสอนของ ครูและคุณภาพของโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในเมือง ศึกษาการเติบโตทาง วัฒนธรรมจากพิพิธภัณฑ์ การปรับศิลปะให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและทฤษฎีพหุปัญญา เป็นการวิจัย เชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์นักเรียนที่ถูกคัดเลือกจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ร่วมงานใน โรงเรียนและผู้เยี่ยมชม ประกอบด้วยการสังเกตวัฒนธรรม การเยี่ยมชม การประชุมกลุ่มและ ห้องเรียนงานศิลปะของนักเรียน ข้อมูลที่ได้จากการเรียนของนักเรียนเป็นแนวทางในการสร้าง

ประสบการณ์ที่แตกต่างระหว่างสถาบันและสนับสนุนวิธีที่แตกต่างกัน ขยายการเรียนรู้ในห้องเรียนให้รู้สึกและกว้างขึ้นและมีการร่วมมือกับผู้อื่น สนับสนุนการทดสอบความคิดและวัตถุประสงค์จากมุมมองที่หลากหลาย พัฒนาความเข้าใจทางวัฒนธรรมอื่นและการเชื่อมโยงการทำข้อสอบที่มีมาตรฐานของนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ครูปลูกฝังวัฒนธรรมเข้าสู่หลักสูตรที่มีความแตกต่างของสถาบันประเมินโอกาสในการทำงานกับครูอื่นๆ ศิลปินและผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ที่ดีเกี่ยวกับคุณค่าการศึกษาทางวัฒนธรรมสำหรับการสนับสนุนบทเรียนในห้องเรียน เพื่อจัดการเรียนรู้ในวิธีที่แตกต่างและพัฒนาทักษะการคิดให้สูงขึ้น

จากข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการศึกษาจากสถานที่จริง ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น นักเรียนมีประสบการณ์ด้านบวกที่ได้จากการศึกษาในสถานที่จริงประกอบด้วย การพัฒนาด้านสังคม ด้านอารมณ์ มีจรรยาบรรณในการทำงาน และมีการพัฒนาด้านกายภาพ จิตใจและอารมณ์ที่ดีขึ้น

โรงเรียนกับชุมชนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีขึ้นเมื่อสมาชิกในชุมชนเป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานและออกแบบกิจกรรมตามความต้องการของชุมชน และโรงเรียนนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

การนำศิลปะพื้นบ้านจะเข้าไปสู่การศึกษาและช่วยนักเรียนพัฒนาวัฒนธรรมและมุมมองให้กว้างขึ้น การสำรวจวัฒนธรรมจะช่วยให้ครูเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านมากขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นต่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน คือ

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากรคือกลุ่มผู้จัดการศึกษาได้แก่ ครูผู้สอนสาระทัศนศิลป์ ผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ได้แก่ ตัวแทนชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และปราชญ์ท้องถิ่น โดยผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. การกำหนดกลุ่มประชากร
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง โดยทำการศึกษาจาก

- 1.1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา วารสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
- 1.2. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา วารสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและการมีส่วนร่วม
- 1.3. ศึกษาหลักสูตรทัศนศิลป์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วงชั้นที่ 3 พุทธศักราช 2544
- 1.4. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอนาหมื่นศรี

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

- 2.1. ผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 71 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 86 โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)
- 2.2. ครูผู้สอนกลุ่มสาระทัศนศิลป์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 30 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง
- 2.3. ประชาชนท้องถิ่นที่มีประสบการณ์ในผ้าทอนาหมื่นศรี จำนวน 10 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง
- 2.4. ตัวแทนชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน รวมจำนวน 10 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

3.1. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน เรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้คำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และเติมคำ (Questionnaire) ถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหาร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเป็นคำถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง แบบปลายเปิด (Open-ended)

3.2. แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนสาระทัศนศิลป์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้คำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และเติมคำ (Questionnaire) ถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา วิชาเอกที่จบการศึกษา ประสบการณ์การสอน ปัจจุบันสอนระดับชั้น การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งเป็นคำถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง แบบปลายเปิด(Open-ended)

3.3. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) สำหรับปราชญ์ท้องถิ่น เรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด(Open-ended) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการสร้างองค์ความรู้ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นผู้ผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนแบ่งออกเป็น 6 ด้านคือ

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

3.4.แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง(Semi-Structure Interview) สำหรับตัวแทนชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน เรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด(Open-ended) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่อง
ผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งออกเป็น 6 ด้านคือ

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการพัฒนาหลักสูตร
ศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

4.วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการในการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์อันเป็นเครื่องมือในการวิจัย
2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบแก้ไข ให้มีความถูกต้องตามเนื้อหาสาระและการใช้สำนวนภาษา
3. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาความตรงและความครอบคลุมด้านเนื้อหาและการใช้ภาษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยกำหนดคุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญตามคุณสมบัติดังนี้
  - 3.1 อาจารย์ผู้สอนสาขาศิลปศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีประสบการณ์ในการสอนศิลปะไม่ต่ำกว่า 10 ปี และมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปะพื้นบ้านที่เผยแพร่ในวงวิชาการคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทภัทร ทินานนท์
  - 3.2 ผู้สอนสาระทัศนศิลป์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง เขต 1 และมีประสบการณ์ในการสอนสาระทัศนศิลป์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี คือ นายมีสุข จรคงดี
  - 3.3 ศึกษานิเทศก์ผู้เชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตรัง เขต 1 มีประสบการณ์ในตำแหน่งไม่ต่ำกว่า 5 ปี คือ นายเรวัต ไพรัตน์นกร

3.4 เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการส่งเสริมเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ นายสุพล ศรีโยธา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี

3.5 เป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับผ้านาหมื่นศรี มีผลงานการวิจัยเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและมีบทบาทในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 5 ปี คือ นางสาวสุนทรี สังข์อยุทธ์ หัวหน้าหอจดหมายเหตุ เฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดตรัง

4 นำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้ว มาปรับปรุง แก้ไข และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง

5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับ กลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทดสอบความเที่ยง (Reliability) ของ แบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (-Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) โดยใช้สูตร

$$= \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_x^2} \right)$$

α = สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

K = จำนวนข้อ

S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_x^2 = ความแปรปรวน

6 ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ได้จากการทดลองร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจัดทำ เป็นเครื่องมือวิจัยที่สมบูรณ์

7 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่สมบูรณ์ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

5.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการดังนี้

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำส่งด้วยตัวเอง และส่งทาง ไปรษณีย์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และในบางส่วนผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วย ตนเอง

6. การวิเคราะห์ ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ โดยแบ่งการวิเคราะห์ตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

6.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาจำแนกลำดับความถี่และหาค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบ}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

6.2 ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) นำมาหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับความคิดเห็น		ค่าระดับ
มากที่สุด	คะแนนเท่ากับ	5
มาก	คะแนนเท่ากับ	4
ปานกลาง	คะแนนเท่ากับ	3
น้อย	คะแนนเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ	1

เมื่อได้ค่าเฉลี่ยแล้ว นำมาแปลความหมายโดยถือเกณฑ์ ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยน้อย
0.50 – 1.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นด้วยน้อยที่สุด

ซึ่งใช้สูตรในการคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิต ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

$\bar{X}$	=	ค่าเฉลี่ย
f	=	ความถี่ของคะแนน
X	=	ค่าของน้ำหนักของคำตอบ
N	=	จำนวนคำตอบทั้งหมด

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คำนวณจากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้สูตร

$$S_x = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \frac{(\sum fx)^2}{N}}$$

S_x	=	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	=	จำนวนตัวอย่างประชากร
$\sum fx$	=	ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่
$\sum fx^2$	=	ผลรวมของผลคูณระหว่างคะแนนกำลังสองกับความถี่

(บุญเรือง ขจรศิลป์ ,2542)

จากนั้นนำค่าเฉลี่ยเลขคณิตที่ได้มาแปลความหมายและวิเคราะห์ โดยถือเกณฑ์ ข้อมูลทางสถิติที่ได้ นำเสนอเป็นความเรียง

6.3 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ รวบรวม วิเคราะห์แยกประเภท และนำเสนอในรูปแบบ ตารางประกอบความเรียง

6.สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจากแบบสัมภาษณ์ ในรูปแบบความเรียง และแจกแจงความถี่ เป็นตารางประกอบคำบรรยาย และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตามค่าสถิติที่กำหนด แล้วสรุปผลการวิจัยตามจุดประสงค์ของการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในรูปของตารางประกอบกับความเรียง โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนโดยการใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC+ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

1.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน 6 ด้าน คือ

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

1.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสาระทัศนศิลป์ โดยการใช้

แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC+ แล้วนำเสนอข้อมูล ในรูปตารางประกอบความเรียง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

- 2.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน 6 ด้าน คือ
  1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
  2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
  3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
  4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
  5. การนำหลักสูตรไปใช้
  6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร
- 2.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

3. การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการสัมภาษณ์ปราชญ์ท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบความเรียง ดังนี้

- 3.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
- 3.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และการถ่ายทอดการทอผ้านาหมื่นศรี
- 3.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในด้าน
  1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
  2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
  3. การกำหนดเนื้อหาสาระ

4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

4. การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโดยการสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง ดังนี้

4.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

4.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในด้าน

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียน

1.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	37	52.1
1.2 หญิง	34	47.9
2. อายุ		
2.1 25-30 ปี	-	-
2.2 31-40 ปี	9	12.7
2.3 41-50 ปี	34	47.9
2.4 51-60 ปี	28	39.4
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-
3.2 ปริญญาตรี	17	23.9
3.3 ปริญญาโท	54	76.1
4. สาขาที่สำเร็จการศึกษา		
4.1 คณิตศาสตร์	1	1.4
4.2 วิทยาศาสตร์	1	1.4
4.3 บริหารการศึกษา	45	63.4
4.4 ประถมศึกษา	2	2.8
4.5 ภาษาไทย	3	4.2
4.6 รัฐประศาสนศาสตร์	1	1.4
4.7 หลักสูตรและการสอน	14	19.7
4.8 จิตวิทยาการศึกษา	4	5.6

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
5. ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหาร		
5.1 1-5 ปี	13	18.3
5.2 6-10 ปี	6	8.5
5.3 11-15 ปี	12	16.9
5.4 16-20 ปี	6	8.5
5.5 21-25 ปี	13	18.3
5.6 26 ปีขึ้นไป	21	29.5
6. ภาระงานอื่นๆ	-	-

จากตารางที่ 1 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียน ได้ดังนี้

เพศ

จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 71 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย คิดเป็นร้อยละ 52.1 และเป็นผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ 47.9

อายุ

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.9 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.4 และอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.7

วุฒิการศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 76.1 รองลงมาคือระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 23.9

สาขาที่สำเร็จการศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารการศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.4 รองลงมาคือหลักสูตรและการสอน คิดเป็นร้อยละ 19.7 จิตวิทยาการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 5.6 ภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 4.2 ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 2.8 คณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 1.4 วิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 1.4 และรัฐประศาสนศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 1.4

ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหาร

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนมากกว่า 26 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.5 รองลงมาคือช่วงระหว่าง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.3 ช่วงระหว่าง 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.3 ช่วงระหว่าง 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.9 ช่วงระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.5 และ ช่วงระหว่าง 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ของระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน				
	ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของการพัฒนา	4.15		เห็นด้วยมาก
1.	ควรศึกษาทิศทางการพัฒนาของชุมชนและโรงเรียน ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากรการศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร	3.87	.67	เห็นด้วยมาก
2.	ควรศึกษาอาชีพปัจจุบันของคนในชุมชน และแนวโน้มอาชีพในอนาคตที่ชุมชนต้องการ	4.42	.58	เห็นด้วยมาก
	ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน	4.52		เห็นด้วยมากที่สุด
1.	ควรรวบรวมข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลในด้านต่างๆของตำบลนาหมื่นศรี ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร การศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร	4.44	.60	เห็นด้วยมาก
2.	ควรศึกษาประวัติชุมชนนาหมื่นศรี	4.52	.61	เห็นด้วยมากที่สุด
3.	ควรศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรีและประวัติจังหวัดตรังพอสังเขป	4.61	.52	เห็นด้วยมากที่สุด
	ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน	4.32		เห็นด้วยมาก
1.	ควรสำรวจความพร้อมและความสนใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น	4.55	.56	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน				
2.	ควรให้ผู้เรียนร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น	3.72	.61	เห็นด้วยมาก
3.	ควรสำรวจความพร้อมและรวบรวมสภาพปัญหาของครูผู้สอนและผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน	4.70	.46	เห็นด้วยมากที่สุด
ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน				
1.	ควรศึกษาปัญหาการนำหลักสูตรแกนกลางไปใช้และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน	4.58	.53	เห็นด้วยมากที่สุด
2.	ควรวิเคราะห์ความต้องการและความพร้อมของโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	4.70	.50	เห็นด้วยมากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.40	.56	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ $\bar{X} = 4.40$

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมาคือ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน ($\bar{X} = 4.52$) ส่วนระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.32$) และข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของการพัฒนา ($\bar{X} = 4.15$) ตามลำดับ

โดยมีรายละเอียดในแต่ละข้อด้านการศึกษาคือข้อมูลพื้นฐานดังนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของการพัฒนาโดยรวมทุกข้อผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก($\bar{X} = 4.15$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ควรศึกษาอาชีพปัจจุบันของคนในชุมชนและแนวโน้มอาชีพในอนาคตที่ชุมชนต้องการ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมาคือควรศึกษาทิศทางการพัฒนาของชุมชนและโรงเรียน ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากรการศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร($\bar{X} = 3.87$)ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชนโดยรวมทุกข้อผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด($\bar{X} = 4.52$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ควรศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าทอหมิ่นศรีและประวัติจังหวัดตรังพอสังเขป($\bar{X} = 4.61$) รองลงมาคือควรศึกษาประวัติชุมชนนาหมิ่นศรี($\bar{X} = 4.52$) และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก คือ ควรรวบรวมข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลในด้านต่างๆของตำบลนาหมิ่นศรี ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร การศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร($\bar{X} = 4.44$) ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนโดยรวมทุกข้อผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก($\bar{X} = 4.32$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ควรสำรวจความพร้อมและรวบรวมสภาพปัญหาของครูผู้สอนและผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน($\bar{X} = 4.70$) รองลงมาคือควรสำรวจความพร้อมและความสนใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น($\bar{X} = 4.55$) และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก คือ ควรให้ผู้เรียนร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น($\bar{X} = 3.72$) ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนโดยรวมทุกข้อผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด($\bar{X} = 4.58$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ควรศึกษาปัญหาการนำหลักสูตร

แกนกลางไปใช้และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน($\bar{X}=4.58$) รองลงมาคือควรวิเคราะห์ความต้องการและความพร้อมของโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น($\bar{X}=4.58$)ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร				
ด้านพุทธิพิสัย				
1.	เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติชุมชนนาหมื่นศรี ความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรังพอสังเขป	4.72	.51	เห็นด้วยมากที่สุด
2.	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกโครงสร้างและเอกลักษณ์ของผ้าทอนาหมื่นศรีได้	4.55	.56	เห็นด้วยมากที่สุด
3.	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจำแนกประเภทผ้าทอนาหมื่นศรีและคัดแยกผ้าทอนาหมื่นศรีออกจากผ้าทอชนิดอื่นได้	3.83	.63	เห็นด้วยมาก
4.	เพื่อให้ผู้เรียนบอกเครื่องมือ อุปกรณ์และขั้นตอนกระบวนการทอผ้านาหมื่นศรีได้	4.46	.65	เห็นด้วยมาก
ด้านจิตพิสัย				
1.	เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านวัฒนธรรมได้	4.49	.58	เห็นด้วยมาก
2.	เพื่อให้ผู้เรียนมีความรัก ความภูมิใจ และเห็นความสำคัญของชุมชนที่ตนอาศัยนำไปสู่การอนุรักษ์พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี	4.52	.63	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	ด้านทักษะพิสัย	4.51		เห็นด้วยมากที่สุด
1.	เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอนในการทอผ้าทอห่มตีนศรีได้	4.48	.61	เห็นด้วยมาก
2.	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์และนำเสนอผลงานผ้าทอห่มตีนศรีตามแนวคิดได้อย่างอิสระ	4.44	.65	เห็นด้วยมาก
3.	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในวิชาศิลปะในชีวิตประจำวันได้	4.56	.59	เห็นด้วยมากที่สุด
4.	เพื่อให้ผู้เรียนถ่ายทอดความรู้สึกรักของตนเองต่อชิ้นงานของตนเองและผู้อื่นได้	4.56	.62	เห็นด้วยมากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.46	.60	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอห่มตีนศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตรโดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ $\bar{X} = 4.46$

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านจิตพิสัย ($\bar{X} = 4.51$) ด้านทักษะพิสัย ($\bar{X} = 4.51$) ส่วนระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือด้านพุทธิพิสัย ($\bar{X} = 4.39$) ตามลำดับ

โดยมีรายละเอียดในแต่ละข้อด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

ด้านพุทธิพิสัยโดยรวมทุกข้อผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติชุมชนนาห่มตีนศรี ความเป็นมาของผ้าทอ นาห่มตีนศรี และประวัติของจังหวัดตรังพอสังเขป

($\bar{X} = 4.72$) รองลงมาคือเพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกโครงสร้าง และเอกลักษณ์ของผ้าทอนาหมื่นศรีได้($\bar{X} = 4.55$) ตามลำดับ และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก คือ เพื่อให้ผู้เรียนบอกเครื่องมือ อุปกรณ์และขั้นตอนกระบวนการทอผ้านาหมื่นศรีได้($\bar{X} = 4.46$) และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถจำแนกประเภทผ้าทอนาหมื่นศรี และคัดแยกผ้าทอนาหมื่นศรีออกจากผ้าทอชนิดอื่นได้($\bar{X} = 3.83$) ตามลำดับ

ด้านจิตพิสัยโดยรวมทุกข้อผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด($\bar{X} = 4.51$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ดังนี้ คือ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรัก ความภูมิใจ และเห็นความสำคัญของชุมชนที่ตนอาศัยนำไปสู่การอนุรักษ์พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี($\bar{X} = 4.52$) และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก คือ เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านวัฒนธรรมได้($\bar{X} = 4.49$)

ด้านทักษะพิสัยโดยรวมทุกข้อผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด($\bar{X} = 4.51$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ดังนี้ คือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในวิชาศิลปะในชีวิตประจำวันได้($\bar{X} = 4.56$) เพื่อให้ผู้เรียนถ่ายทอดความรู้สึกของตนต่อชิ้นงานของตนเองและผู้อื่นได้($\bar{X} = 4.56$) และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก คือ เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอนในการทอผ้านาหมื่นศรีได้($\bar{X} = 4.48$) รองลงมาคือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ นำเสนอผลงานผ้าทอนาหมื่นศรีตามแนวคิดได้อย่างอิสระ($\bar{X} = 4.44$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ของระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร				
ด้านพุทธิพิสัย				
1.	ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติชุมชนนาหมื่นศรี ความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรัง	4.44	.65	เห็นด้วยมาก
2.	ผู้เรียนได้เรียนรู้รูปแบบของผ้าทอนาหมื่นศรีเปรียบเทียบกับผ้าทอในแหล่งอื่น เช่น ผ้ายกเมืองนคร ผ้าทอเกาะยอ ผ้าพุมเรียง	3.90	.48	เห็นด้วยมาก
3.	ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความงาม คุณค่า ประโยชน์ และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอนาหมื่นศรีในรูปแบบต่างๆ	4.55	.60	เห็นด้วยมากที่สุด
4.	ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับลายผ้าทอนาหมื่นศรี ทั้งลายอนุรักษ์และลายประยุกต์	4.52	.61	เห็นด้วยมากที่สุด
5.	ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี	4.45	.60	เห็นด้วยมาก
ด้านจิตพิสัย				
6.	ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชนในอดีตจนถึงปัจจุบัน	3.89	.64	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านจิตพิสัย				
1.	ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการอนุรักษ์และวิธีการสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอานาหมื่นศรี	4.61	.62	เห็นด้วยมากที่สุด
ด้านทักษะพิสัย				
1.	ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทอผ้าานาหมื่นศรีและประสบการณ์การทอผ้าานาหมื่นศรีจากปราชญ์ท้องถิ่น	4.24		เห็นด้วยมาก
1.	ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทอผ้าานาหมื่นศรีและประสบการณ์การทอผ้าานาหมื่นศรีจากปราชญ์ท้องถิ่น	4.48	.61	เห็นด้วยมาก
2.	ผู้เรียนได้เรียนรู้การนำเสนอผลงาน และแสดงความคิดเห็นต่องานผ้าทอานาหมื่นศรีของตนเองและผู้อื่น	4.37	.65	เห็นด้วยมาก
3.	ผู้เรียนได้เรียนรู้การประยุกต์ลายผ้าทอานาหมื่นศรีสำหรับการทำงานศิลปะวิธีอื่นๆ เช่น การจักสาน	3.87	.67	เห็นด้วยมาก
รวมเฉลี่ย		4.31	.61	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอานาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรโดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ $\bar{X} = 4.31$

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ ด้านพุทธิพิสัย ($\bar{X} = 4.37$) ด้านจิตพิสัย ($\bar{X} = 4.25$) ด้านทักษะพิสัย ($\bar{X} = 4.24$) ตามลำดับ

โดยมีรายละเอียดในแต่ละข้อด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรดังนี้
ด้านพุทธิพิสัยโดยรวมทุกข้อผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.37$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความงาม คุณค่า ประโยชน์ และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอนาหมื่นศรีในรูปแบบต่างๆ ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมาคือ ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับลายผ้าทอนาหมื่นศรี ทั้งลายอนุรักษ์และลายประยุกต์ ($\bar{X} = 4.52$) และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี ($\bar{X} = 4.45$) ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติชุมชนนาหมื่นศรี ความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรัง ($\bar{X} = 4.44$) และผู้เรียนได้เรียนรู้รูปแบบของผ้าทอนาหมื่นศรี เปรียบเทียบกับผ้าทอในแหล่งอื่น เช่น ผ้ายกเมืองนคร ผ้าทอเกาะยอ ผ้าพุมเรียง ($\bar{X} = 3.90$) ตามลำดับ

ด้านจิตพิสัยโดยรวมทุกข้อผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.25$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ดังนี้ คือ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรัก ความภูมิใจ และเห็นความสำคัญของชุมชนที่ตนอาศัย นำไปสู่การอนุรักษ์พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี ($\bar{X} = 4.52$) และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก คือ เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านวัฒนธรรมได้ ($\bar{X} = 4.49$)

ด้านทักษะพิสัยโดยรวมทุกข้อผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.24$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ดังนี้ คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทอผ่านนาหมื่นศรี และประสบการณ์การทอผ่านนาหมื่นศรีจากปราชญ์ท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมาคือ ผู้เรียนได้เรียนรู้การนำเสนอผลงาน และแสดงความคิดเห็นต่องานผ้าทอนาหมื่นศรีของตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.37$) และผู้เรียนได้เรียนรู้การประยุกต์ลายผ้าทอนาหมื่นศรีสำหรับการทำงานศิลปะวิธีอื่นๆ เช่น การจักสาน ($\bar{X} = 3.87$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ของระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดเกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการกำหนดเกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้				
ด้านพุทธิพิสัย				
1.	ผู้เรียนสามารถอธิบายประวัติความเป็นมาของชุมชนนาหมื่นศรี และทรัพยากรในท้องถิ่นที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี	3.86	.68	เห็นด้วยมาก
2.	ผู้เรียนสามารถอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนนาหมื่นศรีในปัจจุบัน	4.13	.56	เห็นด้วยมาก
3.	ผู้เรียนอธิบายโครงสร้างและเอกลักษณ์ของผ้าทอนาหมื่นศรี รวมทั้งสามารถเปรียบเทียบผ้าทอนาหมื่นศรีจากผ้าทอจากแหล่งอื่น	3.63	.64	เห็นด้วยมาก
4.	ผู้เรียนสามารถบอกชื่อลายผ้าทอนาหมื่นศรีที่ได้จากการทอด้วยกี่กระตุกและกี่โบราณ	4.49	.58	เห็นด้วยมาก
ด้านจิตพิสัย				
1.	ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนทอผ้านาหมื่นศรีโดยมีปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้สอน	4.62	.62	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านจิตพิสัย				
2.	ผู้เรียนกล่าวถึงปัญหาและวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทอผ้าขนานไหมนตรี	4.01	.49	เห็นด้วยมาก
3.	ผู้เรียนกล่าวถึงแนวทางการอนุรักษ์และการสืบทอดผ้าทอขนานไหมนตรี	4.27	.53	เห็นด้วยมาก
ด้านทักษะพิสัย				
1.	ผู้เรียนสามารถทอผ้าขนานไหมนตรีได้ด้วยตนเอง และสามารถประยุกต์ใช้ลายผ้าทอขนานไหมนตรีสร้างงานศิลปะด้วยวัสดุอื่น	4.65	.51	เห็นด้วยมากที่สุด
2.	ผู้เรียนจัดนิทรรศการจากผลงานผ้าทอขนานไหมนตรีของตนเอง	3.45	.63	เห็นด้วยปานกลาง
3.	ผู้เรียนสามารถสร้างงานศิลปะอื่นๆ โดยใช้ผ้าทอขนานไหมนตรีเป็นส่วนประกอบ	3.73	.68	เห็นด้วยมาก
รวมเฉลี่ย		4.08	.59	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอขนานไหมนตรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ด้านการกำหนดเกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ $\bar{X} = 4.08$

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ ด้านจิตพิสัย ($\bar{X} = 4.30$) ด้านพุทธิพิสัย ($\bar{X} = 4.03$) ด้านทักษะพิสัย ($\bar{X} = 3.94$) ตามลำดับ

โดยมีรายละเอียดในแต่ละข้อด้านการกำหนดเกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้ดังนี้ ด้านพุทธิพิสัยโดยรวมทุกข้อผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.03$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ ผู้เรียนสามารถบอกชื่อลายผ้าทอขนานไหมนตรี

ที่ได้จากการทอด้วยกี่กระดูกและกี่โบราณ ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมาคือ ผู้เรียนสามารถอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอานาหมื่นศรีที่มีต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนนาหมื่นศรีในปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.13$) ผู้เรียนสามารถอธิบายประวัติ ความเป็นมาของชุมชนนาหมื่นศรี และทรัพยากรในท้องถิ่นที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการผลิตผ้าทอานาหมื่นศรี ($\bar{X} = 3.86$) ผู้เรียนอธิบายโครงสร้างและเอกลักษณ์ของผ้าทอานาหมื่นศรี รวมทั้งสามารถเปรียบเทียบผ้าทอานาหมื่นศรี จากผ้าทอจากแหล่งอื่น ($\bar{X} = 3.63$) ตามลำดับ

ด้านจิตพิสัยโดยรวมทุกข้อผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.30$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ดังนี้ ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้น ในการเรียนทอผ้าานาหมื่นศรีโดยมีปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้สอน ($\bar{X} = 4.62$) และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก คือ ผู้เรียนกล่าวถึงแนวทางการอนุรักษ์และการสืบทอดผ้าทอานาหมื่นศรี ($\bar{X} = 4.27$) และผู้เรียนสามารถอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอานาหมื่นศรีที่มีต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนนาหมื่นศรีในปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.13$) ผู้เรียนกล่าวถึงปัญหาและวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทอผ้าานาหมื่นศรี ($\bar{X} = 4.01$) ตามลำดับ

ด้านทักษะพิสัยโดยรวมทุกข้อผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.94$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ดังนี้ คือ ผู้เรียนสามารถทอผ้าานาหมื่นศรีได้ด้วยตนเอง และสามารถประยุกต์ใช้ลายผ้าทอานาหมื่นศรี สร้างงานศิลปะด้วยวัสดุอื่น ($\bar{X} = 4.65$) และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากคือ ผู้เรียนสามารถสร้างงานศิลปะอื่นๆ โดยใช้ผ้าทอานาหมื่นศรีเป็นส่วนประกอบ ($\bar{X} = 3.73$) และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย คือ ผู้เรียนจัดนิทรรศการจากผลงานผ้าทอานาหมื่นศรีของตนเอง ($\bar{X} = 3.45$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ของระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้				
1.	ควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นและเอกสารหลักสูตรท้องถิ่น	4.55	.60	เห็นด้วยมากที่สุด
2.	ควรจัดเตรียมบุคลากรโดยการประชุมฝึกรอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่น	3.90	.48	เห็นด้วยมาก
3.	ควรจัดประชุมร่วมกับครูผู้สอน เพื่อปฏิบัติการทำแผนการสอน	3.89	.64	เห็นด้วยมาก
4.	ควรจัดผู้สอนอย่างเหมาะสมสำหรับหลักสูตรท้องถิ่น	4.63	.49	เห็นด้วยมากที่สุด
5.	ควรจัดตารางสอนให้เหมาะสมกับชั่วโมงสอนของครู และการใช้อาคารสถานที่	4.72	.45	เห็นด้วยมากที่สุด
6.	ควรร่วมกับครูผู้สอนจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน มีการเรียนรู้จากสถานที่ผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี	4.62	.49	เห็นด้วยมากที่สุด
7.	ควรสนับสนุนและจัดหาวัสดุหลักสูตรงบประมาณ และสื่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม	3.87	.70	เห็นด้วยมาก
8.	ควรปรับหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพนักเรียน โรงเรียน และความต้องการของท้องถิ่น	4.56	.53	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
9.	ควรประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่นให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ	4.62	.57	เห็นด้วยมากที่สุด
10.	ควรมีการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น	4.52	.61	เห็นด้วยมากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.39	.56	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ด้านการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ $\bar{X} = 4.39$

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ของหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ที่ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ในอันดับแรก คือควรจัดตารางสอนให้เหมาะสมกับชั่วโมงสอนของครู และการใช้อาคารสถานที่ ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมาคือ ควรจัดเตรียมบุคลากรโดยการประชุม ฝึกอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.63$) ควรร่วมกับครูผู้สอนจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน มีการเรียนรู้จากสถานที่ผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี ($\bar{X} = 4.62$) ควรประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่นให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ($\bar{X} = 4.62$) ควรปรับหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพนักเรียน โรงเรียน และความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.56$) ควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นและเอกสารหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.55$) ควรมีการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.52$) ทางด้านการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ของหลักสูตรที่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้คือ ควรจัดเตรียมบุคลากรโดยการประชุม ฝึกอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมาคือ ควรจัดประชุมร่วมกับครูผู้สอน เพื่อปฏิบัติการทำแผนการสอน ($\bar{X} = 3.89$) และควรสนับสนุนและจัดหาวัสดุหลักสูตร งบประมาณ และสื่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.87$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น				
	การประเมินเอกสารหลักสูตร	4.60		เห็นด้วยมากที่สุด
1.	ควรตรวจสอบความสอดคล้อง ความครอบคลุมและความถูกต้องของหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์ เนื้อหา เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล	4.65	.59	เห็นด้วยมากที่สุด
2.	ควรตรวจสอบความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในเอกสารหลักสูตร	4.59	.52	เห็นด้วยมากที่สุด
3.	ควรมีความเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน	4.56	.58	เห็นด้วยมากที่สุด
	การประเมินการใช้หลักสูตร	4.17		เห็นด้วยมาก
1.	ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักสูตรไปใช้	3.89	.64	เห็นด้วยมาก
2.	ควรมีการลำดับเหตุการณ์การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อช่วยในการประเมิน	4.44	.63	เห็นด้วยมาก
	การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	3.98		เห็นด้วยมาก
1.	ควรมีการประชุมประเมินระบบหลักสูตรเป็นระยะ	4.41	.62	เห็นด้วยมาก
2.	ควรนำวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกลางกับหลักสูตรท้องถิ่นมาประเมินร่วมกัน	3.90	.48	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน				
3.	ควรใช้ผลการประเมินของครูผู้สอนและ ผู้เรียนมาร่วมกันประเมินระบบ	3.62	.64	เห็นด้วยมาก
รวมเฉลี่ย		4.32	.59	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ด้านการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ $\bar{X} = 4.32$

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด คือ การประเมินเอกสารหลักสูตร ($\bar{X} = 4.60$) และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ การประเมินการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมาคือ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.98$) ตามลำดับ

โดยมีรายละเอียดในแต่ละข้อด้านการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นดังนี้

การประเมินการใช้หลักสูตรโดยรวมทุกข้อผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ ความครอบคลุมและความถูกต้องของหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์ เนื้อหา เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมาคือ ควรตรวจสอบความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในเอกสารหลักสูตร ($\bar{X} = 4.59$) และควรมีความเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.56$) ตามลำดับ

ด้านการประเมินการใช้หลักสูตรโดยรวมทุกข้อผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.17$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ ควรมีการลำดับเหตุการณ์การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อช่วยในการประเมิน ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมาคือ ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.89$) ตามลำดับ

ด้านการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยรวมทุกข้อผู้บริหารมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.98$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ดังนี้คือ ควรให้ปราชญ์ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมาคือ ควรประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.52$) ควรมีการประชุมประเมินระบบหลักสูตรเป็นระยะ ($\bar{X} = 4.41$) ควรนำวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกลางกับหลักสูตรท้องถิ่นมาประเมินร่วมกัน ($\bar{X} = 3.90$) และควรใช้ผลการประเมินของครูผู้สอนและผู้เรียนมาร่วมกันประเมินระบบ ($\bar{X} = 3.62$) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ควรศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าทอ	2
2.	ศึกษาข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน เก็บรวบรวมประมวลความรู้ข้อมูลพื้นฐาน	2
3.	เป็นสิ่งจำเป็นเพราะในการจัดทำหลักสูตรของชุมชนใดนั้นต้องมีข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำ	2
4.	เป็นข้อมูลพื้นฐานที่ชัดเจน ครอบคลุม	2
5.	ควรเป็นข้อมูลจากฐานปฏิบัติการจริง	2
6.	ศึกษาภูมิปัญญาโดยแยกเป็นตำบล	1
7.	ให้นักเรียนช่วยกันหาข้อมูล	1
8.	รวบรวมหลักฐานแหล่งเรียนรู้ไว้อย่างเป็นระบบและมีการถ่ายทอดรุ่นสู่รุ่น เน้นการถ่ายทอดโดยการปฏิบัติจริงและดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยภูมิปัญญาในชุมชน	1

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าควรศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าทอ (2 คน) ศึกษาข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน เก็บรวบรวมประมวลความรู้ข้อมูลพื้นฐาน(2 คน) เป็นสิ่งจำเป็นเพราะในการจัดทำหลักสูตรของชุมชนใดนั้นต้องมีข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำ(2 คน) เป็นข้อมูลพื้นฐานที่ชัดเจน ครอบคลุม (2 คน) ควรเป็นข้อมูลจากฐานปฏิบัติการจริง(2 คน) ศึกษาภูมิปัญญาโดยแยกเป็นตำบล(1 คน) ให้นักเรียนช่วยกันหาข้อมูล(1 คน) และให้นักเรียนช่วยกันหาข้อมูล(1 คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ด้านการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ควรให้ชุมชนเป็นผู้รวบรวมข้อมูล	3
2.	ควรได้รับการสนับสนุนจากปราชญ์ชาวบ้าน	2
3.	ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด	2
4.	ชุมชนปรึกษารื้อหรือกับสถานศึกษา	1
5.	เพื่อให้ทราบข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ที่มีต่อหลักสูตรศิลปศึกษาได้เป็นอย่างดีเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนิน วัตถุประสงค์ของหลักสูตรต่อไป	1
6.	ทุกภาคส่วนจะต้องเห็นความสำคัญ	1

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพหรือ ข้อมูลพื้นฐาน ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรให้ชุมชนเป็นผู้รวบรวมข้อมูล (3 คน) ควรได้รับการสนับสนุนจากปราชญ์ชาวบ้าน (2 คน) ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด (2 คน) เป็นข้อมูลพื้นฐานที่ชัดเจน ครอบคลุม (2 คน) ควรเป็นข้อมูลจากฐานปฏิบัติการจริง (2 คน) ชุมชนปรึกษารื้อหรือกับสถานศึกษา(1 คน) เพื่อให้ทราบข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและ ความต้องการของชุมชนที่มีต่อหลักสูตรศิลปศึกษาได้เป็นอย่างดี เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนิน วัตถุประสงค์ของหลักสูตรต่อไป (1 คน) และทุกภาคส่วนจะต้องเห็นความสำคัญ (1 คน) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา หลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	เน้นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	4
2.	ให้มีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติได้	3
3.	กำหนดโครงสร้างหลักสูตรให้ชัดเจน	2
4.	การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันแทนการเรียนเพื่อการอนุรักษ์ เช่น เน้นเรื่องการดำเนินงานสร้างรายได้แก่ชุมชน เน้นศึกษาจากข้อมูลจริง	1
5.	เหมาะสมแต่ละวัย เน้นพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามความถนัดและ ความสนใจ	1

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการเน้นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น (4 คน) ให้มีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติได้ (3 คน) กำหนดโครงสร้างหลักสูตรให้ชัดเจน (2 คน) การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันแทนการเรียนเพื่อการอนุรักษ์ เช่น เน้นเรื่องการดำเนินงานสร้างรายได้แก่ ชุมชน เน้นศึกษาจากข้อมูลจริง(1 คน) และเหมาะสมแต่ละวัย เน้นพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามความถนัดและความสนใจ (1 คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ให้ชุมชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด และควรกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน	6
2.	นำไปสู่การอนุรักษ์พัฒนาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้	1
3.	เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถให้บริการผู้เรียนได้ศึกษาได้จริง โดยการปฏิบัติจริงแทนการศึกษาดูงานอย่างเดียว	1
4.	ร่วมวางแผนร่วมกับโรงเรียน	1

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ให้ชุมชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด และควรกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน (6 คน) นำไปสู่การอนุรักษ์พัฒนาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ (1 คน) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถให้บริการผู้เรียนได้ศึกษาได้จริง โดยการปฏิบัติจริงแทนการศึกษาดูงานอย่างเดียว (1 คน) และร่วมวางแผนร่วมกับโรงเรียน(1 คน) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 12 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	เน้นเรื่องรูปแบบ และเอกลักษณ์ของผ้าทอนาหมื่นศรี	4
2.	ที่มาของฝ้าย สีย้อม การคิดลาย การพัฒนาลาย	1
3.	คุณค่า ปรัชญาผ้าทอนาหมื่นศรี	1
4.	สภาพชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้รู้	1
5.	เนื้อหาต้องชัดเจน และรัดกุม	1

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าคุณค่า ให้ความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรี(4 คน) ที่มาของฝ้าย สีย้อม การคิดลาย การพัฒนาลาย(1 คน) คุณค่า ปรัชญาผ้าทอนาหมื่นศรี(1 คน) สภาพชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้รู้ (1 คน) และเนื้อหาต้องชัดเจน และรัดกุม(1 คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ควรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน	4
2.	ให้ชุมชนเสนอเนื้อหา เน้นการนำไปประยุกต์ใช้	1
3.	ร่วมจัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหา	1
4.	ร่วมเสนอแนะเพื่อการพัฒนา	1
5.	ชุมชนควรตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา	1

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน (4 คน) ให้ชุมชนเสนอเนื้อหา เน้นการนำไปประยุกต์ใช้ (1 คน) ร่วมจัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหา (1 คน) ร่วมเสนอแนะเพื่อการพัฒนา (1 คน) และชุมชนควรตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา(1 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 14 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ครอบคลุมพุทธิพิสัย เจตพิสัยและทักษะพิสัย	2
2.	เน้นกระบวนการทำงานมากกว่าผลงาน	2
3.	การให้ความร่วมมือ การปฏิบัติ ความรู้ สังเกตพฤติกรรม	1
4.	เน้นการวิจารณ์แทนการให้คะแนน	1
5.	เน้นความมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์	1

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าควรครอบคลุมพุทธิพิสัย เจตพิสัยและทักษะพิสัย (2 คน) เน้นกระบวนการทำงานมากกว่าผลงาน(2 คน) การให้ความร่วมมือ การปฏิบัติ ความรู้ สังเกตพฤติกรรม(1 คน) เน้นการวิจารณ์แทนการให้คะแนน(1 คน) และเน้นความมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์(1 คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ด้านการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ต้องกำหนดร่วมกับชุมชนและปราชญ์	4
2.	ปราชญ์กำหนดการประเมินที่รูปแบบและวิธีการ	1
3.	คณะกรรมการสถานศึกษาต้องยอมรับ	1

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ต้องกำหนดร่วมกับชุมชนและปราชญ์(4 คน) ปราชญ์กำหนดการประเมินที่รูปแบบและวิธีการ(1 คน) และคณะกรรมการสถานศึกษาต้องยอมรับ (1 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 16 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	บุคลากรต้องเข้าใจหลักสูตรและใช้ได้ถูกต้อง	2
2.	ดูความเหมาะสมของเวลา สถานที่ งบประมาณ	1
3.	ในลักษณะวิชาเพิ่มเติมของสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรม หรือศิลปะ	1
4.	สร้างความตระหนักในงานศิลปะของชุมชนที่มีต่องานแต่ละชิ้น และนำไปสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์	1
5.	มีเอกสารค้นคว้า มีแผนการสอนที่ชัดเจน	1

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า บุคลากรต้องเข้าใจหลักสูตรและใช้ได้ถูกต้อง(2 คน) ดูความเหมาะสมของเวลา สถานที่ งบประมาณ(1 คน) ในลักษณะวิชาเพิ่มเติมของสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาและวัฒนธรรมหรือศิลปะ(1 คน) สร้างความตระหนักในงานศิลปะของชุมชนที่มีต่องานแต่ละชิ้น และนำไปสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์(1 คน) และมีเอกสารค้นคว้า มีแผนการสอนที่ชัดเจน(1 คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 17   ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ด้านการนำหลักสูตร ไปใช้ จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วม	3
2.	วางแผนจัดกิจกรรมและเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือในการสอน	2
3.	ต้องคิดแบบองค์รวมให้รัฐสนับสนุน	1

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วม(3 คน) วางแผนจัดกิจกรรม และเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือในการสอน(2 คน) และต้องคิดแบบองค์รวมให้รัฐสนับสนุน(1 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 18 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการประเมินผลหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ให้ชุมชนร่วมประเมินและตั้งเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจน	2
2.	ดูทักษะของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผนวกกับความสามารถของผู้เรียนในการปฏิบัติต่อชิ้นงาน	1
3.	ควรประเมินอย่างหลากหลาย	1

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการประเมินผลหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ให้ชุมชนร่วมประเมินและตั้งเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจน(2 คน) ดูทักษะของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผนวกกับความสามารถของผู้เรียนในการปฏิบัติต่อชิ้นงาน(1 คน) และควรประเมินอย่างหลากหลาย(1 คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 19 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ด้านการประเมินผลหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน	2
2.	ให้ชุมชนร่วมประเมินจะให้เห็นความสอดคล้องและผลที่เกิดจากการเขียนหลักสูตรและนำไปใช้ในโอกาสต่อไป	1
3.	ร่วมกำหนดรูปแบบและวิธีการประเมิน	1
4.	แนะนำให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกับโรงเรียนกับกิจกรรมการประเมิน	1

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน(2 คน) ให้ชุมชนร่วมประเมินจะให้เห็นความสอดคล้องและผลที่เกิดจากการเขียนหลักสูตรและนำไปใช้ในโอกาสต่อไป (1 คน) ร่วมกำหนดรูปแบบและวิธีการประเมิน(1 คน) และแนะนำให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกับโรงเรียนกับกิจกรรมการประเมิน(1 คน) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 20 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ควรส่งเสริมให้เยาวชนมีใจรักและร่วมกันอนุรักษ์ไว้ให้นาน	1
2.	ผู้นำท้องถิ่นควรมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสำรวจและการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยกำหนดเวลาร่วมกันวางแผนกับโรงเรียน	1

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรส่งเสริมให้เยาวชนมีใจรักและร่วมกันอนุรักษ์ไว้ให้นาน(1 คน) และผู้นำท้องถิ่นควรมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสำรวจและการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยกำหนดเวลาร่วมกันวางแผนกับโรงเรียน(1 คน) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากการตอบแบบสอบถามของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์

2.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 21 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	15	53.6
1.2 หญิง	13	46.4
2. อายุ		
2.1 25-30 ปี	2	7.1
2.2 31-40 ปี	6	21.4
2.3 41-50 ปี	11	39.3
2.4 51-60 ปี	9	32.1
3. วุฒิการศึกษา		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	3.6
3.2 ปริญญาตรี	27	96.4
3.3 ปริญญาโท	-	-
4. สาขาวิชาที่จบการศึกษา		
4.1 ศิลปศึกษา	12	42.9
4.2 เทคโนโลยีทางการศึกษา	2	7.1
4.3 ดนตรี	1	3.6
4.4 นาฏศิลป์	2	7.1
4.5 เทคโนโลยีอุตสาหกรรม	1	3.6
4.6 พัฒนาชุมชน	1	3.6
4.7 การประถมศึกษา	2	7.1
4.8 เกษตรศาสตร์	1	3.6
4.9 อุตสาหกรรมศิลป์	2	7.1
4.10 ชีววิทยา	1	3.6
4.11 คหกรรม	1	3.6
4.12 ศิลปะการแสดง	1	3.6

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
4. สาขาวิชาที่จบการศึกษา(ต่อ)		
4.13 ศิลปกรรม	1	3.6
5. ประสบการณ์ในการสอน		
5.1 1-5 ปี	3	10.7
5.2 6-10 ปี	-	-
5.3 11-15 ปี	8	28.6
5.4 16-20 ปี	4	14.3
5.5 21-25 ปี	4	14.3
5.6 26 ปีขึ้นไป	9	32.1
6.สถานภาพการทำงาน		
6.1 ครูประจำชั้น	4	14.3
6.2 ครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	4	14.3
6.3 ครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	1	3.6
6.4 ครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	-	-
6.5 ครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3	11	39.3
6.6 ครูประจำชั้น และครูศิลปศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- มัธยมศึกษาปีที่ 3	1	3.6
6.7 ครูประจำชั้น และครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3	3	10.7
6.8 ครูประจำชั้น และครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6	2	7.1
6.9 ครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2,4-5	1	3.6
6.10 อื่นๆ	1	3.6
7. วิธีการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น		
7.1 เป็นผู้พัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน	12	42.9
7.2 อ่านจากหนังสือ	6	21.4
7.3 การสัมมนาทางวิชาการ	2	7.1

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
7. วิธีการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (ต่อ)		
7.4 การศึกษาดูงาน	6	21.4
7.5 ศึกษาจากผู้ผ่านการอบรม	1	3.6
7.6 ไม่มี	1	3.6
8. การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขณะที่ กำลังศึกษา		
8.1 ไม่เคย	25	89.3
8.2 เคย	3	10.7
8.2.1 การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นขณะที่กำลังศึกษาระดับ (N=3)		
8.2.1.1ปริญญาตรี	3	100
9. ประสบการณ์ในการฝึก อบรมการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่น		
9.1 ไม่เคย	18	64.3
9.2 เคย	10	35.7
9.2.1 จำนวนครั้งของประสบการณ์ในการฝึก อบรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น(N=10)		
9.2.1.1 1 ครั้ง	3	30
9.2.1.2 2 ครั้ง	4	40
9.2.1.3 3 ครั้ง	1	10
9.2.1.4 4 ครั้ง	-	-
9.2.1.5 5 ครั้ง	1	10
9.2.1.6 6 ครั้ง	1	10
10. ประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น		
10.1 ไม่มี	21	75
10.2 มี	7	25

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
10. ประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น(ต่อ)		
10.2.1 เรื่องที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น		
(N=7)		
10.2.1.1 ผ้าทอ	1	14.3
10.2.1.2 บาดิกและมัดย้อม	6	85.7
11. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับผ้าทอนาหมื่นศรีในชุมชน		
11.1 เคยจัด ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	-	-
11.2 เคยจัด ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	-	-
11.3 เคยจัด ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	-	-
11.4 เคยจัด ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3	1	3.6
11.5 ปัจจุบันจัด ในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1	-	-
11.6 ปัจจุบันจัด มัธยมศึกษาปีที่ 2	1	3.6
11.7 ปัจจุบันจัด มัธยมศึกษาปีที่ 3	-	-
11.8 ไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน	26	92.8

จากตารางที่ 21 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูศิลปะ ได้ดังนี้

เพศ

จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 28 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย คิดเป็นร้อยละ 53.6 และเป็นผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ 46.4

อายุ

ครูศิลปะส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.3 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.1 อายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.4 และอายุระหว่าง 25-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.1

วุฒิการศึกษา

ครูศิลปะส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 96.4 รองลงมา คือต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.6

สาขาที่สำเร็จการศึกษา

ครูศิลปะส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในสาขาศิลปศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงมาคือสาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 7.1 สาขานาฏศิลป์ คิดเป็นร้อยละ 7.1 สาขาการประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 7.1 สาขาอุตสาหกรรมศิลป์ คิดเป็นร้อยละ 7.1 สาขาดนตรี คิดเป็นร้อยละ 3.6 สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 3.6 สาขาพัฒนาชุมชน คิดเป็นร้อยละ 3.6 สาขาเกษตรศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 3.6 สาขาอุตสาหกรรมศิลป์ คิดเป็นร้อยละ 3.6 สาขาชีววิทยา คิดเป็นร้อยละ 3.6 สาขาคหกรรม คิดเป็นร้อยละ 3.6 สาขาศิลปะการแสดง คิดเป็นร้อยละ 3.6 และสาขาศิลปกรรม คิดเป็นร้อยละ 3.6

ประสบการณ์ในการสอน

ครูศิลปะส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 26 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.1 รองลงมาคือช่วงระหว่าง 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.6 ช่วงระหว่าง 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.3 ช่วงระหว่าง 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.3 และช่วงระหว่าง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.7

สถานภาพการทำงาน

ครูศิลปะส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 คิดเป็นร้อยละ 39.3 รองลงมาคือ ครูประจำชั้น คิดเป็นร้อยละ 14.3 ครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 14.3 ครูประจำชั้น และครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 คิดเป็นร้อยละ 10.7 ครูประจำชั้น และครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 คิดเป็นร้อยละ 7.1 ครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 3.6 ครูประจำชั้น และครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 คิดเป็นร้อยละ 3.6 ครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2,4-5 คิดเป็นร้อยละ 3.6 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 3.6

วิธีการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ครูศิลปะส่วนใหญ่ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากการเป็นผู้พัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงมา คืออ่านจากหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 21.4 การศึกษาดูงาน คิดเป็นร้อยละ 21.4 การสัมมนาทางวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 7.1 ศึกษาจาก

ผู้ที่ผ่านการอบรม คิดเป็นร้อยละ 3.6 และไม่มีการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 3.6

การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขณะที่กำลังศึกษา

ครูศิลปะส่วนใหญ่ไม่เคยศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขณะที่กำลังศึกษา คิดเป็นร้อยละ 89.3 และเคยศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขณะที่กำลังศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 10.7 และครูศิลปะซึ่งได้รับการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 100

ประสบการณ์ในการฝึกอบรบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ครูศิลปะส่วนใหญ่ไม่เคยฝึกอบรบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 64.3 และเคยฝึกอบรบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 35.7 ครูศิลปะซึ่งเคยฝึกอบรบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นส่วนใหญ่ เคยเข้ารับการฝึกอบรบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจำนวน 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือจำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30 จำนวน 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10 จำนวน 5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10 และจำนวน 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10

ประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ครูศิลปะส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 75 และมีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 25 ครูศิลปะในส่วนที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องบาติกและมัดย้อม คิดเป็นร้อยละ 85.7 และผ้าทอ คิดเป็นร้อยละ 14.3

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับผ้าทอนาหมื่นศรีในชุมชน

ครูศิลปะส่วนใหญ่ไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับผ้าทอนาหมื่นศรีในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 92.8 รองลงมาคือ เคยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับผ้าทอนาหมื่นศรีในชุมชนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 คิดเป็นร้อยละ 3.6 และปัจจุบันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในมัธยมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 3.6

2.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอนสาระทัศนศิลป์ที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน				
	ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของการพัฒนา	4.57		เห็นด้วยมากที่สุด
1.	ควรศึกษาทิศทางการพัฒนาของชุมชนและโรงเรียน ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากรการศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร	4.39	.63	เห็นด้วยมาก
2.	ควรศึกษาอาชีพปัจจุบันของคนในชุมชน และแนวโน้มอาชีพในอนาคตที่ชุมชนต้องการ	4.75	.52	เห็นด้วยมากที่สุด
	ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน	4.53		เห็นด้วยมากที่สุด
1.	ควรรวบรวมข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลในด้านต่างๆของตำบล นาหมื่นศรี ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร การศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร	4.46	.69	เห็นด้วยมาก
2.	ควรศึกษาประวัติชุมชนนาหมื่นศรี	4.57	.63	เห็นด้วยมากที่สุด
3.	ควรศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรีและประวัติจังหวัดตรังพอสังเขป	4.57	.50	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน	4.31		เห็นด้วยมาก
1.	ควรสำรวจความพร้อมและความสนใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น	4.79	.50	เห็นด้วยมากที่สุด
2.	ควรให้ผู้เรียนร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น	3.32	.48	เห็นด้วย
1.	ควรสำรวจความพร้อมและรวบรวมสภาพปัญหาของครูผู้สอนและผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน	4.82	.48	เห็นด้วยมากที่สุด
	ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน	4.25		เห็นด้วยมาก
1.	ควรศึกษาปัญหาการนำหลักสูตรแกนกลางไปใช้และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน	4.46	.58	เห็นด้วยมาก
2.	ควรวิเคราะห์ความต้องการและความพร้อมของโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	4.04	.58	เห็นด้วยมาก
	รวมเฉลี่ย	4.42	.56	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 22 พบว่า ครูศิลปะมีความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ $\bar{X} = 4.42$

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของการพัฒนา ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมาคือ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน ($\bar{X} = 4.53$) ส่วนระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.31$) และ ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน ($\bar{X} = 4.25$) ตามลำดับ

โดยมีรายละเอียดในแต่ละข้อด้านการศึกษาข้อมูลพื้นฐานดังนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของการพัฒนาโดยรวมทุกข้อครูศิลปะมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด($\bar{X} = 4.57$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดคือควรศึกษาทิศทางการพัฒนาของชุมชนและโรงเรียน ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากรการศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร($\bar{X} = 4.75$) และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดคือ ควรศึกษาอาชีพปัจจุบันของคนในชุมชนและแนวโน้มอาชีพในอนาคตที่ชุมชนต้องการ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาคือ ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชนโดยรวมทุกข้อครูศิลปะมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด($\bar{X} = 4.53$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ควรศึกษาประวัติชุมชนนาหมื่นศรี($\bar{X} = 4.57$) ควรศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าทอ นาหมื่นศรีและประวัติจังหวัดตรังพอสังเขป($\bar{X} = 4.57$) และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด คือ ควรรวบรวมข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลในด้านต่างๆของตำบลนาหมื่นศรี ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร การศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร($\bar{X} = 4.46$) ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนโดยรวมทุกข้อครูศิลปะมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด($\bar{X} = 4.31$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ควรสำรวจความพร้อมและรวบรวมสภาพปัญหาของครูผู้สอนและผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน($\bar{X} = 4.82$) รองลงมาคือ ควรสำรวจความพร้อมและความสนใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น($\bar{X} = 4.79$)ตามลำดับ และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย คือ ควรให้ผู้เรียนร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น($\bar{X} = 3.32$) ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนโดยรวมทุกข้อครูศิลปะมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด($\bar{X} = 4.25$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลป์มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย
มากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้คือ ควรศึกษาปัญหาการนำหลักสูตรแกนกลาง
ไปใช้และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน($\bar{X}=4.46$) รองลงมาคือควรวิเคราะห์ความ
ต้องการและความพร้อมของโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น($\bar{X}=4.04$) ตามลำดับ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอนสาระทัศนศิลป์ที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร				
ด้านพุทธิพิสัย				
1.	เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติชุมชนนาหมื่นศรี ความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรังพอสังเขป	3.75	.65	เห็นด้วยมาก
2.	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกโครงสร้างและเอกลักษณ์ของผ้าทอนาหมื่นศรีได้	4.75	.44	เห็นด้วยมากที่สุด
3.	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจำแนกประเภทผ้าทอนาหมื่นศรี และคัดแยกผ้าทอนาหมื่นศรีออกจากผ้าทอชนิดอื่นได้	4.25	.75	เห็นด้วยมาก
4.	เพื่อให้ผู้เรียนบอกเครื่องมือ อุปกรณ์และขั้นตอนกระบวนการทอผ้านาหมื่นศรีได้	4.67	.48	เห็นด้วยมากที่สุด
ด้านจิตพิสัย				
1.	เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านวัฒนธรรมได้	4.75	.44	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านจิตพิสัย				
2.	เพื่อให้ผู้เรียนมีความรัก ความภูมิใจ และเห็นความสำคัญของชุมชนที่ตนอาศัย นำไปสู่การอนุรักษ์พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี	4.64	.49	เห็นด้วยมากที่สุด
ด้านทักษะพิสัย				
1.	เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอนในการทอผ้านาหมื่นศรีได้	4.71	.53	เห็นด้วยมากที่สุด
2.	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ และนำเสนอผลงานผ้าทอนาหมื่นศรีตามแนวคิดได้อย่างอิสระ	4.00	.67	เห็นด้วยมาก
3.	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในวิชาศิลปะในชีวิตประจำวันได้	4.57	.57	เห็นด้วยมากที่สุด
4.	เพื่อให้ผู้เรียนถ่ายทอดความรู้สึกของตนต่อชิ้นงานของตนเองและผู้อื่นได้	4.50	.51	เห็นด้วยมากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.46	.60	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 23 พบว่า ครูศิลปะมีความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ $\bar{X} = 4.46$

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านจิตพิสัย ($\bar{X} = 4.70$) ด้านทักษะพิสัย ($\bar{X} = 4.45$) ส่วนระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือด้านพุทธิพิสัย ($\bar{X} = 4.36$) ตามลำดับ

โดยมีรายละเอียดในแต่ละข้อด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตร
ดังนี้

ด้านพุทธิพิสัยโดยรวมทุกข้อครูศิลปะมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.36$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้คือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกโครงสร้างและเอกลักษณ์ของผ้าทอนาหมื่นศรีได้ ($\bar{X} = 4.75$) รองลงมาคือเพื่อให้ผู้เรียนบอกเครื่องมืออุปกรณ์และขั้นตอนกระบวนการทอผ้านาหมื่นศรีได้ ($\bar{X} = 4.67$) และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก คือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจำแนกประเภทผ้าทอนาหมื่นศรี และตัดแยกผ้าทอนาหมื่นศรีออกจากผ้าทอชนิดอื่นได้ ($\bar{X} = 4.25$) และเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติชุมชนนาหมื่นศรี ความเป็นมาของผ้าทอ นาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรังพอสังเขป ($\bar{X} = 3.75$) ตามลำดับ

ด้านจิตพิสัยโดยรวมทุกข้อครูศิลปะมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ดังนี้ คือ เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านวัฒนธรรมได้ ($\bar{X} = 4.75$) รองลงมาคือ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรัก ความภูมิใจ และเห็นความสำคัญของชุมชนที่ตนอาศัย นำไปสู่การอนุรักษ์พัฒนาและสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี ($\bar{X} = 4.64$) ตามลำดับ

ด้านทักษะพิสัยโดยรวมทุกข้อครูศิลปะมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.45$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้คือ เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอนในการทอผ้านาหมื่นศรีได้ ($\bar{X} = 4.71$) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในวิชาศิลปะในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.57$) เพื่อให้ผู้เรียนถ่ายทอดความรู้สึกของตนต่อชิ้นงานของตนเองและผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 4.50$) และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก คือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์นำเสนอผลงานผ้าทอนาหมื่นศรีตามแนวคิดได้อย่างอิสระ ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ที่มีต่อ
 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วม
 ของชุมชน

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของ
 ครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น
 เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของ				
หลักสูตร				
ด้านพุทธิพิสัย				
1.	ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติชุมชนนาหมื่นศรี ความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรัง	4.57	.63	เห็นด้วยมากที่สุด
2.	ผู้เรียนได้เรียนรู้รูปแบบของผ้าทอ นาหมื่นศรีเปรียบเทียบกับผ้าทอใน แหล่งอื่น เช่น ผ้ายกเมืองนคร ผ้าทอเกาะยอ ผ้า พุมเรียง	4.68	.61	เห็นด้วยมากที่สุด
3.	ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความงาม คุณค่า ประโยชน์ และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอ นาหมื่นศรีในรูปแบบต่างๆ	4.21	.57	เห็นด้วยมาก
4.	ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับลายผ้าทอ นาหมื่นศรี ทั้งลายอนูรักษ์และลาย ประยุกต์	4.29	.66	เห็นด้วยมาก
5.	ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี	4.71	.53	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 24 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	ด้านจิตพิสัย	4.66		เห็นด้วยมากที่สุด
1.	ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชนในอดีตจนถึงปัจจุบัน	4.61	.63	เห็นด้วยมากที่สุด
2.	ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการอนุรักษ์และวิธีการสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี	4.71	.53	เห็นด้วยมากที่สุด
	ด้านทักษะพิสัย	4.22		เห็นด้วยมาก
1.	ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทอผ้าทอนาหมื่นศรีและประสบการณ์การทอผ้าทอนาหมื่นศรีจากปราชญ์ท้องถิ่น	4.25	.65	เห็นด้วยมาก
2.	ผู้เรียนได้เรียนรู้การนำเสนอผลงาน และแสดงความคิดเห็นต่องานผ้าทอนาหมื่นศรีของตนเองและผู้อื่น	4.11	.57	เห็นด้วยมาก
3.	ผู้เรียนได้เรียนรู้การประยุกต์ลายผ้าทอนาหมื่นศรีสำหรับการทำงานศิลปะวิธีอื่นๆ เช่น การจักสาน	4.29	.53	เห็นด้วยมาก
	รวมเฉลี่ย	4.31	.61	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 24 พบว่า ครูศิลปะมีความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรโดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ $\bar{X} = 4.44$

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด คือ ด้านจิตพิสัย ($\bar{X} = 4.66$) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากคือ ด้านพุทธิพิสัย ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมาคือด้านทักษะพิสัย ($\bar{X} = 4.22$) ตามลำดับ

โดยมีรายละเอียดในแต่ละข้อด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรดังนี้
ด้านพุทธิพิสัยโดยรวมทุกข้อครูศิลปะมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก($\bar{X} = 4.49$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องมืออุปกรณ์ ในการผลิตผ้าทอนาหมีนศรี($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาคือ ผู้เรียนได้เรียนรู้รูปแบบของผ้าทอนาหมีนศรีเปรียบเทียบกับผ้าทอในแหล่งอื่น เช่น ผ้ายกเมืองนคร ผ้าทอเกาะยอ ผ้าพุมเรียง($\bar{X} = 4.68$) และผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติชุมชนนาหมีนศรี ความเป็นมาของผ้าทอนาหมีนศรี และประวัติของจังหวัดตรัง($\bar{X} = 4.57$) ส่วนที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดคือ ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับลายผ้าทอนาหมีนศรี ทั้งลายอนุรักษ์และลายประยุกต์($\bar{X} = 4.29$) และผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความงาม คุณค่า ประโยชน์ และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอนาหมีนศรีในรูปแบบต่างๆ($\bar{X} = 4.521$)ตามลำดับ

ด้านจิตพิสัยโดยรวมทุกข้อครูศิลปะมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด($\bar{X} = 4.66$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ดังนี้ คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการอนุรักษ์และวิธีการสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมีนศรี($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาคือ ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของผ้าทอนาหมีนศรีที่มีต่อชุมชนในอดีตจนถึงปัจจุบัน($\bar{X} = 4.61$)ตามลำดับ

ด้านทักษะพิสัยโดยรวมทุกข้อครูศิลปะมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก($\bar{X} = 4.22$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ดังนี้ คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้การประยุกต์ลายผ้าทอนาหมีนศรีสำหรับการทำงานศิลปะวิธีอื่นๆ เช่น การจักสาน($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาคือ ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทอผ้านาหมีนศรี และประสบการณ์การทอผ้านาหมีนศรีจากปราชญ์ท้องถิ่น($\bar{X} = 4.25$) และผู้เรียนได้เรียนรู้การนำเสนอผลงาน และแสดงความคิดเห็นต่องานผ้าทอนาหมีนศรีของตนเองและผู้อื่น($\bar{X} = 4.11$)ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ที่มีต่อ
 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วม
 ของชุมชน

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของ
 ครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น
 เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดเกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการกำหนดเกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้				
ด้านพุทธิพิสัย				
1.	ผู้เรียนสามารถอธิบายประวัติ ความ เป็นมาของชุมชนนาหมื่นศรี และ ทรัพยากรในท้องถิ่นที่เอื้ออำนวยความ สะดวกต่อการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี	3.97	.58	เห็นด้วยมาก
2.	ผู้เรียนสามารถอธิบายคุณค่าและ ความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อ การดำเนินชีวิตของชุมชนนาหมื่นศรีใน ปัจจุบัน	4.50	.51	เห็นด้วยมากที่สุด
3.	ผู้เรียนอธิบายโครงสร้างและเอกลักษณ์ ของผ้าทอนาหมื่นศรี รวมทั้งสามารถ เปรียบเทียบผ้าทอนาหมื่นศรีจากผ้าทอ จากแหล่งอื่น	4.14	.65	เห็นด้วยมาก
4.	ผู้เรียนสามารถบอกชื่อลายผ้าทอ นาหมื่นศรีที่ได้จากการทอด้วยกี่กระตุก และกี่โบราณ	4.14	.59	เห็นด้วยมาก
ด้านจิตพิสัย				
1.	ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นใน การเรียนทอผ้านาหมื่นศรีโดยมีปราชญ์ ท้องถิ่นเป็นผู้สอน	4.50	.69	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านจิตพิสัย				
1.	ผู้เรียนกล่าวถึงแนวทางการอนุรักษ์และ การสืบทอดผ้าทอานาหมื่นศรี	4.54	.69	เห็นด้วยมากที่สุด
2.	ผู้เรียนกล่าวถึงปัญหาและวิธีแก้ปัญหาที่ เกิดขึ้นระหว่างการทอผ้าานาหมื่นศรี	4.43	.63	เห็นด้วยมาก
ด้านทักษะพิสัย				
1.	ผู้เรียนสามารถทอผ้าานาหมื่นศรีได้ด้วย ตนเอง และสามารถประยุกต์ใช้ลายผ้าทอ านาหมื่นศรีสร้างงานศิลปะด้วยวัสดุอื่น	3.79	.69	เห็นด้วยมาก
2.	ผู้เรียนจัดนิทรรศการจากผลงานผ้าทอ านาหมื่นศรีของตนเอง	3.61	.69	เห็นด้วยมาก
3.	ผู้เรียนสามารถสร้างงานศิลปะอื่นๆ โดย ใช้ผ้าทอานาหมื่นศรีเป็นส่วนประกอบ	3.82	.61	เห็นด้วยมาก
รวมเฉลี่ย		4.08	.59	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 25 พบว่า ครูศิลปะมีความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตร
ศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอานาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ด้านการกำหนดเกณฑ์การ
วัดผลการเรียนรู้โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ $\bar{X} = 4.14$

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็น
ด้วยมากคือ ด้านทักษะพิสัย($\bar{X} = 4.49$) รองลงมาคือ ด้านพุทธิพิสัย($\bar{X} = 4.19$) ด้านจิตพิสัย
($\bar{X} = 3.74$)ตามลำดับ

โดยมีรายละเอียดในแต่ละข้อด้านการกำหนดเกณฑ์การวัดผลการเรียนรู้ดังนี้
ด้านพุทธิพิสัยโดยรวมทุกข้อครูศิลปะมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก($\bar{X}$
=4.19)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย
มากที่สุด คือ ผู้เรียนสามารถอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอานาหมื่นศรีที่มีต่อการดำเนิน

ชีวิตของชุมชนนาหมื่นศรีในปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.50$) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากคือ ผู้เรียนอธิบายโครงสร้างและเอกลักษณ์ของผ้าทอนาหมื่นศรี รวมทั้งสามารถเปรียบเทียบผ้าทอนาหมื่นศรี จากผ้าทอจากแหล่งอื่น ($\bar{X} = 4.14$) ผู้เรียนสามารถบอกชื่อลายผ้าทอนาหมื่นศรีที่ได้จากการทอด้วยกี่กระตุกและกี่โบราณ ($\bar{X} = 4.14$) และผู้เรียนสามารถอธิบายประวัติ ความเป็นมาของชุมชนนาหมื่นศรี และทรัพยากรในท้องถิ่นที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี ($\bar{X} = 3.97$) ตามลำดับ

ด้านจิตพิสัยโดยรวมทุกข้อครูศิลปะมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.74$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดคือ ผู้เรียนกล่าวถึงแนวทางการอนุรักษ์และการสืบทอดผ้าทอนาหมื่นศรี ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมาคือ ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนทอผ้านาหมื่นศรีโดยมีปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้สอน ($\bar{X} = 4.50$) และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก คือ ผู้เรียนกล่าวถึงปัญหาและวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทอผ้านาหมื่นศรี ($\bar{X} = 4.43$) ตามลำดับ

ด้านทักษะพิสัยโดยรวมทุกข้อครูศิลปะมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.49$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดนี้ คือ ผู้เรียนสามารถสร้างงานศิลปะอื่นๆ โดยใช้ผ้าทอนาหมื่นศรีเป็นส่วนประกอบ ($\bar{X} = 3.82$) รองลงมาคือ ผู้เรียนสามารถทอผ้านาหมื่นศรีได้ด้วยตนเอง และสามารถประยุกต์ใช้ลายผ้าทอนาหมื่นศรีสร้างงานศิลปะด้วยวัสดุอื่น ($\bar{X} = 3.79$) และผู้เรียนจัดนิทรรศการจากผลงานผ้าทอนาหมื่นศรีของตนเอง ($\bar{X} = 3.61$) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ที่มีต่อ
 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วม
 ของชุมชน

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของ
 ครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น
 เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้				
1.	ควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักสูตรท้องถิ่นและเอกสารหลักสูตร ท้องถิ่น	4.54	.58	เห็นด้วยมากที่สุด
2.	ควรจัดเตรียมบุคลากรโดยการประชุม ฝึกอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการ บริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่น	4.75	.44	เห็นด้วยมากที่สุด
3.	ควรจัดประชุมร่วมกับครูผู้สอน เพื่อ ปฏิบัติการทำแผนการสอน	4.54	.64	เห็นด้วยมากที่สุด
4.	ควรจัดผู้สอนอย่างเหมาะสมสำหรับ หลักสูตรท้องถิ่น	4.79	.42	เห็นด้วยมากที่สุด
5.	ควรจัดตารางสอนให้เหมาะสมกับชั่วโมง สอนของครู และการใช้อาคารสถานที่	3.96	.51	เห็นด้วยมาก
6.	ควรร่วมกับครูผู้สอนจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน มีการเรียนรู้จากสถานที่ผลิตผ้าทอ นาหมื่นศรี	4.18	.48	เห็นด้วยมาก
7.	ควรสนับสนุนและจัดหาวัสดุหลักสูตร งบประมาณ และสื่อการเรียนการสอน อย่างเหมาะสม	4.04	.58	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
8.	ควรปรับหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพนักเรียน โรงเรียน และความต้องการของท้องถิ่น	4.04	.51	เห็นด้วยมาก
9.	ควรประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่นให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ	4.64	.49	เห็นด้วยมากที่สุด
10.	ควรมีการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น	4.75	.44	เห็นด้วยมากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.42	.51	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 26 พบว่า ครูศิลปะมีความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ด้านการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ $\bar{X} = 4.42$

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีที่ครูศิลปะมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุดอันดับแรกคือ ควรจัดผู้สอนอย่างเหมาะสมสำหรับหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.79$) รองลงมาคือ ควรจัดเตรียมบุคลากรโดยการประชุม ฝึกอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.75$) ควรมีการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.75$) ควรประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่นให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ($\bar{X} = 4.64$) ควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นและเอกสารหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.54$) ควรจัดประชุมร่วมกับครูผู้สอน เพื่อปฏิบัติการทำ แผนการสอน ($\bar{X} = 4.54$) ด้านการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ของหลักสูตรที่มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้คือควรร่วมกับครูผู้สอนจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอนมีการเรียนรู้จากสถานที่ผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมาคือควรสนับสนุนและจัดหาวัสดุหลักสูตร งบประมาณ และสื่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.04$) ควรปรับหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพนักเรียน โรงเรียน และความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.04$) และควรจัดตารางสอนให้เหมาะสมกับชั่วโมงสอนของครู และการใช้อาคารสถานที่ ($\bar{X} = 3.96$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ที่มีต่อ
 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วม
 ของชุมชน

ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นของ
 ครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ที่มีต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น
 เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ด้านการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น				
การประเมินเอกสารหลักสูตร				
1.	ควรตรวจสอบความสอดคล้อง ความ ครอบคลุมและความถูกต้องของหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์ เนื้อหา เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ การนำ หลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล	4.24		เห็นด้วยมาก
2.	ควรตรวจสอบความชัดเจนของภาษาที่ใช้ ในเอกสารหลักสูตร	4.36	.62	เห็นด้วยมาก
3.	ควรมีความเหมาะสมกับระดับชั้นของ ผู้เรียน	4.14	.45	เห็นด้วยมาก
การประเมินการใช้หลักสูตร				
1.	ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำ หลักสูตรไปใช้	4.21	.50	เห็นด้วยมาก
2.	ควรมีการลำดับเหตุการณ์การจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่นเพื่อช่วยในการประเมิน	3.97		เห็นด้วยมาก
การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน				
1.	ควรมีการประชุมประเมินระบบหลักสูตร เป็นระยะ	3.43	.50	เห็นด้วยปานกลาง
2.	ควรมีการลำดับเหตุการณ์การจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่นเพื่อช่วยในการประเมิน	4.50	.69	เห็นด้วยมากที่สุด
การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน				
1.	ควรมีการประชุมประเมินระบบหลักสูตร เป็นระยะ	4.43		เห็นด้วยมาก
2.	ควรมีการนำวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกลางกับ หลักสูตรท้องถิ่นมาประเมินร่วมกัน	4.18	.48	เห็นด้วยมาก
		4.57	.57	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 27 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน				
3.	ควรใช้ผลการประเมินของครูผู้สอนและผู้เรียนมาช่วยกันประเมินระบบ	4.57	.69	เห็นด้วยมากที่สุด
4.	ควรประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน	4.64	.62	เห็นด้วยมากที่สุด
5.	ควรให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	4.21	.42	เห็นด้วยมาก
รวมเฉลี่ย		4.32	.59	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 27 พบว่า ครูศิลป์มีความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ด้านการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก คือ $\bar{X} = 4.28$

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลป์มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากคือ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.43$) การประเมินเอกสารหลักสูตร ($\bar{X} = 4.24$) และการประเมินการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 3.97$) ตามลำดับ

โดยมีรายละเอียดในแต่ละข้อด้านการประเมินเอกสารหลักสูตรท้องถิ่นดังนี้ การประเมินการใช้หลักสูตรโดยรวมทุกข้อครูศิลป์มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.24$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูศิลป์มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ ความครอบคลุมและความถูกต้องของหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์ เนื้อหา เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมาคือ ควรมีความเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.21$) และควรตรวจสอบความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในเอกสารหลักสูตร ($\bar{X} = 4.14$) ตามลำดับ

ด้านการประเมินการใช้หลักสูตรโดยรวมทุกข้อครูศิลป์มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.97$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูคิดปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดคือ ควรมีการลำดับเหตุการณ์การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อช่วยในการประเมิน ($\bar{X}=4.50$) ส่วนระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลางคือ ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.43$) ตามลำดับ

ด้านการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยรวมทุกข้อครูคิดปะมีความเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X}=4.43$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูคิดปะมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ดังนี้คือ ควรประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.64$) รองลงมาคือควรนำวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกลางกับหลักสูตรท้องถิ่นมาประเมินร่วมกัน ($\bar{X}=4.57$) ควรใช้ผลการประเมินของครูผู้สอนและผู้เรียนมาร่วมกันประเมินระบบ ($\bar{X}=4.57$) ส่วนระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดคือ ควรให้ปราชญ์ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.21$) และควรมีการประชุมประเมินระบบหลักสูตรเป็นระยะ ($\bar{X} = 4.18$) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 28 ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐานจัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ควรสำรวจและจัดทำทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น	3
2.	ควรศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร	2
3.	ควรศึกษาอาชีพคนส่วนมากในชุมชน และความต้องการอาชีพของชุมชน	2
4.	ควรรวบรวมประวัติการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้	2
5.	ควรศึกษาลายทั้งหมด	1
6.	ควรสำรวจแหล่งเรียนรู้ต่างๆของแต่ละอำเภอ ศึกษาลักษณะความโดดเด่นและเอกลักษณ์ การสืบทอด	1
7.	ควรศึกษาข้อมูลทุกด้าน และจัดเก็บเป็นระบบเพื่อต่อการสืบค้น	1
8.	ควรรวบรวมศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่ไปกับตำนานชื่อบ้านในจังหวัดตรัง	1

จากตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน ครูศิลปะส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรสำรวจและจัดทำทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น(3 คน) ควรศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร(2 คน) ควรศึกษาอาชีพคนส่วนมากในชุมชน และความต้องการอาชีพของชุมชน(2 คน) ควรรวบรวมประวัติการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้(2 คน) ควรศึกษาลายทั้งหมด(1 คน) ควรสำรวจแหล่งเรียนรู้ต่างๆของแต่ละอำเภอ ศึกษาลักษณะความโดดเด่นและเอกลักษณ์ การสืบทอด (1 คน) ควรศึกษาข้อมูลทุกด้าน และจัดเก็บเป็นระบบเพื่อต่อการสืบค้น(1 คน) และควรรวบรวมศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่ไปกับตำนานชื่อบ้านในจังหวัดตรัง (1 คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 29 ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ด้านการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐานจัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ให้ชุมชนนำเสนอข้อมูลต่างๆให้ครบถ้วน	4
2.	การมีส่วนร่วมของชุมชนทำให้ได้รับข้อคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน เพราะชุมชนรู้ข้อมูลดีกว่าคนภายนอก	2
3.	ประชุมชี้แจงผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องให้ทราบจุดประสงค์ของการทำหลักสูตรท้องถิ่นและพัฒนาหลักสูตร	1
4.	ให้องค์กรท้องถิ่นกำหนดนโยบายการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลายๆเรื่องที่นับวันจะสูญหายไปแล้วกำหนดเป็นแผนงาน ส่งเสริมอย่างจริงจัง	1
5.	ขอความร่วมมือจากทุกหน่วยงานในชุมชน	1

จากตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน ครูศิลปะส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ให้ชุมชนนำเสนอข้อมูลต่างๆให้ครบถ้วน(4 คน) การมีส่วนร่วมของชุมชนทำให้ได้รับข้อคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน เพราะชุมชนรู้ข้อมูลดีกว่าคนภายนอก (2 คน) ประชุมชี้แจงผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องให้ทราบจุดประสงค์ของการทำหลักสูตรท้องถิ่นและพัฒนาหลักสูตร(1 คน) ให้องค์กรท้องถิ่นกำหนดนโยบายการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลายๆเรื่องที่นับวันจะสูญหายไปแล้วกำหนดเป็นแผนงาน ส่งเสริมอย่างจริงจัง(1 คน) และขอความร่วมมือจากทุกหน่วยงานในชุมชน(1 คน) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 30 ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรจัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและทันสมัย	2
2.	ตรงตามความต้องการของชุมชน	2
3.	รู้ประวัติ เส้นด้าย ลวดลาย	2
4.	สามารถบอก อธิบาย เห็นคุณค่า ปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ	1
5.	เน้นให้เด็กใช้ชีวิตพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว รู้จักช่วยเหลือตนเอง เห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น	1
6.	ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติชุมชน และอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชน	1
7.	ให้เหมาะกับสภาพท้องถิ่นนั้นๆ	1
8.	ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	1

จากตารางที่ 30 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ครูศิลปะส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและทันสมัย(2 คน) ตรงตามความต้องการของชุมชน(2 คน) รู้ประวัติ เส้นด้าย ลวดลาย(2 คน) สามารถบอก อธิบาย เห็นคุณค่า ปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ(1 คน) เน้นให้เด็กใช้ชีวิตพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว รู้จักช่วยเหลือตนเอง เห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น(1 คน) ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติชุมชน และอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชน(1 คน) ให้เหมาะกับสภาพท้องถิ่นนั้นๆ (1 คน) และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (1 คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 31 ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ควรให้ชุมชนและผู้มีความรู้ในชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตร	4
2.	ประชุมวางแผนร่วมกับโรงเรียน	2
3.	ชุมชนต้องเข้าใจโครงสร้างหลักสูตรของโรงเรียนแต่ละแห่งว่ามีความเหมาะสมในระดับใด	1
4.	สำรวจและวิเคราะห์ในระดับต่างๆ ทางวัตถุ สังคมและสิ่งแวดล้อม	1
5.	ช่วยให้ชุมชนอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น	1
6.	ผู้นำชุมชนมีความตระหนักถึงความสำคัญภูมิปัญญาท้องถิ่น	1
7.	มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระดับชุมชน	1

จากตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ครูศิลปะส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรให้ชุมชนและผู้มีความรู้ในชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตร(4 คน) ประชุมวางแผนร่วมกับโรงเรียน(2 คน) ชุมชนต้องเข้าใจโครงสร้างหลักสูตรของโรงเรียนแต่ละแห่งว่า มีความเหมาะสมในระดับใด(1 คน) สำรวจและวิเคราะห์ในระดับต่างๆ ทางวัตถุ สังคมและสิ่งแวดล้อม(1 คน) ช่วยให้ชุมชนอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น(1 คน) ผู้นำชุมชนมีความตระหนักถึงความสำคัญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น(1 คน) และมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระดับชุมชน(1 คน) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 32 ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	กระบวนการทอผ้านาหมื่นศรี	2
2.	ครอบคลุมประวัติ รูปแบบ ความสำคัญ การประยุกต์ใช้	2
3.	ควรมีความรู้เกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยมของคนในท้องถิ่นนั้นๆ	1
4.	เขียนจากการทำงานของปราชญ์ เพื่อให้ชุมชนกำหนดหลักสูตรให้ชุมชนเอง	1
5.	ให้สอดคล้องกับทรัพยากรต่างๆด้านวัตถุ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และภูมิปัญญา	1
6.	ต้องง่าย ให้ได้ความรู้ ปฏิบัติในสถานที่จริง	1
7.	ให้สัมพันธ์ ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์	1
8.	เน้นความประหยัด การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด ลดภาวะโลกร้อน อนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิม	1
9.	แบ่งความสำคัญของเนื้อหา	1
10.	กำหนดให้เหมาะสมกับท้องถิ่น	1

จากตารางที่ 32 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ครูศิลปะส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า กระบวนการทอผ้านาหมื่นศรี(2 คน) ครอบคลุมประวัติ รูปแบบ ความสำคัญ การประยุกต์ใช้(2 คน) ควรมีความรู้เกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยมของคนในท้องถิ่นนั้นๆ(1 คน) เขียนจากการทำงานของปราชญ์ เพื่อให้ชุมชนกำหนดหลักสูตรให้ชุมชนเอง (1 คน) ให้สอดคล้องกับทรัพยากรต่างๆด้านวัตถุ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และภูมิปัญญา(1 คน) ต้องง่าย ให้ได้ความรู้ ปฏิบัติในสถานที่จริง(1 คน) ให้สัมพันธ์ ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์(1 คน) เน้นความประหยัด การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด ลดภาวะโลกร้อน อนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิม (1 คน) แบ่งความสำคัญของเนื้อหา(1 คน) และกำหนดให้เหมาะสมกับท้องถิ่น(1 คน)

ตารางที่ 33 ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแต่ควรมีก่อนคนหลากหลายในท้องถิ่นนั้นๆ	4
2.	ให้ชุมชนเสนอว่ามีอะไร และร่วมทำกันอย่างไร แยกเป็นเรื่องๆ แล้วรวมเป็นบทๆ	2
3.	ผู้นำชุมชนทำการศึกษานโยบายท้องถิ่นในแต่ละแห่งแล้วนำเสนอกับโรงเรียน	1
4.	เพื่อให้เห็นความสำคัญของเนื้อหา	1
5.	เพราะชุมชนมีข้อมูล ภูมิปัญญาและอุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาที่ดีกว่าบุคคลภายนอก	1

จากตารางที่ 33 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ครูศิลปะส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่ควรมีก่อนคนหลากหลายในท้องถิ่นนั้นๆ (4 คน) ให้ชุมชนเสนอว่ามีอะไร และร่วมทำกันอย่างไร แยกเป็นเรื่องๆ แล้วรวมเป็นบทๆ (2 คน) ผู้นำชุมชนทำการศึกษานโยบายท้องถิ่นในแต่ละแห่งแล้วนำเสนอกับโรงเรียน (1 คน) เพื่อให้เห็นความสำคัญของเนื้อหา(1 คน) และเพราะชุมชนมีข้อมูล ภูมิปัญญาและอุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาที่ดีกว่าบุคคลภายนอก (1 คน) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 34 ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ประเมินจากผลงาน จากวิทยากร รูปแบบและเอกลักษณ์ของชิ้นงาน	6
2.	ควรประเมินทั้งพุทธศิลป์ ทักษะพิสัย และจิตพิสัย	3
3.	ควรใช้มาตราวัดอัตราส่วนสากล 3 อย่าง ดีมาก ดี ควรปรับปรุง	1
4.	ประเมินด้านเศรษฐกิจ รู้จักใช้ รู้จักออม สร้างรายได้หรืออาชีพ	1
5.	การสัมภาษณ์ ชักถาม	1
6.	ให้นักเรียนประเมินตนเอง	1

จากตารางที่ 34 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ ครูศิลปะส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ประเมินจากผลงาน จากวิทยากร รูปแบบและเอกลักษณ์ของชิ้นงาน(6 คน) ควรประเมินทั้งพุทธศิลป์ ทักษะพิสัย และจิตพิสัย(3 คน) ควรใช้มาตราวัดอัตราส่วนสากล 3 อย่าง ดีมาก ดี ควรปรับปรุง(1 คน) ประเมินด้านเศรษฐกิจ รู้จักใช้ รู้จักออม สร้างรายได้หรืออาชีพ(1 คน) การสัมภาษณ์ ชักถาม(1 คน) และให้นักเรียนประเมินตนเอง (1 คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 35 ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ด้านการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	เป็นเรื่องที่เหมาะสมที่ให้ปราชญ์เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะปราชญ์เป็นผู้มีความสามารถเป็นเจ้าของความรู้แต่ละสาขา และควรให้ความรู้แก่ปราชญ์	11
2.	ในขั้นสุดท้ายปราชญ์แสดงความคิดเห็น ประเมินผลงานตามรูปแบบ ชิ้นงานหรือการตอบคำถามตามความเข้าใจ วิจัยรณงาน	1
3.	ควรใช้มาตราวัดเดียวกันกับครู	1
4.	การเข้ามามีส่วนร่วมจะทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนบรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์	1

จากตารางที่ 35 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ ครูศิลปะส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เป็นเรื่องที่เหมาะสมที่ให้ปราชญ์เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะปราชญ์เป็นผู้มีความสามารถเป็นเจ้าของความรู้แต่ละสาขา และควรให้ความรู้แก่ปราชญ์(11 คน) ในขั้นสุดท้ายปราชญ์แสดงความคิดเห็น ประเมินผลงานตามรูปแบบ ชิ้นงานหรือการตอบคำถามตามความเข้าใจ วิจัยรณงาน(1 คน) ควรใช้มาตราวัดเดียวกันกับครู(1 คน) และการเข้ามามีส่วนร่วมจะทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนบรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์(1 คน) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 36 ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ควรนำหลักสูตรไปใช้กับหลายๆโรงเรียนในท้องถิ่นในจังหวัด ทำให้เป็นเอกภาพอย่างแท้จริง	2
2.	ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น เวลา หลักสูตรสถานศึกษา	1
3.	ควรทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตร และทำความเข้าใจแผนการสอน	1
4.	ต้องนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง และมีการประเมินผลทั้งกระบวนการทำงาน และชิ้นงาน	1
5.	ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	1
6.	มีการศึกษาดูงานในชุมชนตัวอย่าง	1
7.	ในลักษณะกลุ่มสนใจ ชุมนุม กิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษ	1

จากตารางที่ 36 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ครูศิลปะส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรนำหลักสูตรไปใช้กับหลายๆโรงเรียนในท้องถิ่นในจังหวัด ทำให้เป็นเอกภาพอย่างแท้จริง(2 คน) ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น เวลา หลักสูตรสถานศึกษา(1 คน) ควรทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตร และทำความเข้าใจแผนการสอน(1 คน) ต้องนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง และมีการประเมินผลทั้งกระบวนการทำงานและชิ้นงาน(1 คน) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง(1 คน) มีการศึกษาดูงานในชุมชนตัวอย่าง(1 คน) และให้นักเรียนประเมินตนเอง (1 คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 37 ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ให้ชุมชนร่วมด้วยโดยการเชิญเป็นครูชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียนหรือพานักเรียนไปในสถานที่จริง	2
2.	ให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ	2
3.	อบต.หรือจังหวัดควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมชุมชน ให้มีความรู้ในการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้	1
4.	ทำให้หลักสูตรสอดคล้องกับการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง	1
5.	ต้องมีบทบาทในการนำหลักสูตรไปใช้และร่วมปรับปรุงพัฒนาให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลกรวมทั้งการอนุรักษ์	1
6.	เป็นผู้ประเมินตัดสินระดับผลงานของนักเรียน	1
7.	ชุมชนต้องสนับสนุนการนำไปใช้	1
8.	ต้องติดตามผลการนำไปใช้	1
9.	วางแผนการสอนร่วมกับครู	1

จากตารางที่ 37 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้ ครูศิลปะส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ให้ชุมชนร่วมด้วยโดยการเชิญเป็นครูชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียนหรือพานักเรียนไปในสถานที่จริง (2 คน) ให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ(2 คน) อบต.หรือจังหวัดควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมชุมชน ให้มีความรู้ในการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ (1 คน) ทำให้หลักสูตรสอดคล้องกับการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง(1 คน) ต้องมีบทบาทในการนำหลักสูตรไปใช้และร่วมปรับปรุงพัฒนาให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลกรวมทั้ง การอนุรักษ์(1 คน) เป็นผู้ประเมินตัดสินระดับผลงานของนักเรียน(1 คน) ชุมชนต้องสนับสนุนการนำไปใช้(1 คน) ต้องติดตามผลการนำไปใช้(1 คน) และวางแผนการสอนร่วมกับครู(1 คน) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 38 ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการประเมินผลหลักสูตรจัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ควรประเมินเพื่อหาจุดแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาให้เหมาะกับชุมชน และความต้องการของชุมชน	3
2.	ควรประเมินทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย	3
3.	มีเครื่องมือประเมินที่มีมาตรฐาน	1
4.	ไม่ควรถือเป็นคะแนนหลัก ควรประเมินในด้านเจตคติ ความรักต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน	1
5.	มีการปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม	1

จากตารางที่ 38 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการประเมินผลหลักสูตร ครูศิลปะส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรประเมินเพื่อหาจุดแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาให้เหมาะกับชุมชน และความต้องการของชุมชน(3 คน) ควรประเมินทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย(3 คน) มีเครื่องมือประเมินที่มีมาตรฐาน(1 คน) ไม่ควรถือเป็นคะแนนหลัก ควรประเมินในด้านเจตคติ ความรักต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน(1 คน) และมีการปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม (1 คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 39 ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ด้านการประเมินผลหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	สมควรอย่างยิ่ง	4
2.	โรงเรียนที่มีความพร้อมควรประสานงานกับชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ	2
3.	ทำให้การประเมินหลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์อย่างดียิ่ง	1

จากตารางที่ 39 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตร ครูศิลปะส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สมควรอย่างยิ่ง(4 คน) โรงเรียนที่มีความพร้อมควรประสานงานกับชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ (2 คน) และทำให้การประเมินหลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์อย่างดียิ่ง (1 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตารางที่ 40 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดลำดับตามความถี่

ข้อ	ข้อความ	ความถี่
1.	ให้ปราชญ์ร่วมเขียนหลักสูตรและสอนในรายวิชาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรัก ความภูมิใจ เห็นความสำคัญ นำไปสู่การอนุรักษ์ พัฒนา สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	2
2.	เห็นด้วยในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในชนบทต่างๆ แต่ควรให้เป็นไปตามความพร้อม และเหมาะสมกับการเรียนรู้ เวลา ในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ	2
3.	ควรนำเสนอเป็นหนังสือออกเผยแพร่ให้รับรู้ทั่วกันทั้งจังหวัด	2
4.	หลักสูตรท้องถิ่นควรคิดง่าย ทำง่าย ไม่ฟุ่มเฟือย เรียนรู้ง่ายไม่ยึดติดตัวหนังสือ ยืดหยุ่นตามโอกาสและเวลา ประเมินผลตามสถานการณ์จริง	1
5.	ควรเน้นให้ชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนในการนำไปใช้ จะทำให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างดี	1
6.	ต้องคำนึงถึงความเป็นไทย เอกลักษณ์ไทย และส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม อันดีงาม และต้องประหยัด	1
7.	หน่วยงานในชุมชนต้องสนับสนุนหลักสูตรในทุกๆด้าน	1
8.	มีการอบรม สัมมนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น	1
9.	มีการศึกษาดูงานชุมชนตัวอย่าง	1

จากตารางที่ 40 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ครูศิลปะมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ให้ปราชญ์ร่วมเขียนหลักสูตรและสอนในรายวิชาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรัก ความภูมิใจ เห็นความสำคัญ นำไปสู่การอนุรักษ์ พัฒนา สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น(2 คน) เห็นด้วยในการสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชนบทต่างๆ แต่ควรให้เป็นไปตามความพร้อม และเหมาะสมกับการเรียนรู้ เวลา ในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ (2 คน) ควรนำเสนอเป็นหนังสือออกเผยแพร่ให้รับรู้ทั่วกัน ทั้งจังหวัด (2 คน) หลักสูตรท้องถิ่นควรคิดง่าย ทำง่าย ไม่ฟุ่มเฟือย เรียนรู้ง่ายไม่ยึดติดตัวหนังสือ ยืดหยุ่นตามโอกาสและเวลา ประเมินผลตามสถานการณ์จริง (1 คน) ควรเน้นให้ชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนในการนำไปใช้ จะทำให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างดี (1 คน) ต้องคำนึงถึง

ความเป็นไทย เอกลักษณ์ไทย และส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม อันดีงาม และต้องประหยัด(1 คน)
หน่วยงานในชุมชนต้องสนับสนุนหลักสูตรในทุกๆด้าน(1 คน) มีการอบรม สัมมนาหลักสูตร
ศิลปศึกษาท้องถิ่น (1 คน) และมีการศึกษาดูงานชุมชนตัวอย่าง(1 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากการสัมภาษณ์ปราชญ์ท้องถิ่น

3.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 41 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

	ข้อมูลทั่วไปของผู้สอน	จำนวน
1. เพศ		
	ชาย	1
	หญิง	9
2. อายุ		
	31-40 ปี	5
	41-50 ปี	4
	51-60 ปี	-
	61-70 ปี	1
3. อาชีพหลัก		
	ทำสวน ทำนา	9
	ทอผ้า	1
4. อาชีพเสริม		
	ทอผ้า	9
	ไม่มี	1
5. วุฒิกวการศึกษา		
	ประถมศึกษาปีที่ 4	2
	ประถมศึกษาปีที่ 6	3
	มัธยมศึกษาปีที่ 3	3
	มัธยมศึกษาปีที่ 6	2
6. ประเภทของก๊ที่ใช้ในการทอผ้า		
	ก๊พื้นบ้าน	2
	ก๊กระตุก	6
	ก๊พื้นบ้านและก๊กระตุก	2

ตารางที่ 41(ต่อ)

	ข้อมูลทั่วไปของผู้สอน	จำนวน
7.	ประสบการณ์ในการทอผ้า	
	6-10 ปี	8
	11-15 ปี	-
	16-20 ปี	-
	21-25 ปี	1
	26-30 ปี	-
	31-35 ปี	-
	36-40 ปี	-
	41-45 ปี	1
8.	การอบรม	
	การตลาดและบรรจุภัณฑ์	9
	ไม่มี	1

จากตารางที่ 41 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของปราชญ์ท้องถิ่นผู้ให้สัมภาษณ์
ได้ว่า

เพศ

จากการสัมภาษณ์ปราชญ์ท้องถิ่นพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (9 คน) และเป็นเพศชาย (1 คน)

อายุ

จากการสัมภาษณ์ปราชญ์ท้องถิ่นพบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี (5 คน) อายุระหว่าง 41-50 ปี (4 คน) อายุระหว่าง 61-70 ปี (1 คน)

อาชีพหลัก

จากการสัมภาษณ์ปราชญ์ท้องถิ่นพบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักเป็นอาชีพทำสวน
ทำนา (9 คน) และอาชีพทอผ้า (1 คน)

อาชีพเสริม

จากการสัมภาษณ์ปราชญ์ท้องถิ่นพบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพเสริมเป็นอาชีพทอผ้า (9 คน) และไม่มีอาชีพเสริม (1 คน)

วุฒิการศึกษา

จากการสัมภาษณ์ปราชญ์ท้องถิ่นพบว่า ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 (2 คน) ประถมศึกษาปีที่ 6 (3 คน) มัธยมศึกษาปีที่ 3 (3 คน) และมัธยมศึกษาปีที่ 6 (2 คน)

ประเภทของที่ใช้ในการทอผ้า

จากการสัมภาษณ์ปราชญ์ท้องถิ่นพบว่า ส่วนใหญ่มีใช้ที่บ้าน (2 คน) ที่ กระจุก (2 คน) และที่บ้านและที่กระจุก (2 คน)

ประสบการณ์ในการทอผ้า

จากการสัมภาษณ์ปราชญ์ท้องถิ่นพบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทอผ้า 6-10 ปี (8 คน) มีประสบการณ์ในการทอผ้า 21-25 ปี (1 คน) และมีประสบการณ์ในการทอผ้า 41-45 ปี (1 คน)

การอบรม

จากการสัมภาษณ์ปราชญ์ท้องถิ่นพบว่า ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมด้านการตลาด และ บรรรจุภัณฑ์ (9 คน) และไม่เคยได้รับการอบรม (1 คน)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และการถ่ายทอดการทอผ้า นานามีนศรีของ ปราชญ์ท้องถิ่น

ตารางที่ 42 ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทางด้านการ
เรียนรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นจัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
การเริ่มต้นการเรียนรู้ของปราชญ์ท้องถิ่น	
1. เริ่มเรียนรู้จากผู้รู้ในโครงการซึ่งหน่วยงานจัดขึ้น	5
2. เริ่มเรียนรู้เพราะอยากทอผ้าได้	5
3. เริ่มเรียนรู้จากคำแนะนำของคนในครอบครัว	5
4. เริ่มเรียนรู้จากการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษหรือคนในครอบครัว	3
5. เริ่มเรียนรู้จากการถ่ายทอดจากผู้รู้รุ่นก่อน	2
วิธีการเรียนรู้ของปราชญ์ท้องถิ่น	
1. เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง	5
2. เรียนรู้โดยการช่วยงานผู้สอน	3
3. เรียนรู้โดยการเลียนแบบช่างทอคนอื่นๆในชุมชน	2
การเรียนรู้ประวัติผ้าทอนานามีนศรี	
1. เรียนรู้ประวัติผ้าทอจากการอบรมของกลุ่มทอผ้า	5
2. เรียนรู้ประวัติผ้าทอจากการบอกเล่าของบรรพบุรุษ	2
3. เรียนรู้ประวัติผ้าทอจากเศษผ้าและสืบทอดจากคนรุ่นเก่าในท้องถิ่น	2
4. เรียนรู้ประวัติผ้าทอจากเอกสารเผยแพร่ที่จัดทำโดยกลุ่มทอผ้า นานามีนศรี	1

จากตารางที่ 42 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการพัฒนา
หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนานามีนศรีทางด้านการเรียนรู้ของปราชญ์ท้องถิ่น ปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่า การเริ่มต้นการเรียนรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นควรเริ่มเรียนรู้จากผู้รู้ในโครงการซึ่งหน่วยงาน
จัดขึ้น (5 คน) เริ่มเรียนรู้เพราะอยากทอผ้าได้(5 คน) เริ่มเรียนรู้จากคำแนะนำของคนในครอบครัว
(5 คน) เริ่มเรียนรู้จากการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษหรือคนในครอบครัว (3 คน) และเริ่มเรียนรู้จาก
การถ่ายทอดจากบรรพบุรุษหรือคนในครอบครัว(2 คน)

วิธีการเรียนรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นให้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง(5 คน) เรียนรู้โดย
การช่วยงานผู้สอน (3 คน) และเรียนรู้โดยการเลียนแบบช่างทอคนอื่นๆในชุมชน(2 คน)

การเรียนรู้ประวัติผ้าทอนาหมื่นศรีให้เรียนรู้ประวัติผ้าทอจากการอบรมของกลุ่ม
ทอผ้า (5 คน) เรียนรู้ประวัติผ้าทอจากการบอกเล่าของบรรพบุรุษ เรียนรู้ประวัติผ้าทอจากเศษ
ผ้าและสืบค้นจากคนรุ่นเก่าในท้องถิ่น(2 คน) และเรียนรู้ประวัติผ้าทอจากเอกสารเผยแพร่ที่จัดทำ
โดยกลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี(2 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 43 ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทางด้านการฝึกฝนของปราชญ์ท้องถิ่นจัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
การฝึกฝนของปราชญ์ท้องถิ่น	
1. ฝึกฝนจากขั้นตอนง่ายๆและฝึกอย่างสม่ำเสมอและทดลองทำขั้นตอนที่ยากขึ้น ทำซ้ำจนเกิดความชำนาญ เช่นฝึกทอผ้าขาวม้าจนชำนาญแล้วหัดทอลายยกดอก	6
2. ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอและแก้ปัญหาระหว่างการทำงาน ทำให้เกิดประสบการณ์และความชำนาญ	1
3. ฝึกฝนโดยการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและหัดทอลายใหม่ๆเพื่อเพิ่มประสบการณ์และความชำนาญ	1
4. ฝึกฝนโดยการสังเกตและหัดทอลายใหม่ๆ	1
5. ฝึกฝนทอลายต่างๆจนชำนาญและคิดลายใหม่ๆเพิ่ม	1

จากตารางที่ 43 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทางด้านการฝึกฝนของปราชญ์ท้องถิ่น สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่า ควรฝึกฝนจากขั้นตอนง่ายๆและฝึกอย่างสม่ำเสมอและทดลองทำขั้นตอนที่ยากขึ้น ทำซ้ำจนเกิดความชำนาญ เช่นฝึกทอผ้าขาวม้าจนชำนาญแล้วหัดทอลายยกดอก (6 คน) ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอและแก้ปัญหาระหว่างการทำงาน ทำให้เกิดประสบการณ์และความชำนาญ(1 คน) ฝึกฝนโดยการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและหัดทอลายใหม่ๆเพื่อเพิ่มประสบการณ์และความชำนาญ(1 คน) ฝึกฝนโดยการสังเกตและหัดทอลายใหม่ๆ(1 คน) และฝึกฝนทอลายต่างๆจนชำนาญและคิดลายใหม่ๆเพิ่ม(1 คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 44 ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทางด้านการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทอผ้าไหมมัดหมี่ศรี จัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทอผ้าไหมมัดหมี่ศรี	
1. ศึกษาโดยการดูงานการทอผ้าของแหล่งทอผ้าอื่นๆ แล้วนำมาพัฒนา	9
2. ศึกษาความรู้ด้านอื่นๆ เช่น การตลาดและบรรจุภัณฑ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์	8
3. ศึกษาจากการอบรมโดยหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน	8
4. ศึกษาโดยได้รับการแนะนำจากผู้รู้แล้วนำมาปรับปรุง	2
5. ไม่ได้สนใจศึกษาเพิ่มเติมเนื่องจากมีภาระงานอื่น	1
6. แลกเปลี่ยนความรู้กันภายในกลุ่มทอผ้า	1

จากตารางที่ 44 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทางด้านการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทอผ้าไหมมัดหมี่ศรี สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอไหมมัดหมี่ศรีปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่า ควรศึกษาโดยการดูงานการทอผ้าของแหล่งทอผ้าอื่นๆ แล้วนำมาพัฒนา(9 คน) ศึกษาความรู้ด้านอื่นๆ เช่น การตลาดและบรรจุภัณฑ์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์(8 คน) ศึกษาจากการอบรมโดยหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน(8 คน) ศึกษาโดยได้รับการแนะนำจากผู้รู้แล้วนำมาปรับปรุง(2 คน) ไม่ได้สนใจศึกษาเพิ่มเติมเนื่องจากมีภาระงานอื่น(1 คน) และแลกเปลี่ยนความรู้กันภายในกลุ่มทอผ้า(1 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

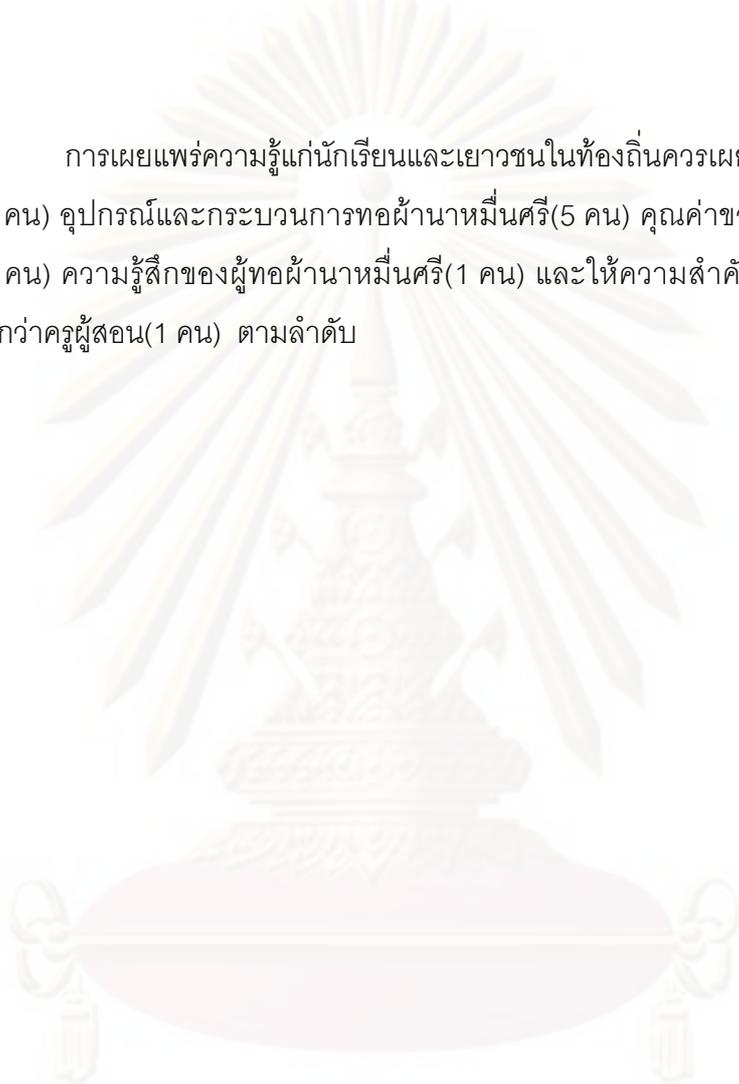
ตารางที่ 45 ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทางด้านการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการทอผ้านาหมื่นศรี จัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
การเผยแพร่ความรู้แก่ผู้สนใจทั่วไป	
1. ประวัติผ้าทอนาหมื่นศรีและประวัติกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี	5
2. ผ้าทอนาหมื่นศรีลายต่างๆ	3
3. คุณค่าของผ้าทอนาหมื่นศรี	3
4. ประโยชน์ของผ้าทอที่มีต่อสมาชิกกลุ่มผ้าทอและชุมชน โดยการเล่าและอธิบาย	2
5. ขั้นตอนการทอผ้า โดยการอธิบายและการสาธิต	2
6. การนำผ้าทอนาหมื่นศรีไปใช้	1
การเผยแพร่ความรู้แก่ครูผู้สอน	
1. อุปกรณ์และกระบวนการทอผ้านาหมื่นศรี โดยการอธิบายและสาธิต	6
2. ประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี เหตุผลในการอนุรักษ์ผ้าทอนาหมื่นศรี	2
3. ลายผ้าโบราณ	2
4. ไม่สนใจเผยแพร่ความรู้แก่ครู	2
การเผยแพร่ความรู้แก่นักเรียนและเยาวชนในท้องถิ่น	
1. ประวัติผ้าทอนาหมื่นศรี	5
2. อุปกรณ์และกระบวนการทอผ้านาหมื่นศรี	5
3. คุณค่าของผ้าโบราณและการอนุรักษ์	2
4. ความรู้สึกของผู้ทอผ้านาหมื่นศรี	1
5. ให้ความสำคัญในการถ่ายทอดให้ผู้เรียนมากกว่าครูผู้สอน	1

จากตารางที่ 45 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทางด้านการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการทอผ้านาหมื่นศรีสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่า การเผยแพร่ความรู้แก่ผู้สนใจทั่วไป ควรเผยแพร่ประวัติผ้าทอนาหมื่นศรีและประวัติกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี(5 คน) ผ้าทอนาหมื่นศรีลายต่างๆ (3 คน) คุณค่าของผ้าทอนาหมื่นศรี (3 คน) ประโยชน์ของผ้าทอที่มีต่อสมาชิกกลุ่มผ้าทอและชุมชน โดยการเล่าและอธิบาย (2 คน) ขั้นตอนการทอผ้า โดยการอธิบายและการสาธิต(2 คน) และการนำผ้าทอนาหมื่นศรีไปใช้(1 คน)

การเผยแพร่ความรู้แก่ครูผู้สอนควรเผยแพร่อุปกรณ์และกระบวนการทอดผ้านา
หมื่นศรี โดยการอธิบายและสาธิต (6 คน) ประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี เหตุผลใน
การอนุรักษ์ ผ้าทอ นาหมื่นศรี(2 คน) ลายผ้าโบราณ(2 คน) และไม่สนใจเผยแพร่ความรู้แก่ครู
(2 คน)

การเผยแพร่ความรู้แก่นักเรียนและเยาวชนในท้องถิ่นควรเผยแพร่ประวัติผ้าทอนา
หมื่นศรี (5 คน) อุปกรณ์และกระบวนการทอดผ้านาหมื่นศรี(5 คน) คุณค่าของผ้าโบราณและการ
อนุรักษ์ (2 คน) ความรู้สึกของผู้ทอดผ้านาหมื่นศรี(1 คน) และให้ความสำคัญในการถ่ายทอดให้
ผู้เรียนมากกว่าครูผู้สอน(1 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 46 ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทางด้านวิธีการอนุรักษ์ผ้าทอานาหมื่นศรีจัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
วิธีการอนุรักษ์ผ้าทอานาหมื่นศรี	
1. ถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังต่อไป	4
2. สร้างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้เด็กในชุมชนได้เรียนรู้	3
3. นำเข้าสู่ระบบโรงเรียนในรูปแบบหลักสูตรท้องถิ่นและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง	2
4. ทอผ้าต่อไปเรื่อยๆ และเก็บรักษาหัวผ้าไว้	1

จากตารางที่ 46 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อวิธีการอนุรักษ์ ผ้าทอานาหมื่นศรี สำหรับการพัฒนาศูนย์ศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอานาหมื่นศรี ปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่า ควรถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังต่อไป(4 คน) สร้างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้เด็กในชุมชนได้เรียนรู้(3 คน) นำเข้าสู่ระบบโรงเรียนในรูปแบบหลักสูตรท้องถิ่นและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง(2 คน) และทอผ้าต่อไปเรื่อยๆ และเก็บรักษาหัวผ้าไว้(1 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3 ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

3.3.1 การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน

ตารางที่ 47 ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน จัดลำดับตามความถี่

	ข้อความ	ความถี่
	ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของการพัฒนา	
1.	ควรศึกษาทิศทางการพัฒนาของชุมชนและโรงเรียนในด้านต่างๆ	3
	ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน	
1.	ควรศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี	10
2.	ควรรวบรวมข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลในด้านต่างๆของท้องถิ่น	4
	ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน	
1.	ควรสำรวจความพร้อมและความสนใจของผู้เรียน	5
2.	ควรศึกษาความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	1
	ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน	
3.	ควรสำรวจความพร้อมของโรงเรียน	1

จากตารางที่ 47 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ในด้านการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการพัฒนาศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น ปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่า ควรศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนนาหมื่นศรี(10 คน) ควรสำรวจความพร้อมและความสนใจของผู้เรียน (5 คน) ควรรวบรวมข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลในด้านต่างๆของท้องถิ่น(4 คน) ควรศึกษาทิศทางการพัฒนาของชุมชนและโรงเรียนในด้านต่างๆ (3 คน) ควรศึกษาความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน (1 คน) และควรสำรวจความพร้อมของโรงเรียน(1 คน)ตามลำดับ

ตารางที่ 48 ความถี่จากความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการศึกษา
สภาพและข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น จัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
1. ทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด	8
2. แนะนำปราชญ์ท้องถิ่นในการทอผ้านาหมีนศรีและแหล่งทอผ้าในชุมชน	7
3. ประชุมร่วมกับโรงเรียนเพื่อเสนอแนะข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและ ความต้องการของชุมชน	1

จากตารางที่ 48 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพและข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอ
นาหมีนศรีปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่า ทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด (8 คน) รองลงมาคือ
แนะนำปราชญ์ท้องถิ่นในการทอผ้านาหมีนศรีและแหล่งทอผ้าในชุมชน(7 คน) และประชุมร่วมกับ
โรงเรียนเพื่อเสนอแนะข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน(1 คน))
ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ตารางที่ 49 ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
ด้านพุทธิพิสัย	
1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผ้าทอานาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรัง	8
2. สามารถบอกเอกลักษณ์และโครงสร้างของผ้าทอานาหมื่นศรี	7
3. สามารถบอกอุปกรณในการทอได้	5
ด้านจิตพิสัย	
1. ควรมีความรักและภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น	8
2. เห็นความสำคัญของผ้าทอานาหมื่นศรี	8
3. มีความคิดสร้างสรรค์	4
4. มีความกระตือรือร้น	3
ด้านทักษะพิสัย	
1. มีทักษะในการทอผ้าานาหมื่นศรี	8
2. สามารถนำเสนอผลงานผ้าทอานาหมื่นศรีได้	5
3. สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิิตประจำวันได้	4

จากตารางที่ 49 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอานาหมื่นศรี ปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่า

ด้านพุทธิพิสัย ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผ้าทอานาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรัง (8 คน)สามารถบอกเอกลักษณ์และโครงสร้างของผ้าทอานาหมื่นศรี (7 คน) สามารถบอกอุปกรณในการทอได้(5 คน)

ด้านจิตพิสัย ควรมีความรักและภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น(8 คน) เห็นความสำคัญของ ผ้าทอานาหมื่นศรี(8 คน) มีความคิดสร้างสรรค์(4 คน)และ มีความกระตือรือร้น(3 คน)ตามลำดับ

ด้านทักษะพิสัย ควรมีทักษะในการทอผ่านาหมื่นศรี(8 คน) สามารถนำเสนอ
ผลงานผ้าทอนาหมื่นศรีได้(5 คน) สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้(4 คน)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 50 ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นจัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
1. ทำให้ได้หลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน	6
2. ร่วมกับโรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องผ้าทอ นาหมื่นศรี	4
3. ประชุมร่วมกับโรงเรียนเพื่อวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี	2

จากตารางที่ 50 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่า ทำให้ได้หลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน(6 คน)รองลงมาคือร่วมกับโรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี(4 คน) และประชุมร่วมกับโรงเรียนเพื่อวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี (2 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3.3 การกำหนดเนื้อหาสาระ

ตารางที่ 51 ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการกำหนดเนื้อหาสาระจัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
ด้านพุทธิพิสัย	
1. เรียนประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี	7
2. คุณค่า ประโยชน์ และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอนาหมื่นศรี	5
3. ส่วนประกอบของกี่ที่ใช้ในการทอผ้าทอนาหมื่นศรี	5
ด้านจิตพิสัย	
1. วิธีการอนุรักษ์และวิธีการสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี	8
2. ความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชน	3
3. ความเชื่อเกี่ยวกับผ้าพานช้าง	2
ด้านทักษะพิสัย	
1. เรียนกระบวนการในการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี	7
2. นำเสนอผลงาน และแสดงความคิดเห็นต่องานของตนเองและผู้อื่น	4
3. การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	2

จากตารางที่ 51 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นเกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหาสาระสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี พบว่าปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่า

ในด้านพุทธิพิสัย ควรเรียนประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี(7 คน) รองลงมาคือคุณค่า ประโยชน์ และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอนาหมื่นศรี(5 คน) และส่วนประกอบของกี่ที่ใช้ในการทอผ้าทอนาหมื่นศรี (5 คน)

ด้านจิตพิสัย วิธีการอนุรักษ์และวิธีการสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี(8 คน) และความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชน(3 คน) และความเชื่อเกี่ยวกับผ้าพานช้าง(2 คน) ตามลำดับ

ด้านทักษะพิสัย ควรเรียนกระบวนการในการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี(7 คน) นำเสนอผลงาน และแสดงความคิดเห็นต่องานของตนเองและผู้อื่น(4 คน) และ การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (2 คน)

ตารางที่ 52 ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระ
สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นจัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
1. ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นในการกำหนดรายละเอียดของเนื้อหา สาระ	6
2. ประชุมร่วมกันกับโรงเรียนเพื่อกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรท้องถิ่น	4
3. ให้ปราชญ์ท้องถิ่นตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระ	2

จากตารางที่ 52 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนามีนศรี ปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นในการกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาสาระ(6 คน) ประชุมร่วมกันกับโรงเรียนเพื่อกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรท้องถิ่น(4 คน) และ ให้ปราชญ์ท้องถิ่นตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระ(2 คน) ตามลำดับ

3.3.4 การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้

ตารางที่ 53 ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ จัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
1. ควรประเมินการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านทักษะ และด้านเจตคติ	5
2. ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานมากกว่าชิ้นงาน	5
3. ประเมินจากการให้ความสนใจและความตั้งใจในการปฏิบัติงาน	3
4. ควรประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน	1

จากตารางที่ 53 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการกำหนดเกณฑ์ ในการประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับการพัฒนาลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนามีนศรี ปราชญ์ท้องถิ่นให้ความเห็นว่า ควรประเมินการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านทักษะ และด้านเจตคติ(5 คน)ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานมากกว่าชิ้นงาน(5 คน) ประเมินจากการให้ความสนใจและความตั้งใจในการปฏิบัติงาน(3 คน) และควรประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน(1 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 54 ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นจัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
1. ปราชญ์ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	6
2. ปราชญ์ท้องถิ่นร่วมกับครูในการประเมินผลงานผู้เรียน	6
3. ปราชญ์ท้องถิ่นประเมินผลงานผู้เรียน	2

จากตารางที่ 54 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ปราชญ์ท้องถิ่นให้ความเห็นว่า ปราชญ์ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน(6 คน) ปราชญ์ท้องถิ่นร่วมกับครูในการประเมิน ผลงานผู้เรียน(6 คน) และปราชญ์ท้องถิ่นประเมินผลงานผู้เรียน(2 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3.5 การนำหลักสูตรไปใช้

ตารางที่ 55 ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการนำหลักสูตรไปใช้จัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
1. ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรงจากผู้เชี่ยวชาญ	7
2. เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจมากขึ้น	6
3. ทำให้ผู้เรียนผูกพันกับกลุ่มปราชญ์ท้องถิ่นและชุมชนมากขึ้น	3
4. ทำให้เกิดความรักความภูมิใจกับอาชีพทอผ้า	3

จากตารางที่ 55 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการนำหลักสูตรไปใช้ สำหรับการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอหมิ่นศรี ปราชญ์ท้องถิ่นให้ความเห็นว่า ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรงจากผู้เชี่ยวชาญ(7 คน) เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจมากขึ้น(6 คน) ทำให้ผู้เรียนผูกพันกับกลุ่มปราชญ์ท้องถิ่นและชุมชนมากขึ้น(3 คน) และทำให้เกิดความรักความภูมิใจกับอาชีพทอผ้า(3 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 56 ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
1. ปราชญ์ท้องถิ่นควรร่วมเป็นผู้สอนการทอผ้านาหมื่นศรี	5
2. ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่	5
3. ชุมชนช่วยเหลือในการจัดหาอุปกรณ์และสื่อการสอน	4
4. ทำให้โรงเรียนมีความใกล้ชิดกับชุมชนมากขึ้น	1

จากตารางที่ 56 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้ สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนปราชญ์ท้องถิ่นให้ความเห็นว่า ปราชญ์ท้องถิ่นควรร่วมเป็นผู้สอนการทอผ้านาหมื่นศรี(5 คน) ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่(5 คน) ชุมชนช่วยเหลือในการจัดหาอุปกรณ์และสื่อการสอน(4 คน) และทำให้โรงเรียนมีความใกล้ชิดกับชุมชนมากขึ้น(1 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3.6 การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ตารางที่ 57 ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการประเมินผลการใช้หลักสูตรจัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
การประเมินเอกสารหลักสูตร	
1. ควรตรวจสอบความสอดคล้อง ความครอบคลุมและความถูกต้อง	10
2. ควรตรวจสอบความชัดเจนของภาษา	2
การประเมินการใช้หลักสูตร	
1. ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน	10
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้	5
การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	
1. ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่นกับผู้เรียน	9
2. ประเมินผลการเรียนของผู้เรียนจากผลงาน	8

จากตารางที่ 57 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการประเมินผลการใช้หลักสูตร พบว่าปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่า ในด้านการประเมินเอกสารหลักสูตรควรตรวจสอบความสอดคล้อง ความครอบคลุมและความถูกต้อง(10 คน) และควรตรวจสอบความชัดเจนของภาษา(2 คน)

การประเมินการใช้หลักสูตร ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และ เจตคติของผู้เรียน(10 คน) และ ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้(5 คน)

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่นกับผู้เรียน (9 คน) และประเมินผลการเรียนของผู้เรียนจากผลงาน(8 คน) ตามลำดับ

ตารางที่ 58 ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนจัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
1. ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการแนะนำจากครูเกี่ยวกับเกณฑ์ในการประเมิน	6
2. ชุมชนมีควรส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรโดยมีหน่วยงานให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร	5

จากตารางที่ 58 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ปราชญ์ท้องถิ่น ให้ความเห็นว่า ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการแนะนำจากครูเกี่ยวกับเกณฑ์ในการประเมิน(6 คน) และชุมชนมีควรส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรโดยมีหน่วยงานให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร(5 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากการสัมภาษณ์ตัวแทนชุมชน

4.1 ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 59 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อมูลทั่วไปของตัวแทนชุมชน		จำนวน
1. เพศ		
ชาย		7
หญิง		3
2. อายุ		
2.1 31-40		5
2.2 41-50		3
2.3 51-60		-
2.4 61-70		2
3. สถานะผู้ให้สัมภาษณ์		
ผู้นำชุมชน		5
ผู้ปกครองนักเรียน		5
4. วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษาตอนปลาย		7
มัธยมศึกษาตอนต้น		-
มัธยมศึกษาตอนปลาย		-
ปริญญาตรี		2
ปริญญาโท		1
5. อาชีพ		
รับราชการ		5
ทำสวน ทำนา		1
รับจ้าง		3
ทอผ้า		1

ตารางที่ 59(ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของตัวแทนชุมชน	จำนวน
6. ผู้ปกครองนักเรียนระดับ	
มัธยมศึกษาปีที่ 1	1
มัธยมศึกษาปีที่ 2	2
มัธยมศึกษาปีที่ 3	2

จากตารางที่ 59 สามารถวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของตัวแทนชุมชนผู้ให้สัมภาษณ์ได้ว่า

เพศ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย(7 คน) และรองลงมาเป็นเพศหญิง(3 คน)

อายุ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 (5 คน) รองลงมามีอายุระหว่าง 41-50 (3 คน) มีอายุระหว่าง 61-70 (2 คน) ตามลำดับ

สถานะผู้ให้สัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีสถานะเป็นผู้นำชุมชน จำนวน (5คน) และผู้ปกครองนักเรียนจำนวน (5คน) ตามลำดับ

วุฒิการศึกษา

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย (7 คน)รองลงมาก็คือระดับปริญญาตรี (2 คน) และระดับปริญญาโท (1 คน)ตามลำดับ

อาชีพ

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีอาชีพรับราชการ (5คน) รองลงมาก็คือ อาชีพทำนา ทำสวน (1 คน) รับจ้าง (3 คน) และทอผ้า (1 คน)ตามลำดับ

ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้น

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (1 คน) รองลงมาคือมัธยมศึกษาปีที่ 2 (2 คน) และมัธยมศึกษาปีที่ 3 (2 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา
ท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

4.2.1 การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน

ตารางที่ 60 ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐานจัดลำดับ
ตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของการพัฒนา	
1. ควรศึกษาทิศทาง การพัฒนาของชุมชนและโรงเรียนในด้านต่างๆ	5
2. ควรศึกษาอาชีพที่ต้องการในอนาคต	3
ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน	
1. ควรศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนนาหมื่นศรี	8
2. ควรศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรีและประวัติจังหวัดตรัง	8
3. ควรรวบรวมข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลในด้านต่างๆของท้องถิ่น	6
4. ควรศึกษาอาชีพปัจจุบันของคนในชุมชน	2
ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน	
1. ควรสำรวจความพร้อมและความสนใจของผู้เรียน	8
2. ควรศึกษาความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	5
ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน	
3. ควรสำรวจความพร้อมของโรงเรียน	2

จากตารางที่ 60 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อแนวทางการพัฒนา
หลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ในด้านการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น ตัวแทนชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่า ควรศึกษาประวัติ
ความเป็นมาของชุมชนนาหมื่นศรี(8 คน) ควรศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรีและ
ประวัติจังหวัดตรัง(8 คน) ควรสำรวจความพร้อมและความสนใจของผู้เรียน(8 คน) ควรรวบรวม
ข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลในด้านต่างๆของท้องถิ่น(6 คน) ควรศึกษาทิศทาง การพัฒนาของชุมชนและ
โรงเรียนในด้านต่างๆ (5 คน) ควรศึกษาความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน(5 คน) ควรศึกษาอาชีพ
ที่ต้องการในอนาคต(3 คน) ควรศึกษาอาชีพปัจจุบันของคนในชุมชน(2 คน) และควรสำรวจความ
พร้อมของโรงเรียน(2 คน)ตามลำดับ

ตารางที่ 61 ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพและข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นจัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
1. ทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด	7
2. แนะนำปราชญ์ท้องถิ่นในการทอผ้านาห่มตีนีและแหล่งทอผ้าในชุมชน	6
3. ประชุมร่วมกับโรงเรียนเพื่อเสนอแนะข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน	4
2. ประชุมร่วมกับโรงเรียนเพื่อจัดเรียงความสำคัญของข้อมูลพื้นฐาน	2
1	

จากตารางที่ 61 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพและข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาห่มตีนี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตัวแทนส่วนใหญ่เห็นว่า ทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด(7 คน) รองลงมาคือ แนะนำปราชญ์ท้องถิ่นในการทอผ้านาห่มตีนีและแหล่งทอผ้าในชุมชน(6 คน) ประชุมร่วมกับโรงเรียนเพื่อเสนอแนะข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน(4 คน) ประชุมร่วมกับโรงเรียนเพื่อจัดเรียงความสำคัญของข้อมูลพื้นฐาน(2 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ตารางที่ 62 ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจัดลำดับตามความถี่

	ข้อความ	ความถี่
ด้านพุทธิพิสัย		
1.	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรัง	7
2.	สามารถบอกเอกลักษณ์และโครงสร้างของผ้าทอนาหมื่นศรี	5
3.	สามารถบอกอุปกรณ์ในการทอได้	4
ด้านจิตพิสัย		
1.	ควรมีความรักและภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น	7
2.	เห็นความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรี	5
3.	มีความคิดสร้างสรรค์	3
4.	มีความกระตือรือร้น	3
ด้านทักษะพิสัย		
1.	มีทักษะในการทอผ้าานาหมื่นศรี	8
2.	สามารถนำเสนอผลงานผ้าทอนาหมื่นศรีได้	6
3.	สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	3

จากตารางที่ 62 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตัวแทนส่วนใหญ่เห็นว่า

ด้านพุทธิพิสัย ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรัง(7 คน) สามารถบอกเอกลักษณ์และโครงสร้างของผ้าทอนาหมื่นศรี (5 คน) สามารถบอกอุปกรณ์ในการทอได้(4 คน)

ด้านจิตพิสัย ควรมีความรักและภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น(7 คน) เห็นความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรี (5 คน) มีความคิดสร้างสรรค์ (3 คน) และมีความกระตือรือร้น (3 คน) ตามลำดับ

ด้านทักษะพิสัย ควรมีทักษะในการทอผ้าไหมตีนศรี(8 คน) สามารถนำเสนอ
ผลงานผ้าทอไหมตีนศรีได้(6 คน)สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (3 คน)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 63 ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนจัดลำดับตามความถี่

	ข้อความ	ความถี่
1.	ทำให้ได้หลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน	6
2.	ร่วมกับโรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี	4
3.	ร่วมกับโรงเรียนในการกำหนดวิธีการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี	4
4.	ประชุมร่วมกับโรงเรียนเพื่อวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี	2

จากตารางที่ 63 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตัวแทน ส่วนใหญ่เห็นว่า ทำให้ได้หลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน(6 คน) รองลงมาคือร่วมกับโรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี(4 คน) ร่วมกับโรงเรียน ในการกำหนดวิธีการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี(4 คน) และประชุมร่วมกับโรงเรียนเพื่อวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี(2 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2.3 การกำหนดเนื้อหาสาระ

ตารางที่ 64 ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการกำหนดเนื้อหาสาระจัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
ด้านพุทธิพิสัย	
1. เรียบประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี	8
2. คุณค่า ประโยชน์ และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอนาหมื่นศรี	6
3. ส่วนประกอบของกี่ที่ใช้ในการทอผ้าทอนาหมื่นศรี	6
ด้านจิตพิสัย	
1. วิธีการอนุรักษ์และวิธีการสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี	8
2. ความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชน	6
ด้านทักษะพิสัย	
1. เรียบกระบวนการในการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี	7
2. นำเสนอผลงาน และแสดงความคิดเห็นต่องานของตนเองและผู้อื่น	4

จากตารางที่ 64 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชน เกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหาสาระ พบว่าตัวแทนชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่า

ด้านพุทธิพิสัยควรเรียบประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี (8 คน) รองลงมาคือคุณค่า ประโยชน์ และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอนาหมื่นศรี(6 คน) ส่วนประกอบของกี่ที่ใช้ในการทอผ้าทอนาหมื่นศรี(6 คน)

ด้านจิตพิสัย วิธีการอนุรักษ์และวิธีการสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี(8 คน) และความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชน (6 คน) ตามลำดับ

ด้านทักษะพิสัย ควรเรียบกระบวนการในการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี (7 คน) นำเสนอผลงาน และแสดงความคิดเห็นต่องานของตนเองและผู้อื่น(4 คน)

ตารางที่ 65 ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระ
สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
จัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
1. ให้ปราชญ์ท้องถิ่นตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระ	6
2. ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นในการกำหนดรายละเอียดของเนื้อหา สาระ	3
3. ประชุมร่วมกันกับโรงเรียนเพื่อกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรท้องถิ่น	3

จากตารางที่ 65 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการมีส่วนร่วมใน
การกำหนดเนื้อหาสาระสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดย
การมีส่วนร่วมของชุมชน ตัวแทนชุมชนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าให้ปราชญ์ท้องถิ่นตรวจสอบความ
ถูกต้องของเนื้อหาสาระ(6 คน) ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นในการกำหนดรายละเอียดของ
เนื้อหาสาระ(3 คน) และประชุมร่วมกันกับโรงเรียนเพื่อกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรท้องถิ่น(3
คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2.4 การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้

ตารางที่ 66 ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ จัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
1. ควรประเมินการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านทักษะ และด้านเจตคติ	7
2. ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานมากกว่าชิ้นงาน	6
3. ควรประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน	3

จากตารางที่ 66 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ ตัวแทนชุมชนให้ความเห็นว่า ควรประเมินการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านทักษะ และด้านเจตคติ(7 คน) ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานมากกว่าชิ้นงาน(6 คน) และควรประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน(3 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 67 ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นจัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
1. ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน	7
2. ประชาชนท้องถิ่นร่วมกับครูในการประเมินผลงานผู้เรียน	5

จากตารางที่ 67 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตัวแทนชุมชนให้ความเห็นว่า ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน(7 คน) และ ประชาชนท้องถิ่นร่วมกับครูในการประเมินผลงานผู้เรียน(5 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2.5 การนำหลักสูตรไปใช้

ตารางที่ 68 ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการนำผู้เรียนไปเรียนนอกสถานที่ที่กลุ่มทอผ้า
นาหมื่นศรีจัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
1. ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรงจากผู้เชี่ยวชาญ	8
2. เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจมากขึ้น	5
3. ทำให้ผู้เรียนผูกพันกับกลุ่มปราชญ์ท้องถิ่นและชุมชนมากขึ้น	3

จากตารางที่ 68 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการนำผู้เรียนไปเรียนนอกสถานที่ที่กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี ตัวแทนชุมชนให้ความเห็นว่า ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรงจากผู้เชี่ยวชาญ(8 คน) เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจมากขึ้น(5 คน)และทำให้ผู้เรียนผูกพันกับกลุ่มปราชญ์ท้องถิ่นและชุมชนมากขึ้น(3 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 69 ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
1. ประชาชนท้องถิ่นควรร่วมเป็นผู้สอนการทอผ้านาหมื่นศรี	7
2. ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่	5
3. ชุมชนช่วยเหลือในการจัดหาอุปกรณ์และสื่อการสอน	1

จากตารางที่ 69 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ตัวแทนชุมชนให้ความเห็นว่า ประชาชนท้องถิ่นควรร่วมเป็นผู้สอนการทอผ้านาหมื่นศรี(7 คน) รองลงมาคือชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่(5 คน) และชุมชนช่วยเหลือในการจัดหาอุปกรณ์และสื่อการสอน(1 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2.6 การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ตารางที่ 70 ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการประเมินผลการใช้หลักสูตรจัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
การประเมินเอกสารหลักสูตร	
1. ควรตรวจสอบความสอดคล้อง ความครอบคลุมและความถูกต้อง	8
2. ควรตรวจสอบความชัดเจนของภาษา	7
การประเมินการใช้หลักสูตร	
1. ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน	8
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้	4
การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	
1. ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่นกับผู้เรียน	8
2. ประเมินผลการเรียนของผู้เรียนจากผลงาน	5

จากตารางที่ 70 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการประเมินผลการใช้หลักสูตร ตัวแทนชุมชนให้ความเห็นว่าในส่วนของเอกสารหลักสูตรควรตรวจสอบความสอดคล้อง ความครอบคลุมและความถูกต้อง(8 คน) ควรตรวจสอบความชัดเจนของภาษา(7 คน) ในส่วนการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และ เจตคติของผู้เรียน(8 คน) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้(4 คน) ในส่วนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่นกับผู้เรียน (8 คน) และประเมินผลการเรียนของผู้เรียนจากผลงาน(5 คน) ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 71 ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนจัดลำดับตามความถี่

ข้อความ	ความถี่
1. ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการแนะนำจากครูเกี่ยวกับเกณฑ์ในการประเมิน	8
2. ชุมชนมีควรส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรโดยมีหน่วยงานให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร	4

จากตารางที่ 71 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น ตัวแทนชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการแนะนำจากครูเกี่ยวกับเกณฑ์ในการประเมิน (8 คน) และชุมชนมีควรส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรโดยมีหน่วยงานให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร(4 คน) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง” สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดตรัง จำนวน 71 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดตรัง จำนวน 30 คน ประชาชนท้องถิ่น ที่มีประสบการณ์ในผ้าทอนาหมื่นศรี และมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 10 คน และตัวแทนของชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน รวมจำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ

2.1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดตรัง เรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้คำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และเติมคำ (Questionnaire) จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเป็นคำถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 60 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง แบบปลายเปิด (Open-ended) จำนวน 13 ข้อ

2.2 แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้คำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และเติมคำ (Questionnaire) จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเป็นคำถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 60 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตร

ศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง แบบปลายเปิด(Open-ended) จำนวน 13 ข้อ

2.3 แบบสัมภาษณ์ สำหรับปราชญ์ท้องถิ่น เรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด(Open-ended) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 8 ข้อ ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการสร้างองค์ความรู้ และการถ่ายทอด องค์ความรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นผู้ผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี จำนวน 20 ข้อ ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 18 ข้อ

2.4 แบบสัมภาษณ์ สำหรับตัวแทนชุมชน เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด(Open-ended) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 18 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการออกหนังสือขอความร่วมมือ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลของทั้ง 4 กลุ่มประชากร โดยแบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดตรัง จำนวน 71 คน โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด 71 ฉบับ คิดเป็น 100 % แบบสอบถามครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด 28 ฉบับ คิดเป็น 93.3 % ผู้วิจัยได้ทำการ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ปราชญ์ท้องถิ่น ที่มีประสบการณ์ในผ้าทอนาหมื่นศรี จำนวน 10 คน สัมภาษณ์ ตัวแทนของชุมชน คือ ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้ปกครองนักเรียน รวมจำนวน 10 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลต่างๆมาทำการวิเคราะห์ค่าสถิติดังนี้ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิเคราะห์โดยหาค่ามัธยเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาจังหวัดตรัง วิเคราะห์ข้อมูลโดยเสนอเป็นความเรียง ส่วนข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบ สัมภาษณ์ในตอนต้นที่ 1 นั้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยเสนอเป็นความเรียง และในตอนต้นที่ 2 เกี่ยวกับการ สร้างองค์ความรู้ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ของปราชญ์ท้องถิ่นผู้ผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี วิเคราะห์ ข้อมูลโดยเสนอเป็นความเรียง ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง วิเคราะห์ข้อมูลโดยเสนอเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ของผู้บริหารโรงเรียน

- ประกอบด้วย
1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา ท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
  3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการ พัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการ มีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผู้บริหารโรงเรียนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 71 คน ส่วนใหญ่เป็นชาย 37 คน (คิดเป็นร้อยละ 52.1) และเป็นหญิง 34 คน (คิดเป็นร้อยละ 47.9) และมีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 34 คน (คิดเป็นร้อยละ 47.9) อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 28 คน (คิดเป็นร้อยละ 39.4) และอายุ ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 9 คน (คิดเป็นร้อยละ 12.7) ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับ ปริญญาโท มีจำนวน 54 คน (คิดเป็นร้อยละ 76.1) ระดับปริญญาตรี มีจำนวน 17 คน (คิดเป็นร้อยละ 23.9) โดยส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาบริหารการศึกษามากที่สุด จำนวน 45 คน (คิดเป็นร้อยละ 63.4) รองลงมาคือหลักสูตรและการสอน จำนวน 14 คน (คิดเป็นร้อยละ 19.7) จิตวิทยา การศึกษา จำนวน 4 คน (คิดเป็นร้อยละ 5.6) ภาษาไทย จำนวน 3 คน (คิดเป็นร้อยละ 4.2) ประถมศึกษา จำนวน 2 คน (คิดเป็นร้อยละ 2.8) คณิตศาสตร์ จำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 1.4) วิทยาศาสตร์ จำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 1.4) และรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 1.4)

ละ 1.4) และผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนมากกว่า 26 ปี มีจำนวน 21 คน(คิดเป็นร้อยละ 29.6) รองลงมาคือช่วงระหว่าง 1-5 ปี มีจำนวน 13 คน (คิดเป็นร้อยละ 18.3) ช่วงระหว่าง 21-25 ปี มีจำนวน 13 คน (คิดเป็นร้อยละ 18.3) ช่วงระหว่าง 11-15 ปี มีจำนวน 12 คน (คิดเป็นร้อยละ 16.9) ช่วงระหว่าง 6-10 ปี มีจำนวน 6 คน (คิดเป็นร้อยละ 8.5) และช่วงระหว่าง 16-20 ปี มีจำนวน 6 คน(คิดเป็นร้อยละ 8.5)ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน

ผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยมากกับการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน($\bar{X} = 4.40$)

ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของการพัฒนา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญว่าควรศึกษาอาชีพปัจจุบันของคนในชุมชนและแนวโน้มอาชีพในอนาคตที่ชุมชนต้องการ ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมาคือควรศึกษาทิศทางการพัฒนาของชุมชนและโรงเรียน ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากรการศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร($\bar{X} = 3.87$)

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญว่าควรศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าทอ นาหมื่นศรีและประวัติจังหวัดตรังพอสังเขป($\bar{X} = 4.61$) รองลงมาคือควรศึกษาประวัติชุมชนนาหมื่นศรี($\bar{X} = 4.52$) และควรรวบรวมข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลในด้านต่างๆ ของตำบลนาหมื่นศรี ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร การศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร($\bar{X} = 4.44$) ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญว่า ควรสำรวจความพร้อมและรวบรวม สภาพปัญหาของครูผู้สอนและผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.70$) ควรสำรวจความพร้อมและความสนใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษา ท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.55$) และ ควรให้ผู้เรียนร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษา ท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.72$) ตามลำดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญว่า ควรศึกษาปัญหา การนำหลักสูตรแกนกลางไปใช้และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.58$) และควร วิเคราะห์ความต้องการและความพร้อมของโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.58$)

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยมากกับการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 4.46$)

ด้านพุทธิพิสัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการกำหนดจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติชุมชนนาหมื่นศรี ความเป็นมาของผ้าทอ นาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรังพอสังเขป ($\bar{X} = 4.72$)

ด้านจิตพิสัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการกำหนดจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีความรัก ความภูมิใจ และเห็นความสำคัญของชุมชนที่ตนอาศัย นำไปสู่การ อนุรักษ์พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี ($\bar{X} = 4.52$) และ เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายคุณค่า และความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจและด้าน วัฒนธรรมได้ ($\bar{X} = 4.49$)

ด้านทักษะพิสัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการกำหนดจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในวิชาศิลปะในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.56$) และเพื่อให้ผู้เรียนถ่ายทอดความรู้สึกลงมือทำชิ้นงานของตนเองและผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 4.56$)

3. การกำหนดเนื้อหาสาระ

ผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยมากกับการกำหนดเนื้อหาสาระ($\bar{X} = 4.31$)

ด้านพุทธิพิสัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความงาม คุณค่า ประโยชน์ และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอนามี่นศรีในรูปแบบต่างๆ($\bar{X} = 4.55$) และผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับลายผ้าทอนามี่นศรี ทั้งลายอนุรักษ์และลายประยุกต์($\bar{X} = 4.52$)

ด้านจิตพิสัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ผู้เรียนมีความรัก ความภูมิใจ และเห็นความสำคัญของชุมชนที่ตนอาศัย นำไปสู่การอนุรักษ์พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนามี่นศรี($\bar{X} = 4.52$) และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก คือ ให้ผู้เรียนอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอนามี่นศรีที่มีต่อชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านวัฒนธรรมได้($\bar{X} = 4.49$)

ด้านทักษะพิสัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทอผ้านามี่นศรี และประสบการณ์การทอผ้านามี่นศรีจากปราชญ์ท้องถิ่น($\bar{X} = 4.48$) และผู้เรียนได้เรียนรู้การนำเสนอผลงาน และแสดงความคิดเห็นต่องานผ้าทอนามี่นศรีของตนเองและผู้อื่น($\bar{X} = 4.37$)

4. การกำหนดเกณฑ์วัดผลการเรียนรู้

ผู้บริหารการศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยมากกับการกำหนดเกณฑ์วัดผลการเรียนรู้($\bar{X} = 4.08$)

ด้านพุทธิพิสัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการกำหนดเกณฑ์วัดผลการเรียนรู้ว่า คือ ผู้เรียนสามารถบอกชื่อลายผ้าทอนามี่นศรีที่ได้จากการทอด้วยกี่กระตุกและกี่โบราณ($\bar{X} = 4.49$) และผู้เรียนสามารถอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอนามี่นศรีที่มีต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนนามี่นศรีในปัจจุบัน($\bar{X} = 4.13$)

ด้านจิตพิสัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการกำหนดเกณฑ์วัดผลการเรียนรู้ว่า ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนทอผ้านามี่นศรีโดยมีปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้สอน($\bar{X} = 4.62$) และ ผู้เรียนกล่าวถึงแนวทางการอนุรักษ์และการสืบทอดผ้าทอนามี่นศรี($\bar{X} = 4.27$)

ด้านทักษะพิสัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการกำหนดเกณฑ์วัดผล การเรียนรู้ว่า ผู้เรียนสามารถทอผ้าทอหมิ่นศรีได้ด้วยตนเอง และสามารถประยุกต์ใช้ลายผ้าทอหมิ่นศรีสร้างงานศิลปะด้วยวัสดุอื่น ($\bar{X} = 4.65$) และผู้เรียนสามารถสร้างงานศิลปะอื่นๆ โดยใช้ผ้าทอหมิ่นศรีเป็นส่วนประกอบ ($\bar{X} = 3.73$)

5. การนำหลักสูตรไปใช้

ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นด้วยอย่างมากเกี่ยวกับการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ($\bar{X} = 4.39$) โดยให้ความสำคัญกับการจัดตารางสอนให้เหมาะสมกับชั่วโมงสอนของครู และการใช้อาคารสถานที่ ($\bar{X} = 4.72$) การจัดเตรียมบุคลากรโดยการประชุม ฝึกอบรมหรือประชุมสัมมนา เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.63$) การร่วมกับครูผู้สอนจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน มีการเรียนรู้จากสถานที่ผลิตผ้าทอหมิ่นศรี ($\bar{X} = 4.62$) การประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่นให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ($\bar{X} = 4.62$) การปรับหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพนักเรียน โรงเรียน และความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.56$) การศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นและเอกสารหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.55$) และการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.52$) ตามลำดับ

6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นด้วยอย่างมากเกี่ยวกับการประเมินผลการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 4.32$)

การประเมินเอกสารหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการประเมินความครอบคลุมและความถูกต้องของหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์ เนื้อหา เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล ($\bar{X} = 4.65$) และควรตรวจสอบความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในเอกสารหลักสูตร ($\bar{X} = 4.59$)

การประเมินการใช้หลักสูตร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับควรมีการลำดับเหตุการณ์การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อช่วยในการประเมิน ($\bar{X} = 4.44$) และควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักสูตรไปใช้ ($\bar{X} = 3.89$)

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับควรให้ปราชญ์ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมาคือ ควร

ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.52$) ควรมีการประชุมประเมินระบบหลักสูตรเป็นระยะ ($\bar{X} = 4.41$) และควรนำวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกลางกับหลักสูตรท้องถิ่นมาประเมินร่วมกัน ($\bar{X} = 3.90$)

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง

ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่แสดงความพึงพอใจในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง และได้เสนอความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ สรุปรวมได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน

ด้านการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าควรศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าทอ ศึกษาข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน เก็บรวบรวมประมวลความรู้ข้อมูลพื้นฐาน เป็นสิ่งจำเป็นเพราะในการจัดทำหลักสูตรของชุมชนได้นั้นต้องมีข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ชัดเจน ครอบคลุม ควรเป็นข้อมูลจากฐาน ปฏิบัติการจริง(2 คน) ศึกษาภูมิปัญญาโดยแยกเป็นตำบล(1 คน) ให้นักเรียนช่วยกันหาข้อมูล (1 คน) และให้นักเรียนช่วยกันหาข้อมูล(1 คน) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า ควรให้ชุมชนเป็นผู้รวบรวมข้อมูล(3 คน) ควรได้รับการสนับสนุนจากปราชญ์ชาวบ้าน(2 คน) ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด(2 คน) เป็นข้อมูลพื้นฐานที่ชัดเจน ครอบคลุม (2 คน) ควรเป็นข้อมูลจากฐานปฏิบัติการจริง(2 คน) ชุมชนปรีกษาหารีหรือกับสถานศึกษา(1 คน) เพื่อให้ทราบข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนที่มีต่อหลักสูตรศิลปศึกษาได้เป็นอย่างดี เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินวัตถุประสงค์ของหลักสูตรต่อไป(1 คน) และทุกภาคส่วนจะต้องเห็นความสำคัญ (1 คน) ตามลำดับ

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าควรเน้นการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น (4 คน) ให้มีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติได้(3 คน) กำหนดโครงสร้างหลักสูตรให้ชัดเจน(2 คน) การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันแทนการเรียนเพื่อการอนุรักษ์ เช่น เน้นเรื่องการ

ดำเนินงานสร้างรายได้แก่ชุมชน เน้นศึกษาจากข้อมูลจริง(1 คน) และเหมาะสมแต่ละวัย เน้นพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามความถนัดและความสนใจ(1 คน) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า ให้ชุมชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด และควรกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน (6 คน) นำไปสู่การอนุรักษ์พัฒนาและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้(1 คน) เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถให้บริการผู้เรียนได้ศึกษาได้จริง โดยการปฏิบัติจริงแทนการศึกษาดูงานอย่างเดียว(1 คน) และร่วมวางแผนร่วมกับโรงเรียน(1 คน) ตามลำดับ

3. การกำหนดเนื้อหาสาระ

ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าควรเน้นเรื่องรูปแบบ และเอกลักษณ์ของผ้าทอนาหมื่นศรี(4 คน) ที่มาของผ้าย สีย้อม การคิดลาย การพัฒนาลาย (1 คน) คุณค่า ปรัชญาผ้าทอนาหมื่นศรี (1 คน) สภาพชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้รู้ (1 คน) และเนื้อหาต้องชัดเจน และรัดกุม (1 คน) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน(4 คน) ให้ชุมชนเสนอเนื้อหา เน้นการนำไปประยุกต์ใช้ (1 คน) ร่วมจัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหา(1 คน) ร่วมเสนอแนะเพื่อการพัฒนา (1 คน) และชุมชนควรตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (1 คน) ตามลำดับ

4. การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้

ด้านการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า ควรครอบคลุมพุทธิพิสัย เจตพิสัยและทักษะพิสัย(2 คน) เน้นกระบวนการทำงานมากกว่าผลงาน(2 คน) การให้ความร่วมมือ การปฏิบัติ ความรู้ สังเกตพฤติกรรม (1 คน) เน้นการวิจารณ์แทนการให้คะแนน (1 คน) และเน้นความมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ (1 คน) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ การประเมินผลการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า ต้องกำหนดร่วมกับชุมชนและปราชญ์ (4 คน) ปราชญ์กำหนดการประเมินที่รูปแบบและวิธีการ(1 คน) และคณะกรรมการสถานศึกษาต้องยอมรับ (1 คน) ตามลำดับ

5. การนำหลักสูตรไปใช้

ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นว่า บุคลากรต้องเข้าใจหลักสูตรและใช้ได้อย่างถูกต้อง (2 คน) ดูความเหมาะสมของเวลา สถานที่งบประมาณ (1 คน) ในลักษณะวิชาเพิ่มเติมของสาระการเรียนรู้สังคมศาสตร์และวัฒนธรรมหรือศิลปะ (1 คน) สร้างความตระหนักในงานศิลปะของชุมชนที่มีต่องานแต่ละชิ้น และนำไปสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์(1 คน) และมีเอกสารค้นคว้า มีแผนการสอนที่ชัดเจน(1 คน) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วม (3 คน) วางแผนจัดกิจกรรมและเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือในการสอน (2 คน) และต้องคิดแบบองค์รวมให้รัฐสนับสนุน(1 คน) ตามลำดับ

6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ด้านการประเมินผลหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า ให้ชุมชนร่วมประเมินและตั้งเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจน(2 คน) ดูทัศนะของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผนวกกับความสามารถของผู้เรียนในการปฏิบัติต่อชิ้นงาน(1 คน) และควรประเมินอย่างหลากหลาย (1 คน) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน(2 คน) ให้ชุมชนร่วมประเมินจะให้เห็นความสอดคล้องและผลที่เกิดจากการเขียนหลักสูตรและนำไปใช้ในโอกาสต่อไป(1 คน) ร่วมกำหนดรูปแบบและวิธีการประเมิน(1 คน) และแนะนำให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกับโรงเรียนกับกิจกรรมการประเมิน(1 คน) ตามลำดับ

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรส่งเสริมให้เยาวชนมีใจรักและร่วมกันอนุรักษ์ไว้ให้ได้นาน(1 คน) และผู้นำท้องถิ่นควรมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการสำรวจและการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยกำหนดเวลาร่วมกันวางแผนกับโรงเรียน (1 คน) ตามลำดับ

ผลการวิจัยจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์

- ประกอบด้วย
1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
  3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา หลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

จากครูศิลปะผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 28 คน ส่วนใหญ่เป็นชาย 15 คน(คิดเป็นร้อยละ53.6) และเป็นหญิง 13 คน(คิดเป็นร้อยละ 46.4) และมีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 11 คน (คิดเป็นร้อยละ 39.3) อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 9 คน (คิดเป็นร้อยละ 32.1) อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 6 คน(คิดเป็นร้อยละ 21.4) และอายุระหว่าง 25-30 ปี จำนวน 2 คน(คิดเป็นร้อยละ 7.1) ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีจำนวน 27 คน(คิดเป็นร้อยละ 94.6) และต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีจำนวน 1 คน(คิดเป็นร้อยละ 3.6) โดยส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในสาขาศิลปศึกษา มีจำนวน 12 คน(คิดเป็นร้อยละ 42.9) สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา มีจำนวน 2 คน(คิดเป็นร้อยละ 7.1) สาขานาฏศิลป์ มีจำนวน 2 คน (คิดเป็นร้อยละ7.1) สาขาการประถมศึกษา มีจำนวน 2 คน(คิดเป็นร้อยละ 7.1) สาขาอุตสาหกรรมศิลป์ มีจำนวน 2 คน(คิดเป็นร้อยละ 7.1)สาขาดนตรี มีจำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.6) สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มีจำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.6) สาขาพัฒนาชุมชน มีจำนวน 1 คน(คิดเป็นร้อยละ 3.6) สาขาเกษตรศาสตร์ มีจำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.6) สาขาอุตสาหกรรมศิลป์ มีจำนวน 1 คน(คิดเป็นร้อยละ 3.6) สาขาชีววิทยา มีจำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.6) สาขาคหกรรม มีจำนวน 1 คน(คิดเป็นร้อยละ 3.6) สาขา ศิลปะการแสดง มีจำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.6) และสาขาศิลปกรรม มีจำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.6) ครูศิลปะส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 26 ปี มีจำนวน 9 คน (คิดเป็นร้อยละ 32.1) ช่วงระหว่าง 11-15 ปี มีจำนวน 8 คน(คิดเป็นร้อยละ 28.6) ช่วงระหว่าง 16-20 ปี มีจำนวน 4 คน(คิดเป็นร้อยละ14.3) ช่วงระหว่าง 21-25 ปี มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3) และช่วงระหว่าง 1-5 ปี มีจำนวน 3 คน (คิดเป็นร้อยละ 10.7) และส่วนใหญ่ ทำหน้าที่เป็นครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีจำนวน 11 คน (คิดเป็นร้อยละ 39.3) ครูประจำชั้น มีจำนวน 4 คน (คิดเป็นร้อยละ14.3)

ครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีจำนวน 4 คน (คิดเป็นร้อยละ 14.3) ครูประจำชั้น และครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีจำนวน 3 คน (คิดเป็นร้อยละ 10.7) ครูประจำชั้น และครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 มีจำนวน 2 คน (คิดเป็นร้อยละ 7.1) ครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีจำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.6) ครูประจำชั้น และครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีจำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.6) ครูศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-2,4-5 มีจำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.6) และอื่นๆ มีจำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.6) ครูศิลปะส่วนใหญ่ไม่เคยศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขณะที่กำลังศึกษา มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 89.3 มีครูศิลปะซึ่งเคยศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขณะที่กำลังศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7 และครูศิลปะในสถานที่ เคยศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทั้งหมดได้รับการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในขณะที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 100 ครูศิลปะส่วนใหญ่ไม่เคยฝึกอบรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีจำนวน 18 คน (คิดเป็นร้อยละ 64.3) และเคยฝึกอบรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีจำนวน 10 คน (คิดเป็นร้อยละ 35.7) ครูศิลปะซึ่งเคยฝึกอบรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นส่วนใหญ่ เคยเข้ารับการฝึกอบรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจำนวน 2 ครั้ง มีจำนวน 4 คน (คิดเป็นร้อยละ 40) รองลงมาคือจำนวน 1 ครั้ง มีจำนวน 3 คน (คิดเป็นร้อยละ 30) จำนวน 3 ครั้ง มีจำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 10) จำนวน 5 ครั้ง มีจำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 10) และจำนวน 6 ครั้ง มีจำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 10) ครูศิลปะส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีจำนวน 21 คน (คิดเป็นร้อยละ 75) และมีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีจำนวน 7 คน (คิดเป็นร้อยละ 25) ครูศิลปะ ในส่วนที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องบาติกและมัดย้อม มีจำนวน 6 คน (คิดเป็นร้อยละ 85.7) และผ้าทอ มีจำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 14.3) ครูศิลปะส่วนใหญ่ไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับผ้าทอนาหมื่นศรีในชุมชน มีจำนวน 26 คน (คิดเป็นร้อยละ 92.9) เคยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับผ้าทอนาหมื่นศรีในชุมชนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีจำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.6) และปัจจุบันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีจำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.6)

2. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปะสาระทัศนศิลป์ที่มีแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

- ประกอบด้วยด้านต่างๆต่อไปนี้
1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
  2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
  3. การกำหนดเนื้อหาสาระ

4. การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน

ครูคิดปะเห็นด้วยมากกับการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐานโดยรวม($\bar{X} = 4.42$) ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของการพัฒนา พบว่า ครูคิดปะให้ความสำคัญว่า ควรศึกษาทิศทางการพัฒนาของชุมชนและโรงเรียน ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากรการศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร($\bar{X} = 4.75$) และมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากคือ ควรศึกษาอาชีพปัจจุบันของคนในชุมชนและแนวโน้มอาชีพในอนาคตที่ชุมชนต้องการ($\bar{X} = 4.39$)

ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน พบว่า ครูคิดปะให้ความสำคัญว่าควรศึกษาประวัติชุมชนนาหมื่นศรี($\bar{X} = 4.57$) ควรศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าทอ นาหมื่นศรีและประวัติจังหวัดตรังพอสังเขป($\bar{X} = 4.57$) และ ควรรวบรวมข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลในด้านต่างๆของตำบลนาหมื่นศรี ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร การศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร($\bar{X} = 4.46$)

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน พบว่า ครูคิดปะให้ความสำคัญว่า ควรสำรวจความพร้อมและรวบรวม สภาพปัญหาของครูผู้สอนและผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน($\bar{X} = 4.82$) รองลงมาคือ ควรสำรวจความพร้อมและความสนใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น($\bar{X} = 4.79$)

ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน พบว่า ครูคิดปะให้ความสำคัญว่า ควรศึกษาปัญหาการนำหลักสูตรแกนกลางไปใช้และปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน($\bar{X} = 4.46$) รองลงมาคือควรวิเคราะห์ความต้องการและความพร้อมของโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น($\bar{X} = 4.04$)

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ครูคิดปะเห็นด้วยมากกับการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร($\bar{X} = 4.46$)

ด้านพุทธิพิสัย พบว่า ครูคิดปะให้ความสำคัญกับการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อเพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกโครงสร้าง และเอกลักษณ์ของผ้าทอนาหมื่นศรีได้ ($\bar{X} =$

4.75) รองลงมาคือเพื่อให้ผู้เรียนบอกเครื่องมือ อุปกรณ์และขั้นตอนกระบวนการทอผ้านาหมื่นศรีได้ ($\bar{X} = 4.67$) และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถจำแนกประเภทผ้าทอนาหมื่นศรี และคัดแยกผ้าทอนาหมื่นศรี ออกจากผ้าทอชนิดอื่นได้ ($\bar{X} = 4.25$)

ด้านจิตพิสัย พบว่า ครูศิลปะให้ความสำคัญกับการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านวัฒนธรรมได้ ($\bar{X} = 4.75$) และเพื่อให้ผู้เรียนมีความรัก ความภูมิใจ และเห็น ความสำคัญของชุมชนที่ตนอาศัย นำไปสู่การอนุรักษ์พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี ($\bar{X} = 4.64$)

ด้านทักษะพิสัย พบว่า ครูศิลปะให้ความสำคัญกับการกำหนดจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอนในการทอผ้านาหมื่นศรีได้ ($\bar{X} = 4.71$) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ ประยุกต์ใช้ความรู้ในวิชาศิลปะในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.57$) เพื่อให้ผู้เรียนถ่ายทอดความรู้สึกของ ตนต่อชิ้นงานของตนเองและผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 4.50$) และเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ นำเสนอผลงาน ผ้าทอนาหมื่นศรีตามแนวคิดได้อย่างอิสระ ($\bar{X} = 4.00$)

3. การกำหนดเนื้อหาสาระ

ครูศิลปะเห็นด้วยมากกับการกำหนดเนื้อหาสาระ ($\bar{X} = 4.44$)

ด้านพุทธิพิสัย พบว่า ครูศิลปะให้ความสำคัญกับการกำหนดเนื้อหาสาระของ หลักสูตรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี ($\bar{X} = 4.71$) ผู้เรียนได้เรียนรู้รูปแบบของผ้าทอนาหมื่นศรีเปรียบเทียบกับผ้าทอในแหล่งอื่น เช่น ผ้ายกเมืองนคร ผ้า ทอเกาะยอ ผ้าพุมเรียง ($\bar{X} = 4.68$) และผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติชุมชนนาหมื่นศรี ความเป็นมา ของผ้าทอนาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรัง ($\bar{X} = 4.57$)

ด้านจิตพิสัย พบว่า ครูศิลปะให้ความสำคัญกับการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ให้คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการอนุรักษ์และวิธีการสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาคือ ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชนในอดีตจนถึงปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.61$)

ด้านทักษะพิสัย พบว่า ครูศิลปะให้ความสำคัญกับการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การประยุกต์ลายผ้าทอานาหมื่นศรีสำหรับการทำงานศิลปะวิธีอื่นๆ เช่น การจักสาน ($\bar{X} = 4.29$) ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทอผ้าานาหมื่นศรี และประสบการณ์การทอผ้าานาหมื่นศรีจากปราชญ์ท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.25$) และผู้เรียนได้เรียนรู้การนำเสนอผลงาน และแสดงความคิดเห็นต่องานผ้าทอานาหมื่นศรีของตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.11$)

4. การกำหนดเกณฑ์วัดผลการเรียนรู้

ครูศิลปะส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยมากกับการกำหนดเกณฑ์วัดผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.14$)

ด้านพุทธิพิสัย พบว่า ครูศิลปะให้ความสำคัญกับการกำหนดเกณฑ์วัดผลการเรียนรู้ว่า ผู้เรียนสามารถอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอานาหมื่นศรีที่มีต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนนาหมื่นศรีในปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.50$) ผู้เรียนอธิบายโครงสร้างและเอกลักษณ์ของผ้าทอานาหมื่นศรี รวมทั้งสามารถเปรียบเทียบผ้าทอานาหมื่นศรี จากผ้าทอจากแหล่งอื่น ($\bar{X} = 4.14$) และผู้เรียนสามารถบอกชื่อลายผ้าทอานาหมื่นศรีที่ได้จากการทอด้วยกี่กระตุกและกี่โบราณ ($\bar{X} = 4.14$)

ด้านจิตพิสัย พบว่า ครูศิลปะให้ความสำคัญกับการกำหนดเกณฑ์วัดผลการเรียนรู้ว่า ผู้เรียนกล่าวถึงแนวทางการอนุรักษ์และการสืบทอดผ้าทอานาหมื่นศรี ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมาคือ ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนทอผ้าานาหมื่นศรีโดยมีปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้สอน ($\bar{X} = 4.50$) และมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก คือ ผู้เรียนกล่าวถึงปัญหาและวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทอผ้าานาหมื่นศรี ($\bar{X} = 4.43$)

ด้านทักษะพิสัย พบว่า ครูศิลปะให้ความสำคัญกับการกำหนดเกณฑ์วัดผลการเรียนรู้ว่า ผู้เรียนสามารถสร้างงานศิลปะอื่นๆ โดยใช้ผ้าทอานาหมื่นศรีเป็นส่วนประกอบ ($\bar{X} = 3.82$) รองลงมาคือ ผู้เรียนสามารถทอผ้าานาหมื่นศรีได้ด้วยตนเอง และสามารถประยุกต์ใช้ลายผ้าทอานาหมื่นศรีสร้างงานศิลปะด้วยวัสดุอื่น ($\bar{X} = 3.79$) และผู้เรียนจัดนิทรรศการจากผลงานผ้าทอานาหมื่นศรีของตนเอง ($\bar{X} = 3.61$)

5. การนำหลักสูตรไปใช้

ครูศิลปะมีความเห็นด้วยอย่างมากเกี่ยวกับการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ($\bar{X} = 4.42$) โดยให้ความสำคัญกับการจัดผู้สอนอย่างเหมาะสมสำหรับหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.79$) การ

จัดเตรียมบุคลากรโดยการประชุม ฝึกอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร
ท้องถิ่น ($\bar{X}=4.75$) การนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น($\bar{X} = 4.75$) การประชาสัมพันธ์
หลักสูตรท้องถิ่นให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ($\bar{X}=4.64$) การศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร
ท้องถิ่นและเอกสารหลักสูตรท้องถิ่น($\bar{X}=4.54$) และการจัดประชุมร่วมกับครูผู้สอน เพื่อปฏิบัติการทำ
แผนการสอน ($\bar{X}=4.54$)ตามลำดับ

6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ครูศิลปะมีความเห็นด้วยอย่างมากเกี่ยวกับการประเมินผลการใช้หลักสูตร ($\bar{X} =$
4.28)

การประเมินเอกสารหลักสูตร พบว่า ครูศิลปะให้ความสำคัญกับการประเมิน พบว่า
ครูศิลปะให้ความสำคัญกับความครอบคลุมและความถูกต้องของหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง
จุดประสงค์ เนื้อหา เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล($\bar{X} =$
4.36) ควรมีความเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน($\bar{X}=4.21$) และควรตรวจสอบความชัดเจนของ
ภาษาที่ใช้ในเอกสารหลักสูตร ($\bar{X} = 4.14$)

การประเมินการใช้หลักสูตร พบว่า ครูศิลปะให้ความสำคัญกับควรมีการลำดับ
เหตุการณ์การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อช่วยในการประเมิน($\bar{X}=4.50$) และควรศึกษาปัญหาและ
อุปสรรคในการนำหลักสูตรไปใช้($\bar{X} = 3.43$)

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน พบว่า ครูศิลปะให้ความสำคัญกับควรประเมินผล
สัมฤทธิ์ของผู้เรียน ในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน($\bar{X} = 4.64$) ควรนำวัตถุประสงค์ของ
หลักสูตรกลางกับหลักสูตรท้องถิ่นมาประเมินร่วมกัน($\bar{X}=4.57$) ควรใช้ผลการประเมินของครูผู้สอน
และผู้เรียนมาร่วมกันประเมินระบบ ($\bar{X}=4.57$) และควรให้ปราชญ์ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมิน
ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน($\bar{X} = 4.21$)

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา ท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดตรัง

ครูศิลปะส่วนใหญ่แสดงความพึงพอใจในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น
เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ใน

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดตรัง และได้เสนอความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ สรุป
รวมได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน

ด้านการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน ครูศิลปะมีความคิดเห็นว่า ควรสำรวจและ
จัดทำทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น(3 คน) ควรศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร(2 คน) ควรศึกษาอาชีพคน
ส่วนมากในชุมชน และความต้องการอาชีพของชุมชน(2 คน) ควรรวบรวมประวัติการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้
(2 คน) ควรศึกษาลายทั้งหมด (1 คน) ควรสำรวจแหล่งเรียนรู้ต่างๆของแต่ละอำเภอ ศึกษาลักษณะ
ความโดดเด่นและเอกลักษณ์ การสืบทอด (1 คน) ควรศึกษาข้อมูลทุกด้าน และจัดเก็บเป็นระบบเพื่อ
ง่ายต่อการสืบค้น(1 คน) และควรรวบรวมศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่ไปกับตำนาน
ชื่อบ้านในจังหวัดตรัง(1 คน) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน ครูศิลปะมีความคิดเห็นว่า
ให้ชุมชนนำเสนอข้อมูลต่างๆให้ครบถ้วน(4 คน) การมีส่วนร่วมของชุมชนทำให้ได้รับข้อคิดเกี่ยวกับ
สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน เพราะชุมชนรู้ข้อมูลดีกว่าคนภายนอก(2 คน) ประชุม
ชี้แจงผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องให้ทราบจุดประสงค์ของการทำหลักสูตรท้องถิ่นและพัฒนาหลักสูตร
(1 คน) ให้องค์กรท้องถิ่นกำหนดนโยบายการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลายๆเรื่องในวันจะสูญ
หายไปแล้วกำหนดเป็นแผนงาน ส่งเสริมอย่างจริงจัง(1 คน) และขอความร่วมมือจากทุกหน่วยงานใน
ชุมชน(1 คน) ตามลำดับ

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ครูศิลปะมีความคิดเห็นว่า ตรงกับความ
ต้องการของผู้เรียนและทันสมัย (2 คน) ตรงตามความต้องการของชุมชน(2 คน) รู้ประวัติ เส้นด้าย
ลวดลาย(2 คน) สามารถบอก อธิบาย เห็นคุณค่า ปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ(1 คน) เน้น
ให้เด็กใช้ชีวิตพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว รู้จักช่วยเหลือตนเอง เห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น(1
คน) ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติชุมชน และอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอ
หมิ่นศรีที่มีต่อชุมชน(1 คน) ให้เหมาะกับสภาพท้องถิ่นนั้นๆ (1 คน) และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
ได้ (1 คน) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ครูคิดปะมีความคิดเห็น ว่า ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม (3 คน) ประชุมวางแผนร่วมกับโรงเรียน (2 คน) ชุมชนต้องเข้าใจ โครงสร้างหลักสูตรของโรงเรียนแต่ละแห่งว่ามีความเหมาะสมในระดับใด (1 คน) สสำรวจและวิเคราะห์ ในระดับต่างๆ ทางวัตถุประสงค์ สังคมและสิ่งแวดล้อม (1 คน) ช่วยให้ชุมชนอนุรักษ์สืบทอด ภูมิปัญญา ท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น (1 คน) ให้ผู้มีความรู้ในชุมชนมีส่วนในการสร้างหลักสูตร(1 คน) ผู้นำชุมชนมีความ ตระหนักถึงความสำคัญภูมิปัญญาท้องถิ่น(1 คน) และมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระดับชุมชน(1 คน) ตามลำดับ

3. การกำหนดเนื้อหาสาระ

ด้านการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ครูคิดปะมีความคิดเห็น ว่า กระบวนการทอ ผ่านหมื่นศรี (2 คน) ครอบคลุมประวัติ รูปแบบ ความสำคัญ การประยุกต์ใช้ (2 คน) ควรมีความรู้ เกี่ยวกับความเชื่อ ค่านิยมของคนในท้องถิ่นนั้นๆ(1 คน) เขียนจากการทำงานของปราชญ์ เพื่อให้ชุมชน กำหนดหลักสูตรให้ชุมชนเอง (1 คน) ให้สอดคล้องกับทรัพยากรต่างๆด้านวัตถุ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และภูมิปัญญา (1 คน) ต้องง่าย ให้ได้ความรู้ ปฏิบัติในสถานที่จริง (1 คน) ให้สัมพันธ์ ครอบคลุมกับ วัตถุประสงค์ (1 คน) เน้นความประหยัด การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด ลดภาวะโลกร้อน อนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิม (1 คน) แบ่งความสำคัญของเนื้อหา (1 คน) และกำหนดให้เหมาะสมกับ ท้องถิ่น (1 คน) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ครูคิดปะมีความคิดเห็น ว่า ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่ควรมีกกลุ่มคนหลากหลายในท้องถิ่นนั้นๆ (4 คน) ให้ชุมชนเสนอว่า มีอะไร และร่วมทำกันอย่างไร แยกเป็นเรื่องๆ แล้วรวมเป็นบทๆ (2 คน) ผู้นำชุมชนทำการศึกษาภูมิ ปัญญาท้องถิ่นในแต่ละแห่งแล้วนำเสนอกับโรงเรียน (1 คน) เพื่อให้เห็นความสำคัญของเนื้อหา(1 คน) และเพราะชุมชนมีข้อมูล ภูมิปัญญาและอุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาที่ดีกว่าบุคคลภายนอก (1 คน) ตามลำดับ

4. การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้

ด้านการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ ครูคิดปะมีความคิดเห็น ว่า ประเมิน จากผลงาน จากวิทยากร รูปแบบและเอกลักษณ์ของชิ้นงาน (6 คน) ควรประเมินทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย (3 คน) ควรใช้มาตราวัดอัตราส่วนสากล 3 อย่าง ดีมาก ดี ควรปรับปรุง (1

คน) ประเมินด้านเศรษฐกิจ รู้จักใช้ รู้จักออม สร้างรายได้หรืออาชีพ (1 คน) การสัมภาษณ์ ชักถาม (1 คน) และให้นักเรียนประเมินตนเอง (1 คน) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ ครูศิลปะมีความคิดเห็นว่า เป็นเรื่องที่เหมาะสมที่ให้ปราชญ์เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะปราชญ์เป็นผู้มีความสามารถเป็นเจ้าของความรู้แต่ละสาขา และควรให้ความรู้แก่ปราชญ์ (11 คน) ในขั้นสุดท้ายปราชญ์แสดงความคิดเห็น ประเมินผลงานตามรูปแบบ ชี้นำงานหรือการตอบคำถาม ตามความเข้าใจ วิจารณ์งาน (1 คน) ควรใช้มาตรวัดเดียวกันกับครู (1 คน) และการเข้ามามีส่วนร่วม จะทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนบรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ (1 คน) ตามลำดับ

5. การนำหลักสูตรไปใช้

ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ครูศิลปะมีความคิดเห็นว่า ควรนำหลักสูตรไปใช้กับหลายๆ โรงเรียนในท้องถิ่นในจังหวัด ทำให้เป็นเอกภาพอย่างแท้จริง (2 คน) ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น เวลา หลักสูตรสถานศึกษา (1 คน) ควรทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตร และทำความเข้าใจแผนการสอน (1 คน) ต้องนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง และมีการประเมินผลทั้งกระบวนการทำงานและชิ้นงาน (1 คน) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (1 คน) มีการศึกษาดูงานในชุมชนตัวอย่าง (1 คน) และให้นักเรียนประเมินตนเอง (1 คน) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้ ครูศิลปะมีความคิดเห็นว่า ให้ชุมชนร่วมด้วยโดยการเชิญเป็นครูชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียนหรือพานักเรียนไปในสถานที่จริง (2 คน) ให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ (2 คน) อบต.หรือจังหวัดควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมชุมชน ให้มีความรู้ในการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ (1 คน) ทำให้หลักสูตรสอดคล้องกับการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง (1 คน) ต้องมีบทบาทในการนำหลักสูตรไปใช้และร่วมปรับปรุงพัฒนาให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลกรวมทั้งการอนุรักษ์ (1 คน) เป็นผู้ประเมินตัดสินระดับผลงานของนักเรียน (1 คน) ชุมชนต้องสนับสนุนการนำไปใช้ (1 คน) ต้องติดตามผลการนำไปใช้ (1 คน) และวางแผนการสอนร่วมกับครู (1 คน) ตามลำดับ

6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ด้านการประเมินผลหลักสูตร ครูศิลปะมีความคิดเห็นว่า ควรประเมินเพื่อหาจุดแก้ไขปรับปรุง พัฒนาให้เหมาะกับชุมชน และความต้องการของชุมชน (3 คน) ควรประเมินทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย (3 คน) มีเครื่องมือประเมินที่มีมาตรฐาน (1 คน) ไม่ควรถือเป็นคะแนนหลัก

ควรประเมินในด้านเจตคติ ความรักต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน(1 คน) และมีการปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม (1 คน) ตามลำดับ

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตร ครูศิลปะมีความคิดเห็นที่สมควรอย่างยิ่ง (4 คน) โรงเรียนที่มีความพร้อมควรประสานงานกับชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ (2 คน) และทำให้การประเมินหลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์อย่างดียิ่ง (1 คน) ตามลำดับ

ครูศิลปะมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ให้ปราชญ์ร่วมเขียนหลักสูตรและสอนในรายวิชาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรัก ความภูมิใจ เห็นความสำคัญ นำไปสู่การอนุรักษ์ พัฒนา สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น (2 คน) เห็นด้วยในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในชนบทต่างๆ แต่ควรให้เป็นไปตามความพร้อม และเหมาะสมกับการเรียนรู้ เวลา ในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ (2 คน) ควรนำเสนอเป็นหนังสือออกเผยแพร่ให้รับรู้ทั่วกันทั้งจังหวัด(2 คน) หลักสูตรท้องถิ่นควรคิดง่าย ทำง่าย ไม่ฟุ่มเฟือย เรียนรู้ง่ายไม่ยึดติดตัวหนังสือ ยืดหยุ่นตามโอกาสและเวลา ประเมินผลตามสถานการณ์จริง (1 คน) ควรเน้นให้ชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนในการนำไปใช้ จะทำให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างดี (1 คน) ต้องคำนึงถึงความเป็นไทย เอกลักษณะไทย และส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม อันดีงาม และต้องประหยัด (1 คน) หน่วยงานในชุมชนต้องสนับสนุนหลักสูตร ในทุกๆด้าน (1 คน) มีการอบรม สัมมนา หลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น (1 คน) และมีการศึกษาดูงานชุมชนตัวอย่าง (1 คน) ตามลำดับ

ผลการวิจัยจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ของปราชญ์ท้องถิ่น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ปราชญ์ท้องถิ่นพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (9 คน) และเป็นเพศชาย (1 คน) ปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี (5 คน) รองลงมา มีอายุระหว่าง 41-50 ปี (4 คน) และอายุระหว่าง 61-70 ปี (1 คน) ปราชญ์ท้องถิ่น ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักเป็นอาชีพทำสวน ทำนา (9 คน) และอาชีพทอผ้า (1 คน) และส่วนใหญ่มีอาชีพเสริมเป็นอาชีพทอผ้า (9 คน) และไม่มีอาชีพเสริม (1 คน) ปราชญ์ท้องถิ่น ส่วนใหญ่จบการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 (2 คน) ประถมศึกษาปีที่ 6 (3 คน) มัธยมศึกษาปีที่ 3 (3 คน) และมัธยมศึกษาปีที่ 6 (2 คน) ปราชญ์ท้องถิ่นผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ทอผ้าโดยใช้ที่บ้าน (2 คน) กี่กระตุก (6 คน) และที่บ้านและกี่ยี่กระตุก (2 คน) ปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทอผ้า 6-10 ปี (8 คน) มีประสบการณ์ในการทอผ้า 21-25 ปี (1 คน) และมีประสบการณ์ในการทอผ้า 41-45 ปี (1 คน)

ปราชญ์ท้องถิ่น ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมด้านการตลาดและบรรจุภัณฑ์ (9 คน) และไม่เคยได้รับการอบรม

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และการถ่ายทอดการทอผ่านานหมีนศรี

การเรียนรู้ของปราชญ์ท้องถิ่น

ปราชญ์ท้องถิ่นเริ่มเรียนรู้การทอผ่านานหมีนศรีจากผู้รู้ในโครงการซึ่งหน่วยงานจัดขึ้น เริ่มเรียนรู้เพราะอยากทอผ้าได้ เริ่มเรียนรู้จากคำแนะนำของคนในครอบครัว เริ่มเรียนรู้จากการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษหรือคนในครอบครัว และเริ่มเรียนรู้จากการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษหรือคนในครอบครัว

ปราชญ์ท้องถิ่นเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง(5 คน) เรียนรู้โดยการช่วยงานผู้สอน (3 คน) และเรียนรู้โดยการเลียนแบบช่างทอคนอื่นๆในชุมชน (2 คน)ตามลำดับ

ปราชญ์ท้องถิ่นเรียนรู้ประวัติผ้าทอจากการอบรมของกลุ่มทอผ้า(5 คน) เรียนรู้ประวัติผ้าทอจากการบอกเล่าของบรรพบุรุษ เรียนรู้ประวัติผ้าทอจากเศษผ้าและสีบิ้นจากคนรุ่นเก่าในท้องถิ่น (2 คน) และเรียนรู้ประวัติผ้าทอจากเอกสารเผยแพร่ที่จัดทำโดยกลุ่มทอผ่านานหมีนศรี(1 คน) ตามลำดับ

การฝึกฝนของปราชญ์ท้องถิ่น

ปราชญ์ท้องถิ่นฝึกฝนจากขั้นตอนง่ายๆและฝึกอย่างสม่ำเสมอและทดลองทำขั้นตอนที่ยากขึ้น ทำซ้ำจนเกิดความชำนาญ เช่น ฝึกทอผ้าขาวม้าจนชำนาญแล้วหัดทอลายยกดอก(6 คน) ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอและแก้ปัญหาระหว่างการทำงาน ทำให้เกิดประสบการณ์และความชำนาญ (1 คน) ฝึกฝนโดยการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและหัดทอลายใหม่ๆเพื่อเพิ่มประสบการณ์และความชำนาญ (1 คน) ฝึกฝนโดยการสังเกตและหัดทอลายใหม่ๆ(1 คน) และฝึกฝนทอลายต่างๆจนชำนาญและคิดลายนใหม่ๆเพิ่ม (1 คน)ตามลำดับ

การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทอผ่านานหมีนศรี

ปราชญ์ท้องถิ่นศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทอผ่านานหมีนศรีโดยการดูงานการทอผ้าของแหล่งทอผ้าอื่นๆ แล้วนำมาพัฒนา(9 คน) ศึกษาความรู้ด้านอื่นๆเช่นการตลาดและบรรจุภัณฑ์เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์(8 คน) ศึกษาจากการอบรมโดยหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน (8

คน) ศึกษาโดยได้รับการแนะนำจากผู้รู้แล้วนำมาปรับปรุง(2 คน) ไม่ได้สนใจศึกษาเพิ่มเติมเนื่องจากมีภาระงานอื่น (1 คน) และแลกเปลี่ยนความรู้กันภายในกลุ่มทอผ้า(1 คน) ตามลำดับ

การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการทอผ้านาหมื่นศรี

ปราชญ์ท้องถิ่นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้แก่ผู้สนใจทั่วไป ควรเผยแพร่ประวัติผ้าทอนาหมื่นศรีและประวัติกลุ่มผ้าทอนาหมื่นศรี(5 คน) ผ้าทอนาหมื่นศรีลายต่างๆ (3 คน) คุณค่าของผ้าทอนาหมื่นศรี(3 คน) ประโยชน์ของผ้าทอที่มีต่อสมาชิกกลุ่มผ้าทอและชุมชน โดยการเล่าและอธิบาย(2 คน) ขั้นตอนการทอผ้า โดยการอธิบายและการสาธิต(2 คน) และการนำผ้าทอนาหมื่นศรีไปใช้(1 คน) ตามลำดับ

การเผยแพร่ความรู้แก่ครูผู้สอนควรเผยแพร่อุปกรณ์และกระบวนการทอผ้านาหมื่นศรี โดยการอธิบายและสาธิต(6 คน) ประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี เหตุผลในการอนุรักษ์ผ้าทอนาหมื่นศรี(2 คน) ลายผ้าโบราณ (2 คน) และไม่สนใจเผยแพร่ความรู้แก่ครู (2 คน)ตามลำดับ

การเผยแพร่ความรู้แก่นักเรียนและเยาวชนในท้องถิ่นควรเผยแพร่ประวัติผ้าทอนาหมื่นศรี (5 คน) อุปกรณ์และกระบวนการทอผ้านาหมื่นศรี(5 คน) คุณค่าของผ้าโบราณและการอนุรักษ์ (2 คน) ความรู้สึกของผู้ทอผ้านาหมื่นศรี(1 คน) และให้ความสำคัญในการถ่ายทอดให้ผู้เรียนมากกว่าครูผู้สอน(1 คน)ตามลำดับ

วิธีการอนุรักษ์ผ้าทอนาหมื่นศรี

ปราชญ์ท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่าการอนุรักษ์ผ้าทอควรถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังต่อไป (4 คน) ควรสร้างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ให้เด็กในชุมชนได้เรียนรู้(3 คน) นำเข้าสู่ระบบโรงเรียนในรูปแบบหลักสูตรท้องถิ่นและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง(2 คน) และทอผ้าต่อไปเรื่อยๆ และเก็บรักษาหัวผ้าไว้(1 คน)ตามลำดับ

3. ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นที่มีแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ประกอบด้วยด้านต่าง ต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

5. การนำหลักสูตรไปใช้

6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน

ปราชญ์ท้องถิ่นเห็นว่า การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ควรศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนนาหมื่นศรี (10 คน) ควรสำรวจความพร้อมและความสนใจของผู้เรียน(5 คน) ควรรวบรวมข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลในด้านต่างๆของท้องถิ่น(4 คน) ควรศึกษาทิศทางการพัฒนาของชุมชนและโรงเรียนในด้านต่างๆ (3 คน) ควรศึกษาความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน (1 คน) และควรสำรวจความพร้อมของโรงเรียน (1 คน)ตามลำดับ

ปราชญ์ท้องถิ่นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพและข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น ทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด (8 คน) รองลงมา คือ แนะนำปราชญ์ท้องถิ่นในการทอดผ้านาหมื่นศรีและแหล่งทอดผ้าในชุมชน (7 คน) และประชุมร่วมกับโรงเรียนเพื่อเสนอแนะข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน(1 คน)ตามลำดับ

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จากตารางที่ 49 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นต่อการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น ปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่า

ด้านสติปัญญาควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรัง (8 คน)สามารถบอกเอกลักษณ์และโครงสร้างของผ้าทอนาหมื่นศรี (7 คน) สามารถบอกอุปกรณ์ในการทอได้(5 คน)

ด้านทักษะ ควรมีทักษะในการทอดผ้านาหมื่นศรี (8 คน) สามารถนำเสนอผลงานผ้าทอนาหมื่นศรีได้ (5 คน) สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (4 คน)

ด้านเจตคติ ควรมีความรักและภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น (8 คน) เห็นความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรี (8 คน) มีความคิดสร้างสรรค์(4 คน) และ มีความกระตือรือร้น (3 คน)ตามลำดับ

ปราชญ์ท้องถิ่นมีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น ปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่า ทำให้ได้หลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน (6 คน) รองลงมาคือร่วมกับโรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี (4 คน) และประชุมร่วมกับโรงเรียนเพื่อวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี (2 คน) ตามลำดับ

3. การกำหนดเนื้อหาสาระ

ปราชญ์ท้องถิ่นมีความเห็นเกี่ยวกับการกำหนดเนื้อหาสาระว่า ในด้านสติปัญญาควรเรียนประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี (7 คน) ประโยชน์ และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอนาหมื่นศรี (5 คน) และส่วนประกอบของกี่ที่ใช้ในการทอผ้าทอนาหมื่นศรี (5 คน)

ด้านทักษะ ควรเรียนกระบวนการในการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี(7 คน) นำเสนอผลงาน และแสดงความคิดเห็นต่องานของตนเองและผู้อื่น(4 คน) และ การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (2 คน)

ด้านเจตคติ ควรเน้นวิธีการอนุรักษ์และวิธีการสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี(8 คน) และความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชน(3 คน) และความเชื่อเกี่ยวกับผ้าพานช้าง(2 คน)ตามลำดับ

ปราชญ์ท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นว่า ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นในการกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาสาระ(6 คน) ประชุมร่วมกันกับโรงเรียนเพื่อกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรท้องถิ่น(4 คน) และให้ปราชญ์ท้องถิ่นตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระ (2 คน) ตามลำดับ

4. การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้

ปราชญ์ท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ว่า ควรประเมินการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านทักษะ และด้านเจตคติ (5 คน) ให้

ความสำคัญกับกระบวนการทำงานมากกว่าชิ้นงาน (6 คน) ประเมินจากการให้ความสนใจและความตั้งใจในการปฏิบัติงาน(3 คน) และควรประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน (1 คน) ตามลำดับ

ปราชญ์ท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผล การเรียนรู้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นว่าปราชญ์ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน(6 คน) ปราชญ์ท้องถิ่นร่วมกับครู ในการประเมินผลงานผู้เรียน(6 คน) และปราชญ์ท้องถิ่นประเมินผลงานผู้เรียน (2 คน) ตามลำดับ

5. การนำหลักสูตรไปใช้

ปราชญ์ท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อการนำหลักสูตรไปใช้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นว่า ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรงจากผู้เชี่ยวชาญ(7 คน) เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ มากขึ้น(6 คน) ทำให้ผู้เรียนผูกพันกับกลุ่มปราชญ์ท้องถิ่นและชุมชนมากขึ้น(3 คน) และทำให้เกิดความรักความภูมิใจกับอาชีพทอผ้า(3 คน) ตามลำดับ

ปราชญ์ท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นว่า ปราชญ์ท้องถิ่นควรร่วมเป็นผู้สอนการทอผ้าไหมตีนศรี (5 คน) ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ (5 คน) ชุมชนช่วยเหลือในการจัดหาอุปกรณ์และ สื่อการสอน(4 คน) และทำให้โรงเรียนมีความใกล้ชิดกับชุมชนมากขึ้น(1 คน) ตามลำดับ

6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ปราชญ์ท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อการประเมินผลการใช้หลักสูตรว่าปราชญ์ท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นว่า ในด้านเอกสารหลักสูตรควรตรวจสอบความสอดคล้อง ความครอบคลุมและความถูกต้อง (10 คน) และควรตรวจสอบความชัดเจนของภาษา(2 คน)

ด้านการนำไปใช้ ควรประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน(10 คน) และ ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้(5 คน)

ด้านผลสัมฤทธิ์ทางผู้เรียน ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่นกับผู้เรียน (9 คน) และประเมินผลการเรียนของผู้เรียนจากผลงาน (8 คน) ตามลำดับ

ปราชญ์ท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตร สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นปราชญ์ท้องถิ่นให้ความเห็นว่า ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการแนะนำจากครูเกี่ยวกับเกณฑ์ ในการประเมิน (6 คน) และชุมชนมีควรส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรโดยมีหน่วยงานให้ความรู้ เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร(5 คน) ตามลำดับ

ผลการวิจัยจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่อง ผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง ของตัวแทนชุมชน สามารถสรุปได้ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตัวแทนชุมชนผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย(7 คน) และรองลงมาเป็นเพศหญิง (3 คน) พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี(5 คน) รองลงมามีอายุระหว่าง 41-50 ปี (3 คน) มีอายุระหว่าง 61-70 ปี(2 คน) ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้นำชุมชน จำนวน (5 คน) และผู้ปกครองนักเรียนจำนวน (5 คน) ตามลำดับ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย (7 คน)รองลงมาคือระดับปริญญาตรี (2 คน) และระดับปริญญาโท (1 คน) ผู้ให้สัมภาษณ์มีอาชีพรับราชการ (5 คน) รองลงมาคืออาชีพทำนา ทำสวน (1 คน) รับจ้าง (3 คน) และทอผ้า (1 คน) ตามลำดับ ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1(1 คน) รองลงมาคือมัธยมศึกษาปีที่ 2 (2 คน) และมัธยมศึกษาปีที่ 3(2 คน) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา ท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรีโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในด้าน

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล
5. การนำหลักสูตรไปใช้

6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน

ตัวแทนชุมชนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี ในด้านการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นว่า ควรศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนนาหมื่นศรี(8 คน) ควรศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรีและประวัติจังหวัดตรัง (8 คน) ควรสำรวจความพร้อมและ ความสนใจของผู้เรียน(8 คน) ควรรวบรวมข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลในด้านต่างๆของท้องถิ่น (6 คน) ควรศึกษาทิศทางการพัฒนาของชุมชนและโรงเรียนในด้านต่างๆ (5 คน) ควรศึกษาความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน (5 คน) ควรศึกษาอาชีพ ที่ต้องการในอนาคต(3 คน) ควรศึกษาอาชีพปัจจุบันของคนในชุมชน (2 คน) และควรสำรวจความพร้อมของโรงเรียน(2 คน)ตามลำดับ

ตัวแทนชุมชนมีความเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพและข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นว่า ทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด (7 คน) รองลงมาคือ แนะนำปราชญ์ท้องถิ่นในการทอผ้านาหมื่นศรีและแหล่งทอผ้าในชุมชน(6 คน) ประชุมร่วมกับโรงเรียน เพื่อเสนอแนะข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน(4 คน) ประชุมร่วมกับโรงเรียนเพื่อจัดเรียงความสำคัญของข้อมูลพื้นฐาน (2 คน)ตามลำดับ

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ตัวแทนชุมชนมีความคิดเห็นต่อการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น ตัวแทนส่วนใหญ่เห็นว่า

ด้านสติปัญญาควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรัง (7 คน) สามารถบอกเอกลักษณ์และโครงสร้างของผ้าทอนาหมื่นศรี (5 คน) สามารถบอกอุปกรณ์ในการทอได้(4 คน)

ด้านทักษะ ควรมีทักษะในการทอผ้านาหมื่นศรี(8 คน) สามารถนำเสนอผลงานผ้าทอนาหมื่นศรีได้(6 คน)สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (3 คน)

ด้านเจตคติ ควรมีความรักและภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น(7 คน) เห็นความสำคัญ
ของ ผ้าทอนาหมื่นศรี(5 คน) มีความคิดสร้างสรรค์ (3 คน) และมีความกระตือรือร้น(3 คน)
ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สำหรับการพัฒนาหลักสูตร
ศิลปศึกษาท้องถิ่น ตัวแทนส่วนใหญ่เห็นว่า ทำให้ได้หลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน(6
คน) รองลงมาคือร่วมกับโรงเรียนกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี(4 คน)
ร่วมกับโรงเรียน ในการกำหนดวิธีการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี(4 คน)
และประชุมร่วมกับโรงเรียนเพื่อวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี
(2 คน)ตามลำดับ

3. การกำหนดเนื้อหาสาระ

ตัวแทนชุมชนมีความคิดเห็นต่อการกำหนดเนื้อหาสาระว่า ตัวแทนชุมชนส่วนใหญ่
เห็นว่า ในด้านสติปัญญาควรเรียนประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี(8 คน) รองลงมาคือ
คุณค่า ประโยชน์ และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอนาหมื่นศรี(6 คน) ส่วนประกอบของกี่ที่ใช้ในการทอผ้า
ทอนาหมื่นศรี(6 คน)

ด้านทักษะ ควรเรียนกระบวนการในการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี(7 คน) นำเสนอผลงาน
และแสดงความคิดเห็นต่องานของตนเองและผู้อื่น(4 คน)

ด้านเจตคติ วิธีการอนุรักษ์และวิธีการสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี(8 คน)
และความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชน(6 คน) ตามลำดับ

ตัวแทนชุมชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระสำหรับ
การพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น ตัวแทนชุมชนส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าให้ปราชญ์ท้องถิ่น
ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระ(6 คน) ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นใน การ
กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาสาระ(3 คน) และประชุมร่วมกันกับโรงเรียนเพื่อกำหนดเนื้อหาสาระ
ของหลักสูตรท้องถิ่น(3 คน) ตามลำดับ

4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล

ตัวแทนชุมชนมีความคิดเห็นต่อการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ว่า ควรประเมินการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านทักษะ และด้านเจตคติ(7 คน) ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานมากกว่าชิ้นงาน (6 คน) และควรประเมินก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน(3 คน) ตามลำดับ

ตัวแทนชุมชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผล การเรียนรู้สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นว่า ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนด เกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (7 คน) และประชาชนท้องถิ่นร่วมกับครูในการ ประเมินผลงานผู้เรียน (5 คน) ตามลำดับ

5. การนำหลักสูตรไปใช้

ตัวแทนชุมชนมีความคิดเห็นต่อการนำผู้เรียนไปเรียนนอกสถานที่ที่กลุ่มทอผ้านาหมื่น ศรีว่า ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรงจากผู้เชี่ยวชาญ(8 คน) เป็นการกระตุ้นให้ ผู้เรียนมีความสนใจมากขึ้น (5 คน) และทำให้ผู้เรียนผูกพันกับกลุ่มปราชญ์ท้องถิ่นและชุมชนมากขึ้น (3 คน) ตามลำดับ

ตัวแทนชุมชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการนำหลักสูตรไปใช้สำหรับการ พัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นว่า ประชาชนท้องถิ่นควรร่วมเป็นผู้สอนการทอผ้านาหมื่นศรี (7 คน) รองลงมาคือชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่(5 คน) และชุมชนช่วยเหลือในการจัดหาอุปกรณ์ และสื่อการสอน(1 คน) ตามลำดับ

6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ตัวแทนชุมชนมีความคิดเห็นต่อการประเมินผลการใช้หลักสูตรว่า ในส่วนของเอกสาร หลักสูตรควรตรวจสอบความสอดคล้อง ความครอบคลุมและความถูกต้อง(8 คน) ควรตรวจสอบความ ชัดเจนของภาษา(7 คน) ในส่วนการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน(8 คน) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคใน การนำ หลักสูตรท้องถิ่นไปใช้(4 คน) ในส่วนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ตรวจสอบความเหมาะสมของ หลักสูตรท้องถิ่นกับผู้เรียน(8 คน) และประเมินผลการเรียนของผู้เรียนจากผลงาน (5 คน) ตามลำดับ

ตัวแทนชุมชนมีความคิดเห็น ต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตร สำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นว่า ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียน โดยการแนะนำจากครูเกี่ยวกับเกณฑ์ในการประเมิน(8 คน) และชุมชนมีควรร่วมในการประเมินผลหลักสูตรโดยมีหน่วยงานให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร (4 คน) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัยจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษา ท้องถิ่น เรื่องผ้าทอานาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง

ประกอบด้วยด้านต่างๆ ต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน

ในเรื่องการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน กลุ่มผู้จัดการศึกษาและกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง กับสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐานในทุกด้าน โดยผู้บริหารโรงเรียนมี ความคิดเห็นด้วยมากที่สุดในการศึกษาข้อมูลของโรงเรียน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนให้ความเห็นว่าแนว ททางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นควรมีการศึกษาปัญหาการนำหลักสูตรแกนกลางไปใช้และ ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน และควรวิเคราะห์ความต้องการและความพร้อมของ โรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูและนักเรียนเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ในการนำหลักสูตรศิลปศึกษาในการจัดการเรียนการสอน การศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูและนักเรียน เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นได้ สอดคล้องกับอุดม เศษกิจวงศ์(2545) กล่าวไว้ว่าหลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่สร้างจากปัญหาและความต้องการของ ผู้เรียน เป็นหลักสูตรเฉพาะที่สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหาในท้องถิ่น ควรสำรวจสภาพและความต้องการของ ผู้เรียน เพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญาและจิตใจ สามารถ ศึกษาได้จากผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง ซึ่งอาจใช้วิธีการพูดคุยกับนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน และสังเกตนักเรียน (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์,2539) แตกต่างกับครูศิลปะที่ให้ความเห็นว่าแนวทางการ

พัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นควรจะศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของการพัฒนาของชุมชน ซึ่งให้ความเห็นว่าควรศึกษาทิศทางของการพัฒนาของชุมชนและโรงเรียน ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากรการศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับสงัด อุทรานันท์(2532) ที่กล่าวไว้ว่า การศึกษาแนวโน้มของการพัฒนา เป็นการศึกษาสภาพของสังคมที่สถานศึกษาหรือท้องถิ่นว่ามีแนวโน้มหรือการพัฒนาไปในทิศทางใด รวบรวมข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลในด้านต่างๆของท้องถิ่น เพื่อให้ได้หลักสูตรท้องถิ่นที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน

ในส่วนของปราชญ์ท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียนและตัวแทนของชุมชนให้ความสำคัญกับการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน โดยให้ความเห็นว่าแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นควรศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าทอนามิ้นศรี อาจเป็นเพราะการให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับชุมชนจะทำให้ผู้เรียนมีความผูกพันกับท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของท้องถิ่นและวัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเอง สามารถลดปัญหาการออกไปหางานทำนอกชุมชน และทำให้ได้ข้อมูลเพื่อพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับอุดม เขยทิวส์ (2545) ว่าการสำรวจประวัติชุมชน บางชุมชนมีการพิมพ์ประวัติของแต่ละชุมชนเก็บไว้เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ผู้สำรวจดำเนินการเรียงลำดับเวลาที่เกิดเหตุการณ์นั้น ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน และเมื่อเรียบเรียงประวัติชุมชนเสร็จแล้ว ควรตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งหนึ่งกับผู้ให้ข้อมูล ข้อมูลที่เกี่ยวกับชุมชนอาจศึกษา สัมภาษณ์ สอบถาม สัมภาษณ์บุคคลในวงการต่าง ๆ ในสังคม ประชาชนในพื้นที่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาเป็นต้น และศึกษาได้จากเอกสารรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางในการตอบสนองความต้องการของชุมชนในพื้นที่(ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) นอกจากนี้ผู้ปกครองนักเรียนและตัวแทนของชุมชนให้ความสำคัญคิดว่าควรให้ความสำคัญกับข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน โดยควรสำรวจความพร้อมและความสนใจของผู้เรียน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้หาได้จากนักวิชาการศึกษา การสังเกตผู้เรียน การพูดคุยกับผู้เรียนและผู้ปกครอง การศึกษาบันทึกรายงานของโรงเรียน(สงัด อุทรานันท์, 2532)

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นผู้บริหารโรงเรียนและครูศิลปะส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรให้ชุมชนเป็นผู้รวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เพราะคนในชุมชนจะตั้งรู้บริบทต่างๆของชุมชนดีกว่าผู้บริหารโรงเรียนหรือครูศิลปะซึ่งเป็นคนนอกพื้นที่ ครูยังมองว่าตนเองก็ยังมีความรู้เรื่องราวในท้องถิ่นเพียงผิวเผิน ครูสามารถเรียนรู้เรื่องของท้องถิ่นเพิ่มเติมและสามารถเข้าใจเรื่องของท้องถิ่นอย่างลึกซึ้งได้จากการเข้าร่วมโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (กิริณี สหเสวียนต์, 2544) ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่าชุมชนสามารถมีส่วนร่วมกับโรงเรียนหรือหน่วยงานในท้องถิ่นโดยเป็นผู้ให้ และเป็นผู้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ สภาพ ปัญหา และความต้องการ

ของชุมชนแก่โรงเรียนในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ประชาชนท้องถิ่นและตัวแทนชุมชนมีความเห็นในเรื่องนี้ว่าทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด วิธีได้มาของข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของท้องถิ่น อาจใช้วิธีการทางตรง คือ การออกไปสอบถามจากบุคคลทุกสาขาอาชีพ หรือใช้วิธีการทางอ้อม โดยการรวบรวมข้อมูลที่เป็นความต้องการของท้องถิ่นจากการที่มีหน่วยงานหรือบุคคลอื่นทำไว้แล้วก็ได้ (กรมวิชาการ, 2543)

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น กลุ่มผู้จัดการศึกษาและกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับสถานศึกษามีความเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้ครบทุกด้าน โดยกลุ่มผู้จัดการศึกษาและกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ความเห็นว่าการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรด้านจิตพิสัย ควรกำหนดเพื่อให้ผู้เรียนมีความรัก ความภูมิใจ และเห็นความสำคัญของชุมชนที่ตนอาศัย นำไปสู่การอนุรักษ์พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอหมื่นศรี และมีความคิดเห็นว่าจะกำหนด เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอหมื่นศรีที่มีต่อชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านวัฒนธรรมได้ ซึ่งจุดมุ่งหมายด้านเจตคติ เป็นจุดประสงค์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ ความรู้สึกนึกคิดและเจตคติ (ใจทิพย์ รัตนพงษ์, 2539) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันคนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการศึกษาในระบบมากขึ้น มีการขยายโอกาสทางการศึกษามากขึ้นและไม่มีการสนับสนุนของผู้ปกครองนักเรียนในชุมชนจึงทำให้ประชาชนท้องถิ่นมีความห่วงใยเกี่ยวกับภูมิปัญญาที่อาจจะหายไป ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนและเลือกแนวทางแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดต่างๆ ให้มีทรรคนะที่ดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด มีนิสัยรักการทำงานและมีความสามารถในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตนเอง อีกทั้งให้เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมให้ชุมชนสามารถเสนอแนวทางพัฒนาชุมชน ภูมิใจในการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชนตลอดจนอนุรักษ์และส่งเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน (สำเนียง สร้อยนาคพงษ์, 2535) ทั้งยังสอดคล้องกับธนวิศรา พุกษะวัน (2547) ซึ่งศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องเครื่องปั้นดินเผา โดยการใช้ DISCIPLINE-BASED ART EDUCATION เป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย ที่พบว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ ผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริมให้มีความรัก ภูมิใจ และเห็นความสำคัญของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ อันนำไปสู่การพัฒนาและการสืบทอดภูมิปัญญา และสอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ด้านทัศนศิลป์ ช่วงชั้นที่ 3 มาตรฐาน

1.2 ที่ว่า เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างาน ทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นผู้บริหารโรงเรียนและ ครูศิลปะส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าจะทำให้ได้หลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน ประชาชนท้องถิ่นเห็นว่าควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมให้มากที่สุด และควรกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน ตัวแทนชุมชนเห็นว่าควรให้ชุมชนและผู้มีความรู้ในชุมชนมีส่วนในการสร้างหลักสูตร และประชุม วางแผนร่วมกับโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับใจทฤษฎี เชื้อรัตนพงษ์(2539) ที่ให้ความเห็นว่า ในการจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่น คนในชุมชนที่มีความรู้ในเรื่องที่จัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ก็สามารถร่วมกับ โรงเรียนในการประชุมวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ต้องการ กำหนดและจัดเนื้อหาสาระ ที่จะให้ผู้เรียนได้ศึกษา การร่วมวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน รวมทั้งการ ร่วมกันคิดวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. การกำหนดเนื้อหาสาระ

ในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับการ กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จำเป็นต้องกำหนดเนื้อหาสาระให้ครอบคลุมการเรียนรู้ทั้งทางด้าน พุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัยและด้านทักษะพิสัย

ผู้บริหารโรงเรียนให้ความเห็นว่าในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น ควรให้ ความสำคัญกับการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรด้านพุทธิพิสัย ควรจะกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ถึงความงาม คุณค่า ประโยชน์ และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอนาหมื่นศรีในรูปแบบต่างๆ และผู้เรียนได้ เรียนรู้เกี่ยวกับลายผ้าทอนาหมื่นศรี ทั้งลายอนุรักษ์และลายประยุกต์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ (2542) ซึ่งศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าศิลปกรรมกับการสร้าง ทัศนคติต่อตนเองและความผูกพันกับชุมชนว่า หากชุมชนเรียนรู้คุณค่าศิลปกรรมโดยเชื่อมโยง ความคิดกับประวัติศาสตร์และความรู้ดั้งเดิมที่เป็นรากฐานของตน ก่อให้เกิดความเข้าใจ การ ตัดสินใจได้เอง ความมั่นใจ ความภูมิใจและความมีเกียรติภูมิ จะส่งผลให้เกิดทัศนคติต่อตนเองในเชิง บวก และหากชุมชนเกิดความคุ้นเคยกับแบบแผนทางสังคม ก่อให้เกิดความเชื่อมั่น การยอมรับการ ปรับตัวต่อพฤติกรรมภายในชุมชนได้ ความพอใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน ส่งผลให้เกิดความ ผูกพันกับชุมชนมาก นอกจากนั้นการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรด้านจิตพิสัย ครูศิลปะ ผู้ปกครองนักเรียนและตัวแทนชุมชนให้ความเห็นว่าควรกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการอนุรักษ์และ

วิธีการสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอหนาหมื่นศรี สอดคล้องกับคุณภาพของผู้เรียนที่ต้องซาบซึ้ง เห็นคุณค่าของศิลปะ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รัก ห่วงแหนมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล(หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช, 2544)

การกำหนดเนื้อหาสาระด้านทักษะปราชญ์ท้องถิ่นและตัวแทนชุมชนให้ความสำคัญกับการเรียนกระบวนการในการผลิตผ้าทอหนาหมื่นศรี ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นที่กำหนดให้เรียนกระบวนการในการผลิตผ้าทอหนาหมื่นศรีและนำเสนอผลงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐยา ทิพรัตน์ (2543) ซึ่งศึกษาเรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น “หนังตะลุง” ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา ที่ว่าปราชญ์ชาวบ้านเห็นด้วยมากในการนำศิลปะพื้นบ้านทางด้านหนังตะลุง มาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยเน้นการแสดงหนังตะลุงและการแกะรูปหนังตะลุง สถานที่ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เน้นการสอนที่โรงเรียนมากกว่าที่บ้าน วิธีการสอนควรเน้นการสอนแบบสาธิต การวัดและประเมินผลโดยการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ผู้เรียนควรสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติเองได้

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นผู้บริหารโรงเรียนและครูศิลปะส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าคุณควรมีส่วนร่วมในทุกชั้นตอน ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม แต่ควรมีก่อนคนหลากหลายในท้องถิ่นนั้นๆ ปราชญ์ท้องถิ่นและตัวแทนชุมชนมีความเห็นว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็นในการกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาสาระ ส่วนตัวแทนชุมชนเห็นว่าให้ปราชญ์ท้องถิ่นตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาสาระ ซึ่งยังยุทธ พนาสนธิ (2546) กล่าวว่าความร่วมมือของประชาชนในการจัดการศึกษา ช่วยให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนจากโรงเรียนไปใช้ประโยชน์ได้จริงเพราะเป็นความรู้ ที่ตอบสนองต่อชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนทางการศึกษาเปิดโอกาสให้มีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมากขึ้น และเมื่อการปกครองท้องถิ่นพัฒนาขึ้นจนถึงระดับที่มีผลต่อชีวิตของคนในชุมชนจะรู้ว่าเขาเองไม่ได้เป็นเพียงผู้คอยรับผลประโยชน์จากการศึกษาและการพัฒนาเท่านั้นแต่เขาจะต้องเป็นผู้ให้ด้วย

4. การกำหนดเกณฑ์วัดและประเมินผลการเรียนรู้

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าคุณควรมีการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนให้ความเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับกำหนดเกณฑ์วัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านจิตพิสัย เกี่ยวกับความกระตือรือร้น ในการทอผ้าหนาหมื่นศรีโดยปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้สอน

เนื่องจากการให้ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดความรู้โดยตรงจากปราชญ์ท้องถิ่นเป็นประโยชน์ที่สุดแก่ผู้เรียน เพื่อให้ได้ความรู้และกระบวนการทอผ้าที่ถูกต้องจากผู้ชำนาญ สอดคล้องกับอารี ปันทอง (สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2552) ที่กล่าวว่าผ้าผลงานจากการทอผ้าที่ได้จะเห็นถึงความตั้งใจและความสนใจของผู้ทอ ถ้าผู้ทอมีความตั้งใจผ้าที่ได้จะเป็นผ้าที่สวยงาม ครูศิลปะ มีความเห็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นว่าควรกำหนดเกณฑ์วัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย ให้ผู้เรียนสามารถสร้างงานศิลปะอื่นๆ โดยใช้ผ้าทอห่มนุ่งเป็นสีเป็นส่วนประกอบ และ ผู้เรียนสามารถทอผ้าห่มนุ่งสีได้ด้วยตนเอง และสามารถประยุกต์ใช้ลายผ้าทอห่มนุ่งสีสร้างงานศิลปะด้วยวัสดุอื่น สอดคล้องกับคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ผู้เรียนจะมีคุณภาพ คือสร้างและนำเสนอผลงานศิลปะโดยเลือกและประยุกต์ ทศนาตุ องค์ประกอบดนตรี องค์ประกอบนาฏศิลป์ และทักษะพื้นฐานให้ได้ผลตามที่ต้องการ ตลอดจนสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจผลงานของตนเองได้ (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544) เช่นเดียวกับฉำรงค์ดี ฉำรงค์เลิศฤทธิ์(2540) ซึ่งศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและนักการศึกษา ด้านศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มของหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในทศวรรษหน้า ผลการวิจัยพบว่า ให้ความสำคัญกับกระบวนการทำงานมากกว่าผลผลิตของผลงาน เน้นการปฏิบัติจริงโดยจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน ใช้เครื่องมือวัดที่มี ความหลากหลาย เกณฑ์ในการประเมินผลมีแนวโน้มจะเป็นแบบอิงเกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้สามารถยืดหยุ่นได้ ในส่วนของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ความเห็นว่าหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นควรประเมินการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านทักษะ และด้านเจตคติ

ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าคุณชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์วัดและประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนและปราชญ์ ครูศิลปะให้ความเห็นว่าเป็นเรื่องที่เหมาะสมที่ให้ปราชญ์เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะปราชญ์เป็นผู้มีความสามารถเป็นเจ้าของความรู้แต่ละสาขา และควรให้ความรู้แก่ปราชญ์ ปราชญ์ท้องถิ่น มีความเห็นว่าคุณชนมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและร่วมกับครูในการประเมินผลงานผู้เรียน ตัวแทนชุมชนเห็นว่าปราชญ์ท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งในส่วนของกาหนดเกณฑ์วัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของขั้นการวางแผนพัฒนา อคิน รพีพัฒน์(2527) ให้ความคิดเห็นว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชน ในขั้นการวางแผนการพัฒนา หลังจากได้ข้อมูลเบื้องต้นของชุมชนแล้ว และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาปัญหา สาเหตุของปัญหาเรียบร้อยแล้ว ก็นำมาอภิปรายแสดงความคิดเห็น

ร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ การกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้

5. การนำหลักสูตรไปใช้

ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดตารางสอนให้เหมาะสมกับชั่วโมงสอนของครู และการใช้อาคารสถานที่ และครูศิลปะให้ความสำคัญกับการจัดผู้สอนอย่างเหมาะสมสำหรับหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับการจัดบุคลากรที่เหมาะสม สอดคล้องกับกรมวิชาการ(2541) ที่กล่าวเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารโรงเรียนว่าควรจัดทรัพยากรต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ และผู้บริหารโรงเรียน เป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการใช้หลักสูตรโรงเรียน เป็นตัวกระตุ้นให้บุคลากรใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ในเบื้องต้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร บทบาทของผู้บริหารในการใช้หลักสูตร เช่น การศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเอกสารหลักสูตรให้กระจ่าง จัดเตรียมบุคลากรด้วยวิธีต่างๆ เช่นการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตร การฝึกอบรม การประชุมสัมมนา การจัดผู้สอนอย่างเหมาะสม การสรรหาเอกสารหลักสูตร งบประมาณ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร การติดตามผล การประชาสัมพันธ์ การใช้หลักสูตร (สังด์ อุทรานันท์, 2537) ส่วนปราชญ์ท้องถิ่นและตัวแทนชุมชนให้ความเห็นว่าการนำผู้เรียนไปเรียนที่แหล่งท้องถิ่นหรือหมู่บ้านหมื่นศรีทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรงจากผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากการไปเรียนในสถานที่จริงจะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจและมีความพร้อมของวัสดุ และอุปกรณ์

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นไปใช้นั้นผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าการให้ชุมชนมีส่วนร่วม และร่วมวางแผนจัดกิจกรรมและเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือในการสอน สอดคล้องกับสังด์ อุทรานันท์(2537)และกรมวิชาการ(2541) ที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารไว้ว่า มีบทบาทในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งในด้านสถานที่ การเงิน และวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบความสำเร็จ ครูมีความคิดเห็นว่าการให้ชุมชนร่วมด้วยโดยการเชิญเป็นครูชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียนหรือพานักเรียนไปในสถานที่จริง และให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ ซึ่งกรมวิชาการ(2541) กล่าวไว้ว่า บทบาทของครู คือให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อคณะผู้จัดทำหลักสูตร เป็นตัวแทนในคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร นำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ชี้แนะให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนของนักเรียน ปราชญ์ท้องถิ่นควรร่วมเป็นผู้สอนการทอด้านนาหมื่นศรี ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ และช่วยเหลือในการจัดหาอุปกรณ์และสื่อการสอน ตัวแทนชุมชนให้ความเห็นว่าการให้ปราชญ์ท้องถิ่นควรร่วมเป็นผู้สอนการทอด้านนาหมื่นศรี(ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์(2539) ให้

ความคิดเห็นว่าผู้ปกครองและชุมชน ให้การสนับสนุนช่วยเหลือในการจัดทำวัสดุอุปกรณ์ สื่อ ประกอบการสอน ช่วยประชาสัมพันธ์ สนับสนุนและเผยแพร่ความรู้เรื่องหลักสูตรแก่บุคคลที่ ยังไม่ เข้าใจในท้องถิ่น แหล่งวิทยากร ให้ความร่วมมือกับโรงเรียน เช่น เป็นวิทยากรพิเศษ

6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ในการประเมินผลการใช้หลักสูตรผู้บริหารโรงเรียน ประชาชนท้องถิ่น และกลุ่ม ผู้ปกครองนักเรียนและตัวแทนชุมชนมีความเห็นว่าด้วยมากกับการประเมินเอกสารหลักสูตรให้ความ ครอบคลุมและความถูกต้องของหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์ เนื้อหา เกณฑ์การ ประเมินผลการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล สอดคล้องกับเจตนาของ ธีรรัตนพงษ์ (2539) ที่ให้ความคิดเห็นว่าการประเมินเอกสารหลักสูตร เป็นการตรวจสอบความสอดคล้อง ความ ครอบคลุมและความถูกต้องของหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์ เนื้อหา การจัดประสบการณ์ การเรียน และการประเมินผลว่ามีมากน้อยเพียงใด ภาษาที่ใช้สื่อสารมีความชัดเจนและเข้าใจนำไปสู่ การปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด ข้อกำหนดของหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมกับผู้เรียน กลุ่มเป้าหมายหรือไม่ การประเมินการใช้หลักสูตร เป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำมาใช้ได้ดี ในสถานการณ์จริงมากน้อยเพียงใด การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรทำอย่างไร ปัญหาและ อุปสรรคในการนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของ ผู้เรียน ในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน

นอกจากการประเมินเอกสารหลักสูตรแล้วประชาชนท้องถิ่นและกลุ่มผู้ปกครองและ ตัวแทนชุมชนให้ความเห็นว่าควรประเมินการใช้หลักสูตรโดยประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ครอบคลุม ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน ซึ่งการประเมินผลหลักสูตรคือ การประเมินผลสัมฤทธิ์ ของผู้เรียน ในด้านของการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ครูศิลาและกลุ่มผู้ปกครองและตัวแทน ชุมชนให้ความเห็นว่าควร ควรประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของ ผู้เรียน สอดคล้องกับ เจตนาของ ธีรรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวถึงการประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร ว่าเป็นการตรวจสอบสัมฤทธิ์ผลผู้เรียน ซึ่งประกอบไปด้วยสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ (Academic achievement) ได้แก่ความรู้ ความสามารถในวิชาการต่างๆ ที่เรียน และสัมฤทธิ์ผลที่ไม่ใช่ทาง วิชาการ (Non - Academic Achievement) ได้แก่บุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ เป็นต้น โดยสามารถติดตามสอบถามจากผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา นายจ้างหรือ เจ้าของสถานประกอบการ ซึ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การ ส่งแบบสอบถาม และวิธีการในการติดตามผู้เรียนหลังสำเร็จการศึกษา โดยมีการจัดทำทำเนียบรุ่น

ผู้บริหารโรงเรียนและครูศิลปะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนว่าควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ปราชญ์ท้องถิ่นมีความคิดเห็นว่าคุณครูและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการแนะนำจากครูเกี่ยวกับเกณฑ์ ในการประเมินชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรโดยมีหน่วยงานให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร และตัวแทนชุมชนให้ความเห็นว่าคุณครูและชุมชนควรมีส่วนร่วม ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการแนะนำจากครูเกี่ยวกับเกณฑ์ในการประเมิน สอดคล้องกับอคินรพีพัฒนา(2527) ให้ความสำคัญเห็นว่าเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการพัฒนาที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่มีปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดอย่างไร เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที และนำข้อผิดพลาดไปเป็นบทเรียนในการดำเนินการต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. ควรมีการประชุมสัมพันธ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้แก่สถานศึกษาต่าง ๆ อย่างทั่วถึง และต่อเนื่อง
2. ควรจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และจัดอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ให้แก่ผู้บริหาร และครูผู้สอนในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่จะนำการพัฒนาหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษาของตนอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง
3. ควรได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายในชุมชน เช่น ชาวบ้าน และผู้รู้ในท้องถิ่น ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

1. ควรมีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชน เนื่องจากหลักสูตรท้องถิ่นมีผลต่อการอนุรักษ์ การสืบสานวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของงานศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่นที่สร้างชื่อเสียงให้แก่ชุมชน
2. ควรมีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา
3. ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมบทบาทให้เยาวชนเป็นผู้สืบทอด และอนุรักษ์พัฒนาสืบไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาสภาพความต้องการของชุมชนที่มีต่อผู้เรียน เพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นต่อไป
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสาขาอื่น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมวิชาการ. คู่มือการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การค้าของ
คุรุสภา, 2536.

กรมวิชาการ. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การค้าของคุรุสภา, 2543.

กรมวิชาการ. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การ
ส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2544.

กรมวิชาการ. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.
ส.พ.), 2545.

กองบรรณาธิการ. สร้างหลักสูตรท้องถิ่นศิลปศึกษาปลุกจิตสำนึกรักชุมชน. สานปฏิรูป ปีที่ 4
(กรกฎาคม 2544): 94-95.

กองบรรณาธิการ. หลักสูตรท้องถิ่น. สานปฏิรูป ปีที่ 4 (พฤศจิกายน 2544): 26-28.

กัลยานี ปฎิมาพรเทพ. หลักสูตรท้องถิ่น : เครื่องมือการจัดการศึกษาของชุมชน. วารสารวิชาการ ปีที่ 1
ฉบับที่ 10 (ต.ค. 2541): 29-34.

กิตติพิศ ศิริสูตร. การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นตามหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียน ร่วมพัฒนาการใช้
หลักสูตรสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต,
ภาควิชาบริหารศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2537.

กาญจนา แก้วเทพ. การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน : โดยถือมนุษย์เป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ :
สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา, 2538.

กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานจังหวัดตรัง. จังหวัดตรัง[online]
www.trang.go.th, (10 ธันวาคม 2549)

ชนิษฐา จุลบล. ประสบการณ์วิจัยจากพื้นที่ เล่มที่ 9 ผ่าถักทอคน...ผ่านคนทอผ้า “นาหมื่นศรี”.
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.

คณิงหา สุภานนท์. ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา
ศิลปศึกษาตามทฤษฎี DBAE ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับ
ปรับปรุงพ.ศ. 2533) ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์

มหาบัณฑิต, ภาควิชา ศิลปศึกษา สาขาวิชา ศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. 2544.

เจริญ รุ่งเรือง. ผู้อำนวยการชำนาญพิเศษ. สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชน. ใน พิม
พร เดชะคุปต์, ประมวลบทความเรื่องหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรตามแนวปฏิรูป
การศึกษา, 243-269. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อัส
เพลส, 2539.

ช่อ สันธนิพัฒน์. ภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา. วารสารสารวิชาการ ปีที่ 6-7. (ก.ค. 46): 42-
47.

ชัชวาลย์ ทัดศิวัช. การมีส่วนร่วมของประชาชน[online]. www.wikipedia.com: วิกีพีเดีย สารานุกรม
เสรี (28 มกราคม 2550)

ชุติมา เวทการ และคณะ. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาศิลปศึกษาเพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์
โบราณวัตถุสถานที่วัดไผ่ล้อม. วารสารครุศาสตร์. ปีที่ 31 ฉบับที่ 1(กรกฎาคม): 1-13.

ชูศรี สุวรรณโชติ. หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : บริษัททิวซิ่งเอ็ด, 2544.

ณริศรา พฤกษ์วัน. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง
เครื่องปั้นดินเผา โดยการใช้ DISCIPLINE-BASED ART EDUCATION เป็นฐาน ในโรงเรียน
ประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ณัฐยา ทิพรัตน์. การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น “หนัง
ตะลุง” ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. 2543.

ถวิลวดี บุรีกุล. การมีส่วนร่วม : แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า,
2548.

อึ้ง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: เฮอร์วีนการพิมพ์, 2532.

อึ้งศักดิ์ อึ้งเลิศฤทธิ์. ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญด้านกรพัฒนาหลักสูตรและนักการศึกษาด้าน
ศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวโน้มของหลักสูตรศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในศตวรรษ
หน้า. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ภาควิชา ศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2540.

ทัศนาศาสตร์. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตามแนวปฏิรูปการศึกษา.

วารสารวิชาการ ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (ม.ค.-มี.ค. 2548): 43-50.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง. เชียงใหม่ : 598 Print, 2546.

นิตยา บุตรศรี. การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนต้นแบบ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชานิเทศการศึกษาศาสตร์และพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2542.

นิยม ออไอศูรย์. การศึกษาการสืบทอดงานศิลปะผ้าทอของกลุ่มชนไทยทรงดำในจังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ภาควิชา ศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2538.

บรรพต สุวรรณประเสริฐ. การพัฒนาหลักสูตร โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ The Knowledge Center, 2544.

บุญเลี้ยง ทุมทอง. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น. วารสารวิชาการ ปีที่ 4 ฉบับที่ 9 (ก.ย. 2544): 28-32
ปฤถัต แสงสว่าง. การศึกษาคุณค่าศิลปะปูนปั้นไทยตามทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญงานปูนปั้นและ นักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาบัณฑิตในสถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต, ภาควิชา ศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. 2541.

ประเวศ วะสี. การปกครองท้องถิ่นที่ประชาสังคมมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : มูลนิธิส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น และศูนย์ศึกษาและพัฒนาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.

พจนา เทียนธาดา. การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับ ประถมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับรางวัลมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ภาควิชา บริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา นิเทศการศึกษาศาสตร์และพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. 2543.

พจณี เทียมศักดิ์. ปฏิสัมพันธ์ของการเรียนรู้ในชุมชนและโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543

พะนอน แก้วกำเนิด. หลักการของหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.

- พลศรี ไม่ทอง. การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับ
มัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ภาควิชา
บริหารศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2547.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : วัชรินทร์การพิมพ์,
2544.
- ยงยุทธ พนาสนธิ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา. วิทยาจารย์ ปีที่ 102 ฉบับที่ 2
(ก.ค. - ก.ย. 2546): 21 – 27.
- รัตนะ บัวสนธิ. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระดับประถมศึกษาแนวคิดและปฏิบัติการ. วารสาร
พัฒนาหลักสูตร ปีที่ 78 (ก.ย.2531): 5-9.
- รัตนะ บัวสนธิ. บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษากับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น. วารสาร
การศึกษาแห่งชาติ, ปีที่ 84 (มี.ค.2537):68-74.
- รววิทย์ องค์ครุรักษา. กระบวนการถ่ายทอดศิลปะการปักผ้าของชาวเขาเผ่าเย้า บ้านห้วยแม่ซ้าย
จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ภาควิชา ศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุ
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2536.
- วศิษฎ์ นาสารีย์. การศึกษาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ภาควิชา ศิลปศึกษา
สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2544.
- วิจิตรา ไสยะ. การศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา สาขาวิชา ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2543.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. การพัฒนาหลักสูตรสถานต่อที่ท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : เซ็นเตอร์ ดิสคัฟเวอรี,
2542.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สุวีริ
ยาสาส์น, 2537.
- วิจิต นันทสุวรรณ. ภูมิปัญญาชาวบ้านในงานพัฒนา. วารสารสังคมพัฒนา. ฉบับที่5 (2528): 6-11
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. มรดกพื้นบ้าน. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์, 2536.
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. ภูมิปัญญาไทย: วิถีไทย. กรุงเทพมหานคร: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์, 2547.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. หลักการพัฒนาชุมชน : การพัฒนาชุมชนประยุกต์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2532.

วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2539 พิมพ์ครั้งที่ 2

ศักดิ์ชัย เกียรติดิโนดิษฐ์. ความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าศิลปกรรม กับการสร้างทัศนคติต่อตนเองและ
ความผูกพันกับชุมชน. วิทยานิพนธ์ดุสิตวิทยานิพนธ์, ภาควิชาสารัตถศึกษา สาขาวิชา พัฒน
ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2542.

ศักดิ์ผจญ เริงใจ. การศึกษาแนวทางการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต,
ภาควิชา บริหารศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. 2547.

สังัด อุทรานนท์. พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2532
สน วัฒนสิน. การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ภาควิชาศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2544.

สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2545

สนิท เสงี่ยม. ผู้อำนวยการชำนาญพิเศษ. สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550.

สมเกียรติ ศรีสกุล. หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา.(1023204). กรุงเทพมหานคร :โรงพิมพ์ทิพย์
วิสุทธิ์, 2539.

สมหมาย สว่างวัฒนารักษ์. การศึกษาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร
สถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ภาควิชา บริหารศึกษา สาขาวิชา นิเทศการศึกษา
และพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2546.

สามารถ จันทร์สุริย์. รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ....
ประเด็น การศึกษากับศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541.

สุชาติ วงศ์สุวรรณ. ท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตร. วารสารสารพัฒนาหลักสูตร ปีที่ 14 ฉบับที่ 119 (
ต.ค.- ธ.ค. 2537): 20-24.

สุทธิรักษ์ สาคร. คุณค่าในผ้าไหมมัดหมี่ตามการรับรู้ของอาจารย์และนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปกรรม
ระดับปริญญาบัณฑิต สถาบันราชภัฏในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์

มหาบัณฑิต, ภาควิชา ศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. 2545.

สุนีย์ นครสุวรรณ. ปรากฏ์ท้องถิ่น. สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2552.

สุนทรี่ สังข์อยู่. ทอรัทักสายใยผ่านลายผ่านานหมื่นศรี. เชียงใหม่: วนิดา เพรส

สุปราณี ไกรวัฒน์สุวรรณ. การพัฒนาหลักสูตรพลเมืองศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากชุมชน สำหรับนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ดุสิต
บัณฑิต, ภาควิชา มัธยมศึกษา สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. 2541.

สุภาพร ตันท์ธนศิริกุล. การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนขยายโครงการ
ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษา
แห่งชาติ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ภาควิชา บริหารการศึกษา สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและ
พัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2536.

สุमितร คุณานุกร. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2533.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545.

สำเนียง สร้อยนาคพงศ์. การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียน. วารสาร
สารพัฒนาหลักสูตร ปีที่ 11 ฉบับที่ 109 (ก.พ. - มี.ค. 2535): 23-32.

เสาวนีย์ เยาวโรจน์. การศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มวิชาสังคม
ศึกษา ระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ภาควิชา มัธยมศึกษา สาขาวิชา การสอน
สังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2544.

หวน พิณรุฬพันธ์. การบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษร
บัณฑิต, 2529.

อัครเดช อยู่ผาสุข. การศึกษาเปรียบเทียบการถ่ายทอดงานแกะสลักไม้ด้วยวิธีการแบบพื้นบ้าน ใน
จังหวัดลำปางและวิธีการสอนงานแกะสลักไม้ในวิทยาเขตเพาะช่าง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, ภาควิชา ศิลปศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2537.

อังกูล สมคะเนย์. สภาพและปัญหานำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้พัฒนาหลักสูตรในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต,
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2534.

อดิณ รพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย.

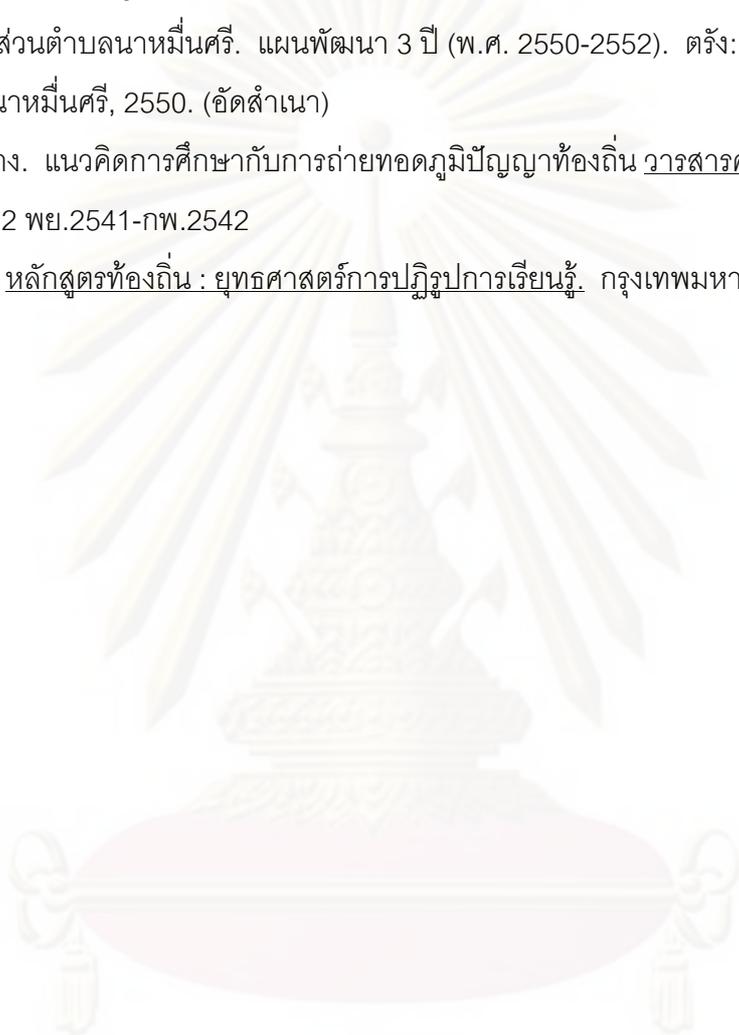
ใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, นโยบาย และกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนใน ยุทธศาสตร์การพัฒนา
ในปัจจุบัน, 100-113. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์, 2527.

อาพัตร ทองแป้น. ประชาชนท้องถิ่น. สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2552.

องค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี. แผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2550-2552). ตีพิมพ์: องค์การบริหารส่วน
ตำบลนาหมื่นศรี, 2550. (อัดสำเนา)

เอกวิทย์ ณ ถลาง. แนวคิดการศึกษาเกี่ยวกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น วารสารครุศาสตร์. ปีที่ 27
ฉบับที่ 2 พย.2541-กพ.2542

อุดม เขยกิจวงศ์. หลักสูตรท้องถิ่น : ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ,
2545.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

Bartolone, Susan. How embedded cultural visits affect perceptions of student learning, teacher practice and school climate in a public high school. [online]. 2005.

Abstract from: UMI ProQuest Digital Dissertations, Publication Number: AAT 3175665. [Dec 2006]

Chung, Sheng Kuan. Social reconstructionism in art education: Art, critical pedagogy, and empowerment in a junior high setting. [online]. 2004. Abstract from: UMI ProQuest Digital Dissertations, Publication Number: AAT 3130897. [Dec 2006]

Eldon, Kåter. Multicultural connections: Craft & Community. Art Education 48 (January , 1995): 8-13

Hochtritt, Lisa J. Creating meaning and constructing identity through collaborative art practices among urban adolescents. [online]. 2004. Abstract from: UMI ProQuest Digital Dissertations, Publication Number: AAT 3135346. [Dec 2006]

Simone, Alter Muri. Folk art and outsider art: Acknowledging social justice issues in art education. Art Education 52 (july, 1999): 36-41

Taba, Hilda. Curriculum Development: Theory and Practic. New York. Harcourt, Brace & World, Inc, 1962.

Wang, Ching-Yi. Investigating a cultural product: Folk art in K--12 art curricula. [online]. 2004. Abstract from: UMI ProQuest Digital Dissertations, Publication Number: AAT 3159577. [Dec 2006]

Wither, Sarah E. Local curriculum development and place-based education. [online]. 2000. Abstract from: UMI ProQuest Digital Dissertations, Publication Number: AAT 2989905. [Dec 2006]

Yarbrough, Raydine. Building a more professional school community through staff development for school-based reform: An ethnographic study of a restructuring school. [online]. 2000. Abstract from: UMI ProQuest Digital Dissertations, Publication Number: AAT 2789903. [Dec 2006]

Zelkowitz, Michelle Tony. Bringing the outdoors in, bringing generations together: An

intergenerational community service mural art project. [online]. 2003. Abstract
from: UMI ProQuest Digital Dissertations, Publication Number: AAT 3111032. [Dec
2006]

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นนทภัทร ทินานนท์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. นายเรวัต ไพรัตน์กร ศึกษาพิเศษเชี่ยวชาญ สำนักงานพื้นที่การศึกษาตราง เขต 1
ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตราง เขต 1
3. มีสุข จรคงสี
ครูโรงเรียนตรังคริสเตียนศึกษา จังหวัดตราง
4. นายสุพล ศรีโยธา
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาหมื่นศรี
5. นางสาวสุนทรี สังข์ยุทธ์
หัวหน้าหอจดหมายเหตุ เฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดตราง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.
รายชื่อผู้ปราชญ์ท้องถิ่น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อประชาชนท้องถิ่น

1. นางวรรณ ชนงภัย อายุ 42 ปี ภูมิลำเนา นามหินศรี
วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพหลัก ทำสวน อาชีพเสริม ทอผ้า
ประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับผ้าทอนามหินศรี 9 ปี (กักระตุก)
2. นางสาวิมล เพ็งเกตุ อายุ 38 ปี ภูมิลำเนา นามหินศรี
วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพหลัก ทำสวน อาชีพเสริม ทอผ้า
ประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับผ้าทอนามหินศรี 9 ปี (กักระตุก)
3. นางชะเอม เขาวัด้า อายุ 39 ปี ภูมิลำเนา นามหินศรี
วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพหลัก ทำสวน อาชีพเสริม ทอผ้า
ประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับผ้าทอนามหินศรี 5 ปี (กักระตุก)
4. นางสาวสุนีย์ นครสุวรรณ อายุ 37 ปี ภูมิลำเนา นามหินศรี
วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 อาชีพหลัก ทำสวน อาชีพเสริม ทอผ้า
ประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับผ้าทอนามหินศรี 5 ปี (กัพื้นเมือง)
5. นางสาวอรอบ เรืองสังข์ อายุ 50 ปี ภูมิลำเนา นามหินศรี
วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6 อาชีพหลัก ทอผ้า อาชีพเสริม -
ประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับผ้าทอนามหินศรี 5 ปี (กักระตุก)
6. นายประเสริฐ เขาวัด้า อายุ 47 ปี ภูมิลำเนา นามหินศรี
วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 อาชีพหลัก ทำสวน อาชีพเสริม ทอผ้า
ประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับผ้าทอนามหินศรี 5 ปี (กักระตุก)
7. นางสาวอารีย์ ปั้นทอง อายุ 44 ปี ภูมิลำเนา นามหินศรี
วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 3 อาชีพหลัก ทำสวน,ทำนา อาชีพเสริม ทอผ้า
ประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับผ้าทอนามหินศรี 25 ปี (กักระตุก,กัพื้นเมือง)
8. นางสาวพรทิพย์ นวลแก้ว อายุ 36 ปี ภูมิลำเนา นามหินศรี
วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพหลัก ทำสวน อาชีพเสริม ทอผ้า
ประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับผ้าทอนามหินศรี 4 ปี (กักระตุก)

9. นางสาวอพัสตร์ ทองแป้น อายุ 32 ปี ภูมิลำเนา นานาหมื่นศรี
วุฒิการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพหลัก ทำสวน อาชีพเสริม ทอผ้า
ประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับผ้าทอนานาหมื่นศรี 10 ปี (ที่บ้านเมือง)

10. นางเปี่ยม ชูยัง อายุ 62 ปี ภูมิลำเนา นานาหมื่นศรี
วุฒิการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4 อาชีพหลัก ทำสวน อาชีพเสริม ทอผ้า
ประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับผ้าทอนานาหมื่นศรี 10 ปี (ที่บ้านเมือง)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค.
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูล เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนต่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น 6 ด้าน คือ

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น 6 ด้าน

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

☞ คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

25-30 ปี

31-40 ปี

41-50 ปี

51-60 ปี

3. วุฒิการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี สาขา.....

ปริญญาตรี สาขา.....

ปริญญาโท สาขา.....

ปริญญาเอก สาขา.....

4. ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหาร

1-5 ปี

6-10 ปี

11-15 ปี

16-20 ปี

21-25 ปี

26 ปีขึ้นไป

5. ภาระงานอื่น(โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ

☞ **คำชี้แจง** โปรดแสดงความคิดเห็นของท่าน โดยการเขียน ✓ ลงในช่องหมายเลข ให้ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งระดับเท่านั้น

ระดับความคิดเห็นในตาราง มีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด เพราะข้อความดังกล่าวตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก เพราะข้อความดังกล่าวตรงกับความคิดเห็นของท่านเป็นส่วนใหญ่
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง เพราะข้อความดังกล่าวตรงกับความคิดเห็นของท่านบางส่วนและไม่ตรงกับความคิดเห็นของท่านบางส่วน
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย เพราะข้อความดังกล่าวไม่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเป็นส่วนใหญ่
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด เพราะข้อความดังกล่าวไม่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเลย

ตัวอย่าง

ข้อ	แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
ก	เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อการทอผ้าพานช้างสำหรับใช้ในงานศพ		✓			

คำอธิบาย จากตัวอย่างข้อ ก. ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตัวเลือก 4 จะหมายความว่าท่านมีความคิดเห็นว่าคุณจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นควรให้นักเรียนเกิดความรู้เกิดความเข้าใจความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อการทอผ้าพานช้างสำหรับใช้ในงานศพ

ข้อ	แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้จัด
		5	4	3	2	1	
	การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด	
	แนวโน้มของการพัฒนา						
1.	ควรศึกษาทิศทางการพัฒนาของชุมชนและโรงเรียน ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากรการศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร						☐
2.	ควรศึกษาอาชีพปัจจุบันของคนในชุมชนและแนวโน้มอาชีพในอนาคต ที่ชุมชนต้องการ						☐
	ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน						
1.	ควรรวบรวมข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลในด้านต่างๆของตำบล นานาหมื่นศรี ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร การศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร						☐
2.	ควรศึกษาประวัติชุมชนนานาหมื่นศรี						☐
3.	ควรศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าทอนานาหมื่นศรีและประวัติจังหวัด ตรังพอสังเขป						☐
	ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน						
1.	ควรสำรวจความพร้อมและความสนใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการ เรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น						☐
2.	ควรให้ผู้เรียนร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตร ศิลปศึกษาท้องถิ่น						☐
3.	ควรสำรวจความพร้อมและรวบรวมสภาพปัญหาของครูผู้สอนและ ผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน						☐
	ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน						
1.	ควรศึกษาปัญหาการนำหลักสูตรแกนกลางไปใช้และปัญหาที่เกิดขึ้น ระหว่างการเรียนการสอน						☐
2.	ควรวิเคราะห์ความต้องการและความพร้อมของโรงเรียนในการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น						☐

ข้อ	แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด	
1.	พุทธิพิสัย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติชุมชนนาหมื่นศรี ความ เป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรังพอสังเขป						☐
2.	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกโครงสร้างและเอกลักษณ์ของผ้าทอนาหมื่นศรี ได้						☐
3.	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจำแนกประเภทผ้าทอนาหมื่นศรี และคัดแยกผ้าทอ นาหมื่นศรีออกจากผ้าทอชนิดอื่นได้						☐
4.	เพื่อให้ผู้เรียนบอกเครื่องมือ อุปกรณ์และขั้นตอนกระบวนการทอผ้า นาหมื่นศรีได้						☐
1.	จิตพิสัย เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อ ชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านวัฒนธรรมได้						☐
2.	เพื่อให้ผู้เรียนมีความรัก ความภูมิใจ และเห็นความสำคัญของชุมชนที่ตน อาศัย นำไปสู่การอนุรักษ์พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่น ศรี						☐
1.	ทักษะพิสัย เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอนในการทอผ้านาหมื่นศรีได้						☐
2.	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ และนำเสนอผลงานผ้าทอนาหมื่นศรี ตามแนวคิดได้อย่างอิสระ						☐
3.	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในวิชาศิลปะในชีวิตประจำวันได้						☐
4.	เพื่อให้ผู้เรียนถ่ายทอดความรู้สึกของตนต่อชิ้นงานของตนเองและผู้อื่นได้						☐

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อ	แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	การกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด	
1.	พุทธิพิสัย ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติชุมชนนาหมื่นศรี ความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรัง						☐
2.	ผู้เรียนได้เรียนรู้รูปแบบของผ้าทอนาหมื่นศรีเปรียบเทียบกับผ้าทอในแหล่งอื่น เช่น ผ้ายกเมืองนคร ผ้าทอเกาะยอ ผ้าพุมเรียง						☐
3.	ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความงาม คุณค่า ประโยชน์ และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอนาหมื่นศรีในรูปแบบต่างๆ						☐
4.	ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับลายผ้าทอนาหมื่นศรี ทั้งลายอนุรักษ์ และลายประยุกต์						☐
5.	ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี						☐
1.	จิตพิสัย ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชนในอดีตจนถึงปัจจุบัน						☐
2.	ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการอนุรักษ์และวิธีการสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี						☐
1.	ทักษะพิสัย ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทอผ้าานาหมื่นศรีและประสบการณ์การทอผ้าานาหมื่นศรีจากปราชญ์ท้องถิ่น						☐
2.	ผู้เรียนได้เรียนรู้การนำเสนอผลงาน และแสดงความคิดเห็นต่องานผ้าทอนาหมื่นศรีของตนเองและผู้อื่น						☐
3.	ผู้เรียนได้เรียนรู้การประยุกต์ลายผ้าทอนาหมื่นศรีสำหรับการทำงานศิลปะวิธีอื่นๆ เช่น การจักสาน						☐

ระดับ	แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
อ	การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด	
1.	พุทธิพิสัย ผู้เรียนสามารถอธิบายประวัติ ความเป็นมาของชุมชนนาหมื่นศรี และทรัพยากรในท้องถิ่นที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี						☐
2.	ผู้เรียนสามารถอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนนาหมื่นศรีในปัจจุบัน						☐
3.	ผู้เรียนอธิบายโครงสร้างและเอกลักษณ์ของผ้าทอนาหมื่นศรี รวมทั้งสามารถเปรียบเทียบผ้าทอนาหมื่นศรีจากผ้าทอจากแหล่งอื่น						☐
4.	ผู้เรียนสามารถบอกชื่อลายผ้าทอนาหมื่นศรีที่ได้จากการทอด้วยกี่กระตุกและกี่โบราณ						☐
1.	จิตพิสัย ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนทอผ้านาหมื่นศรีโดยมีปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้สอน						☐
2.	ผู้เรียนกล่าวถึงปัญหาและวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทอผ้านาหมื่นศรี						☐
3.	ผู้เรียนกล่าวถึงแนวทางการอนุรักษ์และการสืบทอดผ้าทอนาหมื่นศรี						☐
1.	ทักษะพิสัย ผู้เรียนสามารถทอผ้านาหมื่นศรีได้ด้วยตนเอง และสามารถประยุกต์ใช้ลายผ้าทอนาหมื่นศรีสร้างงานศิลปะด้วยวัสดุอื่น						☐
2.	ผู้เรียนจัดนิทรรศการจากผลงานผ้าทอนาหมื่นศรีของตนเอง						☐
3.	ผู้เรียนสามารถสร้างงานศิลปะอื่นๆ โดยใช้ผ้าทอนาหมื่นศรีเป็นส่วนประกอบ						☐

ข้อ	แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้จัด
		5	4	3	2	1	
	การนำหลักสูตรไปใช้	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด	
1.	ควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นและเอกสารหลักสูตรท้องถิ่น						☐
2.	ควรจัดเตรียมบุคลากรโดยการประชุม ฝึกอบรมหรือประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่น						☐
3.	ควรจัดประชุมร่วมกับครูผู้สอน เพื่อปฏิบัติการทำแผนการสอน						☐
4.	ควรจัดผู้สอนอย่างเหมาะสมสำหรับหลักสูตรท้องถิ่น						☐
5.	ควรจัดตารางสอนให้เหมาะสมกับชั่วโมงสอนของครู และการใช้อาคารสถานที่						☐
6.	ควรร่วมกับครูผู้สอนจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน มีการเรียนรู้จากสถานที่ผลิตผ้าทอนามีนศรี						☐
7.	ควรสนับสนุนและจัดหาวัสดุหลักสูตร งบประมาณ และสื่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม						☐
8.	ควรปรับหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพนักเรียน โรงเรียน และความต้องการของท้องถิ่น						☐
9.	ควรประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่นให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ						☐
10.	ควรมีการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น						☐

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อ	แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	การประเมินผลการใช้หลักสูตร	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด	
	การประเมินเอกสารหลักสูตร						
1.	ควรตรวจสอบความสอดคล้อง ความครอบคลุมและความถูกต้องของหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์ เนื้อหา เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล						☐
2.	ควรตรวจสอบความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในเอกสารหลักสูตร						☐
3.	ควรมีความเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน						☐
	การประเมินการใช้หลักสูตร						
1.	ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักสูตรไปใช้						☐
2.	ควรมีการลำดับเหตุการณ์การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อช่วยในการประเมิน						☐
	การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน						
1.	ควรนำวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกลางกับหลักสูตรท้องถิ่นมาประเมินร่วมกัน						☐
2.	ควรมีการประชุมประเมินระบบหลักสูตรเป็นระยะ						☐
3.	ควรใช้ผลการประเมินของครูผู้สอนและผู้เรียนมาประเมินระบบ						☐
4.	ควรประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน						☐
5.	ควรให้ปราชญ์ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน						☐

ตอนที่ 3

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น

☞ คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง โดยมีประเด็นดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1.1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

.....
.....
.....

1.2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

.....
.....
.....

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น

.....
.....
.....

2.2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น

.....
.....
.....

3. การกำหนดเนื้อหาสาระ

3.1. การกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น

.....

.....

.....

3.2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น

.....

.....

.....

4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล

4.1. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น

.....

.....

.....

4.2. การมีส่วนร่วมของปราชญ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

.....

.....

.....

5. การนำหลักสูตรไปใช้

5.1. การนำหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นไปใช้

.....

.....

.....

5.2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการการนำหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นไปใช้

.....

.....

.....

.....

6. การประเมินผลหลักสูตร

6.1. การประเมินผลหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

6.2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผลหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

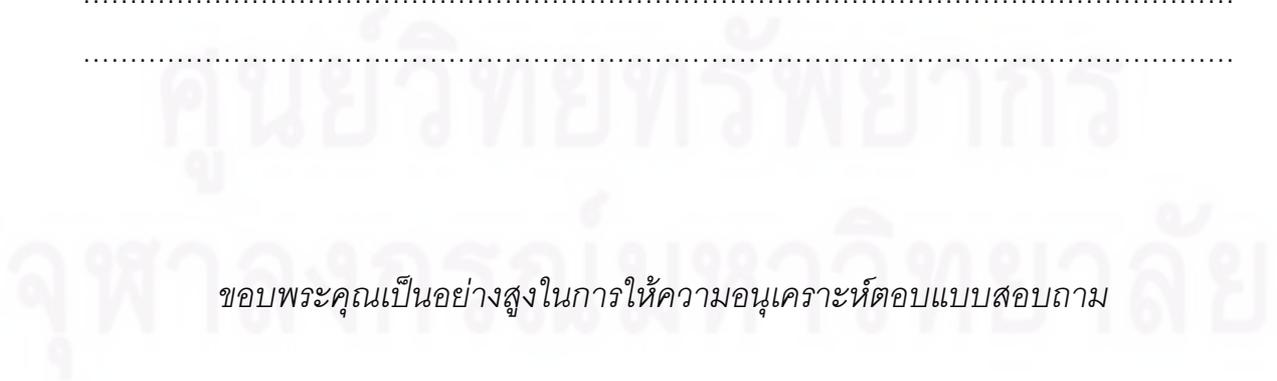
7.ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในการให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยสำหรับครูศิลปศึกษา

เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง

☞ คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของศิลปศึกษาต่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น 6 ด้าน คือ

1. การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น 6 ด้าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

☞ คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง
2. อายุ	☐ 25-30 ปี	☐ 31-40 ปี
	☐ 41-50 ปี	☐ 51-60 ปี
3. วุฒิการศึกษา	☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี สาขา.....	
	☐ ปริญญาตรี สาขา.....	
	☐ ปริญญาโท สาขา.....	
	☐ ปริญญาเอก สาขา.....	
4. ประสบการณ์ในการสอน	☐ 1-5 ปี	
	☐ 6-10 ปี	
	☐ 11-15 ปี	
	☐ 16-20 ปี	
	☐ 21-25 ปี	
	☐ 26 ปีขึ้นไป	
5. สถานภาพการทำงาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	☐ ครูประจำชั้น	
	☐ ครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	
	☐ ครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	
	☐ ครูศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	
	☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....	

6. ท่านศึกษาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างไร

- เป็นผู้พัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน
- อ่านจากหนังสือ
- การสัมมนาทางวิชาการ
- การศึกษาดูงาน
- Internet
- อื่นๆ(โปรดระบุ).....

7. ท่านเคยได้รับการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขณะที่กำลังศึกษาหรือไม่

- ไม่เคย
- เคย ขณะศึกษาในระดับ .....

8. ท่านเคยได้รับการฝึก อบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหรือไม่

- ไม่เคย
- เคย จำนวน .....ครั้ง

9. ท่านมีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหรือไม่

- ไม่มี
- มี ในเรื่อง .....

10. โรงเรียนของท่านจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับผ้าทอนาหมื่นศรีในชุมชนของท่านหรือไม่ และจัดกิจกรรมร่วมกับผู้เรียนในชั้นใด(ตอบได้มากกว่า 1 ชั้น)

- เคยจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในระดับชั้นต่อไปนี้
  - มัธยมศึกษาปีที่ 1
  - มัธยมศึกษาปีที่ 2
  - มัธยมศึกษาปีที่ 3
- ปัจจุบันจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในระดับชั้นต่อไปนี้
  - มัธยมศึกษาปีที่ 1
  - มัธยมศึกษาปีที่ 2
  - มัธยมศึกษาปีที่ 3
- ไม่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ

☞ คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของท่าน โดยการเขียน ✓ ลงในช่องหมายเลข ให้ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งระดับเท่านั้น

ระดับความคิดเห็นในตาราง มีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด เพราะข้อความดังกล่าวตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก เพราะข้อความดังกล่าวตรงกับความคิดเห็นของท่านเป็นส่วนมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง เพราะข้อความดังกล่าวตรงกับความคิดเห็นของท่านบางส่วนและไม่ตรงกับความคิดเห็นของท่านบางส่วน
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย เพราะข้อความดังกล่าวไม่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเป็นส่วนมาก
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด เพราะข้อความดังกล่าวไม่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเลย

ตัวอย่าง

	แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ข้อ	การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
	ก เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อการทอผ้าพานช้างสำหรับใช้ในงานศพ		✓			

คำอธิบาย จากตัวอย่างข้อ ก. ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตัวเลือก 4 จะหมายความว่าท่านมีความคิดเห็นว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นควรให้นักเรียนเกิดความรู้เกิดความเข้าใจความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อการทอผ้าพานช้างสำหรับใช้ในงานศพ

ข้อ	แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้จัด
		5	4	3	2	1	
	การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด	
	แนวโน้มของการพัฒนา						
1.	ควรศึกษาทิศทางการพัฒนาของชุมชนและโรงเรียน ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากรการศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร						☐
2.	ควรศึกษาอาชีพปัจจุบันของคนในชุมชนและแนวโน้มอาชีพในอนาคต ที่ชุมชนต้องการ						☐
	ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน						
1.	ควรรวบรวมข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลในด้านต่างๆของตำบล นานาหิ้นศรี ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร การศึกษา สิ่งแวดล้อม การคมนาคม การสื่อสาร						☐
2.	ควรศึกษาประวัติชุมชนนานาหิ้นศรี						☐
3.	ควรศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าทอนานาหิ้นศรีและประวัติจังหวัด ตรังพอสังเขป						☐
	ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน						
1.	ควรสำรวจความพร้อมและความสนใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการ เรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น						☐
2.	ควรให้ผู้เรียนร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตร ศิลปศึกษาท้องถิ่น						☐
3.	ควรสำรวจความพร้อมและรวบรวมสภาพปัญหาของผู้สอนและ ผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน						☐
	ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน						
1.	ควรศึกษาปัญหาการนำหลักสูตรแกนกลางไปใช้และปัญหาที่เกิดขึ้น ระหว่างการเรียนการสอน						☐
2.	ควรวิเคราะห์ความต้องการและความพร้อมของโรงเรียนในการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น						☐

ข้อ	แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด	
1.	พุทธิพิสัย เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติชุมชนนาหมื่นศรี ความ เป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรังพอสั่งเขป						☐
2.	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบอกโครงสร้างและเอกลักษณ์ของผ้าทอนาหมื่นศรี ได้						☐
3.	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจำแนกประเภทผ้าทอนาหมื่นศรี และคัดแยกผ้าทอ นาหมื่นศรีออกจากผ้าทอชนิดอื่นได้						☐
4.	เพื่อให้ผู้เรียนบอกเครื่องมือ อุปกรณ์และขั้นตอนกระบวนการทอผ้า นาหมื่นศรีได้						☐
1.	จิตพิสัย เพื่อให้ผู้เรียนอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อ ชุมชนตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านวัฒนธรรมได้						☐
2.	เพื่อให้ผู้เรียนมีความรัก ความภูมิใจ และเห็นความสำคัญของชุมชนที่ตน อาศัย นำไปสู่การอนุรักษ์พัฒนา และสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่น ศรี						☐
1.	ทักษะพิสัย เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอนในการทอผ้านาหมื่นศรีได้						☐
2.	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ และนำเสนอผลงานผ้าทอนาหมื่นศรี ตามแนวคิดได้อย่างอิสระ						☐
3.	เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในวิชาศิลปะในชีวิตประจำวันได้						☐
4.	เพื่อให้ผู้เรียนถ่ายทอดความรู้สึกของตนต่อชิ้นงานของตนเองและผู้อื่นได้						☐

ข้อ	แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	การกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด	
1.	พุทธิพิสัย ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติชุมชนนาหมื่นศรี ความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรี และประวัติของจังหวัดตรัง						☐
2.	ผู้เรียนได้เรียนรู้รูปแบบของผ้าทอนาหมื่นศรีเปรียบเทียบกับผ้าทอในแหล่งอื่น เช่น ผ้ายกเมืองนคร ผ้าทอเกาะยอ ผ้าพุมเรียง						☐
3.	ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความงาม คุณค่า ประโยชน์ และหน้าที่ใช้สอยของผ้าทอนาหมื่นศรีในรูปแบบต่างๆ						☐
4.	ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับลายผ้าทอนาหมื่นศรี ทั้งลายอนุรักษ์และลายประยุกต์						☐
5.	ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรี						☐
1.	จิตพิสัย ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มีต่อชุมชนในอดีตจนถึงปัจจุบัน						☐
2.	ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงวิธีการอนุรักษ์และวิธีการสืบทอดภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี						☐
1.	ทักษะพิสัย ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทอผ่านาหมื่นศรีและประสบการณ์การทอผ่านาหมื่นศรีจากปราชญ์ท้องถิ่น						☐
2.	ผู้เรียนได้เรียนรู้การนำเสนอผลงาน และแสดงความคิดเห็นต่องานผ้าทอนาหมื่นศรีของตนเองและผู้อื่น						☐
3.	ผู้เรียนได้เรียนรู้การประยุกต์ลายผ้าทอนาหมื่นศรีสำหรับการทำงาน ศิลปะวิชาการจักสาน						☐

ข้อ	แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด	
1.	พุทธิพิสัย ผู้เรียนสามารถอธิบายประวัติ ความเป็นมาของชุมชนนาหมื่นศรี และ ทรัพยากรในท้องถิ่นที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการผลิตผ้าทอนาหมื่น ศรี						☐
2.	ผู้เรียนสามารถอธิบายคุณค่าและความสำคัญของผ้าทอนาหมื่นศรีที่มี ต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนนาหมื่นศรีในปัจจุบัน						☐
3.	ผู้เรียนอธิบายโครงสร้างและเอกลักษณ์ของผ้าทอนาหมื่นศรี รวมทั้ง สามารถเปรียบเทียบผ้าทอนาหมื่นศรีจากผ้าทอจากแหล่งอื่น						☐
4.	ผู้เรียนสามารถบอกชื่อลายผ้าทอนาหมื่นศรีที่ได้จากการทอด้วยกี่กระตุก และกี่โบราณ						☐
1.	จิตพิสัย ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนทอผ้านาหมื่นศรีโดยมี ปราชญ์ท้องถิ่นเป็นผู้สอน						☐
2.	ผู้เรียนกล่าวถึงปัญหาและวิธีแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทอผ้า นาหมื่นศรี						☐
3.	ผู้เรียนกล่าวถึงแนวทางการอนุรักษ์และการสืบทอดผ้าทอนาหมื่นศรี						☐
1.	ทักษะพิสัย ผู้เรียนสามารถทอผ้านาหมื่นศรีได้ด้วยตนเอง และสามารถประยุกต์ใช้ ลายผ้าทอนาหมื่นศรีสร้างงานศิลปะด้วยวัสดุอื่น						☐
2.	ผู้เรียนจัดนิทรรศการจากผลงานผ้าทอนาหมื่นศรีของตนเอง						☐
3.	ผู้เรียนสามารถสร้างงานศิลปะอื่นๆ โดยใช้ผ้าทอนาหมื่นศรีเป็น ส่วนประกอบ						☐

ข้อ	แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	การนำหลักสูตรไปใช้	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด	
1.	ครูผู้สอนควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นและเอกสารหลักสูตรท้องถิ่น						☐
2.	ครูผู้สอนควรใช้หลักสูตรประกอบการเตรียมการสอน						☐
3.	ครูผู้สอนควรจัดทำแผนการสอนไว้ล่วงหน้า						☐
4.	ครูผู้สอนควรใช้การสอนแบบต่างๆ ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ลักษณะเนื้อหา ตลอดจนพัฒนาการของผู้เรียน						☐
5.	ครูผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน มีการเรียนรู้จากสถานที่ผลิตผ้าทอนามีนศรี						☐
6.	ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร						☐
7.	ครูผู้สอนควรพัฒนาและใช้สื่อการสอน โดยพยายามให้มีการใช้วัสดุท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด						☐
8.	ครูผู้สอนควรตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นระยะ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน						☐
9.	ครูผู้สอนควรสอนซ่อมเสริม เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน						☐
10.	ครูผู้สอนควรปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น โรงเรียน และผู้เรียน						☐

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อ	แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	การประเมินผลการใช้หลักสูตร	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด	
1.	การประเมินเอกสารหลักสูตร ควรตรวจสอบความสอดคล้อง ความครอบคลุมและความถูกต้องของ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์ เนื้อหา เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ การนำหลักสูตรไปใช้ และการ ประเมินผล						☐
2.	ควรตรวจสอบความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในเอกสารหลักสูตร						☐
3.	ควรมีความเหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน						☐
1.	การประเมินการใช้หลักสูตร ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำหลักสูตรไปใช้						☐
2.	ควรมีการลำดับเหตุการณ์การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อช่วยในการ ประเมิน						☐
1.	การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ควรนำวัตถุประสงค์ของหลักสูตรกลางกับหลักสูตรท้องถิ่นมาประเมิน ร่วมกัน						☐
2.	ควรมีการประชุมประเมินระบบหลักสูตรเป็นระยะ						☐
3.	ควรใช้ผลการประเมินของครูผู้สอนและผู้เรียนมาร่วมกันประเมินระบบ						☐
4.	ควรประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน						☐
5.	ควรให้ปราชญ์ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน						☐

ศูนย์วิจัยทรัพยากรชีวภาพ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑ คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง โดยมีประเด็นดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1.1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

1.2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

2.2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น

.....

.....

3. การกำหนดเนื้อหาสาระ

3.1. การกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น

.....

.....

.....

3.2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น

.....

.....

.....

4. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล

4.1. การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น

.....

.....

.....

4.2. การมีส่วนร่วมของปราชญ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

.....

.....

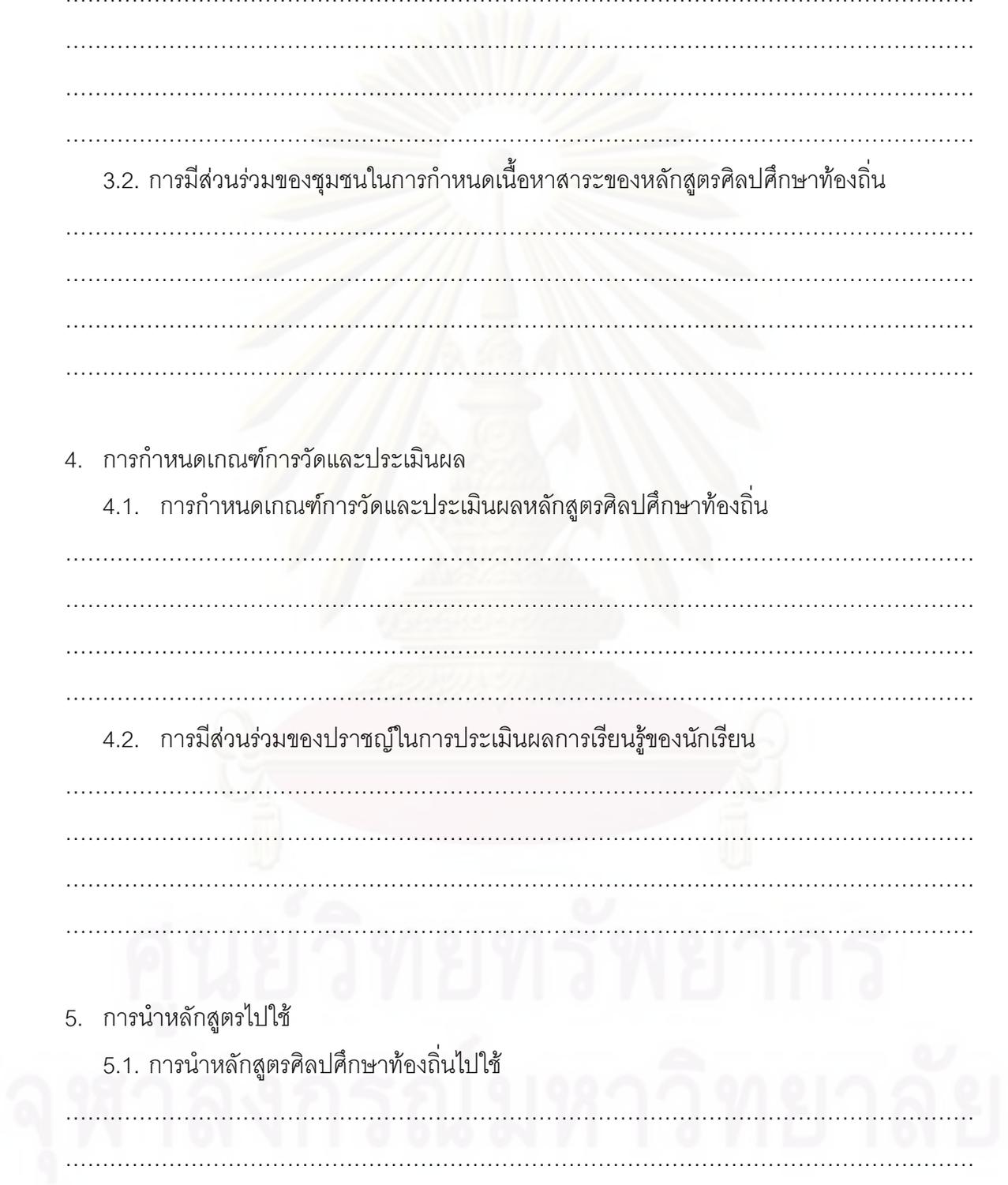
.....

5. การนำหลักสูตรไปใช้

5.1. การนำหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นไปใช้

.....

.....

5.2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการการนำหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นไปใช้

.....

.....

.....

.....

6. การประเมินผลหลักสูตร

6.1. การประเมินผลหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

6.2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผลหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

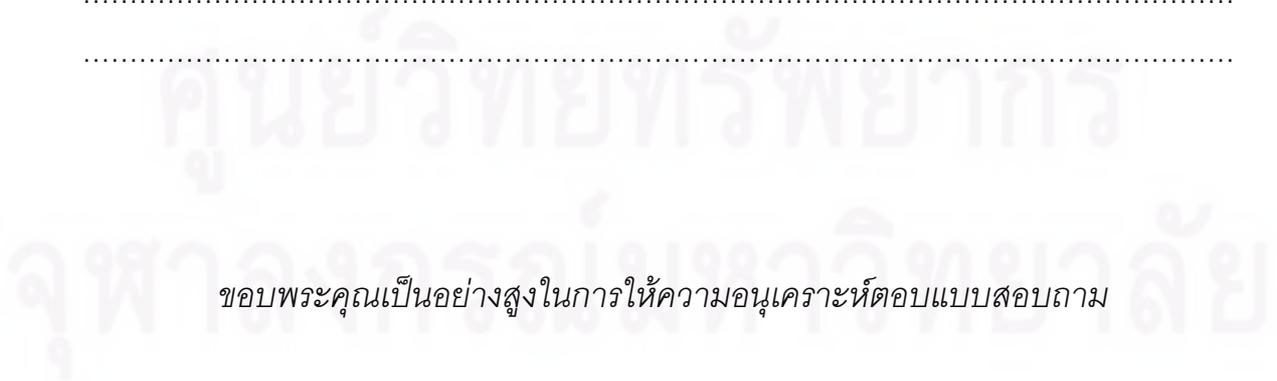
7. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในการให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยสำหรับปราชญ์ท้องถิ่น

เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนาหมื่นศรี โดย
การมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

สัมภาษณ์วันที่.....เวลา.....
สถานที่สัมภาษณ์.....
ชื่อ(นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....
อายุ.....ปี ภูมิลำเนา.....
อาชีพหลัก.....อาชีพเสริม.....วุฒิ
การศึกษา..... ประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับผ้าทอนาหมื่นศรี.....ปี
การอบรม(ถ้ามี).....

ตอนที่ 2 องค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาผ้าทอนาหมื่นศรี

การเรียนรู้ของปราชญ์ท้องถิ่น

1. ท่านทอผ้านาหมื่นศรีครั้งแรกเพราะเหตุใด
.....
2. ท่านเรียนรู้การทอผ้าจากใคร โดยวิธีใด
.....
3. ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผ้าทอนาหมื่นศรีจากใคร โดยวิธีใด
.....

การฝึกฝนของปราชญ์ท้องถิ่น

4. ท่านมีความชำนาญพิเศษในการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรีเรื่องใดบ้าง
.....
5. ท่านมีการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรีอย่างไร
.....

การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทอผ้านาหมื่นศรี

6. ท่านได้ความรู้เพิ่มเติมทางการผลิตผ้าทอนาหมื่นศรีมาอย่างไร และความรู้ที่ได้มานั้นมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการทอผ้านาหมื่นศรี

7. ท่านเผยแพร่ความรู้อะไรเกี่ยวกับผ้าทอนาหมื่นศรี และท่านมีวิธีการเผยแพร่ความรู้ของท่านอย่างไรกับบุคคลต่อไปนี้

7.1. ผู้สนใจทั่วไป.....

7.2. ครูผู้สอน.....

7.3. ผู้เรียนหรือเยาวชนในท้องถิ่น.....

8. ผู้เรียนควรได้รับการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นอย่างไร มีวิธีการอย่างไร

.....
.....
.....

วิธีการอนุรักษ์ผ้าทอนาหมื่นศรี

9. ท่านภูมิใจในอาชีพผ้าทอหรือไม่ เพราะอะไร.....

10. ท่านคิดว่าอาชีพผ้าทอนาหมื่นศรีคงจะอยู่ได้หรือไม่ เพราะอะไร.....

11. ท่านคิดว่าวิธีการอนุรักษ์ผ้าทอให้คงอยู่ควรทำอย่างไร.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของปราชญ์ท้องถิ่นที่ผลิตผลงานผ้าทอนาหมื่นศรีในการพัฒนา

การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน

1. ท่านคิดว่าการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น ควรศึกษาสภาพและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอะไรบ้าง อย่างไร

1.1. การศึกษาแนวโน้มของการพัฒนา

.....

1.2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน

.....

1.3. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน

.....

1.4. ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน

.....

2. ท่านคิดว่าชุมชนควรมีส่วนร่วม ในการศึกษาสภาพและข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตร ศิลปะศึกษาท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. ท่านคิดว่าควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับผ้าทอนาหมื่นศรีเพื่ออะไร

3.1. ด้านพุทธิพิสัย.....

3.2. ด้านจิตพิสัย.....

3.3. ด้านทักษะพิสัย.....

4. ท่านคิดว่าชุมชนควรมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปะศึกษา ท้องถิ่น

.....
.....
.....

การกำหนดเนื้อหาสาระ

5. ท่านคิดว่าหลักสูตรท้องถิ่นควรกำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับผ้าทอนาหมื่นศรีใน เรื่องใดบ้าง

5.1. ด้านพุทธิพิสัย.....

5.2. ด้านจิตพิสัย.....

5.3. ด้านทักษะพิสัย.....

6. ท่านคิดว่าชุมชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรศิลปะศึกษาท้องถิ่นอย่างไร บ้าง

.....
.....
.....

การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้

7. ผู้ประเมินควรทำการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านใดบ้าง โดยวิธีการใด

.....

.....

.....

8. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

.....

.....

.....

การนำหลักสูตรไปใช้

9. ท่านคิดเห็นอย่างไรในการนำผู้เรียนไปเรียนนอกสถานที่ที่กลุ่มทอผ้าผ่านหมื่นศรี

.....

.....

.....

10. ท่านคิดว่าผู้ปกครองและชุมชนควรมีบทบาทอย่างไรในขั้นการนำหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นไปใช้

.....

.....

.....

การประเมินผลการใช้หลักสูตร

11. ท่านคิดว่า การประเมินผลการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นในประเด็นใดบ้าง

11.1. การประเมินเอกสารหลักสูตร

.....

11.2. การประเมินการใช้หลักสูตร

.....

11.3. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

.....

12. ท่านคิดว่าชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

13. ข้อเสนอแนะหรือประเด็นอื่นๆ(ถ้ามี)

.....

.....

.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยสำหรับตัวแทนชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน

เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น เรื่องผ้าทอนามีนศรี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดตรัง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ(นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....
อายุ.....ปี ภูมิลำเนา.....
อาชีพ.....วุฒิการศึกษา.....
บุตร.....คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้น.....
วันที่ทำการสัมภาษณ์..... ใน.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนา

การศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน

1. ท่านคิดว่าการพัฒนาหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่น ควรศึกษาสภาพและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับอะไรบ้าง อย่างไร
  - 1.1. การศึกษาแนวโน้มของการพัฒนา
.....
  - 1.2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาของชุมชน
.....
  - 1.3. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน
.....
  - 1.4. ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน
.....

2. ท่านคิดว่าชุมชนควรมีส่วนร่วม ในการศึกษาสภาพและข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตร ศิลปะศึกษาท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. ท่านคิดว่าควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับผ้าทอนาหมื่นศรีเพื่ออะไร

3.1. ด้านพุทธิพิสัย.....

3.2. ด้านจิตพิสัย.....

3.3. ด้านทักษะพิสัย.....

4. ท่านคิดว่าชุมชนควรมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง ในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรศิลปะศึกษา ท้องถิ่น

.....
.....
.....

การกำหนดเนื้อหาสาระ

5. ท่านคิดว่าหลักสูตรท้องถิ่นควรกำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับผ้าทอนาหมื่นศรีใน เรื่องใดบ้าง

5.1. ด้านพุทธิพิสัย.....

5.2. ด้านจิตพิสัย.....

5.3. ด้านทักษะพิสัย.....

6. ท่านคิดว่าชุมชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรศิลปะศึกษาท้องถิ่นอย่างไร บ้าง

.....
.....
.....

การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้

7. ผู้ประเมินควรทำการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านใดบ้าง โดยวิธีการใด

.....

.....

.....

8. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนในการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

.....

.....

.....

การนำหลักสูตรไปใช้

9. ท่านคิดเห็นอย่างไรในการนำผู้เรียนไปเรียนนอกสถานที่ที่กลุ่มทอผ่านานหมื่นศรี

.....

.....

.....

10. ท่านคิดว่าผู้ปกครองและชุมชนควรมีบทบาทอย่างไรในชั้นการนำหลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นไปใช้

.....

.....

.....

การประเมินผลการใช้หลักสูตร

11. ท่านคิดว่า การประเมินผลการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นในประเด็นใดบ้าง

11.1. การประเมินเอกสารหลักสูตร

.....

11.2. การประเมินการใช้หลักสูตร

.....

11.3. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

.....

12. ท่านคิดว่าชุมชนควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรศิลปศึกษาท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
13. ข้อเสนอแนะหรือประเด็นอื่นๆ(ถ้ามี)
.....
.....
.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

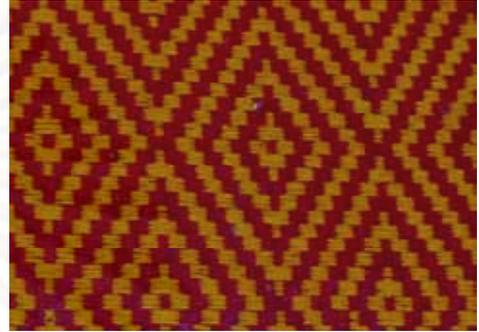
ภาคผนวก ง.
ตัวอย่างลายผ้าทอนาหมื่นศรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างลายผ้าทอนาหมีนศรี

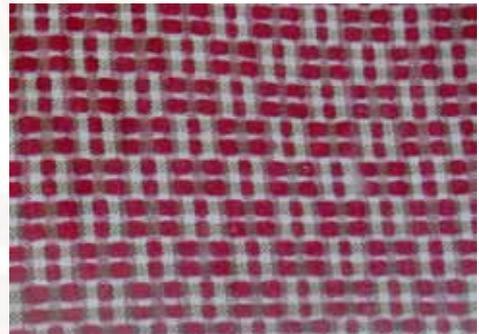
ลายแก้วชิงดวง

ลายลูกแก้ว

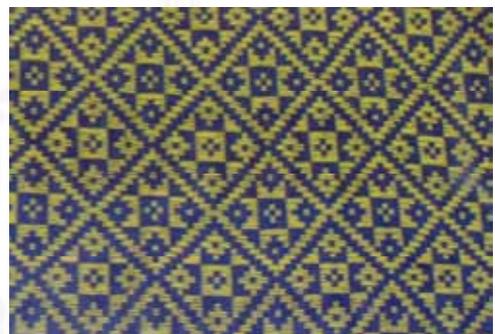
ลายลูกแก้วฝูง

ลายราชวัตร

ลายลูกแก้วย่าน

ลายดอกจัน

ลายครุฑ ลายนกเวก ลายชี่หนอน

ลายพิกุลแก้ว

ลายตัวหนังสือ

ลายชี่เหล็กพวง

ลายลูกหวาย

ลายลูกแก้วแพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลายหกเหลี่ยม

ลายดอกมาศ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวนัฐฐาภรณ์ ตั้งคำ เกิดวันที่ 12 ธันวาคม 2521 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต(ทัศนศิลป์) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เมื่อปีการศึกษา 2544 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2548

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย